הלכות שבת

משנה תורה לרמב״ם

geulaquiz.com

פרק א

א שְׁבִיתָה בַּשַּׁבְּתִי מִמְּלָאכָה מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד כא) "וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת". וְכָל הָעוֹשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה בְּטֵל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעָבַר עַל לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ה יד) "לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה". וּמַה הוּא חַיָּב עַל עֲשָׂיַת מְלָאכָה. אִם עָשָׂה בִּרְצוֹנוֹ בְּזָדוֹן חַיָּב כָּרֵת. וְאִם הָיוּ שָׁם עֵדִים וְהַתְרָאָה נִסְקָל. וְאִם עָשָׂה בִּשְׁגָגָה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאת קְבוּעָה:

ב כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת שֶׁהָעוֹשֶׂה דָּבָר זֶה חַיָּב חֲרֵי זֶה חַיָּב כָּרֵת. וְאִם הָיוּ שָׁם עֵדִים וְהַתְרָאָה חַיָּב סְקִילָה. וְאִם הָיָה שׁוֹגֵג חַיָּב חַטָּאת:

ג וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהָעוֹשֶׂה דָּבָר זֶה פָּטוּר חֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַכָּרֵת וּמִן הַסְּקִילָה וּמִן הַקָּרְבָּן אֲבָל אָסוּר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ דָּבָר בְּשַׁבָּת וְאִסּוּרוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְהוּא הַרְחָקָה מִן הַמְּלָאכָה. וְהָעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בְּזָדוֹן מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת. וְכֵן כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אֵין עוֹשִׂין כָּךְ וְכָךְ אוֹ אָסוּר לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְכָךְ בְּשַׁבָּת הָעוֹשֶׂה אוֹתוֹ דָּבָר בְּזָדוֹן מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת:

ד וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְכָךְ חֲרֵי זֶה מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה. וְכֵן כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם אוֹ פָּטוּר מִכְּלוּם אֵין מַכִּין אוֹתוֹ כְּלָל:

ה דְּבָרִים הַמֻּתָּרִים לַעֲשׂוֹתָן בְּשַׁבָּת וּבִשְׁעַת עֲשׂיָתָן אֶפְשָׁר שֶׁתֵּעָשֶׂה בִּגְלָלָן מְלָאכָה וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תֵּעָשֶׂה. אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְאוֹתָהּ מְלָאכָה חֲרֵי זֶה מֻתָּר. כֵּיצַד. גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה וְכִסֵּא וְסַפְסָל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בְּשַׁבָּת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַחְפֹּר חָרִיץ בַּקַּרְקַע בִּשְׁעַת גְּרִירָתָן. וּלְפִיכָךְ אִם חָפְרוּ הַקַּרְקַע אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ בְּכָךְ לְפִי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן. וְכֵן מְהַלֵּךְ אָדָם עַל גַּבֵּי עַשָּׂבִים בְּשַׁבָּת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲקֹר אוֹתָן. לְפִיכָךְ אִם נֶעֱקְרוּ אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְרוֹחֵץ יָדָיו בַּעֲפַר הַפֵּרוֹת וְכַיּוֹצֵא בּוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְהַשִּׁיר הַשֵּׂעָר. לְפִיכָךְ אִם נָשַׁר אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְכֵן פִּרְצָה דְּחוּקָה מֻתָּר לְהִכָּנֵס בָּהּ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁמַּשִּׁיר צְרוֹרוֹת. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כְּגוֹן זֶה חֲרֵי זֶה מֻתָּר:

ו אֲבָל עָשָׂה מַעֲשֶׂה וְנַעֲשֵׂית בִּגְלָלוֹ מְלָאכָה שֶׁוַּדַּאי תֵּעָשֶׂה בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לָהּ חַיָּב. שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תֵּעָשֶׂה אוֹתָהּ מְלָאכָה. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁצָּרִיךְ לְרֹאשׁ עוֹף לְצַחֵק בּוֹ הַקֶּטֶן וְחָתַךְ רֹאשׁוֹ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין סוֹף מְגַמָּתוֹ לַחֲרִיצַת הָעוֹף בִּלְבַד חַיָּב שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּחְתֹּךְ רֹאשׁ הַחַי וְיִהְיֶה אֶלָּא הַמֵּת בָּא בִּשְׁבִילוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ז כָּל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּפָהּ שֶׁל מְלָאכָה חַיָּב עָלֶיהָ. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁכִּבָּה אֶת הַגֶּחָלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאָבֵד אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁרֵף אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבְקַע חֶרֶשׂ שֶׁל נֵר. מִפְּנֵי שֶׁהַכִּבּוּי מְלָאכָה וַחֲרֵי נִתְכַּוֵּן לְכַבּוֹת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּף הַכִּבּוּי וְלֹא כִּבָּה אֶלָּא מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶן אוֹ מִפְּנֵי הַפְּתִילָה חֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכֵן הַמַּעֲבִיר אֶת הַקּוֹץ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ הַמְכַבֶּה אֶת הַגַּחֶלֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזּוֹקוּ בָּהֶן רַבִּים חַיָּב וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּף הַכִּבּוּי אוֹ לְגוּף הַמַּעֲבָרָה אֶלָּא לְהַרְחִיק הַהֶזֵּק חֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח כָּל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְנַעֲשָׂה לוֹ מְלָאכָה אַחֶרֶת שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לָהּ פָּטוּר עָלֶיהָ לְפִי שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית מַחֲשַׁבְתּוֹ. כֵּיצַד. זָרַק אֶבֶן אוֹ חֵץ בַּחֲבֵרוֹ אוֹ בִּבְהֵמָה כְּדֵי לְהָרְגָן וְהָלַךְ וְעָקַר אִילָן בַּהֲלִיכָתוֹ וְלֹא הָרַג חֲרֵי זֶה פָּטוּר. חֲרֵי זֶה קַל וָחֹמֶר אִם נִתְכַּוֵּן לְאִסּוּר קַל וְנַעֲשָׂה אִסּוּר חָמוּר. כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִזְרֹק בְּכַרְמְלִית וְעָבְרָה הָאֶבֶן לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. נִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת דָּבָר הַמֻּתָּר וְעָשָׂה דָּבָר אַחֵר כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַחְתֹּךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחֻבָּר אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט נִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנִים שְׁחוֹרוֹת וְלִקֵּט לְבָנוֹת אוֹ שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנִים וַאֲחַר כָּךְ עֲנָבִים וְנֶהְפַּךְ הַדָּבָר וְלִקֵּט הָעֲנָבִים בַּתְּחִלָּה וַאֲחַר כָּךְ תְּאֵנִים פָּטוּר אַף עַל פִּי שֶׁלִּקֵּט כָּל מַה שֶׁחָשַׁב הוֹאִיל וְלֹא לִקֵּט כַּסֵּדֶר שֶׁחָשַׁב פָּטוּר שֶׁבִּלֹּא כַּוָּנָה עָשָׂה שֶׁלֹּא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא מְלָאכָת מַחְשֶׁבֶת:

י הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי נֵרוֹת דּוֹלְקוֹת אוֹ כְּבוּיוֹת נִתְכַּוֵּן לְכַבּוֹת זוֹ וְכִבָּה אֶת זוֹ לְהַדְלִיק זוֹ וְהִדְלִיק אֶת זוֹ חַיָּב שֶׁחֲרֵי עָשָׂה מִן הַמְּלָאכָה שֶׁחָשַׁב לַעֲשׂוֹתָהּ. הָא לָמָּה הוּא דּוֹמֶה לְמִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנָה זוֹ וְלִקֵּט תְּאֵנָה אַחֶרֶת. אוֹ לְמִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַהֲרֹג אֶת זֶה וְהָרַג אֶת זֶה שֶׁחֲרֵי נַעֲשֵׂית מְלָאכָה שֶׁחָשַׁב לַעֲשׂוֹתָהּ:

יא אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לְהַדְלִיק רִאשׁוֹנָה וּלְכַבּוֹת שְׁנִיָּה אַחֲרֶיהָ וְנֶהְפַּךְ הַדָּבָר וְכִבָּה רִאשׁוֹנָה וַאֲחַר כָּךְ הִדְלִיק שְׁנִיָּה אַחֲרֶיהָ פָּטוּר. כִּבָּה זוֹ וְהִדְלִיק זוֹ בִּנְשִׁימָה אַחַת חַיָּב. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִקְדִּים הַהַדְלָקָה חֲרֵי זֶה לֹא אַחֵר אוֹתָהּ אֶלָּא שְׁתִּיהֶן כְּאַחַת וּלְפִיכָךְ חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכָל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמִתְעַסֵּק וְלֹא נִתְכַּוֵּן לָהּ פָּטוּר:

יב כָּל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְנַעֲשֵׂית בְּיוֹתֵר עַל כַּוָּנָתוֹ חַיָּב. בְּפָחוֹת מִכַּוָּנָתוֹ פָּטוּר. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא מַשָּׂא לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְפָנָיו חַיָּב שֶׁחֲרֵי נִתְכַּוֵּן לְשִׁמִּירָה פְּחוּתָה וְנַעֲשֵׂית שְׁמִירָה מְעֻלָּה. אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא לְפָנָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו פָּטוּר שֶׁחֲרֵי נִתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא בִּשְׁמִירָה מְעֻלָּה וְהוֹצִיא בִּשְׁמִירָה

פְּחוּתָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יג הָיָה חָגוּר בְּסְנָּר וְהִשְׁלִיךְ הַמַּשָּׂא בֵּין בְּשָׂרוֹ וַחֲלוּקוֹ בֵּין שֶׁבָּא זֶה הַמַּשָּׂא שֶׁדַּרְכּוֹ לְהוֹצִיאוֹ בַּדֶּרֶךְ הַזֹּאת לְפָנָיו בֵּין שֶׁבָּא לְאַחֲרָיו חַיָּב שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ לִהְיוֹת חוֹזֵר:

יד כָּל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת וְהִתְחִיל בָּהּ וְעָשָׂה כַּשִּׁעוּר חַיָּב. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִשְׁלִים כָּל הַמְּלָאכָה שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהַשְׁלִימָהּ. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִכְתֹּב אוֹתִּיּוֹת חַיָּב. וְכֵן אִם נִתְכַּוֵּן לְאָרֵג בֶּגֶד שָׁלֵם מִשֶּׁיְּאָרֵג שְׁנֵי חוּטִין חַיָּב וְאַף עַל פִּי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהַשְׁלִים הַבֶּגֶד הוֹאִיל וְעָשָׂה כַּשִּׁעוּר בְּכַוָּנָה חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

טו כָּל מְלָאכָה שֶׁהַיְחִיד יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ לְבַדּוֹ וְעָשׂוּ אוֹתָהּ שְׁנַיִם בְּשִׁתָּפוּת בֵּין שֶׁעָשָׂה זֶה מִקְצָתָהּ וְזֶה מִקְצָתָהּ כְּגוֹן שֶׁעָקַר זֶה הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּת זוֹ וְהִנִּיחוֹ הַשֵּׁנִי בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת בֵּין שֶׁעָשׂוּ אוֹתָהּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כְּגוֹן שֶׁאָחֲזוּ שְׁנֵיהֶם בְּקֶלְמוֹס וְכָתְבוּ אוֹ אָחֲזוּ כְּפָר וְהוֹצִיאוּהוּ מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין:

טז וְאִם אֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ לְבַדּוֹ עַד שֶׁיִּצְטָרְפוּ כְּגוֹן שְׁנַיִם שֶׁאָחֲזוּ קוֹרָה וְהוֹצִיאוּהָ לִרְשׁוּת הָרַבִּים הוֹאִיל וְאֵין כֹּחַ בְּאֶחָד מֵהֶן לַעֲשׂוֹתָהּ לְבַדּוֹ וְעָשׂוּ אוֹתָהּ בְּשֻׁתָּפוּת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שְׁנֵיהֶן חַיָּבִין וְשִׁעוּר אֶחָד לִשְׁנֵיהֶן. הָיָה כֹּחַ בְּאֶחָד לְהוֹצִיא קוֹרָה זוֹ לְבַדּוֹ וְהַשֵּׁנִי אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאָהּ לְבַדּוֹ וְנִשְׁתַּתְּפוּ שְׁנֵיהֶם וְהוֹצִיאוּהָ. זֶה הָרִאשׁוֹן שֶׁיָּכוֹל חַיָּב וְהַשֵּׁנִי מְסַיֵּעַ הוּא וּמְסַיֵּעַ אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יז כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁחָבַל בַּחֲבֵרוֹ אוֹ בִּבְהֵמָה דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה וְכֵן אִם קָרַע בְּגָדִים אוֹ שָׁרָפָן אוֹ שָׁבַר כֵּלִים דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה חֲרֵי זֶה פָּטוּר. חָפַר גּוּמָא וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לַעֲפָרָהּ חֲרֵי זֶה מְקַלְקֵל וּפָטוּר. אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה הוֹאִיל וְכַוָּנָתוֹ לְקַלְקֵל פָּטוּר:

יח כָּל הַמְקַלְקֵל עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁסָּתַר כְּדֵי לִבְנוֹת בִּמְקוֹמוֹ אוֹ שֶׁמָּחַק כְּדֵי לִכְתֹּב בַּמָּקוֹם שֶׁמָּחַק אוֹ שֶׁחָפַר גּוּמָא כְּדֵי לִבְנוֹת בְּתוֹכָהּ יְסוֹדוֹת וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה חַיָּב. וְשִׁעוּרָן כְּשִׁעוּר הַמְתַקֵּן:

יט כָּל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת מִקְצָתָהּ בְּשׁוֹגֵג וּמִקְצָתָהּ בְּזָדוֹן בֵּין שֶׁהֵזִיד וּלְבַסּוֹף שָׁגַג בֵּין שֶׁשָּׁגַג וּלְבַסּוֹף הֵזִיד פָּטוּר עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה שִׁעוּר הַמְּלָאכָה כֻּלָּהּ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בְּזָדוֹן וְאַחַר כָּךְ יִהְיֶה חַיָּב כָּרֵת. וְאִם יִהְיֶה בְּעֵדִים וְהַתְרָאָה חַיָּב סְקִילָה. אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה שִׁעוּר מְלָאכָה כֻּלָּהּ בִּשְׁגָגָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וְאַחַר כָּךְ יִהְיֶה חַיָּב חַטָּאת קְבוּעָה:

פרק ב

א דְּחוּיָה הִיא שַׁבָּת אֲצֶל סַכָּנַת נְפָשׁוֹת כְּשְׁאָר כָּל הַמִּצְוֹת. לְפִיכָךְ חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָּיו בְּשַׁבָּת עַל פִּי רוֹפֵא אֻמָּן שֶׁל אוֹתוֹ מָקוֹם. סָפֵק שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת סָפֵק שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ. וְכֵן אִם אָמַר רוֹפֵא לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת וְרוֹפֵא אַחֵר אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁסְּפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת:

ב אֲמָדוּהוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכָךְ וְכָךְ לִשְׁמוֹנָה יָמִים אֵין אוֹמְרִים נַמְתִּין עַד הָעֶרֶב כְּדֵי שֶׁלֹּא לְחַלֵּל עָלָיו שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת אֶלָּא מַתְחִילִין מֵהַיּוֹם שֶׁהוּא שַׁבָּת וּמְחַלְּלִין עָלָיו אֲפִלּוּ מֵאָה שַׁבָּתוֹת כָּל זְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ וְיֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה אוֹ סְפֵק סַכָּנָה מְחַלְּלִין. וּמַדְלִיקִין לוֹ אֶת הַגֶּפֶן וּמְכַבִּין מִלְפָנָיו אֶת הַגֶּפֶן וְשׁוֹחֲטִין לוֹ וְאוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין וּמְחַמִּין לוֹ חַמִּין בֵּין לְהַשְׁקוֹתוֹ בֵּין לְרַחְיצַת גּוּפוֹ. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר שַׁבָּת לְגַבֵּי חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה חֲרֵי הוּא כְּחל לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן:

ג כְּשֶׁעוֹשִׂים דְּבָרִים הָאֲלוּ אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לֹא עַל יְדֵי נָכְרִים וְלֹא עַל יְדֵי קְטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי עֲבָדִים וְלֹא עַל יְדֵי נָשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא שַׁבָּת קַלָּה בְּעֵינֵיהֶם. אֶלָּא עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וְחַכְמֵיהֶם. וְאָסוּר לְהִתְמַהְמֵהַּ בְּחִלּוּל שַׁבָּת לְחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יח ה) "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם" וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם. הָא לָמַדְתָּ שֶׁאֵין מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה נִקָּמָה בָּעוֹלָם אֶלָּא רַחֲמִים וְחֶסֶד וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְאֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרוֹסִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁזֶּה חִלּוּל שַׁבָּת וְאָסוּר עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב אוֹמֵר (יחזקאל כ כה) "גַּם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם":

ד הַחוֹשֵׁשׁ בְּעֵינָיו וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁתֵּיהֶם אוֹ בְּאַחַת מֵהֶם צִיר אוֹ שֶׁהָיוּ דְּמָעוֹת שׁוֹתְתוֹת מֵהֶן מֵרֹב הַכְּאֵב אוֹ שֶׁהָיָה דָּם שׁוֹתֵת מֵהֶן אוֹ שֶׁהָיָה בָּהֶן קַדַּחַת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵלּוּ חֲרֵי זֶה בִּכְלַל חוֹלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן סַכָּנָה וּמְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת וְעוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכֵי רְפוּאָה:

ה וְכֵן אִם יֵשׁ מַכָּה בַּחֲלַל גּוּפוֹ מִן הַשָּׂפָה וּלְפָנִים בֵּין בְּפִיו בֵּין בְּמֵעָיו בֵּין בִּכְבֵדוֹ וּטְחוֹלוֹ אוֹ בִּשְׂאָר מְקוֹמוֹת כָּל שֶׁיֵּשׁ בַּחֲלָלוֹ חֲרֵי זֶה חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֹמֶד שֶׁחָלְיוֹ כָּבֵד הוּא לְפִיכָךְ מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת מִיָּד בְּלֹא אֲמִירָה. וּמַכָּה שֶׁהִיא בְּגַב הַיָּד וְגַב הָרֶגֶל חֲרֵי הִיא כְּמַכָּה שֶׁל חָלָל וְאֵינָהּ צְרִיכָה

אֹמֶד וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. וְהַחֹם שֶׁמְּסַמֵּר אֶת הַבָּשָׂר כְּמַכָּה שֶׁל חָלָל דָּמִי וּמְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת וְכֵן כָּל חֹלִי שֶׁהָרוֹפְאִים אוֹמְרִין שֶׁזֶּה יֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּעוֹר הַבָּשָׂר מְבַחוּץ מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת עַל פִּיהֶם:

ו הַבּוֹלֵעַ נִימָה שֶׁל מַיִם מְחַמִּין לוֹ חַמִּין בְּשַׁבָּת וְעוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכֵי רְפוּאָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁכוֹ כֶּלֶב שׁוֹטֶה אוֹ אֶחָד מִזּוֹחֲלֵי הֶעָפָר שֶׁמְּמִיתִין אֲפִלּוּ הָיוּ סָפֵק מְמִיתִין סָפֵק אֵין מְמִיתִין עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכֵי רְפוּאָה לְהַצִּילוֹ:

ז חוֹלֶה שֶׁאָמְדוּהוּ רוֹפְאִים לְהָבִיא לוֹ גְּרוֹגֶרֶת אַחַת וְרָצוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם וְהֵבִיאוּ לוֹ עֶשֶׂר גְּרוֹגָרוֹת בְּבַת אַחַת כֻּלָּן פְּטוּרִין מִכְּלוּם. וַאֲפִלּוּ הֵבִיאוּ בָּזֶה אַחַר זֶה וַאֲפִלּוּ הִבְרִיא בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהָרֵי כֻּלָּם בִּרְשׁוּת הֵבִיאוּ:

ח חוֹלֶה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִשְׁתֵּי גְּרוֹגָרוֹת וְלֹא מָצְאוּ אֶלָּא שְׁתֵּי גְּרוֹגָרוֹת בִּשְׁנֵי עֵקְצִין וְשָׁלֹשׁ גְּרוֹגָרוֹת בְּעֹקֶץ אֶחָד כּוֹרְתִין הָעֹקֶץ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין צְרִיכִין אֶלָּא לִשְׁתַּיִם כְּדֵי שֶׁלֹּא יַרְבּוּ בִּבְצִירָה אֶלָּא יִכְרְתוּ עֹקֶץ אֶחָד וְלֹא יִכְרְתוּ שְׁנַיִם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט הַמְבַשֵּׁל לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת וְאָכַל הַחוֹלֶה וְהוֹתִיר אָסוּר לְבָרִיא לֶאֱכֹל מִן הַמַּתָּר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ. אֲבָל הַשּׁוֹחֵט לַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת מֻתָּר לַבָּרִיא לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ בָּשָׂר חַי שֶׁאֵין בַּדָּבָר תּוֹסֶפֶת כְּדֵי שֶׁגְּזוֹר שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

י חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָיו עַל יְדֵי נָכְרִי. כֵּיצַד. אוֹמְרִין לַנָּכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ וְהוּא עוֹשֶׂה. לְבַשֵּׁל לוֹ וְלֶאֱפוֹת וּלְהָבִיא רְפוּאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְכַיּוֹצֵא בָּאֵלּוּ. וְכֵן כּוֹחֵל עֵינָיו מִן הַנָּכְרִי בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם סַכָּנָה. וְאִם הָיוּ צְרִיכִים לִדְבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶן מְלָאכָה עוֹשִׂין אוֹתָן אֲפִלּוּ יִשְׂרְאֵל. לְפִיכָךְ מַעֲלִין אָזְנַיִם בְּשַׁבָּת וּמַעֲלִין אֲנָקְלִי וּמַחְזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מֻתָּר:

יא הַיּוֹלֶדֶת כְּשֶׁכּוֹרַעַת לְיֹלֶד חֲרֵי הִיא בְּסַכָּנַת נְפָשׁוֹת וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. קוֹרְאִין לָהּ חֲכָמָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְחוֹתְכִים אֶת הַטַּבּוּר וְקוֹשְׁרִין אוֹתוֹ. וְאִם הָיְתָה צְרִיכָה לְגֹנֵר בְּשָׂעָה שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת בַּחֲבָלֶיהָ מַדְלִיקִין לָהּ אֶת הַגֵּר. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה סוּמָא מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתָּהּ מִתְיַשֶּׁבֶת עָלֶיהָ בַּגֵּר וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה. וְאִם הָיְתָה צְרִיכָה לְשֶׁמֶן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מְבִיאִין לָהּ. וְכָל שֶׁאֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת מְשַׁנִּין בְּשָׁעַת הַבָּאָה כְּגוֹן שֶׁתָּבִיא לָהּ חֲבֵרְתָּהּ כְּלִי תָּלוּי בְּשָׁעָרָהּ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר מְבִיאָה כְּדַרְכָּהּ:

יב אֵין מְיַלְּדִין אֶת הָעוֹבֶרֶת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ בְּשָׂכָר וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְאִיבָהּ וַאַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם חִלּוּל. אֲבָל מְיַלְּדִין אֶת בַּת גֵּר תּוֹשָׁב מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ מְצַוִּין לְהַחֲיוֹתוֹ. וְאֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת:

יג חָיָה מִשֶּׁיִּתְחִיל הַדָּם לְהִיוֹת שׁוֹתֶת עַד שֶׁתֵּלֵד וַאֲחַר שֶׁתֵּלֵד עַד שִׁשָּׁה יָמִים מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת וְעוֹשִׂין לָהּ כָּל צָרְכֶיהָ. בֵּין שֶׁאָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי בֵּין שֶׁאָמְרָה אֵינִי צְרִיכָה. וּמִשִּׁשָּׁה עַד שִׁבְעָה אִם אָמְרָה אֵינִי צְרִיכָה אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. וְאִם שָׁתְקָה וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי שֶׁמְּחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. וּמִשִּׁבְעָה וְעַד שִׁלְשִׁים יוֹם חֲרֵי הִיא כְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה וַאֲפִלּוּ אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי אֵין עוֹשִׂין לָהּ מְלָאכָה אֶלָּא עַל יְדֵי נָכְרִים:

יד עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחַיָּה וַאֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחַמָּה מִפְּנֵי שֶׁהַצִּנָּה קָשָׁה לְחַיָּה הָרַבֵּה בַּמְּקוֹמוֹת הַקָּרִים. אֲבָל אֵין עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחוֹלֶה לְהִתְחַמֵּם בָּהּ. הִקִּיז דָּם וְנִצְטַנֵּן עוֹשִׂין לוֹ מְדוּרָה אֲפִלּוּ בְּתְקוּפַּת תַּמּוּז. וּמַרְחִיצִין אֶת הַוָּלָד בְּשַׁבָּת בַּיּוֹם שֶׁנּוֹלַד אַחַר שֶׁחוֹתְכִין אֶת טַבּוּרוֹ אֲפִלּוּ בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת. וּמוֹלְחִין אוֹתוֹ וּמְלַפְּפִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי שֶׁסַּכָּנָה הִיא לוֹ אִם לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ כָּל אֵלּוּ. וְכֵן מַרְחִיצִים אוֹתוֹ לִפְנֵי הַמִּילָה וּלְאַחַר הַמִּילָה וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לַמִּילָה בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה:

טו הָאִשָּׁה שֶׁיָּשְׁבָה עַל הַמַּשְׁבֵּר וּמֻתָּה מְבִיאִין סַכִּין בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וְקוֹרְעִין אֶת כְּרֵסָהּ וּמוֹצִיאִין אֶת הַוָּלָד שֶׁמָּא יִמָּצֵא חַי שֶׁסְּפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת וַאֲפִלּוּ לָזֶה שֶׁאֵין חֶזְקָתוֹ חַי:

טז מְפַקְּחִין פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ בְּשַׁבָּת וְאֵין צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין. וְהַמְקַדִּים לְהַצִּיל הַנֶּפֶשׁ חֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. כֵּיצַד. רָאָה תִּינוֹק שֶׁנָּפַל לַיָּם פּוֹרֵשׂ מְצוּדָּה וּמַעֲלֵהוּ וַאַף עַל פִּי שֶׁהוּא צָד הַדָּגִים עִמּוֹ. שָׁמַע שֶׁטָּבַע תִּינוֹק בַּיָּם וּפָרַשׂ מְצוּדָּה לְהַעֲלוֹתוֹ וְהֶעֱלָה דָּגִים בִּלְבַד פָּטוּר מִכְּלוּם. נִתְכַּוֵּן לְהַעֲלוֹת דָּגִים וְהֶעֱלָה דָּגִים וְתִינוֹק פָּטוּר אֲפִלּוּ לֹא שָׁמַע שֶׁטָּבַע הוֹאִיל וְהֶעֱלָה תִּינוֹק עִם הַדָּגִים פָּטוּר:

יז נָפַל תִּינוֹק לַבּוֹר עוֹקֵר חֲלָיָה וּמַעֲלֵהוּ וַאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְתַקֵּן בָּהּ מַדְרֵגָה בִּשְׁעַת עֲקִירָתוֹ. נִנְעַל דֶּלֶת בִּפְנֵי תִּינוֹק שׁוֹבֵר הַדֶּלֶת וּמוֹצִיאוֹ וַאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְפַצֵּל אוֹתָהּ כְּמִין עֵצִים שֶׁרְאוּיִין לְמְלָאכָה שֶׁמָּא יִבָּעֵת הַתִּינוֹק וְיָמוּת. נָפְלָה דְּלֶקֶת וְיֵשׁ שָׁם אָדָם שֶׁחוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִשָּׂרֵף מִכַּבִּין אוֹתָהּ לְהַצִּילוֹ מִן הָאֵשׁ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא כּוֹבֵשׁ דֶּרֶךְ וּמִתְקָנָהּ בִּשְׁעַת כִּבּוּי. וְכָל הַקּוֹדֵם לְהַצִּיל חֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין בְּכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה:

יח מִי שֶׁנִּפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת סָפֵק הוּא שָׁם סָפֵק אֵינוֹ שָׁם סָפֵק אֵינוֹ חַי אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְרוֹצֵץ וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּבָּרֵא מְפַקְּחִין עָלָיו וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְחַיֵּי אוֹתָהּ שָׁעָה׃

יט בָּדְקוּ עַד חָטְמוֹ וְלֹא מָצְאוּ בּוֹ נְשָׁמָה מַנִּיחִין אוֹתוֹ שָׁם שֶׁכְּבָר מֵת. בָּדְקוּ וּמָצְאוּ עֶלְיוֹנִים מֵתִים לֹא יֹאמְרוּ כְּבָר מֵתוּ תַּחְתּוֹנִים אֶלָּא מְפַקְּחִין עַל הַכֹּל שֶׁאֶפְשָׁר בְּמַפֹּלֶת שֶׁיָּמוּת הָעֶלְיוֹן וְיִהְיֶה הַתַּחְתּוֹן חַי׃

כ הָיְתָה חָצֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְיִשְׂרְאֵלִים אֲפִלּוּ יִשְׂרְאֵל אֶחָד וְאֶלֶף עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְנָפְלָה עֲלֵיהֶם מַפֹּלֶת מְפַקְּחִין עַל הַכֹּל מִפְּנֵי יִשְׂרְאֵל. פֵּרַשׁ אֶחָד מֵהֶם לְחָצֵר אַחֶרֶת וְנָפְלָה עָלָיו אוֹתָהּ חָצֵר מְפַקְּחִים עָלָיו שֶׁמָּא זֶה שֶׁפֵּרַשׁ הָיָה יִשְׂרְאֵל וְהַנִּשְׁאָרִים עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת׃

כא נֶעֱקְרוּ כֻּלָּן מֵחָצֵר זוֹ לֵילֵךְ לְחָצֵר אַחֶרֶת וּבְעֵת עֲקִירָתָם פֵּרַשׁ אֶחָד מֵהֶן וְנִכְנַס לְחָצֵר אַחֶרֶת וְנָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת וְאֵין יָדוּעַ מִי הוּא אֵין מְפַקְּחִין עָלָיו. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנֶּעֱקְרוּ כֻּלָּם אֵין כָּאן יִשְׂרְאֵל וְכָל הַפּוֹרֵשׁ מֵהֶן כְּשֶׁהֵן מְהַלְּכִין חֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת שֶׁפֵּרַשׁ מִן הָרוֹב. לְפִיכָךְ אִם הָיָה הָרוֹב יִשְׂרְאֵל אַף עַל פִּי שֶׁנֶּעֱקְרוּ כֻּלָּם וּפֵרַשׁ אֶחָד מֵהֶם לְחָצֵר אַחֶרֶת וְנָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת מְפַקְּחִין׃

כב הַמְהַלֵּךְ בַּמִּדְבָּר וְלֹא יָדַע מָתַי הוּא יוֹם שַׁבָּת מוֹנֶה מִיּוֹם שֶׁטָּעָה שִׁשָּׁה וּמְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי וּמְבָרֵךְ בּוֹ בִּרְכוֹת הַיּוֹם וּמַבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ וּמַבְדִּיל בּוֹ מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ בִּלְבַד כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּת. וְאָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר עַל פַּרְנָסָתוֹ שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם סְפֵק שַׁבָּת הוּא. וְאִם יָדַע שֶׁהוּא שִׁמִּינִי לִיצִיאָתוֹ אוֹ חֲמִשָּׁה עָשָׂר לִיצִיאָתוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַמִּנְיָן חֲרֵי זֶה מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהֲרֵי הַדָּבָר וַדַּאי שֶׁלֹּא יָצָא בְּשַׁיֵּרָא בְּשַׁבָּת. וּשְׁאָר הַיָּמִים חוּץ מִיּוֹם זֶה עוֹשֶׂה כְּדֵי פַּרְנָסָה בִּלְבַד׃

כג עוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁצָּרוּ עַל עֲיָרוֹת יִשְׂרְאֵל אִם בָּאוּ עַל עִסְקֵי מָמוֹן אֵין מְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת וְאֵין עוֹשִׂין עִמָּהֶן מִלְחָמָה. וּבְעִיר הַסְּמוּכָה לַפָּרָס אֲפִלּוּ לֹא בָּאוּ אֶלָּא עַל עִסְקֵי תֶּבֶן וְקַשׁ יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בִּכְלֵי זַיִן וּמְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. וּבְכָל מָקוֹם אִם בָּאוּ עַל עִסְקֵי נְפָשׁוֹת אוֹ שֶׁעָרְכוּ מִלְחָמָה אוֹ שֶׁצָּרוּ סְתָם יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בִּכְלֵי זַיִן וּמְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. וּמְצָוָה עַל כָּל יִשְׂרְאֵל שֶׁיְּכוֹלִין לָבוֹא וְלָצֵאת וְלַעֲזֹר לְאַחֵיהֶם שֶׁבַּמָּצוֹר וּלְהַצִּילָם מִיַּד הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּשַׁבָּת. וְאָסוּר לָהֶן לְהִתְמַהְמֵהַּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּכְשֶׁיַּצִּילוּ אֶת אַחֵיהֶן מֵתֶר לָהֶן לַחֲזֹר בִּכְלֵי זַיִן שֶׁלָּהֶן לִמְקוֹמָם בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַכְשִׁילָן לֶעָתִיד לָבוֹא׃

כד וְכֵן סְפִינָה הַמְטֹרֶפֶת בַּיָּם אוֹ עִיר שֶׁהִקִּיפָהּ כַּרְקוֹם אוֹ נָהָר מְצָוָה לָצֵאת בְּשַׁבָּת לְהַצִּילָן בְּכָל דָּבָר שֶׁיְּכוֹל לְהַצִּילָן. וַאֲפִלּוּ יָחִיד הַנִּרְדָּף מִפְּנֵי הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ מִפְּנֵי נָחָשׁ אוֹ דֹּב שֶׁהוּא רוֹדֵף אַחֲרָיו לְהָרְגוֹ מְצָוָה לְהַצִּילוֹ. וַאֲפִלּוּ בַּעֲשִׂיַּת כַּמָּה מְלָאכוֹת בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ לְתַקֵּן כְּלֵי זַיִן לְהַצִּילוֹ מֻתָּר. וְזוֹעֲקִים עֲלֵיהֶן וּמִתְחַנְּנִים בְּשַׁבָּת וּמַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן לַעֲזֹר אוֹתָם. וְאֵין מִתְחַנְּנִים וְלֹא זוֹעֲקִין עַל הַדָּבָר בְּשַׁבָּת׃

כה צָרִין עַל עֲיָרוֹת הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְעוֹשִׂין עִמָּהֶן מִלְחָמָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁכּוֹבְשִׁין אוֹתָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא מִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת. מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ (דברים כ כ) ״עַד רִדְתָּהּ״ וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה. וְלֹא כָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ יְרִיחוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת׃

פרק ג

א מֻתָּר לְהַתְחִיל מְלָאכָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נִגְמֶרֶת מֵאֵלֶיהָ בְּשַׁבָּת. שֶׁלֹּא נֶאֱסַר עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אֶלָּא בְּעַצְמוֹ שֶׁל יוֹם. אֲבָל כְּשֶׁתִּתְעַשֶּׂה הַמְּלָאכָה מֵעַצְמָהּ בְּשַׁבָּת מֻתָּר לָנוּ לֵהָנוֹת מִמַּה שֶּׁנַּעֲשָׂה בְּשַׁבָּת מֵאֵלָיו׃

ב כֵּיצַד. פּוֹתְקִין מַיִם לַגִּנָּה עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֶשְׁכָה וְהִיא מִתְמַלֵּאת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. וּמַנִּיחִין מַגְמָר תַּחַת הַכֵּלִים וְהֵן מִתְגַּמְּרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וּמַנִּיחִים קִילּוֹר עַל גַּב הָעַיִן וְאִסְפְּלָנִית עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה וּמִתְרַפְּאִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וְשׁוֹרִין דְּיוֹ וְסַמָּנִין עִם חֶשְׁכָה וְהֵן שׁוֹרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וְנוֹתְנִין צֶמֶר לְיוֹרָה וְאוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן לַתַּנּוּר וְהֵם מִשְׁתַּנִּין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וּפוֹרְשִׂים מְצוּדוֹת לְחַיָּה וּלְעוֹפוֹת וּלְדָגִים עִם חֶשְׁכָה וְהֵן נִצּוֹדִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וְטוֹעֲנִין בְּקוֹרוֹת בֵּית הַבַּד וּבְעִגּוּלֵי הַגַּת עִם חֶשְׁכָה וְהַמַּשְׁקִין זָבִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וּמַדְלִיקִין אֶת הַנֵּר אוֹ אֶת הַמְּדוּרָה מִבְּעֶרֶב וְהִיא דּוֹלֶקֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ׃

ג מַנִּיחִין קְדֵרָה עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ אוֹ בָּשָׂר בַּתַּנּוּר אוֹ עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים וְהֵן מִתְבַּשְּׁלִים וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת וְאוֹכְלִין אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת. וְיֵשׁ בְּדָבָר זֶה דְּבָרִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בַּגֶּחָלִים בְּשַׁבָּת׃

ד כֵּיצַד. תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וְחַמִּין שֶׁלֹּא הוּחַמּוּ כָּל צָרְכָּן אוֹ תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וְכָל זְמַן שֶׁמִּצְטַמֵּק הוּא נָפָה לוֹ אֵין מַשְׁהִין אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהֲנַח מִבְעוֹד יוֹם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בַּגֶּחָלִים כְּדֵי לְהַשְׁלִים בִּשּׁוּלוֹ אוֹ כְּדֵי לְצַמְּקוֹ. לְפִיכָךְ אִם גָּרַף הָאֵשׁ אוֹ שֶׁכִּסָּה אֵשׁ הַכִּירָה בְּאֵפֶר אוֹ בְּנִעֲרֶת פִּשְׁתָּן הַדַּקָּה אוֹ שֶׁעָמְמוּ הַגֶּחָלִים שֶׁהֲרֵי הֵן כִּמְכֻסּוֹת בְּאֵפֶר אוֹ שֶׁהִסִּיקוּהָ בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא אוֹ בִּגְלָלֵי בְּהֵמָה דַּקָּה שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם גֶּחָלִים בּוֹעֲרוֹת הֲרֵי זֶה מֻתָּר לְשָׁהוֹת עָלֶיהָ. שֶׁהֲרֵי הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה הַתַּבְשִׁיל וְאֵין גּוֹזְרִין שֶׁמָּא יַחְתֶּה בָּאֵשׁ:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּכִירָה שֶׁהֻבְלָהּ מֻעָט. אֲבָל הַתַּנּוּר אַף עַל פִּי שֶׁגָּרַף הָאֵשׁ אוֹ כִּסָּה בְּאֵפֶר אוֹ שֶׁהִסִּיקוּהוּ בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא אֵין מַשְׁהִין בְּתוֹכוֹ וְלֹא עַל גַּבָּיו וְלֹא סוֹמְכִין לוֹ תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וּמִצְטַמֵּק וְנָפָה לוֹ. הוֹאִיל וְהֻבְלוֹ חַם בְּיוֹתֵר אֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְחוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּזוֹ הָאֵשׁ הַמְּעוּטָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אֵשׁ קַשׁ וּגְבָבָא אוֹ מְכֻסֶּה:

ו וְלָמָּה אָסְרוּ לְשָׁהוֹת בַּתַּנּוּר אַף עַל פִּי שֶׁגָּרוּף. מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹרֵף אֵינוֹ גּוֹרֵף אֶלָּא רֹב הָאֵשׁ וְעַצְמָהּ. וְאִי אֶפְשָׁר לְגָרֹף כָּל הָאֵשׁ עַד שֶׁלֹּא תִּשָּׁאֵר נִיצוֹץ אַחַת מִפְּנֵי שֶׁהֻבְלוֹ חַם שֶׁמָּא יַחְתֶּה כְּדֵי לְבַעֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת בַּתַּנּוּר:

ז הַכַּפָּח הֻבְלוֹ רַב מֵהֻבָּל הַכִּירָה וּמְעַט מֵהֻבָּל הַתַּנּוּר. לְפִיכָךְ אִם הִסִּיקוּהוּ בְּגֶפֶת אוֹ בְּעֵצִים חֲרֵי הוּא כְּתַנּוּר וְאֵין מַשְׁהִין בְּתוֹכוֹ וְלֹא עַל גַּבָּיו וְלֹא סוֹמְכִין לוֹ תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ מִצְטַמֵּק וְנָפָה לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁגָּרַף אוֹ כִּסָּה בְּאֵפֶר. וְאִם הִסִּיקוּהוּ בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא חֲרֵי הוּא כְּכִירָה שֶׁהַסְּקָה בְּקַשׁ וּגְבָבָא וּמַשְׁהִין עָלָיו. וּמֻתָּר לִסְמֹךְ לְכִירָה מִבַּעֲרֵב וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וּקְטוּמָה. וְאֵיזוֹ הִיא כִּירָה וְאֵי זוֹ כַּפָּח כִּירָה מָקוֹם שְׁפִיתַת שְׁתֵּי קְדֵרוֹת כַּפָּח מָקוֹם שְׁפִיתַת קְדֵרָה אַחַת:

ח תַּבְשִׁיל חַי שֶׁלֹּא בָּשַׁל כְּלָל אוֹ שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וּמִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ מֻתָּר לְשָׁהוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ בֵּין בְּכִירָה וְכַפָּח בֵּין בְּתַנּוּר. וְכֵן כָּל תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשַׁל וְלֹא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וּמִצְטַמֵּק וְנָפָה לוֹ אִם הִשְׁלִיךְ לְתוֹכוֹ אֲבָר חַי סָמוּךְ לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת נַעֲשָׂה הַכֹּל כְּתַבְשִׁיל חַי וּמֻתָּר לְשָׁהוֹתוֹ עַל הָאֵשׁ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גָּרַף וְלֹא כִּסָּה. מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ בָּא לַחְתּוֹת בָּגֶחָלִים:

ט כָּל תַּבְשִׁיל שֶׁאָסוּר לְשָׁהוֹתוֹ אִם עָבַר וְשָׁהָה אוֹתוֹ אָסוּר לְאָכְלוֹ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַיִּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ. וְאִם שְׁכָחוֹ. אִם תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ הוּא אָסוּר עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְאִם תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ הוּא וּמִצְטַמֵּק וְנָפָה לוֹ מֻתָּר לְאָכְלוֹ מִיָּד בְּשַׁבָּת:

י כָּל שֶׁמֻּתָּר לְשָׁהוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ כְּשֶׁנּוֹטְלִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת אָסוּר לְהַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ. וְאֵין מַחְזִירִין לְעוֹלָם אֶלָּא עַל גַּבֵּי כִּירָה גְּרוּפָה אוֹ מְכֻסָּה אוֹ בְּכִירָה וְכַפָּח שֶׁהֻסְּקוּ בְּקַשׁ וּגְבָבָא. וְהוּא שֶׁלֹּא הִנִּיחַ הַקְּדֵרָה עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע אֲבָל מִשֶּׁהִנִּיחָהּ עַל גַּבֵּי קַרְקַע אֵין מַחְזִירִין אוֹתָהּ. וַאֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי כִּירָה גְּרוּפָה אוֹ מְכֻסָּה. וְאֵין מַחְזִירִין לַתַּנּוּר וְלֹא לְכַפָּח שֶׁהֻסְּקוּ בְּגֶפֶת אוֹ בְּעֵצִים אַף עַל פִּי שֶׁגָּרַף אוֹ כִּסָּה מִפְּנֵי שֶׁהֻבְלָן חַם בְּיוֹתֵר. וְכָל שֶׁאֵין מַחְזִירִין עָלָיו אֵין סוֹמְכִין לוֹ בְּשַׁבָּת:

יא אָסוּר לְהַכְנִיס מַגֵּרָפָה לִקְדֵרָה בְּשַׁבָּת וְהִיא עַל הָאֵשׁ לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁמַּגִּיס בָּהּ וְזֶה מִצָּרְכֵי הַבִּשּׁוּל הוּא וְנִמְצָא כִּמְבַשֵּׁל בְּשַׁבָּת. וּמֻתָּר לְהַחֲזִיר מִכִּירָה לְכִירָה אֲפִלּוּ מִכִּירָה שֶׁהֻבְלָהּ מֻעָט לְכִירָה שֶׁהֻבְלָהּ מְרֻבֶּה אֲבָל לֹא מִכִּירָה לְטָמִינָה וְלֹא מִטְּמִינָה לְכִירָה:

יב לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְדֵרָה עֲסִיסִיּוֹת וְתוּרְמוּסִין אוֹ חָבִית שֶׁל מַיִם וְיִתֵּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר עֶרֶב שַׁבָּת עִם חַשְׁכָּה וְיַשְׁהֶה אוֹתָן. שֶׁאִלּוּ וְכָל כֵּיוֹצֵא בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּשְׁלוּ כָּל עִקָּר כְּתַבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ הֵן מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן צְרִיכִים בִּשּׁוּל הַרְבֵּה וְדַעְתּוֹ עֲלֵיהֶן לְאָכְלָן לְאַלְתַּר. וּלְפִיכָךְ אָסוּר לְשָׁהוֹתָן בַּתַּנּוּר. וְאִם עָבַר וְשָׁהָה אֲסוּרִין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַיִּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ:

יג תַּנּוּר שֶׁנָּתַן לְתוֹכוֹ בָּשָׂר מִבְּעוֹד יוֹם וְשָׁהָה אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת אִם בָּשַׂר גְּדִי הוּא וְכֵיוֹצֵא בּוֹ מֻתָּר. שֶׁאִם יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים יִתְחָרֵךְ הַבָּשָׂר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא חֲמִימוּת הָאֵשׁ בִּלְבַד. וְאִם בְּשַׂר שׁוֹר עֵז אוֹ בְּשַׂר שׁוֹר הוּא אָסוּר שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים לְבַשְּׁלוֹ. וְאִם טָח פִּי הַתַּנּוּר בְּטִיט מֻתָּר. שֶׁאִם בָּא לְפָתְחוֹ הַתַּנּוּר וְלַחְתּוֹת תִּכָּנֵס הָרוּחַ וְיִתְקַשֶּׁה הַבָּשָׂר וְיִפָּסֵד וְיִצְטַנֵּן הַתַּנּוּר וְיִפָּסִיד הַבָּשָׂר:

יד וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁהָרוּחַ מַפְסֶדֶת אוֹתוֹ אֵין גּוֹזְרִין עָלָיו שֶׁמָּא יְגַלֶּהוּ וַיַּחְתֶּה. וּמִפְּנֵי זֶה נוֹתְנִין אוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר עִם חַשְׁכָּה שֶׁאִם גִּלָּהוּ יִפָּסְדוּ:

טו נָתַן גְּדִי שָׁלֵם לְתוֹךְ הַתַּנּוּר חֲרֵי הוּא כִּבְשַׂר עֵז אוֹ כִּבְשַׂר שׁוֹר וְאָסוּר לְשָׁהוֹתוֹ שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים אֶלָּא אִם כֵּן טָח הַתַּנּוּר. וּמֻתָּר לְשַׁלְשֵׁל כֶּבֶשׂ הַפֶּסַח לַתַּנּוּר עִם חַשְׁכָּה וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ טָח מִפְּנֵי שֶׁבְּנֵי חֲבוּרָה זְרִיזִים הֵן:

טז אֵין צוֹלִין בָּשָׂר וּבֵצָה עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְיִהְיוּ רְאוּיִין לַאֲכִילָה. וְאִם נִשְׁאֲרוּ אַחַר כֵּן עַל הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁיְּצוֹלוּ הַרְבֵּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ שֶׁאִם יַחְתֶּה יַחֲרֹךְ אוֹתָן שֶׁעַל גּוּף הָאֵשׁ הֵם. וּמִפְּנֵי זֶה מַנִּיחִין מֻגְמָר תַּחַת הַכֵּלִים עִם חַשְׁכָּה שֶׁאִם יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים יִשָּׁרֵף

הַמַּגְמָר וְיַעֲשֶׂה הַכֵּלִים׃

יז הָא לָמַדְתָּ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁאָנוּ אוֹסְרִין בְּעִנְיָן זֶה אֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁהוּא נַעֲשָׂה בְּשַׁבָּת אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים. לְפִיכָךְ אֵין נוֹתְנִין צֶמֶר לְיוּרָה אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה עֲקוּרָה מֵעַל הָאֵשׁ שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה פִּיהָ טוּחַ בְּטִיט שֶׁמָּא יָגִיס בָּהּ מִשֶּׁחַשְׁכָה׃

יח אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפַּת בַּתַּנּוּר עִם חֲשֵׁכָה וְלֹא חֲרָרָה עַל גַּבֵּי הַגֶּחָלִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקָּרְמוּ פָּנֶיהָ שֶׁהֵם מַדְבָּקִים בַּתַּנּוּר אוֹ בָּאֵשׁ. וְאִם נִשְׁאֲרוּ אַחֲרֵי כֵן עַד שֶׁיִּגְמֹר אֲפִיָּתָן מֻתָּר שֶׁאִם יַחְתֶּה יַפְסִיד אוֹתָן. וְאִם נָתַן סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה וְחָשְׁכָה וַעֲדַיִן לֹא קָרְמוּ פָּנֶיהָ. אִם בְּמֻזְיָד אָסוּר לֶאֱכֹל מֵהֶן עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ. וְאִם בְּשׁוֹגֵג מֻתָּר לוֹ לִרְדּוֹת מִמֶּנָּה מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת. וּכְשֶׁהוּא רוֹדֶה לֹא יִרְדֶּה בְּמִרְדֶּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל אֶלָּא בְּסַכִּין וְכַיּוֹצֵא בָּהּ׃

יט עוֹשֶׂה אָדָם מִדּוּרָה מִכָּל דָּבָר שֶׁיִּרְצֶה בֵּין עַל גַּבֵּי קַרְקַע בֵּין עַל גַּבֵּי מְנוֹרָה וּמַדְלִיקָהּ מִבְּעוֹד יוֹם וּמִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ אוֹ מִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ בְּשַׁבָּת. וְצָרִיךְ שֶׁיַּדְלִיק רֹב הַמִּדּוּרָה קֹדֶם חֲשֵׁכָה עַד שֶׁתְּהֵא שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְאִם לֹא הִדְלִיק רֻבָּהּ אָסוּר לֵהָנוֹת בָּהּ בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בָּהּ וְיָנִיד הָעֵצִים כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה הַשַּׁלְהֶבֶת. וְאִם הִדְלִיק עֵץ יְחִידִי צָרִיךְ לְהַדְלִיק רֹב עָבְיוֹ וְרֹב הֶקֵּפוֹ מִבְּעוֹד יוֹם׃

כ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּגְבוּלִין אֲבָל בַּמִּקְדָּשׁ מַאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בָּעֵצִים בְּמִדּוּרַת בֵּית הַמּוֹקֵד עִם חֲשֵׁכָה וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים שֶׁהַכֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן׃

כא הָיְתָה מִדּוּרָה שֶׁל קָנִים אוֹ שֶׁל גַּרְעִינִין אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַדְלִיק רֹוב אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בָּהֶן הָאֵשׁ קֹדֶם הַשַּׁבָּת מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. מִפְּנֵי שֶׁהָאֵשׁ נִתְלֵית בָּהֶן בִּמְהֵרָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לַחְתּוֹת. לְפִיכָךְ אִם אָגַד הַקָּנִים אוֹ הִנִּיחַ הַגַּרְעִינִין בְּחוֹתָלוֹת חֲרֵי הֵן כְּעֵצִים וְצָרִיךְ שֶׁתַּעֲלֶה בָּהֶן שַׁלְהֶבֶת מֵאֵלֶיהָ קֹדֶם הַשַּׁבָּת׃

כב מְדוּרָה שֶׁל זֶפֶת אוֹ שֶׁל גְּפְרִית אוֹ שֶׁל רֶבֶב אוֹ שֶׁל קִירָה אוֹ שֶׁל קַשׁ אוֹ שֶׁל גְּבָבָא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַדְלִיק רֻבָּהּ קֹדֶם הַשַּׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהָאֵשׁ מַדְלֶקֶת אוֹתָם בִּמְהֵרָה׃

פרק ד

א יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאִם טָמַן בָּהֶן הַתַּבְשִׁיל הוּא מִתְחַמֵּם וּמוֹסִיפִין בְּבִשּׁוּלוֹ כְּעֵין הָאֵשׁ. כְּגוֹן הַגֶּפֶת וְזֶבֶל וּמֶלַח וְסִיד וְחוֹל אוֹ זַגִּין וּמוֹכִין וַעֲשָׂבִים בִּזְמַן שֶׁשְּׁלָשְׁתָּן לַחִים וַאֲפִלּוּ מֻחֶמֶת עַצְמָן. וּדְבָרִים אֵלּוּ נִקְרָאִין דָּבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל. וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאִם טָמַן בָּהֶן הַתַּבְשִׁיל יִשָּׁאֵר בַּחֲמִימוּתוֹ בִּלְבַד וְאֵינָן מוֹסִיפִין לוֹ בְּשׁוּל אֶלָּא מוֹנְעִין אוֹתוֹ מִלְּהִצְטַנֵּן. כְּגוֹן זַגִּין וּמוֹכִין וַעֲשָׂבִים יְבֵשִׁין וּכְסוּת וּפֵרוֹת וְכַנְפֵי יוֹנָה וּנְעֹרֶת הַפִּשְׁתָּן וּנְסֹרֶת חָרָשִׁים וּשְׁלָחִין וְגִזֵּי צֶמֶר. וּדְבָרִים אֵלּוּ נִקְרָאִין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל׃

ב מִן הַדִּין הָיָה שֶׁטּוֹמְנִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל מִבְּעוֹד יוֹם וְיִשָּׁאֵר הַתַּבְשִׁיל טָמוּן בְּשַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי מַשְׁהִין עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת. אֲבָל אָסְרוּ חֲכָמִים לְהַטְמִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל מִבְּעוֹד יוֹם גְּזֵרָה שֶׁמָּא תַּרְתִּיחַ הַקְּדֵרָה בְּשַׁבָּת וְיִצְטָרֵךְ לְגָלוֹתָן עַד שֶׁתָּנוּחַ הָרְתִיחָה וְיַחֲזֹר וְיכַסֶּה בְּשַׁבָּת וְנִמְצָא טוֹמֵן בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא אָסוּר. לְפִיכָךְ מֻתָּר לְהַטְמִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁסְּתָם קְדֵרוֹת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּבָר רָתְחוּ וְנָחוּ מִבְּעֲבוּעָן וְכֵיוָן שֶׁנָּחוּ שׁוּב אֵינָן רוֹתְחִין׃

ג וְכֵן מִן הַדִּין הָיָה לְטָמֵן הַתַּבְשִׁיל בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל בְּשַׁבָּת עַצְמָהּ. אֲבָל אָסְרוּ חֲכָמִים דָּבָר זֶה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטְמִין בְּרֶמֶץ וְיִהְיֶה בּוֹ נִיצוֹצוֹת שֶׁל אֵשׁ וְנִמְצָא חוֹתֶה בַּגֶּחָלִים. לְפִיכָךְ אָסְרוּ לְהַטְמִין דָּבָר חַם בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל׃

ד סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה מֻתָּר לְטָמוֹן אֶת דָּבָר חַם. וּמֻתָּר לְטָמוֹן אֶת דָּבָר הַצּוֹנֵן בְּשַׁבָּת בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן בְּיוֹתֵר אוֹ כְּדֵי שֶׁתָּפוּג צִנָּתָן. חַמִּין שֶׁטָּמְנָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְנִתְגַּלּוּ בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְכַסּוֹתָן. שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מוֹסִיף. וּמֻתָּר לְהַחֲלִיף הַכִּסּוּי בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. נוֹטֵל כְּסוּת וּמַנִּיחַ כַּנְפֵי יוֹנָה אוֹ נוֹטֵל כַּנְפֵי יוֹנָה וּמַנִּיחַ הַכְּסוּת׃

ה פִּנָּה הַתַּבְשִׁיל אוֹ הַמַּיִם הַחַמִּין מִכְּלִי לִכְלִי אַחֵר מֻתָּר לְהַטְמִין הַכְּלִי הָאַחֵר בְּשַׁבָּת בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף. כְּמוֹ הַדָּבָר הַצּוֹנֵן. שֶׁלֹּא אָסְרוּ לְהַטְמִין בְּשַׁבָּת אֶלָּא דָּבָר חַם שֶׁהוּא בִּכְלִי רִאשׁוֹן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בּוֹ אֲבָל אִם פִּנָּהוּ מֻתָּר׃

ו מַנִּיחִין מַיִם חַמִּים עַל גַּבֵּי מַיִם חַמִּים בְּשַׁבָּת וּקְדֵרָה עַל גַּבֵּי קְדֵרָה וּקְדֵרָה עַל גַּבֵּי מַיִם וּמַיִם עַל גַּבֵּי קְדֵרָה וְטָח פִּיהֶם בְּבָצֵק לֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיּוּחַמּוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעַמְדוּ עַל חֻמָּם. שֶׁלֹּא אָסְרוּ אֶלָּא לְהַטְמִין בְּשַׁבָּת אֲבָל לְהַנִּיחַ כְּלִי חַם עַל גַּב כְּלִי חַם כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ עוֹמְדִין בַּחֲמִימוּתָן מֻתָּר. אֲבָל אֵין מַנִּיחִין כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דָּבָר צוֹנֵן עַל גַּבֵּי כְּלִי חַם בְּשַׁבָּת שֶׁחֲרֵי מוֹלִיד בּוֹ חֹם בְּשַׁבָּת וְאִם הִנִּיחוֹ מִבְּעֶרֶב מֻתָּר וְאֵינוֹ כְּטוֹמֵן בְּדָבָר הַמּוֹסִיף׃

פרק ה

א הַדָּלָ֣ן [ק] ת נֵ֗ר בְּשַׁבָּ֛ת אֵינָ֥הּ רְשׁוּת֖ אִם רָצָ֑ה מַדְלִ֣יק וְאִם רָצָ֔ה אֵינ֥וֹ מַדְלִ֖יק. וְלֹ֣א מִצְוָ֑ה שֶׁאֵינ֥וֹ חַיָּ֛ב לְרַדֵּ֥ף אַחֲרֶ֖יהָ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂ֣נָּה כְּגוֹן֮ עֲרוּבֵ֣י חֲצֵר֒וֹת֒ אוֹ֩ נְטִילַ֨ת יָדַ֜יִם לָאֲכִילָ֣ה אֶלָּ֗א זֶ֚ה חוֹבָ֔ה. וְאֶחָ֣ד אֲנָשִׁ֔ים וְאֶחָ֣ד נָשִׁ֔ים חַיָּבִ֖ין לְהִיוֹת֙ בְּבָתֵּיהֶ֔ן נֵ֖ר דָּלוּ֣ק בְּשַׁבָּ֑ת. אֲפִלּ֥וּ אֵין֙ לוֹ֙ מַה֣ יֹּאכַ֔ל שׁוֹאֵ֖ל עַל הַפְּתָחִ֑ים וְלוֹקֵ֣חַ שֶׁמֶן֮ וּמַדְלִ֣יק אֶת֒ הַנֵּ֗ר שֶׁזֶּ֚ה בִּכְלַ֣ל עֹנֶ֔ג שַׁבָּ֑ת. וְחַיָּ֕ב לְבָרֵ֥ךְ קֹ֛דֶם הַדְּלָקָ֖ה בָּר֣וּךְ אַתָּ֣ה ה׳ אֱלֹהֵ֣ינוּ מֶ֔לֶךְ הָעוֹלָ֕ם אֲשֶׁ֥ר קִדְּשָׁ֖נוּ בְּמִצְוֹתָ֑יו וְצִוָּ֕נוּ לְהַדְלִ֖יק נֵ֥ר שֶׁל֛ שַׁבָּ֑ת. כְּדֵ֣רֶךְ שֶׁמְּבָרֵ֥ךְ עַל֙ כָּל֙ הַדְּבָרִ֔ים שֶׁהוּא֙ חַיָּ֣ב בָּהֶ֔ם מִדִּבְרֵ֖י סוֹפְרִֽים׃

ב מֵאֵ֗ימָתַי֙ לְהִשְׁתַּמֵּ֣שׁ בְּנֵ֔ר שֶׁל֖ שַׁבָּ֑ת. וְהוּא֙ שֶׁלֹּ֣א יְהֵ֔א הַדָּבָ֖ר צָרִ֣יךְ עִיּ֑וּן הַרְבֵּ֔ה. אֲבָ֗ל דָּבָ֛ר שֶׁצָּרִ֥יךְ לְצַרְכּ֖וֹ אָסוּ֑ר לְהַבְחִ֣ינוֹ לְא֔וֹר הַנֵּ֖ר גְּוֵרָ֥ה שֶׁמָּ֛א יַּטֶּ֖ה׃

ג הַמַּדְלִ֣יק צָרִ֣יךְ לְהַדְלִ֗יק מִבְּעוֹד֙ יוֹם֙ קֹ֣דֶם שְׁקִיעַ֣ת הַחַמָּ֔ה. וְנָשִׁ֕ים מְצֻוּוֹת֙ עַל֙ דָּבָ֔ר זֶ֖ה יוֹתֵ֣ר מִן֮ הָאֲנָשִׁים֒ לְפִ֣י שֶׁהֵן֙ מְצוּיוֹת֙ בַּבָּתִּ֔ים וְהֵן֙ הָעֲסוּקוֹת֙ בְּמְלֶ֣אכֶת֔ הַבַּ֖יִת. וְאַף֙ עַל֙ פִּ֣י כֵ֔ן צָרִ֣יךְ הָאִ֔ישׁ לְהַזְהִ֥ירָן֙ וְלִבְדֹּ֣ק אוֹתָ֔ן עַל֙ כָּ֣ךְ וְלוֹמַ֔ר לָהֶ֖ן וּלְאַנְשֵׁ֣י בֵיתוֹ֑ עֶ֚רֶב שַׁבָּ֔ת קֹ֖דֶם שֶׁתֶּחְשַׁ֣ךְ הַדְּלִיקוּ֙ אֶת֙ הַנֵּ֔ר. סְפֵ֖ק חֲשֵׁכָ֣ה וְנִכְנַ֑ס הַשַּׁבָּ֖ת סָפֵ֥ק לֹֽא נִכְנַ֖ס אֵין מַדְלִיקִֽין׃

ד מִשֶּׁתִּשְׁקַ֣ע הַחַמָּ֔ה עַד֙ שֶׁיֵּרָא֙וּ שְׁלֹשָׁ֣ה כּוֹכָבִ֔ים בֵּינוֹנִ֖ים הוּא֙ הַזְּמַ֣ן הַנִּקְרָ֔א בֵּ֖ין הַשְּׁמָשׁ֑וֹת בְּכָל֙ מָקוֹם֙. וְהוּא֙ סָפֵ֣ק מִן֮ הַיּוֹם֒ סָפֵ֣ק מִן֮ הַלַּ֣יְלָה֒ וְדָנִ֣ין בּוֹ֮ לְהַחֲמִ֣יר בְּכָל֙ מָקוֹם֙. וּלְפִיכָ֗ךְ אֵין֙ מַדְלִיקִ֣ין בּ֔וֹ. וְהָעוֹשֶׂ֥ה מְלָאכָ֖ה בֵּ֣ין הַשְּׁמָשׁ֑וֹת בְּעֶ֚רֶב שַׁבָּ֔ת וּבְמוֹצָאֵ֖י שַׁבָּ֑ת בְּשׁוֹגֵ֣ג חַיָּ֔ב חַטָּאת֙ מִכָּל֙ מָקוֹם֙. וְכוֹכָבִ֕ים אֵלּ֥וּ לֹֽא גְדוֹלִ֖ים הַנִּרְאִ֣ים בַּיּ֑וֹם וְלֹ֥א קְטַנִּ֖ים שֶׁאֵ֥ין נִרְאִ֛ין אֶלָּ֥א בַּלַּ֖יְלָה אֶלָּ֥א בֵּינוֹנִֽים. וּמֵשֶׁיֵּרָא֙וּ שְׁלֹשָׁ֣ה כוֹכָבִ֔ים אֵלּ֖וּ הַבֵּינוֹנִ֑ים חֲרֵ֥י זֶ֛ה לַיְלָ֖ה וַדַּאי׃

ה פְּתִילָ֣ה שֶׁמַּדְלִיקִ֣ין בָּ֔הּ לְשַׁבָּ֖ת אֵין֙ עוֹשִׂ֣ין אוֹתָ֔הּ מִדָּבָ֖ר שֶׁהָא֣וּר מְסַכְסֶ֑כֶת בּוֹ֙ כְּגוֹן֙ צֶ֣מֶר וְשֵׁ֔עָר וּמֶ֖שִׁי וְצֶ֣מֶר הָאֲרֵ֑ז וּפִשְׁתָּ֗ן שֶׁלֹּ֤א נַפַּ֙ץ֙ וְסִ֣יב שֶׁל֔ דֶּ֖קֶל וּמִינֵ֣י הָעֵ֑ץ הָרַכִּ֕ים וְכַיּוֹצֵ֥א בָּהֶ֖ן. אֶלָּ֗א מִדָּבָ֛ר שֶׁהָא֥וּר נִתְלֵ֖ית בּ֑וֹ. כְּגוֹן֙ פִּשְׁתָּ֣ה נְפוּצָ֔ה וּבְגֶ֖דֵי שֵׁ֑שׁ וְצֶ֣מֶר גֶּ֔פֶן וְכַיּוֹצֵ֖א בָּהֶ֑ן. וְהַמַּדְלִ֣יק צָרִ֔יךְ שֶׁיַּדְלִ֖יק בְּרֹ֥ב הַיּוֹצֵ֖א מִן֙ הַפְּתִילָֽה׃

ו הַכּוֹרֵ֣ךְ דָּבָ֗ר שֶׁמַּדְלִיקִ֣ין בּ֔וֹ עַל֙ גַּבֵּ֣י דָּבָ֔ר שֶׁאֵ֥ין מַדְלִיקִ֖ין בּ֑וֹ. אִם֙ לְהַעֲבוֹת֙ הַפְּתִילָ֔ה כְּדֵ֖י לְהוֹסִ֣יף אוֹרָ֑ה אָסוּ֙ר. וְאִם֙ לְהַקְשׁ֣וֹת הַפְּתִילָ֔ה כְּדֵ֖י שֶׁתְּהֵ֣א עוֹמֶ֑דֶת וְלֹ֥א תִשְׁתַּלְשֵׁ֖ל לְמַטָּ֥ה מֵתָֽר׃

ז נוֹתְנִ֣ין גַּרְגִּ֔יר שֶׁל֖ מֶ֑לַח וּגְרִיס֙ שֶׁל֙ פּ֣וֹל עַל֙ פִּ֣י הַנֵּ֔ר בְּעֶ֖רֶב שַׁבָּ֑ת שֶׁיִּהְיֶ֥ה דּוֹלֵ֛ק בְּלֵ֥יל שַׁבָּ֖ת. וְכָל֙ הַפְּתִילוֹת֙ שֶׁאֵ֣ין מַדְלִיקִ֔ין בָּהֶ֖ן בְּשַׁבָּ֑ת עוֹשִׂ֣ין מֵהֶ֔ן מִדּוּרָ֖ה בֵּ֣ין לְהִתְחַמֵּ֥ם כְּנֶגְדָּ֛הּ בֵּ֥ין לְהִשְׁתַּמֵּ֖שׁ לְאוֹרָ֑הּ בֵּ֣ין עַל֙ גַּבֵּ֣י מִנּוֹרָ֔ה בֵּ֥ין עַל֙ גַּבֵּ֣י קַרְקַ֔ע. וְלֹ֣א אָסְר֔וּ אֶלָּ֖א לַעֲשׂוֹתָ֥ן פְּתִילָ֖ה לְנֵ֥ר בִּלְבַֽד׃

ח שֶׁמֶן֮ שֶׁמַּדְלִיקִין֒ בּוֹ֮ לְשַׁבָּ֣ת צָרִ֣יךְ שֶׁיְּהֵ֣א נִמְשָׁ֔ךְ אַחַ֖ר הַפְּתִילָ֑ה אֲבָ֗ל שְׁמָנִ֛ין שֶׁאֵ֥ין נִמְשָׁכִ֖ין אַחַ֣ר הַפְּתִילָ֔ה כְּגוֹן֙ זֶ֣פֶת וְשַׁעֲוָ֔ה וְשֶׁמֶן֙ קִ֣יק וְאַלְיָ֔ה וְחֵ֖לֶב אֵ֣ין מַדְלִיקִ֑ין בָּהֶ֔ן. וּמִפְּנֵ֣י מָ֔ה אֵ֥ין מַדְלִיקִ֖ין בִּפְתִילוֹת֙ שֶׁאֵ֣ין הָאוּר֮ נִתְלֵית֒ בָּהֶ֔ן וְלֹ֣א בִּשְׁמָנִ֔ים שֶׁאֵ֥ין נִמְשָׁכִ֖ים אַחַ֣ר הַפְּתִילָ֑ה גְּזֵרָ֕ה שֶׁמָּ֥א יִהְיֶ֖ה אוֹר֙ הַנֵּ֔ר אָפֵ֖ל וְיַטֶּ֥ה אוֹתָ֖הּ בְּשָׁעָ֥ה שֶׁיִּשְׁתַּמֵּ֥שׁ לְאוֹרָֽהּ׃

ט חֵ֗לֶב שֶׁהִתִּ֙יכוּ֙ וְקִרְבֵּ֣י דָּגִ֔ים שֶׁנִּמּ֖וֹחוּ נוֹתֵ֣ן לְתוֹכָ֑ן שֶׁמֶן֙ כָּל֙ שֶׁהוּא֙ וּמַדְלִ֔יק. אֲבָ֗ל שְׁמָנִ֛ין שֶׁאֵ֥ין מַדְלִיקִ֖ין בָּהֶ֑ן אֲפִלּ֥וּ עֵרְבָ֖ן בִּשְׁמָנִ֥ים שֶׁמַּדְלִיקִ֖ין בָּהֶ֑ן לֹ֥א יַדְלִ֖יק מִפְּנֵ֥י שֶׁאֵ֖ין נִמְשָׁכִֽין׃

י אֵין֙ מַדְלִיקִ֣ין בְּעִטְר֔ן מִפְּנֵ֣י שֶׁרֵיחוֹ֙ רַ֣ע שֶׁמָּ֔א יַנִּיחֻ֖נּוּ וְיֵצֵ֑א וְחוֹבָ֥ה עָלָ֛יו לְיַשֵּׁ֥ב לְאוֹר֖ הַנֵּ֑ר. וְלֹ֣א בָּצָ֔רִי מִפְּנֵ֣י שֶׁרֵיחוֹ֙ טוֹב֙ שֶׁמָּ֔א יִקַּ֖ח מִמֶּ֑נּוּ מִן֙ הַנֵּ֣ר וְעוֹד֙ מִפְּנֵ֣י שֶׁהוּא֙ עָ֔ף. וְלֹ֣א בְּנֶ֔פֶט לָבָ֖ן וַאֲפִלּ֣וּ בְּחֵ֑ל מִפְּנֵ֣י שֶׁהוּא֙ עָ֣ף וְיָבוֹא֙ לִידֵ֣י סַכָּנָֽה׃

יא מֵאֵ֗ימָתַי֙ לְהַדְלִ֣יק לְכַתְּחִלָּ֔ה בְּשֶׁאָר֙ שְׁמָנִ֔ים כְּגוֹן֙ שֶׁמֶן֙ צְנוֹן֙ וְשֶׁמְּשִׁמִּ֔ין וְלֶ֖פֶת וְכָל֙ כַּיּוֹצֵ֣א בָּהֶ֑ן. אֵין֙ אָסוּר֙ אֶלָּ֣א אֵלּ֔וּ שֶׁמָּנ֖וּ חֲכָמִ֥ים בִּלְבַֽד׃

יב לֹ֣א יִתֵּ֗ן אָדָם֙ כְּלִ֣י מְנֻקָּ֔ב מָלֵ֖א שֶׁמֶן֙ עַל֙ פִּ֣י הַנֵּ֔ר בִּשְׁבִ֖יל שֶׁיְּהֵ֣א מְנַטֵּ֑ף. וְלֹ֣א יְמַלֵּ֔א קְעָרָ֖ה שֶׁמֶן֙ וְיִתֵּ֣ן רֹ֔אשׁ הַפְּתִילָ֖ה לְתוֹכָ֑הּ בִּשְׁבִ֖יל שֶׁתְּהֵ֣א שׁוֹאֶ֔בֶת. גְּזֵרָ֕ה שֶׁמָּ֥א יִקַּ֖ח מִן֙ הַשֶּׁמֶן֙ שֶׁבַּכְּלִ֣י שֶׁחֲרֵ֔י לֹ֥א נִמְאַ֖ס בַּנֵּֽר. וְאָסוּר֙ לֶהָנ֣וֹת בְּשַׁבָּ֔ת מִן֙ הַשֶּׁמֶן֙ שֶׁהֶדְלַ֣ק בּ֔וֹ וַאֲפִלּ֥וּ כָבְתָ֖ה הַנֵּ֑ר וַאֲפִלּ֥וּ נָטַ֛ף מִן֙ הַנֵּ֣ר מִפְּנֵ֔י שֶׁהוּא֙ מַקָּצָ֔ה מֻחְמָ֖ת אָסוּ֑ר. וְאִם֙ חִבֵּ֣ר הַכְּלִ֔י שֶׁיֵּ֖שׁ בּ֣וֹ הַשֶּׁמֶן֙ אֶל֙ הַנֵּ֔ר בְּסִ֖יד וּבְחַרְסִ֑ית וְכַיּוֹצֵ֣א בָּהֶ֔ן מֻתָּֽר׃

יג אֵין֙ נוֹתְנִ֣ין כְּלִ֔י תַּחַ֖ת הַנֵּ֑ר לְקַבֵּ֣ל בּ֔וֹ שֶׁמֶן֙ בְּשַׁבָּ֔ת שֶׁחֲרֵ֖י מִבַּשֵּׁ֣ל הַכְּלִ֑י מֵהֵיכָ֖נוֹ. וְאִם֙ נְתָנ֔וֹ מִבְּעוֹד֙ יוֹם֙ מֻתָּ֑ר. וְנוֹתְנִ֣ין כְּלִ֔י תַּחַ֖ת הַנֵּ֑ר בְּשַׁבָּ֖ת לְקַבֵּ֣ל בּ֔וֹ נִיצוֹצ֥וֹת מִפְּנֵ֣י שֶׁאֵ֔ין בָּהֶ֖ן מַמָּ֑שׁ וַחֲרֵ֥י לֹֽא בִטְּל֖וֹ מִלְּטַלְטְלוֹ. וְאָסוּר֙ לִתֵּ֣ן לְתוֹכ֔וֹ מַ֖יִם וַאֲפִלּ֣וּ מֵעֶ֑רֶב שַׁבָּ֖ת מִפְּנֵ֣י שֶׁהוּא֙ מְקֻרָּ֔ב כִּבּוּי֙ הַנִּיצוֹצ֥וֹת׃

יד אֵין֙ פּוֹלִ֣ין לְא֔וֹר הַנֵּ֖ר וְלֹ֣א קוֹרִ֑ין לְאוֹר֙ הַנֵּ֣ר וַאֲפִלּ֣וּ גָּבוֹהַּ֮ שְׁתֵּ֣י קוֹמוֹת֒ וַאֲפִלּ֣וּ עֲשָׂרָ֔ה בָּתִּ֖ים זֶ֣ה עַל֙ גַּ֣ב זֶ֔ה וְהַנֵּ֥ר בָּעֶלְיוֹנָ֖ה לֹ֣א יִקְרָ֑א וְלֹ֥א יַפְלֶ֛ה לְאוֹרָ֖הּ בַּתַּחְתּוֹנָ֑ה שֶׁמָּ֥א יִשְׁכַּ֖ח וְיֵטֶ֥ה. וְאִם֙ הָי֣וּ שְׁנַ֔יִם קוֹרִ֖ין בְּעִנְיָ֑ן אֶחָ֣ד מֵהֶ֔ן מַזְכִּ֖יר לִקְרוֹת֙ לִפְנֵ֣י הַנֵּ֔ר שֶׁכָּל֙ אֶחָ֣ד מֵהֶ֔ן מַזְכִּ֖יר חֲבֵרוֹ֙ אִם֙ שָׁכַ֔ח. אֲבָ֗ל לֹ֣א בִּשְׁנֵ֔י עִנְיָנִ֖ים שֶׁכָּל֙ אֶחָ֣ד מֵהֶ֔ן טָר֥וּד בְּעִנְיָנ֖וֹ׃

טו הַתִּינוֹקוֹת קוֹרִין לִפְנֵי רַבָּן לְאוֹר הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהָרַב מִשְׁתְּרֵן. אֲבָל הוּא לֹא יִקְרָא מִפְּנֵי שֶׁאֵין אִימָתָן עָלָיו. וְיֵשׁ לוֹ לִרְאוֹת בַּסֵּפֶר לְאוֹר הַנֵּר עַד שֶׁיִּרְאֶה רֹאשׁ הַפָּרָשָׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַקְרוֹתָן. וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן הַסֵּפֶר בְּיָדָן וְהֵם קוֹרְאִין לְפָנָיו:

טז כֵּלִים הַדּוֹמִים זֶה לָזֶה וְאֵינָן נִכָּרִין אֶלָּא בְּעִיּוּן הַרְבֵּה אָסוּר לְהַקְרִיבָן לְאוֹר הַנֵּר וּלְהַבְחִין בֵּינֵיהֶן שֶׁמָּא יִשְׁבַּח וַיַּטֶּה. לְפִיכָךְ שַׁמָּשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ אָסוּר לוֹ לִבְדֹּק כּוֹסוֹת וּקְעָרוֹת לְאוֹר הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מַכִּירָן. בֵּין בְּנֵר שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת בֵּין בְּנֵר שֶׁל נֵפְט שֶׁאוֹרוֹ רַב. אֲבָל שַׁמָּשׁ קָבוּעַ מֻתָּר לוֹ לִבְדֹּק לְאוֹר הַנֵּר כּוֹסוֹת וּקְעָרוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ עִיּוּן הַרְבֵּה. וְאִם הָיָה נֵר שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת אֵין מוֹרִין לוֹ לִבְדֹּק וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ:

יז נֵר שֶׁאֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת אָסוּר לִפְתֹּחַ הַדֶּלֶת וְלִנְעל כְּדַרְכּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֶּהוּ אֶלָּא יִזָּהֵר בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹתֵחַ וּבְשָׁעָה שֶׁנּוֹעֵל. וְאָסוּר לִפְתֹּחַ אֶת הַדֶּלֶת כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁתְּהֵא רָווּחַ מְנַשֶּׁבֶת בָּהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא רווּחַ מְצוּמְצָם. וּמַנִּיחִין הַנֵּר שֶׁל שַׁבָּת עַל גַּבֵּי אִילָן הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

יח כָּל מִדִּינוֹת וַעֲיָרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹקְעִין בָּהֶן שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וּבְמָקוֹם גְּבוֹהַּ הָיוּ תּוֹקְעִין כְּדֵי לְהַשְׁמִיעַ כָּל אַנְשֵׁי הַמְּדִינָה וְכָל אַנְשֵׁי הַמִּגְרָשׁ שֶׁלָּהּ:

יט תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה נִמְנְעוּ הָעוֹמְדִים בַּשָּׁדוֹת מִלַּחֲרֹשׁ וּמִלַּעֲדֹר וּמִלַּעֲשׂוֹת מְלָאכָה שֶׁבַּשָּׂדֶה. וְאֵין הַקְּרוֹבִין רַשָּׁאִין לִכָּנֵס לָעִיר עַד שֶׁיָּבוֹאוּ רְחוֹקִים וְיִכָּנְסוּ כֻּלָּם בְּבַת אַחַת. וַעֲדַיִן הַחֲנֻיּוֹת פְּתוּחוֹת וְהַתַּרְיסִין מֻנָּחִין. הִתְחִיל לִתְקֹעַ שְׁנִיָּה נִסְתַּלְּקוּ הַתַּרְיסִין וְנִנְעֲלוּ הַחֲנֻיּוֹת. וַעֲדַיִן הַחַמִּין וְהַקְּדֵרוֹת מֻנָּחִין עַל גַּבֵּי כִּירָה. הִתְחִיל לִתְקֹעַ תְּקִיעָה שְׁלִישִׁית סִלֵּק הַמְסַלֵּק וְהִטְמִין הַמַּטְמִין וְהִדְלִיקוּ אֶת הַנֵּרוֹת וְשׁוֹהֶה כְּדֵי לְצָלוֹת דָּג קָטָן אוֹ כְּדֵי לְהַדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר. וְתוֹקֵעַ וּמֵרִיעַ וְתוֹקֵעַ וְשׁוֹבֵת:

כ תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה תּוֹקֵעַ אוֹתָהּ בְּמִנְחָה. וְהַשְּׁלִישִׁית קָרוֹב לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה. וְכֵן תּוֹקְעִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים לְהַתִּיר הָעָם לְמַעֲשֵׂיהֶן:

כא יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת לֹא הָיוּ תּוֹקְעִין. חָל לִהְיוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לֹא תּוֹקְעִין וְלֹא מַבְדִּילִין. יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת תּוֹקְעִין וְלֹא מַבְדִּילִין. חָל לִהְיוֹת לְאַחַר הַשַּׁבָּת מַבְדִּילִין וְלֹא תּוֹקְעִין:

פרק ו

א אָסוּר לוֹמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לָנוּ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְצַוֶּה עַל הַשַּׁבָּת. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאוֹתָהּ מְלָאכָה אֶלָּא לְאַחַר הַשַּׁבָּת. וְדָבָר זֶה אָסוּר מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֶיֶה שַׁבָּת קַלָּה בְּעֵינֵיהֶן וְיָבוֹאוּ לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמָן:

ב נָכְרִי שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה מֵעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת אִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל עָשָׂה אוֹתָהּ אָסוּר לֵהָנוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַיַּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁתִּתְעַשֶּׂה. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא הַדָּבָר בְּפַרְהֶסְיָא עַד שֶׁיֵּדְעוּ בּוֹ רַבִּים שֶׁדָּבָר זֶה בִּשְׁבִיל פְּלוֹנִי הוּא נַעֲשָׂה בְּשַׁבָּת. וְאִם בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ בִּלְבַד עָשָׂה מֻתָּר לֵהָנוֹת בָּהּ בְּשַׁבָּת:

ג כֵּיצַד. נָכְרִי שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֵּר מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אָסוּר. עָשָׂה נָכְרִי כֶּבֶשׁ לִירֵד בּוֹ מִן הַסְּפִינָה יֵרֵד אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אָסוּר. מִלֵּא מַיִם לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ מַשְׁקֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אָסוּר. לִקֵּט עֲשָׂבִים לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ מַנִּיחַ יִשְׂרָאֵל בְּהֶמְתּוֹ לֶאֱכֹל מֵהֶן. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא אוֹתוֹ הַנָּכְרִי מַכִּיר לְאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּמְלַאכְתּוֹ בִּשְׁבִילוֹ וְנִמְצָא עוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁאָפְשָׁר לְהַרְבּוֹת בּוֹ לֹא יֵהָנֶה בּוֹ בְּשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן אֵינוֹ מַכִּירוֹ:

ד אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ לְהַרְבּוֹת וּלְמַעֵט כְּגוֹן נֵר וְכֶבֶשׁ הוֹאִיל וְעָשָׂה בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ נֶהֱנֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַכִּירוֹ. נֵר הַדָּלוּק בְּמִסְבָּה בְּשַׁבָּת. אִם רֹב יִשְׂרָאֵל אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ שֶׁהַמַּדְלִיק עַל דַּעַת הָרֹב מַדְלִיק. וְאִם רֹב נָכְרִים מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ. מֻחֱצָה לְמֻחֱצָה אָסוּר. נָפְלָה דְּלֵקָה בְּשַׁבָּת וּבָא נָכְרִי לְכַבּוֹת אֵין אוֹמְרִין לוֹ כַּבֵּה וְאַל תְּכַבֶּה מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵינוּ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ה מֵת שֶׁעָשׂוּ לוֹ נָכְרִים אָרוֹן וְחָפְרוּ לוֹ קֶבֶר בְּשַׁבָּת אוֹ הֵבִיאוּ לוֹ חֲלִילִין לִסְפֹּד בָּהֶן. אִם בִּצְנָעָה יַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיִקָּבֵר בּוֹ. וְאִם הָיָה הַקֶּבֶר בִּסְרַטְיָא גְּדוֹלָה וְהָאָרוֹן עַל גַּבָּיו וְכָל הָעוֹבְרִין וְהַשָּׁבִין אוֹמְרִים שֶׁזֶּה שֶׁהַנָּכְרִים עוֹשִׂין עַכְשָׁו בְּשַׁבָּת לְפְלוֹנִי הוּא. הֲרֵי זֶה לֹא יִקָּבֵר בּוֹ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל עוֹלָמִית. מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּפַרְהֶסְיָא. וּמֵת לִקְבֹּר בּוֹ יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְהוּא שֶׁיַּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו נָכְרִי שֶׁהֵבִיא חֲלִילִין בְּשַׁבָּת לְמֵת אַף עַל פִּי שֶׁהֵבִיאָן מִצַּד הַחוֹמָה יַמְתִּין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּכְדֵי שֶׁיָּבוֹא מִמָּקוֹם קָרוֹב וְאַחַר כָּךְ יִסְפְּדוּ בָּהֶן. שֶׁמָּא בַּלַּיְלָה הֵבִיאוּם מִמָּקוֹם אַחֵר עַד הַחוֹמָה וּבַבֹּקֶר נִכְנְסוּ בָּהֶן. וְאִם יָדַע בְּוַדַּאי שֶׁמִּמָּקוֹם פְּלוֹנִי הֵבִיאוּם בְּשַׁבָּת יַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם אַחַר הַשַּׁבָּת. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא הַדָּבָר בִּסְרַטְיָא גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ:

ז עִיר שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְנָכְרִים דָּרִין בְּתוֹכָהּ וְהָיְתָה בָּהּ מֶרְחָץ הַמֻּרְחֶצֶת בְּשַׁבָּת. אִם רֹב נָכְרִים מֵתָר לִרְחֹץ בָּהּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיָּד. וְאִם רֹב יִשְׂרָאֵל יַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ חַמִּין. שֶׁבִּשְׁבִיל הָרֹב הוּחַמּוּ. מֻחֶצָה לְמֻחֶצָה יַמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ חַמִּין. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה זוֹ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר וּמַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת מֵתָר לוֹ לֵהָנוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה לָעֶרֶב אַחַר שֶׁיַּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁתֵּעָשֶׂה. וְלֹא אָסְרוּ בְּכָל מָקוֹם עַד שֶׁיַּמְתִּין בִּכְדֵי דָּבָר זֶה. שֶׁאִם תֹּאמַר יְהֵא מֻתָּר מִיָּד שֶׁמָּא יֹאמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ וְיִמְצָא הַדָּבָר מוּכָן מִיָּד. וְכֵיוָן שֶׁאָסְרוּ עַד שֶׁיַּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוֹ לֹא יֹאמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר כְּלוּם מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְעַכֵּב לָעֶרֶב בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה דָּבָר זֶה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשַׁבָּת:

ט דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְלָאכָה וְאֵין אָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לוֹמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה שָׁם מִקְצָת חֹלִי אוֹ יִהְיֶה צָרִיךְ לַדָּבָר צֹרֶךְ הַרְבֵּה אוֹ מִפְּנֵי מִצְוָה:

י כֵּיצַד. אוֹמֵר יִשְׂרָאֵל לְנָכְרִי בְּשַׁבָּת לַעֲלוֹת בָּאִילָן אוֹ לָשׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם כְּדֵי לְהָבִיא לוֹ שׁוֹפָר. אוֹ סַכִּין לְמִילָה. אוֹ מֵבִיא לוֹ מֵחָצֵר לְחָצֵר שֶׁאֵין עֵרוּב בֵּינֵיהֶן מַיִם חַמִּין לְהַרְחִין בָּהֶם קָטָן וּמִצְטַעֵר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יא הַלּוֹקֵחַ בַּיִת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִן הַנָּכְרִי מֻתָּר לוֹ לוֹמַר לַנָּכְרִי לִכְתֹּב לוֹ שְׁטָר בְּשַׁבָּת. שֶׁאֲמִירָה לְנָכְרִי בְּשַׁבָּת אֲסוּרָה מִדִּבְרֵיהֶם וּמִשּׁוּם יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא גָּזְרוּ בְּדָבָר זֶה. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ בַּיִת מֵהֶם בְּסוּרְיָא, שֶׁסּוּרְיָא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְדָבָר זֶה:

יב פּוֹסֵק אָדָם עִם הַנָּכְרִי עַל הַמְּלָאכָה וְקוֹצֵץ דָּמִים וְהַנָּכְרִי עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת מֻתָּר. וְכֵן הַשּׂוֹכֵר אֶת הַנָּכְרִי לְיָמִים הַרְבֵּה מֻתָּר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁשָּׂכַר הַנָּכְרִי לְשָׁנָה אוֹ לִשְׁתַּיִם שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ אוֹ שֶׁיֶּאֱרֹג לוֹ. חֲרֵי זֶה כּוֹתֵב וְאוֹרֵג בְּשַׁבָּת וּמֻתָּר כְּאִלּוּ קָצַץ עִמּוֹ שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ סֵפֶר אוֹ שֶׁיֶּאֱרֹג לוֹ בֶּגֶד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. וְהוּא שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב עִמּוֹ יוֹם יוֹם:

יג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּצִנְעָה שֶׁאֵין מַכִּירִים הַכֹּל שֶׁזּוֹ הַמְּלָאכָה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא. אֲבָל אִם הָיְתָה יְדוּעָה וּגְלוּיָה וּמְפֻרְסֶמֶת אֲסוּרָה שֶׁהֲרוֹאֶה אֶת הַנָּכְרִי עוֹסֵק אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁקָּצַץ וְאוֹמֵר שֶׁפְּלוֹנִי שָׂכַר הַנָּכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת:

יד לְפִיכָךְ הַפּוֹסֵק עִם הַנָּכְרִי לִבְנוֹת לוֹ חֲצֵרוֹ אוֹ כָּתְלוֹ אוֹ לְקַצֵּר אֶת שָׂדֵהוּ אוֹ שֶׁשָּׂכְרוֹ שָׁנָה אוֹ שְׁתַּיִם לִבְנוֹת לוֹ חָצֵר אוֹ לְטַע לוֹ כֶּרֶם. אִם הָיְתָה הַמְּלָאכָה בַּמְּדִינָה אוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם אָסוּר לוֹ לְהָנִיחַ לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים שֶׁפָּסַק. וְאִם הָיְתָה הַמְּלָאכָה חוּץ לַתְּחוּם מֻתָּר שֶׁאֵין שָׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַפּוֹעֲלִין כְּשֶׁהֵן עוֹשִׂין בְּשַׁבָּת:

טו וְכֵן מֻתָּר לְאָדָם לְהַשְׁכִּיר כַּרְמוֹ אוֹ שָׂדֵהוּ לְנָכְרִי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זוֹרֵעַ וְנוֹטֵעַ בְּשַׁבָּת. שֶׁהֲרוֹאֶה יוֹדֵעַ שֶׁשְּׂכוּרִין הֵן אוֹ בַּאֲרִיסוּת נָתַן לָהֶן. וְדָבָר שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל בָּעָלָיו קָרוֹי עָלָיו וְאֵין דֶּרֶךְ רֹב אֲנָשִׁי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם לְהַשְׁכִּירוֹ אוֹ לִתְּנוֹ בַּאֲרִיסוּת אָסוּר לְהַשְׁכִּירוֹ לְנָכְרִי. מִפְּנֵי שֶׁהַנָּכְרִי עוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מְלָאכָה בְּשַׁבָּת וְהוּא נִקְרָא עַל שֵׁם הַיִּשְׂרָאֵל בָּעָלָיו:

טז מֻתָּר לְהַשְׁאִיל כֵּלִים וּלְהַשְׁכִּירָן לְנָכְרִי וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵין אָנוּ מְצַוִּים עַל שְׁבִיתַת הַכֵּלִים. אֲבָל בְּהֶמְתּוֹ וְעַבְדּוֹ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ מְצַוִּין עַל שְׁבִיתַת בְּהֵמָה וְעֶבֶד:

יז הַמִּשְׁתַּתֵּף עִם הַנָּכְרִי בִּמְלָאכָה אוֹ בִּסְחוֹרָה אוֹ בַּחֲנוּת. אִם הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה שֶׁיִּהְיֶה שְׂכַר הַשַּׁבָּת לַנָּכְרִי לְבַדּוֹ אִם מְעַט אִם הַרְבֵּה וּשְׂכַר יוֹם אֶחָד כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת לְיִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ מֻתָּר. וְאִם לֹא הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה. כְּשֶׁיְּבוֹאוּ לַחֲלֹק נוֹטֵל הַנָּכְרִי שְׂכַר הַשַּׁבָּתוֹת כֻּלָּן לְבַדּוֹ וְהַשְּׁאָר חוֹלְקִין אוֹתוֹ. וְאֵינוֹ מוֹסִיף לוֹ כְּלוּם כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה. וְכֵן אִם קִבְּלוּ שָׂדֶה בְּשֻׁתָּפוּת דִּין אֶחָד הוּא:

יח וְאִם לֹא הִתְנוּ וּבָאוּ לַחֲלֹק הַשָּׂכָר וְלֹא הָיָה שְׂכַר שַׁבָּת יָדוּעַ יָרֵאָה לִי שֶׁהַנָּכְרִי נוֹטֵל לְבַדּוֹ שְׁבִיעִית הַשָּׂכָר וְהַשְּׁאָר חוֹלְקִין. הַנּוֹתֵן מָעוֹת לְנָכְרִי לְהִתְעַסֵּק בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁהַנָּכְרִי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּשַׁבָּת חוֹלֵק עִמּוֹ בַּשָּׂכָר בְּשָׁוֶה וְכֵן הוֹרוּ כָּל הַגְּאוֹנִים:

יט לֹא יִתֵּן אָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת כֵּלִים לְאֻמָּן נָכְרִי לַעֲשׂוֹתָן אַף עַל פִּי שֶׁפָּסַק עִמּוֹ. אֶלָּא בִּכְדֵי שֶׁיֵּצֵא בָּהֶן מִבֵּיתוֹ קֹדֶם שֶׁתֶּחְשָׁכָה. וְכֵן לֹא יִמְכֹּר אָדָם חֲפָצָיו לְנָכְרִי וְלֹא יַשְׁאִילֵנוּ וְלֹא יַלְוֶנּוּ וְלֹא יְמַשְׁכְּנֶנּוּ וְלֹא יִתֵּן לוֹ בְּמַתָּנָה אֶלָּא בִּכְדֵי שֶׁיֵּצֵא בְּאוֹתוֹ חֻפָּץ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ קֹדֶם הַשַּׁבָּת. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אִימָתַי נָתַן לוֹ וּכְשֶׁיֵּצֵא הַנָּכְרִי מִבֵּיתוֹ בְּשַׁבָּת וְחֻפָּץ יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ יֵרָאֶה כְּמִי שֶׁהִלְוָהוּ לַנָּכְרִי אוֹ מִשְׁכְּנוֹ אוֹ פָּסַק עִמּוֹ אוֹ מָכַר לוֹ בְּשַׁבָּת:

כ הַנּוֹתֵן אִגֶּרֶת לְנָכְרִי לְהוֹלִיכָהּ לְעִיר אַחֶרֶת אִם קָצַץ עִמּוֹ שְׂכַר הוֹלָכָה מֻתָּר. וַאֲפִלּוּ נְתָנָהּ לוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. וְהוּא שֶׁיֵּצֵא בָּהּ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְאִם לֹא קָצַץ אִם יֵשׁ בַּמְּדִינָה אָדָם קָבוּעַ שֶׁהוּא מְקַבֵּץ הָאִגְּרוֹת וְשׁוֹלֵחַ אוֹתָם לְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה עִם שְׁלוּחָיו מֻתָּר לִתֵּן לַנָּכְרִי הָאִגֶּרֶת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה שְׁהוּת

בַּיּוֹם כְּדֵי שֶׁיִּגִּיעַ לַבַּיִת הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה קֹדֶם הַשַּׁבָּת. שֶׁמָּא זֶה שֶׁמְּקַבֵּל הָאִגְּרוֹת וְשׁוֹלְחָן בֵּיתוֹ סָמוּךְ לַחוֹמָה הוּא. וְאִם אֵין שָׁם אָדָם קָבוּעַ לָכֶךְ אֶלָּא הַנָּכְרִי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ הָאִגֶּרֶת הוּא שֶׁמּוֹלִיכָהּ לְעִיר אַחֶרֶת אָסוּר לִשְׁלֹחַ בְּיַד נָכְרִי הָאִגֶּרֶת לְעוֹלָם אֶלָּא אִם כֵּן קָצַץ לוֹ דָּמִים:

כא נָכְרִי שֶׁהֵבִיא חֲפָצָיו בְּשַׁבָּת וְהִכְנִיסָן לְבֵית יִשְׂרָאֵל מֻתָּר. וַאֲפִלּוּ אָמַר לוֹ הַנִּיחֵן בְּזָוִית זוֹ חֲרֵי זֶה מֻתָּר. וּמְזַמְּנִין אֶת הַנָּכְרִי בְּשַׁבָּת וְנוֹתְנִין לְפָנָיו מְזוֹנוֹת לְאָכְלָן. וְאִם נִטְלָן וְיָצָא אֵין נִזְקָקִין לוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵינוּ. וְכֵן נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת לִפְנֵי הַכֶּלֶב בֶּחָצֵר וְאִם נִטְלָן וְיָצָא אֵין נִזְקָקִין לוֹ:

כב מִי שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְהָיוּ עִמּוֹ מָעוֹת נוֹתֵן כִּיסוֹ לְנָכְרִי לְהוֹלִיכוֹ לוֹ וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ שָׂכָר עַל זֶה. וְאַף עַל פִּי שֶׁנָּתְנוּ לוֹ מִשֶּׁחֲשֵׁכָה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּשָּׁלִיכֶנּוּ. וְאִם לֹא תַּתִּיר לוֹ דָּבָר זֶה שֶׁאֵין אָסוּרוֹ אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים יָבוֹא לַהֲבִיאוֹ בְּיָדוֹ וְעוֹבֵר עַל מְלָאכָה שֶׁל תּוֹרָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּכִיסוֹ אֲבָל מְצִיאָה לֹא יִתֵּן לַנָּכְרִי אֶלָּא מוֹלִיכָהּ בְּפָחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת:

כג יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת אִם עָבַר וְעָשָׂה בְּזָדוֹן אָסוּר לוֹ לֵהָנוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה לְעוֹלָם. וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל מֻתָּר לָהֶם לֵהָנוֹת בָּהּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיָּד שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא יד) "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא", הִיא קְדֻשׁ וְאֵין מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ. כֵּיצַד. יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשֵּׁל בְּשַׁבָּת בְּמֵזִיד. לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכַל לַאֲחֵרִים אֲבָל לוֹ לֹא יֹאכַל עוֹלָמִית. וְאִם בִּשֵּׁל בִּשְׁגָגָה לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכַל בֵּין הוּא בֵּין אֲחֵרִים מִיָּד. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כד פֵּרוֹת שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַתְּחוּם וְחָזְרוּ. בְּשׁוֹגֵג יֹאכְלוּ בְּשַׁבָּת שֶׁהֲרֵי לֹא נַעֲשָׂה בְּגוּפָן מַעֲשֶׂה וְלֹא נִשְׁתַּנּוּ. בְּמֵזִיד לֹא יֹאכְלוּ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת:

כה הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לִשְׁמֹר לוֹ אֶת הַפֵּרָה וְאֶת הַתִּינוֹק לֹא יִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל שַׁבָּת. לְפִיכָךְ אֵין אַחֲרָיוּת שַׁבָּת עָלָיו. וְאִם הָיָה הַשָּׂכִיר שְׂכִיר שַׁבָּת אוֹ שְׂכִיר שָׁנָה נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מָשְׁלָם. לְפִיכָךְ אַחֲרָיוּת שַׁבָּת עָלָיו. וְלֹא יֹאמַר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שַׁבָּת אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שָׁנָה אוֹ שֶׁל עֲשָׂרָה יָמִים:

פרק ז

א מְלָאכוֹת שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶן סְקִילָה וְכָרֵת בְּמֵזִיד אוֹ קָרְבָּן חַטָּאת בִּשְׁגָגָה. מֵהֶן אָבוֹת וּמֵהֶן תּוֹלְדוֹת. וּמִנְיַן כָּל אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וְאֵלּוּ הֵן. הַחָרִישָׁה. וְהַזְּרִיעָה. וְהַקְּצִירָה. וְהָעֲמִירָה. וְהַדִּישָׁה. וְהַזֵּרִיָּה. וְהַבְּרִירָה. וְהַטְחִינָה. וְהַרְקָדָה. וְהַלִּישָׁה. וְהָאֲפִיָּה. וְהַגְּזִיזָה. וְהַלִּבּוּן. וְהַנַּפּוּץ. וְהַצְּבִיעָה. וְהַטְוָיָה. וְעַשְׂיַת הַנִּירִין. וְהַנְּסָכַת הַמַּסֵּכָה. וְהָאֲרִיגָה. וְהַבְּצִיעָה. וְהַקְּשִׁירָה. וְהַהַתָּרָה. וְהַתְּפִירָה. וְהַקְּרִיעָה. וְהַבְּנְיָן. וְהַסְּתִירָה. וְהַכָּאָה בְּפַטִּישׁ. וְהַצִּידָה. וְהַשְּׁחִיטָה. וְהַהַפְשָׁטָה. וְהַמַּלְבֶּנֶת. וּמְחִיקַת הָעוֹר. וְחִתּוּכוֹ. וְהַכְּתִיבָה. וְהַמְּחִיקָה. וְהַשְּׁרְטוּט. וְהַהַבְעָרָה. וְהַכִּבּוּי. וְהַהוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת:

ב כָּל אֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת וְכָל שֶׁהוּא מֵעִנְיָנָם הֵם הַנִּקְרָאִין אָבוֹת מְלָאכוֹת. כֵּיצַד הוּא עִנְיָנָן. אֶחָד הַחוֹרֵשׁ אוֹ הַחוֹפֵר אוֹ הָעוֹשֶׂה חָרִיץ חֲרֵי זֶה אַב מְלָאכָה. שֶׁכָּל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן חֲפִירָה בַּקַּרְקַע וְעִנְיָן אֶחָד הוּא:

ג וְכֵן הַזּוֹרֵעַ זְרָעִים אוֹ הַנּוֹטֵעַ אִילָנוֹת אוֹ הַמַּבְרִיךְ אִילָנוֹת אוֹ הַמַּרְכִּיב אוֹ הַזּוֹמֵר. כָּל אֵלּוּ אָב אֶחָד הֵן מֵאָבוֹת מְלָאכוֹת וְעִנְיָן אֶחָד הוּא. שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן לְצַמַּח דָּבָר הוּא מִתְכַּוֵּן:

ד וְכֵן הַקּוֹצֵר תְּבוּאָה אוֹ קִטְנִית אוֹ הַבּוֹצֵר עֲנָבִים אוֹ הַגּוֹדֵר תְּמָרִים אוֹ הַמּוֹסֵק זֵיתִים אוֹ הָאוֹרֶה תְּאֵנִים. כָּל אֵלּוּ אַב מְלָאכָה אַחַת הֵן. שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן לַעֲקֹר דָּבָר מִגִּדּוּלָיו מִתְכַּוֵּן. וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ שְׁאָר הָאָבוֹת:

ה הַתּוֹלָדָה הִיא הַמְּלָאכָה הַדּוֹמָה לְאָב מֵאֵלּוּ הָאָבוֹת. כֵּיצַד. הַמְחַתֵּךְ אֶת הַיָּרָק מְעַט לְבַשְּׁלוֹ חֲרֵי זֶה חַיָּב שֶׁזּוֹ הַמְּלָאכָה תּוֹלֶדֶת טְחִינָה. שֶׁהַטּוֹחֵן לוֹקֵחַ גּוּף אֶחָד וּמְחַלְּקוֹ לְגוּפִים הַרְבֵּה. וְכָל הָעוֹשֶׂה דָּבָר הַדּוֹמֶה לָזֶה חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹחֵן. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ לָשׁוֹן שֶׁל מַתֶּכֶת וְשָׁף אוֹתוֹ כְּדֵי לְקַח מֵעֲפָרוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂים צוֹרְפֵי הַזָּהָב חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טְחִינָה:

ו וְכֵן הַלּוֹקֵחַ חָלָב וְנָתַן בּוֹ קִיבָּה כְּדֵי לְחָבְצוֹ חֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר שֶׁהֲרֵי הִפְרִישׁ הַקּוֹם מִן הֶחָלָב. וְאִם גִּבְּנוֹ וְעָשָׂהוּ גְּבִינָה חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. שֶׁכָּל הַמְקַבֵּץ חֵלֶק אֶל חֵלֶק וְדָבֵק הַכֹּל עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ גּוּף אֶחָד חֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לְבוֹנֶן. וְכֵן לְכָל מְלָאכָה וּמְלָאכָה מֵאֵלּוּ הָאָבוֹת יֵשׁ לָהֶן תּוֹלְדוֹת עַל דֶּרֶךְ זוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִגּוּף הַמְּלָאכָה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת תֵּדַע מֵעֵין אֵי זֶה אָב הִיא וְתוֹלֶדֶת אֵי זֶה אָב הִיא:

ז אֶחָד הָעוֹשֶׂה אָב מֵאָבוֹת מְלָאכוֹת אוֹ תּוֹלֶדָה מִן הַתּוֹלְדוֹת בְּמֵזִיד חַיָּב כָּרֵת. וְאִם בָּאוּ עֵדִים נִסְקָל. בְּשׁוֹגֵג חַיָּב חַטָּאת קְבוּעָה. אִם כֵּן מַה הֶפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הָאָבוֹת וְהַתּוֹלְדוֹת. אֵין בֵּינֵיהֶן הֶפְרֵשׁ אֶלָּא לְעִנְיַן הַקָּרְבָּן בִּלְבַד. שֶׁהָעוֹשֶׂה בְּשׁוֹגֵג אִם עָשָׂה אָבוֹת הַרְבֵּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד חַיָּב חַטָּאת אַחַת עַל כָּל אָב וְאָב. וְאִם עָשָׂה אָב וְתוֹלְדוֹתָיו בְּהֶעְלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת:

ח כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁחָרַשׁ וְזָרַע וְקָצַר בְּשַׁבָּת בְּהֶעָלֵם אֶחָד חַיָּב שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. וַאֲפִלּוּ עָשָׂה הָאַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת בִּשְׁגָגָה כְּגוֹן שֶׁשָּׁכַח שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת אֲסוּרוֹת לֵעָשׂוֹת בְּשַׁבָּת חַיָּב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה חַטָּאת אַחַת. אֲבָל אִם טָחַן וְחָתַךְ הָיָרָק וְשָׁף לָשׁוֹן שֶׁל מַתֶּכֶת בְּהֶעָלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. שֶׁהֲרֵי לֹא עָשָׂה אֶלָּא אָב אֶחָד וְתוֹלְדוֹתָיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט הָעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת בְּהֶעָלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁזָּרַע וְנָטַע וְהִבְרִיךְ וְהִרְכִּיב וְזָמַר בְּהֶעָלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת שֶׁכֻּלָּן אָב אֶחָד הֵן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

פרק ח

א הַחוֹרֵשׁ כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. הַמְנַכֵּשׁ בְּעִקְּרֵי הָאִילָנוֹת וְהַמְקָרְסֵם עֲשָׂבִים אוֹ הַמְזָרֵד אֶת הַשָּׁרִיגִים כְּדֵי לְיַפּוֹת אֶת הַקַּרְקַע חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת חוֹרֵשׁ וּמִשֶּׁיַּעֲשֶׂה כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. וְכֵן הַמַּשְׁוֶה פְּנֵי הַשָּׂדֶה כְּגוֹן שֶׁהִשְׁפִּיל הַתֵּל וְרִדְּדוֹ אוֹ מִלֵּא הַגַּיְא חַיָּב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ. וְשִׁעוּרוֹ כָּל שֶׁהוּא. וְכֵן כָּל הַמַּשְׁוֶה גֻּמּוֹת שִׁעוּרוֹ כָּל שֶׁהוּא:

ב הַזּוֹרֵעַ כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. הַזּוֹמֵר אֶת הָאִילָן כְּדֵי שֶׁיִּצְמַח חֲרֵי זֶה מֵעֵין זוֹרֵעַ. אֲבָל הַמַּשְׁקֶה צְמָחִין וְאִילָנוֹת בְּשַׁבָּת חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת זוֹרֵעַ וְחַיָּב בְּכָל שֶׁהוּא. וְכֵן הַשּׁוֹרֶה חִטִּין וּשְׁעוֹרִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בַּמַּיִם חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת זוֹרֵעַ וְחַיָּב בְּכָל שֶׁהוּא:

ג הַקּוֹצֵר כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. וְתוֹלֶשׁ תּוֹלֶדֶת קוֹצֵר הוּא. וְכָל הָעוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר. לְפִיכָךְ צְרוֹר שֶׁעָלוּ בּוֹ עֲשָׂבִים וּכְשׁוּת שֶׁעָלָה בַּסְּנָה וַעֲשָׂבִים שֶׁצָּמְחוּ עַל גַּב הֶחָבִית. הַתּוֹלֵשׁ מֵהֶן חַיָּב שֶׁזֶּה הוּא מְקוֹם גִּדּוּלָן. אֲבָל הַתּוֹלֵשׁ מֵעֲצִין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁאֵין זֶה מְקוֹם גִּדּוּלוֹ. וְעָצִין נָקוּב בִּכְדֵי שׁוֹרֶשׁ קָטָן חֲרֵי הוּא כְּאֶרֶץ וְהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ חַיָּב:

ד כָּל זֶרַע שֶׁקְּצִירָתוֹ מַצְמַחַת אוֹתוֹ וּמְגַדֵּלְתּוֹ כְּגוֹן אַסְפַּסְתָּא וְסִלְקָא. הַקּוֹצְרוֹ בִּשְׁגָגָה חַיָּב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אַחַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא קוֹצֵר וְאַחַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹטֵעַ. וְכֵן הַזּוֹמֵר וְהוּא צָרִיךְ לָעֵצִים חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר וּמִשּׁוּם נוֹטֵעַ. גַּבְשׁוּשִׁית שֶׁל עָפָר שֶׁעָלוּ בָּהּ עֲשָׂבִים, הִגְבִּיהָהּ מֵעַל הָאָרֶץ וְהִנִּיחָהּ עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת חַיָּב מִשּׁוּם תּוֹלֵשׁ. הָיְתָה עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת וְהִנִּיחָהּ עַל הָאָרֶץ חַיָּב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ. תְּאֵנִים שֶׁיָּבְשׁוּ בְּאֲבִיהֶן וְכֵן אִילָן שֶׁיָּבְשׁוּ פֵּרוֹתָיו בּוֹ. הַתּוֹלֵשׁ מֵהֶן בְּשַׁבָּת חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהֵן כַּעֲקוּרִין לְעִנְיַן טֻמְאָה:

ה הַתּוֹלֵשׁ עֲלֵשִׁין הַמְזָרָד זָרְדִין. אִם לַאֲכִילָה שִׁעוּרוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת. וְאִם לִבְהֵמָה שִׁעוּרוֹ כְּמִלּוֹא פִּי גְּדִי. וְאִם לְהַסָּקָה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה. וּבֵיצָה הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם הִיא בֵּיצָה בֵּינוֹנִית שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין. וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה הוּא כְּדֵי לְבַשֵּׁל כִּגְרוֹגֶרֶת מִבֵּיצָה וּגְרוֹגֶרֶת אֶחָד מִשְּׁלִשָּׁה בְּבֵיצָה. וְאֵין עִמּוּר אֶלָּא בְּגִדּוּלֵי קַרְקַע:

ו הַמְקַבֵּץ דְּבֵלָה וְעָשָׂה מִמֶּנָּה עִגּוּלָה אוֹ שֶׁנִּקֵּב תְּאֵנִים וְהִכְנִיס הַחֶבֶל בָּהֶן עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ גּוּף אֶחָד. חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְעַמֵּר וְחַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ז הַדָּשׁ כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב וְאֵין דִּישָׁה אֶלָּא בִּגְדוּלֵי קַרְקַע. וְהַמְפָרֵק חֲרֵי הִיא תּוֹלֶדֶת הַדָּשׁ וְחַיָּב וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הַחוֹלֵב אֶת הַבְּהֵמָה חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק וְכֵן הַחוֹבֵל בְּחַי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹר חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה צָרִיךְ לַדָּם שֶׁיֵּצֵא מִן הַחֲבוּרָה. אֲבָל אִם נִתְפַּזֵּן לְהַזִּיק בִּלְבַד פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל. וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּהְיֶה בַּדָּם אוֹ בַּחֶלֶב שֶׁהוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת:

ח בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחוֹבֵל בִּבְהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. אֲבָל הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהַזִּיק חַיָּב מִפְּנֵי נַחַת רוּחוֹ שֶׁחֲרֵי נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ וְשָׁכְכָה חֲמָתוֹ וַחֲרֵי הוּא כִּמְתַקֵּן. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַדָּם שֶׁהוֹצִיא מִמֶּנּוּ חַיָּב:

ט שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה הֵן שֶׁיֵּשׁ לָהֶן עוֹרוֹת לְעִנְיַן שַׁבָּת כְּמוֹ חַיָּה וּבְהֵמָה וְעוֹף. אֲבָל שְׁאָר שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים אֵין לָהֶן עוֹר. לְפִיכָךְ הַחוֹבֵל בָּהֶן פָּטוּר. וְאֶחָד הַחוֹבֵל בִּבְהֵמָה חַיָּה וְעוֹף אוֹ בִּשְׁמוֹנָה שְׁרָצִים וְעָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה וְיָצָא מֵהֶם דָּם אוֹ שֶׁנִּצְרַר הַדָּם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָצָא חַיָּב:

י הַסּוֹחֵט אֶת הַפֵּרוֹת לְהוֹצִיא מֵימֵיהֶן חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק. וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּשְׁקִין שֶׁסָּחַט כִּגְרוֹגֶרֶת. וְאֵין חַיָּבִים מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא עַל דְּרִיכַת זֵיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. וּמֻתָּר לִסְחֹט אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים לְתוֹךְ הָאֹכֶל. שֶׁמַּשְׁקֶה הַבָּא לְאֹכֶל אֹכֶל הוּא וְנִמְצָא כְּמְפָרֵק אֹכֶל מֵאֹכֶל. אֲבָל אִם סָחַט לִכְלִי שֶׁאֵין בּוֹ אֹכֶל חֲרֵי זֶה דּוֹרֵךְ וְחַיָּב. וְהַחוֹלֵב לְתוֹךְ הָאֹכֶל אוֹ הַיּוֹנֵק בְּפִיו פָּטוּר וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּחְלֹב לְתוֹךְ הַכְּלִי:

יא הַזּוֹרֶה אוֹ הַבּוֹרֵר כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. וְהַמְחַבֵּץ חֲרֵי הוּא תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר. וְכֵן הַבּוֹרֵר שְׁמָרִים מִתּוֹךְ הַמַּשְׁקִין חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר אוֹ תּוֹלֶדֶת מְרַקֵּד וְחַיָּב. שֶׁהַזּוֹרֶה וְהַבּוֹרֵר וְהַמְרַקֵּד דּוֹמִין עִנְיָנֵיהֶם זֶה לָזֶה. וּמִפְּנֵי מָה מָנוּ אוֹתָן בִּשְׁלִשָּׁה מִפְּנֵי שֶׁכָּל מְלָאכָה שֶׁהָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן מוֹנִין אוֹתָהּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ:

יב הַבּוֹרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת אוֹ שֶׁהָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי מִינֵי אֳכָלִין וּבֵרַר מִין מִמִּין אַחֵר בְּנָפָה וּבִכְבָרָה חַיָּב. בְּקָנוֹן אוֹ בְּתַמְחוּי פָּטוּר. וְאִם בֵּרַר בְּיָדוֹ לְאֲכֹל לְאַלְתַּר מֻתָּר:

יג וְהַבּוֹרֵר פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ הָאֹכֶל וַאֲפִלּוּ בְּיָדוֹ אַחַת חַיָּב. וְהַבּוֹרֵר תַּרְמוֹסִין מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת שֶׁלָּהֶן חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהַפְּסֹלֶת שֶׁלָּהֶן מְמַתֶּקֶת אוֹתָן כְּשֶׁיִּשְׁלְקוּ אוֹתָן עִמָּהֶם וְנִמְצָא כְּבוֹרֵר פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ הָאֹכֶל וְחַיָּב. הַבּוֹרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת בְּיָדוֹ לְהַנִּיחוֹ אֲפִלּוּ לְבוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה כְּבוֹרֵר לְאוֹצָר וְחַיָּב. הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי מִינֵי אֳכָלִין מְעֹרָבִין בּוֹרֵר אֶחָד מֵאַחַר וּמַנִּיחַ לֶאֱכֹל מִיָּד. וְאִם בֵּרַר וְהִנִּיחַ לְאַחַר זְמַן אֲפִלּוּ לְבוֹ בַּיּוֹם כְּגוֹן שֶׁבֵּרַר בְּשַׁחֲרִית לֶאֱכֹל בֵּין הָעַרְבַּיִם חַיָּב:

יד הַמְשַׁמֵּר יַיִן אוֹ שֶׁמֶן אוֹ מַיִם וְכֵן שְׁאָר הַמַּשְׁקִין בַּמְּשַׁמֶּרֶת שֶׁלָּהֶן חַיָּב. וְהוּא שֶׁיְּשַׁמֵּר כִּגְרוֹגֶרֶת. אֲבָל מְסַנְּנִין יַיִן שֶׁאֵין בּוֹ שְׁמָרִים אוֹ מַיִם צְלוּלִין בְּסוּדָרִין וּבִכְפִיפָה מִצְרִית כְּדֵי שֶׁיְּהֵא צָלוּל בְּיוֹתֵר. וְנוֹתְנִין מַיִם עַל גַּבֵּי שְׁמָרִים בִּשְׁבִיל שֶׁיְּצוּלוּ. וְנוֹתְנִין בֵּיצָה טְרוּפָה לִמְסַנֶּנֶת שֶׁל חַרְדָּל כְּדֵי שֶׁיְּצַלֵּל. חַרְדָּל שֶׁלָּשׁוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. לְמָחָר מְמַחֶה וְשׁוֹתֶה בֵּין בַּיִת בֵּין בְּכָלִי. וְכֵן יַיִן מִגִּתּוֹ כָּל זְמַן שֶׁהוּא תּוֹסֵס טוֹרֵף חָבִית בִּשְׁמָרֶיהָ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסּוּדָרִין. שְׁעָדִין לֹא נִפְרְשׁוּ הַשְּׁמָרִים מִן הַיַּיִן יָפָה יָפָה וְכָל הַיַּיִן כְּגוּף אֶחָד הוּא. וְכֵן הַחַרְדָּל וְכָל כַּיּוֹצֵא בּוֹ:

טו הַטּוֹחֵן כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. וְכָל הַשּׁוֹחֵק תַּבְלִין וְסַמָּנִין בְּמַכְתֶּשֶׁת חֲרֵי זֶה טוֹחֵן וְחַיָּב. הַמְחַתֵּךְ יָרָק תָּלוּשׁ חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹחֵן. וְכֵן הַנּוֹסֵר עֵצִים לֶהָנוֹת בִּנְסֹרֶת שֶׁלָּהֶן אוֹ הַשָּׁף לָשׁוֹן שֶׁל מַתֶּכֶת חַיָּב מִשְּׁיָשׁוּף כָּל שֶׁהוּא. אֲבָל הַמְחַתֵּךְ עֵצִים אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּדַקְדֵּק מֵהֶן כְּדֵי לְבַשֵּׁל כִּגְרוֹגֶרֶת מִבֵּיצָה:

טז הַמְרַקֵּד כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. הַלָּשׁ כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב הַמְגַבֵּל אֶת הֶעָפָר חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת לָשׁ. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. וְאֵין גִּבּוּל בְּאֵפֶר וְלֹא בְּחוֹל הַגַּס וְלֹא בְּמֶרְסָן וְלֹא בְּכַיּוֹצֵא בָּהֶן. וְהַנּוֹתֵן זֶרַע שֶׁמְּשָׁמְּרִין אוֹ זֶרַע פִּשְׁתָּן וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בְּמַיִם חַיָּב מִשּׁוּם לָשׁ. מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִתְעָרְבִין וְנִתְלִין זֶה בָּזֶה:

פרק ט

א הָאוֹפֶה כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. אֶחָד הָאוֹפֶה אֶת הַפַּת אוֹ הַמְבַשֵּׁל אֶת הַמַּאֲכָל אוֹ אֶת הַסַּמְמָנִין אוֹ הַמְחַמֵּם אֶת הַמַּיִם הַכֹּל עִנְיָן אֶחָד הוּא. שִׁעוּר הַמְחַמֵּם אֶת הַמַּיִם כְּדֵי לִרְחֹץ בָּהֶן אֵיבָר קָטָן. וְשִׁעוּר מְבַשֵּׁל סַמְמָנִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִין לְדָבָר שֶׁמְּבַשְּׁלִין אוֹתָן לוֹ:

ב הַנּוֹתֵן בֵּיצָה בְּצַד הַמִּיחַם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל וְנִתְגַּלְגְּלָה חַיָּב. שֶׁהַמְבַשֵּׁל בְּתוֹלֶדֶת הָאוּר כְּמְבַשֵּׁל בָּאוּר עַצְמָהּ. וְכֵן הַמִּדְיַח בְּחַמִּין דָּג מָלִיחַ הַיָּשָׁן אוֹ קוֹלְיֵס הָאִסְפָּנְיָן וְהוּא דָּג דַּק וְרַךְ בְּיוֹתֵר חֲרֵי זֶה חַיָּב. שֶׁהֲדָחָתָן בְּחַמִּין זֶה הוּא גְּמַר בִּשּׁוּלָן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן:

ג הַמַּפְקִיעַ אֶת הַבֵּיצָה בְּבֶגֶד חַם אוֹ בְּחוֹל וּבַאֲבַק דְּרָכִים שֶׁהֵן חַמִּים מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ אַף עַל פִּי שֶׁנִּצְלִית פָּטוּר. שְׁתּוֹלְדוֹת חַמָּה אֵינָם כְּתוֹלְדוֹת הָאֵשׁ. אֲבָל גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן מִפְּנֵי תּוֹלְדוֹת הָאוּר. וְכֵן הַמְבַשֵּׁל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם פָּטוּר. הַמְבַשֵּׁל עַל הָאוּר דָּבָר שֶׁהָיָה מְבֻשָּׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ בִּשּׁוּל כְּלָל פָּטוּר:

ד אֶחָד נָתַן אֶת הָאוּר וְאֶחָד נָתַן אֶת הָעֵצִים וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקְּדֵרָה וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם וְאֶחָד נָתַן אֶת הַבָּשָׂר וְאֶחָד נָתַן אֶת הַתַּבְלִין וּבָא אַחֵר וְהִגִּיס כֻּלָּם חַיָּבִים מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. שֶׁכָּל הָעוֹשֶׂה דָּבָר מִצָּרְכֵי הַבִּשּׁוּל חֲרֵי זֶה מְבַשֵּׁל. אֲבָל אִם שָׁפַת אֶחָד אֶת הַקְּדֵרָה תְּחִלָּה וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַמַּיִם וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַבָּשָׂר וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַתַּבְלִין וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הָאוּר וּבָא אַחֵר וְנָתַן עֵצִים עַל הָאוּר וּבָא אַחֵר וְהִגִּיס. שְׁנַיִם הָאַחֲרוֹנִים בִּלְבַד חַיָּבִין מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל:

ה הִנִּיחַ בָּשָׂר עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים אִם נִצְלָה בּוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת אֲפִלּוּ בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת חַיָּב. לֹא נִצְלָה בּוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת אֲבָל נִתְבַּשֵּׁל כֻּלּוֹ חֲצִי בִּשּׁוּל חַיָּב. נִתְבַּשֵּׁל חֲצִי בִּשּׁוּל מִצַּד אֶחָד פָּטוּר. עַד שֶׁיְּהַפֵּךְ בּוֹ וְיִתְבַּשֵּׁל חֲצִי בִּשּׁוּל מִשְּׁנֵי צְדָדִין. שָׁכַח וְהִדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר בְּשַׁבָּת וְנִזְכַּר מֻתָּר לוֹ לְרַדּוֹתָהּ קֹדֶם שֶׁתֶּאֱפֶה וְיָבוֹא לִידֵי מְלָאכָה:

ו הַמַּתִּיךְ אֶחָד מִמִּינֵי מַתָּכוֹת כָּל שֶׁהוּא אוֹ הַמְחַמֵּם אֶת הַמַּתָּכוֹת עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה גַּחֶלֶת חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְבַשֵּׁל. וְכֵן הַמְמַסֵּס אֶת הַדּוֹנֵג אוֹ אֶת הַחֵלֶב אוֹ אֶת הַזֶּפֶת וְהַכְּפָר וְהַגָּפְרִית וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְבַשֵּׁל וְחַיָּב. וְכֵן הַמְבַשֵּׁל כְּלֵי אֲדָמָה עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ חֶרֶס חַיָּב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר בֵּין שֶׁרִפָּה גּוּף קָשֶׁה בָּאֵשׁ אוֹ שֶׁהִקְשָׁה גּוּף רַךְ חֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל:

ז הַגּוֹזֵז צֶמֶר אוֹ שֵׂעָר בֵּין מִן הַבְּהֵמָה בֵּין מִן הַחַי בֵּין מִן הַמֵּת אֲפִלּוּ מִן הַשָּׁלַח שֶׁלָּהֶן חַיָּב. כַּמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט שֶׁאָרְכּוֹ כְּרֹחַב הַסִּיט כָּפוּל. וְכַמָּה רֹחַב הַסִּיט כְּדֵי לִמְתֹּחַ מִן בֹּהֶן שֶׁל יָד עַד הָאֶצְבַּע הָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁיִּפְתַּח בֵּינֵיהֶן בְּכָל כֹּחוֹ וְהוּא קָרוֹב לִשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי זֶרֶת. הַתּוֹלֵשׁ כָּנָף מִן הָעוֹף חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת גּוֹזֵז. הַטּוֹוֶה אֶת הַצֶּמֶר מִן הַחַי פָּטוּר שֶׁאֵין דֶּרֶךְ גִּזּוּזָה בְּכָךְ וְאֵין דֶּרֶךְ נִפּוּץ בְּכָךְ וְאֵין דֶּרֶךְ טְוִיָּה בְּכָךְ:

ח הַנּוֹטֵל צִפָּרְנָיו אוֹ שְׂעָרוֹ אוֹ שָׁפַמּוֹ אוֹ זְקָנוֹ חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת גּוּזּוֹ וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁיִּטֹּל בִּכְלִי. אֲבָל אִם נְטָלָן בְּיָדוֹ בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר פָּטוּר. וְכֵן הַחוֹתֵךְ יַבֶּלֶת מִגּוּפוֹ בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי פָּטוּר בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר. וּמַתָּר לַחְתּוֹךְ יַבֶּלֶת בַּמִּקְדָּשׁ בְּיָד אֲבָל לֹא בִּכְלִי. וְאִם הָיְתָה יְבֵשָׁה חוֹתְכָהּ אַף בִּכְלִי וְעוֹבֵד עֲבוֹדָה:

ט הַנּוֹטֵל שְׂעָרוֹ בִּכְלִי כַּמָּה יִטֹּל וְיִהְיֶה חַיָּב. שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. וְאִם לִקֵּט לָבָנוֹת מִתּוֹךְ שְׁחוֹרוֹת אֲפִלּוּ אַחַת חַיָּב. צִפָּרֶן שֶׁפֵּרְשָׁה רֻבָּהּ וְצִיצִין שֶׁל עוֹר שֶׁפֵּרְשׁוּ רֻבָּן אִם פֵּרְשׁוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ מֻתָּר לִטֹּל אוֹתָן בְּיָדוֹ אֲבָל לֹא בִּכְלִי. וְאִם נְטָלָן בִּכְלִי פָּטוּר. וְאִם אֵינָן מְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בְּיָד אָסוּר. וְאִם לֹא פֵּרְשׁוּ רֻבָּן אֲפִלּוּ מְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ אָסוּר לְנָטְלָן בְּיָדוֹ וְאִם נְטָלָן בִּכְלִי חַיָּב:

י הַמְלַבֵּן אֶת הַצֶּמֶר אוֹ אֶת הַפִּשְׁתָּן אוֹ אֶת הַשָּׁנִי. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן מִמַּה שֶּׁדַּרְכָּן לְהִתְלַבֵּן חַיָּב. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד אָרְכּוֹ כְּמִלֹּא רֹחַב הַסִּיט כָּפוּל שֶׁהוּא אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים:

יא הַמְכַבֵּס בְּגָדִים חֲרֵי הוּא תּוֹלֶדֶת מְלַבֵּן וְחַיָּב. וְהַסּוֹחֵט אֶת הַבֶּגֶד עַד שֶׁיּוֹצִיא הַמַּיִם שֶׁבּוֹ חֲרֵי זֶה מְכַבֵּס וְחַיָּב. שֶׁהַסְּחִיטָה מִצָּרְכֵי כִּבּוּס הִיא כְּמוֹ שֶׁהַהֲגָמָה מִצָּרְכֵי הַבִּשּׁוּל. וְאֵין סְחִיטָה בְּשֶׁעָר וְהוּא הַדִּין לְעוֹר שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל סְחִיטָתוֹ:

יב הַמְנַפֵּץ אֶת הַצֶּמֶר אוֹ אֶת הַפִּשְׁתָּן אוֹ אֶת הַשָּׁנִי וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן חַיָּב. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד אָרְכּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים. וְהַמְנַפֵּץ אֶת הַגִּידִים עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ כְּצֶמֶר כְּדֵי לִטְווֹת אוֹתָן חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְנַפֵּץ וְחַיָּב:

יג הַצּוֹבֵעַ חוּט שֶׁאָרְכּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט כָּזֶה חַיָּב. וְאֵין הַצּוֹבֵעַ חַיָּב עַד שֶׁיְּהֵא צֶבַע הַמִּתְקַיֵּם. אֲבָל צֶבַע שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם כְּלָל כְּגוֹן שֶׁהֶעֱבִיר סָרָק אוֹ שֶׁשַׂר עַל גַּבֵּי בַּרְזֶל אוֹ נִחֹשֶׁת וּצְבָעוֹ פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי אַתָּה מַעֲבִירוֹ לְשָׁעָתוֹ וְאֵינוֹ צוֹבֵעַ כְּלוּם. וְכָל שֶׁאֵין מְלַאכְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת בְּשַׁבָּת פָּטוּר:

יד הָעוֹשֶׂה עֵין הַצֶּבַע חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת צוֹבֵעַ וְחַיָּב. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁנָּתַן קַנְקַנְתּוֹם לְתוֹךְ מֵי עַפְצָא שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל שָׁחוֹר. אוֹ שֶׁנָּתַן אִיסְטִיס לְתוֹךְ מֵי כַּרְכֹּם שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל יָרֹק. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִצְבֹּעַ בּוֹ חוּט שֶׁאָרְכּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים:

טו הַטּוֹוֶה אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים מִכָּל דָּבָר הַנִּטְוֶה חַיָּב. אֶחָד הַטּוֹוֶה אֶת הַצֶּמֶר אוֹ אֶת הַפִּשְׁתָּן אוֹ אֶת הַנּוֹצָה אוֹ אֶת הַשֵּׂעָר אוֹ אֶת הַגִּידִין. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. הָעוֹשֶׂה אֶת הַלֹּבֶד חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹוֶה וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁיְּלַבֵּד דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים בְּעֹבִי בֵּינוֹנִי:

טז הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בָתֵּי נִירִין חַיָּב. הָעוֹשֶׂה נָפָה אוֹ כְּבָרָה אוֹ סַל אוֹ סְבָכָה אוֹ שֶׁסָּרַג מִטָּה בַּחֲבָלִים חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת עוֹשֶׂה נִירִין וּמְשַׁיְּעָשָׂה שְׁנֵי בָתִּים בְּאֶחָד מִכֹּל אֵלּוּ חַיָּב. וְכֵן כָּל הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בָתֵּי נִירִין בְּדָבָר שֶׁעוֹשִׂין אוֹתוֹ בָּתִּים בָּתִּים כְּגוֹן אֵלּוּ חַיָּב:

יז דֶּרֶךְ הָאוֹרְגִין שֶׁמּוֹתְחִין הַחוּטִין תְּחִלָּה בְּאֹרֶךְ הַיְרִיעָה וּבְרָחְבָּהּ וּשְׁנַיִם אוֹחֲזִין זֶה מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן וְאֶחָד שׁוֹבֵט בְּשֶׁבֶט עַל הַחוּטִין וּמְתַקֵּן אוֹתָן זֶה בְּצַד זֶה עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה כֻּלָּהּ שְׁתִי בְּלֹא עֵרֶב. וּמְתִיחַת הַחוּטִין כְּדֶרֶךְ הָאוֹרְגִין הִיא הַנִּסְכֶּת הַמַּסֶּכֶת וְזֶה הַמּוֹתֵחַ נִקְרָא מֵסֵךְ. וּכְשֶׁכּוֹפְלִין אוֹתָהּ וּמַתְחִיל לְהַכְנִיס הַשְּׁתִי בָּעֵרֶב נִקְרָא אוֹרֵג:

יח הַמֵּסֵךְ חַיָּב וְהִיא מְלָאכָה מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת. וְהַשּׁוֹבֵט עַל הַחוּטִין עַד שֶׁיְּפָרְקוּ וְיִתַּקְּנָם חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מֵסֵךְ. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ מְשֻׁיְּתַקֵּן רֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת. וְכֵן הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין בְּרֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת חַיָּב. בֵּין שֶׁאָרַג בַּתְּחִלָּה בֵּין שֶׁהָיָה מִקְצָת הַבֶּגֶד אָרוּג וְאָרַג עַל הָאָרוּג שְׁעוּרוֹ שְׁנֵי חוּטִין. וְאִם אָרַג חוּט אֶחָד וְהִשְׁלִים בּוֹ הַבֶּגֶד חַיָּב. אָרַג בְּשִׁפַּת הַיְרִיעָה שְׁנֵי חוּטִין בְּרֹחַב שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי נִירִין חַיָּב. הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְאוֹרֵג צִלְצוּל קָטָן בְּרֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת. וְכֵן הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין בְּרֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת חַיָּב. בֵּין שֶׁהוֹצִיא הָעֵרֶב מִן הַשְּׁתִי אוֹ שֶׁהֶעֱבִיר הַשְּׁתִי מֵעַל הָעֵרֶב חֲרֵי זֶה בּוֹצֵעַ וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא מְקַלְקֵל אֶלָּא יִתְכַּוֵּן לְתַקֵּן כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין אֵלּוּ שֶׁמְּאַחִין אֶת הַבְּגָדִים הַקַּלִּים בְּיוֹתֵר שֶׁבּוֹצְעִין וְאַחַר כָּךְ מְאַחִין וְחוֹזְרִין וְאוֹרְגִין חוּטִין שֶׁבָּצְעוּ עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ שְׁנֵי הַבְּגָדִים אוֹ שְׁנֵי הַקְּרָעִים אֶחָד. וְהַסּוֹתֵר אֶת הַקְּלִיעָה לְתַקֵּן חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹצֵעַ וְשִׁעוּרוֹ כְּשִׁעוּר הַבּוֹצֵעַ:

פרק י

א הַקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן חַיָּב. כְּגוֹן קֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִין וְקִשְׁרֵי רְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל שֶׁקּוֹשְׁרִין הָרַצְעָנִין בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל הַקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן פָּטוּר. וְקֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן מֻתָּר לְקָשְׁרוֹ לְכַתְּחִלָּה:

ב כֵּיצַד. נִפְסְקָה לוֹ רְצוּעָה וּקְשָׁרָהּ, נִפְסַק הַחֶבֶל וּקְשָׁרוֹ, אוֹ שֶׁקָּשַׁר חֶבֶל בִּדְלִי אוֹ שֶׁקָּשַׁר רֶסֶן בְּהֵמָה חֲרִי זֶה פָּטוּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַקְּשָׁרִים שֶׁהֵן מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט וְכָל אָדָם קוֹשֵׁר אוֹתָן לְקַיָּמָא. וְכָל קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא אִם קְשָׁרוֹ קֶשֶׁר אֻמָּן חֲרִי זֶה אָסוּר:

ג קוֹשֶׁרֶת אִשָּׁה מִפְתְּחֵי הֶחָלוּק אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּתָחִים, וְחוֹטֵי סְבָכָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רָפוּי בְּרֹאשָׁהּ, וּרְצוּעוֹת מְנָעָל וְסַנְדָּל שֶׁקּוֹשְׁרִין אוֹתָן עַל הָרֶגֶל בִּשְׁעַת מַלְבּוּשׁ, וְנוֹדוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי אָזְנַיִם, וּקְדֵרָה שֶׁל בָּשָׂר אַף עַל פִּי שֶׁיְּכוֹלָה לְהוֹצִיא הַבָּשָׂר וְלֹא תַּתִּיר הַקֶּשֶׁר. וְקוֹשְׁרִין דְּלִי בְּמִשִּׁיחָה אוֹ בְּאַבְנֵט וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אֲבָל לֹא בְּחֶבֶל. וְקוֹשְׁרִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה אוֹ בְּרַגְלָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֵּצֵא אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי אִפָּרוֹת. וְחֶבֶל שֶׁהָיָה קָשׁוּר בַּפָּרָה קוֹשְׁרוֹ בָּאֲבוּס. הָיָה קָשׁוּר בָּאֲבוּס קוֹשְׁרוֹ בַּפָּרָה. אֲבָל לֹא יָבִיא חֶבֶל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְיִקְשֹׁר בַּפָּרָה וּבָאֲבוּס. וְאִם הָיָה חֶבֶל גַּרְדִּי שֶׁמַּתָּר לְטַלְטְלוֹ חֲרִי זֶה מֵבִיא וְקוֹשֵׁר בַּפָּרָה וּבָאֲבוּס. מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֵלּוּ הַקְּשָׁרִים מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט הֵן וְאֵינָן שֶׁל קַיָּמָא אֶלָּא פַּעַם קוֹשֵׁר וּפַעַם מַתִּיר וּלְפִיכָךְ מֻתָּר לִקְשֹׁר אוֹתָן לְכַתְּחִלָּה. חוֹתָלוֹת שֶׁל תְּמָרִים וְשֶׁל גְּרוֹגָרוֹת מַתִּיר וּמַפְקִיעַ וְחוֹתְכָן וְנוֹטֵל וְאוֹכֵל:

ד כָּל שֶׁרְאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מֻתָּר לִקְשֹׁר אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. לְפִיכָךְ אִם נִפְסְקָה רְצוּעַת סַנְדָּלוֹ בְּכַרְמְלִית נוֹטֵל גֻּמִּי לַח הָרָאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה וְכוֹרֵךְ עָלָיו וְקוֹשֵׁר הַגֻּמִּי. נִשְׁמְטָה לוֹ רְצוּעַת מְנָעָל וְסַנְדָּל אוֹ שֶׁנִּשְׁמַט רֹב הָרֶגֶל מֻתָּר לְהַחֲזִיר הָרְצוּעוֹת לִמְקוֹמָן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר:

ה הָעֲנִיבָה מֻתֶּרֶת לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִתְחַלֶּפֶת בְּקִשְׁרָהּ. לְפִיכָךְ הַחֶבֶל שֶׁנִּפְסַק מְקַבֵּץ שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְכוֹרֵךְ עָלָיו מְשִׁיחָה וְעוֹנֵב עֲנִיבָה:

ו מֻתָּר לִקְשֹׁר קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא לְדָבָר מִצְוָה. כְּגוֹן שֶׁיִּקְשֹׁר לְמִדַּת שִׁעוּר מִשְׁעוּרֵי הַתּוֹרָה. נִימַת כִּנּוֹר שֶׁנִּפְסַק קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. וְלֹא יִקְשֹׁר נִימָא לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ בַּמִּקְדָּשׁ:

ז כָּל שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁחַיָּבִין עַל קְשׁוּרוֹ כָּךְ חַיָּבִין עַל הֶתֵּרוֹ. וְכָל שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל קְשׁוּרוֹ אֵין חַיָּבִין עַל הֶתֵּרוֹ. וְכָל קֶשֶׁר שֶׁהַקּוֹשֵׁר אוֹתוֹ פָּטוּר כָּךְ הַמַּתִּיר אוֹתוֹ פָּטוּר. וְכָל קֶשֶׁר שֶׁמֻּתָּר לְקָשְׁרוֹ כָּךְ מֻתָּר לְהַתִּירוֹ:

ח הַפּוֹתֵל חֲבָלִים מִן הַהוּצִין וּמִן הָחֶלֶף אוֹ מִחוּטֵי צֶמֶר אוֹ מִחוּטֵי פִּשְׁתָּן אוֹ חוּטֵי שֵׂעָר וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת קוֹשֵׁר וְחַיָּב. וְשִׁעוּרוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד הַחֶבֶל בְּפִתְילָתוֹ בְּלֹא קְשִׁירָה שֶׁנִּמְצֵאת מְלַאכְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכֵן הַמַּפְרִיד אֶת הַפְּתִיל חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת מַתִּיר וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְקַלְקֵל בִּלְבַד. וְשִׁעוּרוֹ כְּשִׁעוּר הַפּוֹתֵל:

ט הַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת חַיָּב. וְהוּא שֶׁקָּשַׁר רֹאשֵׁי הַחוּט מִכָּאן וּמִכָּאן כְּדֵי שֶׁתַּעֲמֹד הַתְּפִירָה וְלֹא תִּשָּׁמֵט. אֲבָל אִם תָּפַר יֶתֶר עַל שְׁתֵּי תְּפִירוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָשַׁר חַיָּב שֶׁהֲרֵי מִתְקַיֶּמֶת הַתְּפִירָה. וְהַמּוֹתֵחַ חוּט שֶׁל תְּפִירָה בְּשַׁבָּת חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצָרְכֵי הַתְּפִירָה:

י הַקּוֹרֵעַ כְּדֵי לִתְפֹּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת עַל מְנָת לִתְפֹּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת חַיָּב. אֲבָל הַקּוֹרֵעַ לְהַפְסִידָהּ פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל. הַקּוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ אוֹ עַל מֵת שֶׁהוּא חַיָּב לִקְרֹעַ עָלָיו חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁמְּיַשֵּׁב אֶת דַּעְתּוֹ בְּדָבָר זֶה וְיָנוּחַ יִצְרוֹ וְהוֹאִיל וַחֲמָתוֹ שׁוֹכֶכֶת בְּדָבָר זֶה חֲרִי הוּא כְּמִתַּקֵּן וְחַיָּב. וְהַפּוֹתֵחַ בֵּית הַצַּוָּאר בְּשַׁבָּת חַיָּב:

יא הַמְדַבֵּק נְיָרוֹת אוֹ עוֹרוֹת בְּקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים וְכַיּוֹצֵא בּוֹ חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת תּוֹפֵר וְחַיָּב. וְכֵן הַמְפָרֵק נְיָרוֹת דְּבוּקִין אוֹ עוֹרוֹת דְּבוּקִין וְלֹא נִתְכַּוֵּן לְקַלְקֵל בִּלְבַד חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת קוֹרֵעַ וְחַיָּב:

יב הַבּוֹנֶה כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. הַמַּשֶּׁוֶה פְּנֵי הַקַּרְקַע בְּבֵית כְּגוֹן שֶׁהִשְׁפִּיל תֵּל אוֹ מִלֵּא גּוּמָא אוֹ גִּיא חֲרִי זֶה בּוֹנֶה וְחַיָּב. אֶחָד נָתַן אֶת הָאֶבֶן וְאֶחָד נָתַן אֶת הַטִּיט הַנּוֹתֵן הַטִּיט חַיָּב. וּבַנִּדְבָּךְ הָעֶלְיוֹן אֲפִלּוּ הֶעֱלָה אֶת הָאֶבֶן וְהִנִּיחָהּ עַל גַּבֵּי הַטִּיט חַיָּב. שֶׁהֲרֵי אֵין מַנִּיחִין עָלֶיהָ טִיט אַחֵר. וְהַבּוֹנֶה עַל גַּבֵּי כֵּלִים פָּטוּר:

יג הָעוֹשֶׂה אֹהֶל קֶבוּעַ חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה וְחַיָּב. וְכֵן הָעוֹשֶׂה כְּלֵי אֲדָמָה כְּגוֹן תַּנּוּר וְחָבִית קֹדֶם שֶׁיִּשָּׂרְפוּ חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה וְחַיָּב. וְכֵן הַמְגַבֵּן אֶת הַגְּבִינָה חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה. וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּגַבֵּן כִּגְרוֹגֶרֶת. הַמַּכְנִיס יַד הַקָּרְדֹּם בְּתוֹךְ הָעֵץ שֶׁלּוֹ חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בּוֹ. וְכֵן הַתּוֹקֵעַ עֵץ בְּעֵץ בֵּין שֶׁתָּקַע בְּמַסְמֵר בֵּין שֶׁתָּקַע בָּעֵץ עַצְמוֹ עַד שֶׁנִּתְאַחֵד חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה וְחַיָּב:

יד הָעוֹשֶׂה נֶקֶב כָּל שֶׁהוּא בְּלוּחַ שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לָהֶן הָאוֹרָה חַיָּב מְשׁוּם בּוֹנֶה. הַמַּחֲזִיר דֶּלֶת שֶׁל בּוֹר וְשֶׁל דּוּת וְשֶׁל יָצִיעַ חַיָּב מְשׁוּם בּוֹנֶה:

טו הַסּוֹתֵר כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. וְהוּא שֶׁיִּסְתֹּר עַל מְנָת לִבְנוֹת. אֲבָל אִם סָתַר דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה פָּטוּר. הַסּוֹתֵר אֹהֶל קֶבוּעַ אוֹ שֶׁפָּרַק עֵץ תָּקוּעַ חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת סוֹתֵר וְחַיָּב וְהוּא שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְתַקֵּן:

טז הַמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ הַכָּאָה אַחַת חַיָּב. וְכָל הָעוֹשֶׂה דָּבָר שֶׁהוּא גְּמַר מְלָאכָה חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת מַכֶּה בְּפַטִּישׁ וְחַיָּב. כֵּיצַד. הַמְנַפֵּחַ בִּכְלֵי זְכוּכִית וְהַצָּר בַּכְּלֵי צוּרָה אֲפִלּוּ מִקְצָת הַצּוּרָה וְהַמְגָרֵד כָּל שֶׁהוּא וְהָעוֹשֶׂה נֶקֶב כָּל שֶׁהוּא בֵּין בְּעֵץ בֵּין בְּמַתֶּכֶת בֵּין בִּבְנְיַן בֵּין בִּכְלִים חֲרִי זֶה תּוֹלֶדֶת מַכֶּה בְּפַטִּישׁ וְחַיָּב. וְכָל פֶּתַח שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא אֵין חַיָּבִין עַל עֲשִׂיָּתוֹ:

יז הַמַּפִּיס שְׁתֵּין בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהַרְחִיב פִּי הַמַּכָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהָרוֹפְאִין עוֹשִׂין שֶׁהֵן מִתְכַּוְּנִין בִּרְפוּאָה לְהַרְחִיב פִּי הַמַּכָּה חַיָּב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ שֶׁזּוֹ הִיא מְלֶאכֶת הָרוֹפֵא. וְאִם הֵפִיסָה לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה הַלֵּחָה שֶׁבָּהּ חַיָּב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ:

יח הַמְסַתֵּת אֶת הָאֶבֶן כָּל שֶׁהוּא חַיָּב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. הַמְצַדֵּד אֶת הָאֶבֶן בִּיסוֹד הַבִּנְיָן וְתִקָּנָהּ בְּיָדוֹ וְהוֹשִׁיבָהּ בַּמָּקוֹם הָרָאוּי לָהּ חַיָּב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. הַלּוֹקֵט יְבוּלֶת שֶׁעַל גַּבֵּי בְּגָדִים בְּיָדוֹ כְּגוֹן אִלּוּ הַיְבוּלוֹת שֶׁבִּכְלֵי צֶמֶר חַיָּב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. וְהוּא שֶׁיַּקְפִּיד עֲלֵיהֶן. אֲבָל אִם הֶסִירָן דֶּרֶךְ עֵסֶק הֲרֵי זֶה פָּטוּר. הַמְנַעֵר טַלִּית חֲדָשָׁה שְׁחוֹרָה כְּדֵי לְנַאוֹתָהּ וּלְהָסִיר הַצֶּמֶר הַלָּבָן הַנִּתְלֶה בָּהּ כְּדֶרֶךְ שֶׁהָאֻמָּנִין עוֹשִׂין חַיָּב חַטָּאת. וְאִם אֵינוֹ מַקְפִּיד מֻתָּר:

יט הַצָּד דָּבָר שֶׁדֶּרֶךְ מִינוֹ לָצוּד אוֹתוֹ חַיָּב. כְּגוֹן חַיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים. וְהוּא שֶׁיָּצוּד אוֹתָן לְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְחֻפָּר צֵידָה. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁרָדַף אַחֲרֵי צְבִי עַד שֶׁהִכְנִיסוֹ לְבַיִת אוֹ לְגִנָּה אוֹ לְחָצֵר וְנָעַל בְּפָנָיו. אוֹ שֶׁהִכְנִיסוֹ לְמִגְדָּל וְנָעַל בְּפָנָיו. אוֹ שֶׁשָּׂלָה דָּגִים מִן הַיָּם בְּתוֹךְ סֶפֶל שֶׁל מַיִם חֲרֵי זֶה חַיָּב. אֲבָל אִם הִפְרִיחַ צִפּוֹר לְבַיִת וְנָעַל בְּפָנָיו. אוֹ שֶׁהִבְרִיחַ דָּג לַעֲקָרוֹ מִן הַיָּם לִבְרֵכָה שֶׁל מַיִם. אוֹ שֶׁרָדַף אַחַר צְבִי עַד שֶׁנִּכְנַס לִטְרַקְלִין רָחָב וְנָעַל בְּפָנָיו חֲרֵי זֶה פָּטוּר. שֶׁאֵין זוֹ צֵידָה גְּמוּרָה שֶׁאִם יָבוֹא לְקַחְתּוֹ צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחֲרָיו וְלָצוּד אוֹתוֹ מִשָּׁם. לְפִיכָךְ הַצָּד אֲרִי אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּכְנִיסֶנּוּ לַכְּפָה שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא נֶאֱסָר בָּהּ:

כ כָּל מָקוֹם שֶׁאִם יָרוּץ בּוֹ יַגִּיעַ לַחַיָּה בִּשְׁחִיָּה אַחַת. אוֹ שֶׁהָיוּ הַכְּתָלִים קְרוֹבִין זֶה לָזֶה עַד שֶׁיִּפֹּל צֵל שְׁנֵיהֶם לָאֶמְצַע כְּאֶחָד חֲרֵי זֶה מָקוֹם קָטָן. וְאִם הִבְרִיחַ הַצְּבִי וְכִיּוֹצֵא בּוֹ לְתוֹכוֹ חַיָּב. וּמָקוֹם שֶׁהוּא גָּדוֹל מִזֶּה הַמַּבְרִיחַ חַיָּה וְעוֹף לְתוֹכוֹ פָּטוּר:

כא אֶחָד שִׁמְנָה שְׁרָצִים הָאֲמוּרִין בַּתּוֹרָה וְאֶחָד שְׁאָר שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים שֶׁיֵּשׁ לְמִינָן צֵידָה הַצָּד אֶחָד מִכֻּלָּן בֵּין לְצֹרֶךְ בֵּין שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ אוֹ לְשַׂחֵק בָּהֶן חַיָּב הוֹאִיל וְנִתְכַּוֵּן לָצוּד וְצָד. שֶׁמְּלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב עָלֶיהָ. הַצָּד אֶת הַיָּשֵׁן וְאֶת הַסּוּמָא חַיָּב:

כב הַמְשַׁלֵּחַ כְּלָבִים כְּדֵי שֶׁיְּצוּדוּ צְבָאִים וַאֲרָנָבִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן וּבָרַח הַצְּבִי מִפְּנֵי הַכֶּלֶב וְהָיָה הוּא רוֹדֵף אַחַר הַצְּבִי אוֹ שֶׁעָמַד בְּפָנָיו וְהִבְהִילוֹ עַד שֶׁהִגִּיעַ הַכֶּלֶב וּתְפָשׂוֹ חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת הַצָּד וְחַיָּב. וְכֵן הָעוֹשֶׂה כְּדֶרֶךְ הַזּוֹ בְּעוֹפוֹת:

כג צְבִי שֶׁנִּכְנַס לְבַיִת וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו חַיָּב. נֶעֱלוּהוּ שְׁנַיִם פְּטוּרִין. אִם אֵין אֶחָד יָכוֹל לִנְעל וּנְעָלוּהוּ שְׁנַיִם חַיָּבִין. יָשַׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח וְלֹא מִלְּאָהוּ וְיָשַׁב הַשֵּׁנִי וּמִלְּאָהוּ הַשֵּׁנִי חַיָּב. יָשַׁב הָרִאשׁוֹן וּמִלְּאָהוּ וּבָא הַשֵּׁנִי וְיָשַׁב בְּצִדּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרִאשׁוֹן וְהָלַךְ לוֹ הָרִאשׁוֹן חַיָּב וְהַשֵּׁנִי לֹא עָשָׂה כְּלוּם וּמֻתָּר לוֹ לֵישֵׁב בְּמְקוֹמוֹ עַד הָעֶרֶב וְלוֹקֵחַ הַצְּבִי. לָמָּה זֶה דּוֹמֶה לְנוֹעֵל בֵּיתוֹ לְשָׁמְרוֹ וְנִמְצָא צְבִי שָׁמוּר בְּתוֹכוֹ שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּלוּם. נִכְנְסָה לוֹ צִפּוֹר תַּחַת כְּנָפָיו יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרָהּ עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ וּמֻתָּר:

כד הַצָּד צְבִי זָקֵן אוֹ חִגֵּר אוֹ חוֹלֶה אוֹ קָטָן פָּטוּר. הַמְפָרֵק בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף מִן הַמְּצוּדָּה פָּטוּר. הַצָּד חַיָּה וָעוֹף שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ כְּגוֹן אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין וְיוֹנֵי (עֲלָיָה) פָּטוּר. הַצָּד דָּבָר שֶׁאֵין בְּמִינוֹ צֵידָה כְּגוֹן חֲגָבִים הַגָּזִין צְרָעִין וַיְתוּשִׁין וּפַרְעוֹשִׁין וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלּוּ חֲרֵי זֶה פָּטוּר:

כה רְמָשִׂים הַמַּזִּיקִין כְּגוֹן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן מְמִיתִין הוֹאִיל וְנוֹשְׁכִין מֻתָּר לָצוּד אוֹתָם בְּשַׁבָּת. וְהוּא שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְהִנָּצֵל מִנְּשִׁיכָתָן. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. כּוֹפֶה כְּלִי עֲלֵיהֶן אוֹ מַקִּיף עֲלֵיהֶן אוֹ קוֹשְׁרָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ:

פרק יא

א הַשּׁוֹחֵט חַיָּב. וְלֹא שׁוֹחֵט בִּלְבַד אֶלָּא כָּל הַנּוֹטֵל נְשָׁמָה לְאֶחָד מִכָּל מִינֵי חַיָּה וּבְהֵמָה וְעוֹף וָדָג וְשֶׁרֶץ בֵּין בִּשְׁחִיטָה אוֹ בִּנְחִירָה אוֹ בְּהַכָּאָה חַיָּב. הַחוֹנֵק אֶת הַחַי עַד שֶׁיָּמוּת הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת שׁוֹחֵט. לְפִיכָךְ אִם הֶעֱלָה דָּג מִסֶּפֶל שֶׁל מַיִם וְהִנִּיחוֹ עַד שֶׁמֵּת חַיָּב מִשּׁוּם חוֹנֵק. וְלֹא עַד שֶׁיָּמוּת אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיָּבֵשׁ בּוֹ כְּסֶלַע בֵּין סְנַפִּירָיו חַיָּב שֶׁעוֹד אֵינוֹ יָכוֹל לְחְיוֹת. הוֹשִׁיט יָדוֹ לְמֵעֵי הַבְּהֵמָה וְדָלְדֵּל עֵבֶר שֶׁבְּמֵעֶיהָ חַיָּב:

ב רְמָשִׂים שֶׁהֵן פָּרִין וְרָבִין מִזָּכָר וּנְקֵבָה אוֹ נֶהֱוִין מִן הָעָפָר כְּמוֹ הַפַּרְעוֹשִׁין הַהוֹרֵג אוֹתָן חַיָּב כְּהוֹרֵג בְּהֵמָה וְחַיָּה. אֲבָל רְמָשִׂים שֶׁהֲוָיָתָן מִן הַגְּלָלִים וּמִן הַפֵּרוֹת שֶׁהִבְאִישׁוּ וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן כְּגוֹן תּוֹלָעִים שֶׁל בָּשָׂר וְתוֹלָעִים שֶׁבְּתוֹךְ הַקִּטְנִיּוֹת הַהוֹרְגָן פָּטוּר:

ג הַמְפַלֶּה כֵּלָיו בְּשַׁבָּת מוֹלֵל אֶת הַכִּנִּים וְזוֹרְקָן. וּמֻתָּר לַהֲרֹג אֶת הַכִּנִּים בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִן הַזְּעָה:

ד חַיָּה וְרֶמֶשׂ שֶׁהֵן נוֹשְׁכִין וּמְמִיתִין וַדַּאי כְּגוֹן זְבוּב שֶׁבְּמִצְרַיִם וְצִרְעָה שֶׁבְּנִינְוֵה וְעַקְרָב שֶׁבַּחֲדֵיבֵ וְנָחָשׁ שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכֻלָּם שׁוֹטֶה בְּכָל מָקוֹם מֻתָּר לְהָרְגָן בְּשַׁבָּת כְּשֶׁיִּרְאוּ. וּשְׁאָר כָּל הַמַּזִּיקִין אִם הָיוּ רָצִין אַחֲרָיו מֻתָּר לְהָרְגָן וְאִם הָיוּ יוֹשְׁבִין בִּמְקוֹמָן אוֹ בּוֹרְחִין מִלְּפָנָיו אָסוּר לְהָרְגָן. וְאִם דּוֹרְסָן לְפִי תֻּמּוֹ בְּשָׁעַת הִלּוּכוֹ וְהוֹרְגָן מֻתָּר:

ה הַמַּפְשִׁיט מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֶמַע חַיָּב. וְכֵן הַמְעַבֵּד מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֶמַע חַיָּב. וְאֶחָד הַמּוֹלֵחַ וְאֶחָד הַמְעַבֵּד שֶׁהַמְּלִיחָה מִין עִבּוּד הוּא וְאֵין עִבּוּד בָּאֳכָלִין. וְכֵן הַמּוֹחֵק מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֶמַע חַיָּב. וְאֵי זֶהוּ מוֹחֵק זֶה הַמַּעֲבִיר שֵׂעָר אוֹ הַצֶּמֶר מֵעַל הָעוֹר אַחַר מִיתָה עַד שֶׁיַּחֲלִיק פְּנֵי הָעוֹר׃

ו הַמְפָרֵק דּוּכְסוּסְטוּס מֵעַל הַקֶּלַף חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַפְשִׁיט וְחַיָּב. (הַמְפָרֵק מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֶמַע חַיָּב). הַדּוֹרֵס עַל הָעוֹר בְּרַגְלוֹ עַד שֶׁיִּתְקַשֶּׁה אוֹ הַמְרַכְּכוֹ בְּיָדוֹ וּמוֹשְׁכוֹ וּמַשְׁוֶה אוֹתוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁהָרַצָּעָנִין עוֹשִׂין חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְעַבֵּד וְחַיָּב. הַמּוֹרֵט נוֹצָה מִן הָאֶבְרָה חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹחֵק וְחַיָּב. וְכֵן הַמְמָרֵחַ רְטִיָּה כָּל שֶׁהוּא אוֹ שַׁעֲוָה אוֹ זֶפֶת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִדְּבָרִים הַמִּתְמָרְחִין עַד שֶׁיַּחֲלִיק פְּנֵיהֶם חַיָּב מִשּׁוּם מוֹחֵק. וְכֵן הַשָּׂף בְּיָדוֹ עַל הָעוֹר הַמָּתוּחַ בֵּין הָעַמּוּדִים חַיָּב מִשּׁוּם מוֹחֵק׃

ז הַמְּתַחְתֵּךְ מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֶמַע חַיָּב. וְהוּא שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְמִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת רָחְבּוֹ וְיַחְתֹּךְ בְּכַוָּנָה שֶׁהִיא מְלָאכָה. אֲבָל אִם חָתַךְ דֶּרֶךְ הֶפְסֵד אוֹ בְּלֹא כַּוָּנָה לְמִדָּתוֹ אֶלָּא כְּמִשֻּׁחַק חֲרֵי זֶה פָּטוּר. הַקּוֹטֵם אֶת הַכָּנָף חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְחַתֵּךְ וְחַיָּב. וְכֵן הַמְגָרֵד רָאשֵׁי כְּלוּנְסוֹת שֶׁל אֶרֶז חַיָּב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. וְכֵן כָּל חֲתִיכָה שֶׁיַּחְתֹּךְ חָרֹשׂ עֵץ מִן הָעֵצִים אוֹ חָרֹשׂ מַתֶּכֶת מִן הַמַּתָּכוֹת חַיָּב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. הַנּוֹטֵל קֵיסָם שֶׁל עֵץ מִלְּפָנָיו וּקְטָמוֹ לַחְצִין בּוֹ שִׁנָּיו אוֹ לִפְתֹּחַ בּוֹ אֶת הַדֶּלֶת חַיָּב׃

ח כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה כְּגוֹן תֶּבֶן וַעֲשָׂבִים לַחִים וְהוּצִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מֻתָּר לְקָטֵם אוֹתָן בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן תִּקּוּן כֵּלִים. וּמֻתָּר לְקָטֵם עֲצֵי בְּשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁהֵן קָשִׁים וְיֵבֵשִׁין. וּמְפַשֵּׁחַ מֵהֶן כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה בֵּין שֶׁפָּשַׁח עֵץ גָּדוֹל בֵּין שֶׁפָּשַׁח עֵץ קָטָן׃

ט הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חַיָּב. הַמּוֹחֵק כְּתָב עַל מְנָת לִכְתֹּב בְּמָקוֹם הַמַּחַק שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חַיָּב. הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה כִּשְׁתַּיִם פָּטוּר. מָחַק אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה וְיֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתַּיִם חַיָּב. כָּתַב אוֹת אַחַת וְהִשְׁלִים בָּהּ אֶת הַסֵּפֶר חַיָּב. הַכּוֹתֵב עַל מְנָת לְקַלְקֵל הָעוֹר חַיָּב שֶׁאֵין חִיּוּבוֹ עַל מְקוֹם הַכְּתָב אֶלָּא עַל הַכְּתָב. אֲבָל הַמּוֹחֵק עַל מְנָת לְקַלְקֵל פָּטוּר. נָפְלָה דְּיוֹ עַל גַּבֵּי סֵפֶר וּמָחַק אוֹתָהּ. נָפְלָה שַׁעֲוָה עַל גַּבֵּי הַפִּנְקָס וּמָחַק אוֹתָהּ. אִם יֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חַיָּב׃

י הַכּוֹתֵב אוֹת כְּפוּלָה פַּעֲמַיִם וְהוּא שֵׁם אֶחָד כְּמוֹ דָּד תֵּת גַּג רַר שָׁשׁ סָס חָח חַיָּב. וְהַכּוֹתֵב בְּכָל כְּתָב וּבְכָל לָשׁוֹן חַיָּב וַאֲפִלּוּ מִשְּׁנֵי סִימָנִיּוֹת׃

יא הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת סָמוּךְ לַכְּתָב אוֹ כְּתָב עַל גַּבֵּי כְּתָב וְהַמִּתְכַּוֵּן לִכְתֹּב חֵי״ת וְכָתַב שְׁנֵי זַיְנִי״ן וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר אוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת בָּאָרֶץ וְאוֹת אַחַת בַּקּוֹרָה שֶׁהֲרֵי אֵין נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה אוֹ שֶׁכָּתַב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּשְׁנֵי דַּפֵּי פִּנְקָס וְאֵינָן נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה פָּטוּר. כְּתָבָן בִּשְׁנֵי כְּתָלֵי זָוִית אוֹ בִּשְׁנֵי דַּפֵּי פִּנְקָס וְהֵן נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה חַיָּב׃

יב לָקַח גְּוִיל וְכַיּוֹצֵא בּוֹ וְכָתַב עָלָיו אוֹת אַחַת בְּמְדִינָה זוֹ וְהָלַךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְכָתַב אוֹת שְׁנִיָּה בְּמְדִינָה אַחֶרֶת בְּמִגְלָה אַחֶרֶת חַיָּב. שֶׁבְּזְמַן שֶׁמְּקָרְבָן נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה וְאֵינָן מְחֻסָּרִין מַעֲשֶׂה לִקְרִיבָתָן׃

יג הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת אַף עַל פִּי שֶׁקּוֹרִים מִמֶּנָּה תֵּבָה שְׁלֵמָה פָּטוּר. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁכָּתַב מ׳ וְהַכֹּל קוֹרִין אוֹתָהּ מַעֲשֶׂה. אוֹ שֶׁכָּתְבָה בְּמָקוֹם מִנְיָן שֶׁהֲרֵי הִיא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַרְבָּעִים חֲרֵי זֶה פָּטוּר. הַמַּגִּיהַּ אוֹת אַחַת וְעָשָׂה אוֹתָהּ שְׁתַּיִם כְּגוֹן שֶׁחִלֵּק גַּג הַחֵי״ת וְנַעֲשֵׂית שְׁנֵי זַיְנִי״ן חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

יד הַכּוֹתֵב בִּשְׂמֹאלוֹ אוֹ לְאַחַר יָדוֹ בְּרַגְלוֹ בְּפִיו וּבְמַרְפֵּקוֹ פָּטוּר. אֲשֶׁר שֶׁכָּתַב בִּימִינוֹ שֶׁהִיא לוֹ כִּשְׂמֹאל כָּל אָדָם פָּטוּר. וְאִם כָּתַב בִּשְׂמֹאלוֹ חַיָּב. וְהַשּׁוֹלֵט בִּשְׁתֵּי יָדָיו בְּשָׁוֶה וְכָתַב בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בִּשְׂמֹאלוֹ חַיָּב. קָטָן אוֹחֵז בְּקַלְמוֹס וְגָדוֹל אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב חַיָּב. גָּדוֹל אוֹחֵז בְּקַלְמוֹס וְקָטָן אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב פָּטוּר׃

טו אֵין הַכּוֹתֵב חַיָּב עַד שֶׁיִּכְתֹּב בְּדָבָר הָרוֹשֵׁם וְעוֹמֵד כְּגוֹן דְּיוֹ וְשָׁחוֹר וְסִקְרָא וְקוֹמוֹס וְקַנְקַנְתּוֹם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְיִכְתֹּב עַל דָּבָר שֶׁמִּתְקַיֵּם הַכְּתָב עָלָיו כְּגוֹן עוֹר וּקְלָף וּנְיָר וְעֵץ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. אֲבָל הַכּוֹתֵב בְּדָבָר שֶׁאֵין רִשּׁוּמוֹ עוֹמֵד כְּגוֹן מַשְׁקִין וּמֵי פֵּרוֹת. אוֹ שֶׁכָּתַב בְּדָיוֹ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ עַל עֲלֵי יְרָקוֹת וְעַל כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד פָּטוּר. אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּכְתֹּב בְּדָבָר הָעוֹמֵד עַל דָּבָר הָעוֹמֵד. וְכֵן אֵין הַמּוֹחֵק חַיָּב עַד שֶׁיִּמְחֹק כְּתָב הָעוֹמֵד מֵעַל דָּבָר הָעוֹמֵד׃

טז הַכּוֹתֵב עַל בְּשָׂרוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹר אַף עַל פִּי שֶׁחֲמִימוּת בְּשָׂרוֹ מַעֲבֶרֶת הַכְּתָב לְאַחַר זְמַן חֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לִכְתָב שֶׁנִּמְחַק. אֲבָל הַמְשָׂרֵט עַל בְּשָׂרוֹ צוּרַת כְּתָב פָּטוּר. הַקּוֹרֵעַ עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב חַיָּב מִשּׁוּם כּוֹתֵב. הָרוֹשֵׁם עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב פָּטוּר. הַמַּעֲבִיר דְּיוֹ עַל גַּבֵּי סִקְרָא חַיָּב שְׁתַּיִם אַחַת מִשּׁוּם כּוֹתֵב וְאַחַת מִשּׁוּם מוֹחֵק. הֶעֱבִיר דְּיוֹ עַל גַּבֵּי סִקְרָא עַל גַּבֵּי סִקְרָא אוֹ סִקְרָא עַל גַּבֵּי דְּיוֹ פָּטוּר׃

יז רוֹשֵׁם תּוֹלֶדֶת כּוֹתֵב הוּא. כֵּיצַד. הָרוֹשֵׁם רְשָׁמִים וְצוּרוֹת בְּכֹתֶל וּבְשָׂשֶׂר וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן כְּדֶרֶךְ שֶׁהַצַּיָּרִין רוֹשְׁמִים חֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם כּוֹתֵב. וְכֵן הַמּוֹחֵק אֶת הָרִשּׁוּם לְתַקֵּן חֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹחֵק וְחַיָּב. הַמְשָׂרֵטֵט כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת תַּחַת אוֹתָן שְׂרטוּט חַיָּב. חָרְשֵׁי הָעֵצִים שֶׁמַּעֲבִירִין חוּט שֶׁל סִקְרָא עַל גַּבֵּי

הַקּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּנָּסֵר בְּשָׁוֶה הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְשַׂרְטֵט. וְכֵן הַגַּבָּלִים שֶׁעוֹשִׂים כֵּן בַּאֲבָנִים כְּדֵי שֶׁיִּפָּצֵל הָאֶבֶן בְּשָׁוֶה. וְאֶחָד הַמְשַׂרְטֵט בְּצֶבַע אוֹ בְּלֹא צֶבַע הֲרֵי זֶה חַיָּב:

פרק יב

א הַמַּכְעִיר כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לָאֶפֶר. אֲבָל אִם הִכְעִיר דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל. וְהַמַּכְעִיר גְּדִישׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ אוֹ הַשּׁוֹרֵף דִּירָתוֹ חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַשְׁחִית. מִפְּנֵי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהַנָּקֵם מִשּׁוֹנְאוֹ וַהֲרֵי נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ וְשָׁכְכָה חֲמָתוֹ וְנַעֲשָׂה כְּקוֹרֵעַ עַל מֵתוֹ אוֹ בַּחֲמָתוֹ שֶׁהוּא חַיָּב וּבְחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ בְּשָׁעַת מְרִיבָה שֶׁכָּל אֵלּוּ מְתַקְּנִים הֵן אֲצֶל יִצְרָן הָרַע. וְכֵן הַמַּדְלִיק אֶת הַגֵּר אוֹ אֶת הָעֵצִים בֵּין לְהִתְחַמֵּם בֵּין לְהָאִיר הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמְחַמֵּם אֶת הַבַּרְזֶל כְּדֵי לְצָרְפוֹ בְּמַיִם הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַכְעִיר וְחַיָּב:

ב הַמְכַבֶּה כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. אֶחָד הַמְכַבֶּה אֶת הַגֵּר וְאֶחָד הַמְכַבֶּה אֶת הַגַּחֶלֶת שֶׁל עֵץ. אֲבָל הַמְכַבֶּה גַּחֶלֶת שֶׁל מַתֶּכֶת פָּטוּר. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְצָרֶךְ חַיָּב. שֶׁכֵּן לוֹטְשֵׁי הַבַּרְזֶל עוֹשִׂים מְחִמִּים אֶת הַבַּרְזֶל עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה גַּחֶלֶת וּמְכַבִּין אוֹתוֹ בְּמַיִם כְּדֵי לְחַסְּמוֹ. וְזֶהוּ לְצָרֶךְ שֶׁהֶעוֹשֶׂה אוֹתוֹ חַיָּב וְהוּא תּוֹלֶדֶת מְכַבֶּה. וּמֵתָּר לְכַבּוֹת גַּחֶלֶת שֶׁל מַתֶּכֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזּוֹקוּ בָּהּ רַבִּים. הַנּוֹתֵן שֶׁמֶן לְתוֹךְ הַגֵּר הַדּוֹלֵק חַיָּב מִשּׁוּם מַבְעִיר. וְהַמִּסְתַּפֵּק מִן הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּגֵּר חַיָּב מִשּׁוּם מְכַבֶּה:

ג דְּלֹקָה שֶׁנָּפְלָה בְּשַׁבָּת הַמְכַבֶּה אוֹתָהּ מִפְּנֵי אִבּוּד מָמוֹן חַיָּב שֶׁאֵין אִבּוּד מָמוֹן דּוֹחֶה שַׁבָּת אֶלָּא אִבּוּד נְפָשׁוֹת. לְפִיכָךְ יֵצְאוּ בְּנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּתוּ וְיַנִּיחוּ הָאֵשׁ תִּלְהַט וַאֲפִלּוּ שׁוֹרֶפֶת כָּל דִּירָתוֹ כֻּלָּהּ:

ד מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה בְּכָל הַכֵּלִים בֵּין מְלֵאִים בֵּין רֵיקָנִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר הַדְּלֹקָה. אֲפִלּוּ כְּלֵי חֶרֶשׂ חֲדָשִׁים מְלֵאִים מַיִם עוֹשִׂין מֵהֶן מְחִצָּה אַף עַל פִּי שֶׁוַּדַּאי מִתְבַּקְּעִין וּמְכַבִּים. שֶׁגְּרַם כִּבּוּי מֻתָּר. וְכוֹפִין קְעָרָה עַל גַּבֵּי הַגֵּר בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא תֵּאָחֵז בַּקּוֹרָה:

ה תֵּבָה שְׂדֵה וּמִגְדָּל שֶׁאָחַז בָּהֶן הָאוּר מֵבִיא עוֹר גְּדִי וְכֵיוֹצֵא בּוֹ מִדְּבָרִים שֶׁאֵין הָאוּר מְלַהֶטֶת אוֹתָן וּפוֹרְשׂוֹ עַל הַקָּצָה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׂרַף כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר שָׁם הָאֵשׁ:

ו טַלִּית שֶׁאָחַז בָּהּ הָאוּר פּוֹשְׁטָהּ וּמִתְכַּסֶּה בָּהּ וְאִם כָּבְתָה כָּבְתָה. וְכֵן סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאָחַז בּוֹ הָאוּר פּוֹשְׁטוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ וְאִם כָּבָה כָּבָה. וְנוֹתֵן מַיִם מִן הַצַּד שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְלָה בּוֹ הָאוּר וְאִם כָּבְתָה כָּבְתָה. שָׁכַח נֵר דָּלוּק עַל גַּבֵּי טַבְלָא מְנַעֵר אֶת הַטַּבְלָא וְהוּא נוֹפֵל וְאִם כָּבָה כָּבָה. אֲבָל הִנִּיחוֹ מִבָּעֶרֶב אַף עַל פִּי שֶׁכָּבָה אָסוּר לְטַלְטְלוֹ:

ז נָכְרִי שֶׁבָּא לְכַבּוֹת אֵין אוֹמְרִים לוֹ כַּבֵּה וְאַל תְּכַבֵּה מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵינוּ. אֲבָל קָטָן שֶׁבָּא לְכַבּוֹת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה עוֹשֶׂה עַל דַּעַת אָבִיו. אֲבָל מִדַּעַת עַצְמוֹ אֵין בֵּית דִּין מְצַוִּין לְהַפְרִישׁוֹ. וּבִדְלֹקָה הִתִּירוּ לוֹמַר כָּל הַמְכַבֶּה אֵינוֹ מַפְסִיד:

ח הוֹצָאָה וְהַכְנָסָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מְלָאכָה מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת הִיא. וַאֲף עַל פִּי שֶׁדָּבָר זֶה עִם כָּל גּוּפֵי תּוֹרָה מִפִּי מֹשֶׁה מִסִּינַי נֶאֱמְרוּ. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר בַּתּוֹרָה (שמות לו ו) "אִישׁ וְאִשָּׁה אַל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא". הָא לָמַדְתָּ שֶׁהַהֲבָאָה מְלָאכָה קוֹרֵא אוֹתָהּ. וְכֵן לָמְדוּ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה שֶׁהַמַּעֲבִיר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע הֲרֵי הוּא כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְחַיָּב:

ט אֵין הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת חַיָּב עַד שֶׁיּוֹצִיא כַּשִּׁעוּר הַמּוֹעִיל. מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד. וְיַעֲקֹר מֵרְשׁוּת זוֹ וְיַנִּיחַ בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה. אֲבָל אִם עָקַר וְלֹא הִנִּיחַ אוֹ הִנִּיחַ וְלֹא עָקַר אוֹ שֶׁהוֹצִיא פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר פָּטוּר. וְכֵן הַמַּעֲבִיר מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲקֹר כַּשִּׁעוּר מִצַּד זֶה וְיַנִּיחֶנּוּ מִצַּד אַחֵרֶת:

י הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אוֹ הַמּוֹשִׁיט הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹצִיא וְחַיָּב. וְכֵן הַזּוֹרֵק אוֹ הַמּוֹשִׁיט בְּיָדוֹ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹצִיא וְחַיָּב. וְהַזּוֹרֵק כְּלַאֲחַר יָד פָּטוּר:

יא הַמּוֹצִיא מִקְצָת הַחֻפָּץ מֵרְשׁוּת מִשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה פָּטוּר. עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַחֻפָּץ כֻּלּוֹ מֵרְשׁוּת זוֹ לִרְשׁוּת זוֹ. קֻפָּה שֶׁהִיא מְלֵאָה חֲפָצִים אֲפִלּוּ מְלֵאָה חַרְדָּל וְהוֹצִיא רֻבָּהּ מֵרְשׁוּת זוֹ לִרְשׁוּת זוֹ פָּטוּר עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקֻּפָּה וְכֵן כָּל הַדּוֹמֶה לָזֶה שֶׁהַכְּלִי מֵשִׂים כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּחֻפָּץ אֶחָד:

יב הַמּוֹצִיא בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בִּשְׂמֹאלוֹ בֵּין בְּתוֹךְ חֵיקוֹ אוֹ שֶׁיָּצָא בְּמָעוֹת צְרוּרִין לוֹ בְּסִדְרָנוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיא כְּדַרְכּוֹ הַמּוֹצִיאִין. וְכֵן הַמּוֹצִיא עַל כְּתֵפוֹ חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּשָּׂאוֹי לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. שֶׁכֵּן הָיָה מַשָּׂא בְּנֵי קְהָת בַּמִּשְׁכָּן לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ז ט) "בַּכָּתֵף יִשְׂאוּ". וְכָל הַמְּלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן לוֹמְדִין אוֹתָן:

יג אֲבָל הַמּוֹצִיא לְאַחַר יָדוֹ בְּרַגְלוֹ בְּפִיו וּבְמִרְפְּקוֹ בְּאָזְנוֹ וּבִשְׂעָרוֹ וּבְכִיס שֶׁתְּפוּר בִּבְגָדוֹ וּפִי הַכִּיס לְמַטָּה בֵּין בֶּגֶד לְבֶגֶד, בְּפִי בִּגְדוֹ בְּמִנְעָלוֹ וּבְסַנְדָּלוֹ פָּטוּר שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךּ הַמּוֹצִיאִין:

יד הַמּוֹצִיא מַשָּׂאוֹי עַל רֹאשׁוֹ. אִם הָיָה מַשָּׂאוֹי כָּבֵד כְּגוֹן שַׂק מָלֵא אוֹ תֵּבָה וּמִגְדָּל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהוּא מֵשִׂים עַל רֹאשׁוֹ וְתוֹפֵשׂ בְּיָדוֹ חַיָּב. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַמּוֹצִיאִין וְנִמְצָא כְּמוֹצִיא עַל כְּתֵפוֹ אוֹ בְּיָדוֹ. אֲבָל אִם לָקַח חֵפֶץ קַל כְּגוֹן שֵׂעָהֵיחַ בֶּגֶד אוֹ סֵפֶר אוֹ סַכִּין עַל רֹאשׁוֹ וְהוֹצִיאוֹ וְהוּא אֵינוֹ אוֹחֵז בְּיָדוֹ חַיָּב פָּטוּר שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךּ הַמּוֹצִיאִין. שֶׁאֵין דֶּרֶךְ רֹב הָעוֹלָם לְהוֹצִיא הַחֲפָצִין מֻנָּחִין עַל רָאשֵׁיהֶם. הַמַּעֲבִיר חֵפֶץ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱבִירוֹ לְמַעְלָה מֵרֹאשׁוֹ חַיָּב:

טו מֵתָר לְאָדָם לְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּצִדָּן. וְיֵשׁ לוֹ לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְרֻבָּע הַזֶּה. וּבְאַמָּה שֶׁלּוֹ מוֹדְדִין. וְאִם הָיָה נָגָם בְּאֵיבָרָיו נוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת כְּבֵינוֹנִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם. וּמִפִּי הַקַּבָּלָה אָמְרוּ שֶׁזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות טז כט) "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו" שֶׁלֹּא יְטַלְטֵל חוּץ לִמְרֻבָּע זֶה אֶלָּא בִּמְרֻבָּע זֶה שֶׁהוּא כְּמִדַּת אֹרֶךְ אָדָם כְּשֶׁיִּפְשׁט יָדָיו וְרַגְלָיו בּוֹ בִּלְבַד יֵשׁ לְטַלְטֵל:

טז הָיוּ שְׁנַיִם מְקֻצָּת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל זֶה לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל זֶה מְבִיאִין וְאוֹכְלִין בָּאֶמְצַע. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶה מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְאִם הָיוּ שְׁלֹשָׁה וְהָאֶמְצָעִי מֻבְלָע בֵּינְתַיִם. הוּא מֻתָּר עִמָּהֶן וְהֵן מֻתָּרִין עִמּוֹ וּשְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים אֲסוּרִים זֶה עִם זֶה:

יז לְפִיכָךְ מֻתָּר לְאָדָם לַעֲקֹר חֵפֶץ מִרְשׁוּת הָרַבִּים וְלִתְּנוֹ לַחֲבֵרוֹ שֶׁעִמּוֹ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְכֵן חֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ הָאַחֵר שֶׁבְּצִדּוֹ אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַחֵפֶץ הוֹלֵךְ כַּמָּה מִילִין בְּשַׁבָּת מֻתָּר. מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶן לֹא טִלְטֵל אֶלָּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ:

יח הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְרֻבָּע שֶׁהוּא אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת נִמְצָא מְטַלְטֵל בְּאֹרֶךְ אֲלַכְסוֹנוֹ שֶׁל מְרֻבָּע זֶה חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלֹשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה. לְפִיכָךְ אֵין הַמַּעֲבִיר אוֹ הַזּוֹרֵק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲבִיר חוּץ לְחָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלֹשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע אוֹ הַמַּעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב הוּא מִתְּחִלַּת הָאֲלַכְסוֹן שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת עַד סוֹפוֹ וְאִם הֶעֱבִיר פָּחוֹת מִזֶּה פָּטוּר:

יט נִמְצָא כָּאן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת. כֵּיצַד. הָעוֹקֵר חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים מִמָּקוֹם זֶה וְהִנִּיחוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אִם הָיָה בֵּין שְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת עַד אַרְבַּע אַמּוֹת הֲרֵי זֶה מַתָּר. הָיָה בֵּינֵיהֶן יֶתֶר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וַעֲדַיִן הֵן בְּתוֹךְ חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלֹשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה פָּטוּר. הָיָה בֵּינֵיהֶן חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלֹשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה בְּשָׁוֶה הֲרֵי זֶה חַיָּב שֶׁהֲרֵי הֶעֱבִיר הַחֵפֶץ חוּץ לַאֲלַכְסוֹנוֹ שֶׁל מְרֻבָּע:

פרק יג

א אֵין הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אוֹ הַמַּעֲבִיר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲקֹר חֵפֶץ מֵעַל גַּבֵּי מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ יָתֵר וְיַנִּיחַ עַל גַּבֵּי מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים:

ב יָדוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבָה לוֹ כְּאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. לְפִיכָךְ אִם עָקַר הַחֵפֶץ מִיַּד אָדָם הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת זוֹ וְהִנִּיחוֹ בְּיַד אָדָם אַחֵר הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה חַיָּב. וְכֵן אִם הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְעָקַר הַחֵפֶץ מִמֶּנָּה אוֹ מִיַּד אָדָם הָעוֹמֵד בָּהּ וְהֶחֱזִיר יָדוֹ אֵלָיו חַיָּב. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ הַחֵפֶץ בְּמָקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ הוֹאִיל וְהוּא בְּיָדוֹ הֲרֵי הוּא כְּמֻנָּח בָּאָרֶץ:

ג הָיָה אוֹכֵל וְיוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְחִשֵּׁב לְהוֹצִיא הָאוֹכֵל שֶׁבְּפִיו מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת חַיָּב. מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ מְשִׁימָה פִּיו מָקוֹם אַרְבָּעָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךּ הַמּוֹצִיאִין. וְכֵן מִי שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וְהִשְׁתִּין מַיִם אוֹ רָקַק בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה חַיָּב שֶׁהֲרֵי עָקַר מֵרְשׁוּת זוֹ וְהִנִּיחַ בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה וּמַחֲשַׁבְתּוֹ עוֹשָׂה אוֹתוֹ כְּאִלּוּ עָקַר מֵעַל גַּבֵּי מָקוֹם אַרְבָּעָה. הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת זוֹ וּפִי אַמָּה בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְהִשְׁתִּין בָּהּ פָּטוּר:

ד הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְנָטַל מִשָּׁם מַיִם מֵעַל גַּבֵּי גּוּמָא מְלֵאָה מַיִם וְהוֹצִיאָן חַיָּב. שֶׁהַמַּיִם כֻּלָּן כְּאִלּוּ הֵן מֻנָּחִין עַל הָאָרֶץ. אֲבָל אִם הָיָה כְּלִי צָף עַל גַּבֵּי מַיִם וּפֵרוֹת בְּתוֹךְ הַכְּלִי וּפָשַׁט יָדוֹ וְלָקַח מִן הַפֵּרוֹת וְהוֹצִיא פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי לֹא נָחוּ הַפֵּרוֹת עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ וְנִמְצָא שֶׁלֹּא עָקַר מֵעַל גַּבֵּי מְקוֹם אַרְבָּעָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הָיוּ הַפֵּרוֹת צָפִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְהוֹצִיאָם שֶׁהוּא פָּטוּר. וְכֵן אִם הָיָה שֶׁמֶן צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְקָלַט מִן הַשֶּׁמֶן וְהוֹצִיאוֹ פָּטוּר:

ה כְּבָר אָמַרְנוּ שֶׁאֵין הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲקֹר וְיַנִּיחַ. אֲבָל אִם עָקַר וְלֹא הִנִּיחַ אוֹ הִנִּיחַ וְלֹא עָקַר פָּטוּר. לְפִיכָךְ מִי שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְחֵפֶץ בְּיָדוֹ וּנְטָלוֹ אַחֵר מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁנָּתַן אַחֵר לְיָדוֹ חֵפֶץ וְהֶחֱזִיר יָדוֹ אֵלָיו שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים שֶׁזֶּה עָקַר וְזֶה הִנִּיחַ:

ו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיְתָה יָדוֹ לְמַעְלָה מִשְּׁלִשָּׁה. אֲבָל הָיְתָה יָדוֹ בְּתוֹךְ שְׁלִשָּׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ חֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁהִנִּיחַ בָּאָרֶץ וְחַיָּב׃

ז הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וּפָשַׁט חֲבֵרוֹ יָד מֵרְשׁוּת שְׁנָיָה וְנָטַל חֵפֶץ מִיַּד זֶה הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת זוֹ וְהִכְנִיסוֹ אֶצְלוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיא חֵפֶץ מֵאֶצְלוֹ וְהִנִּיחַ בְּיַד זֶה הָעוֹמֵד. זֶה הָעוֹמֵד לֹא עָשָׂה כְּלוּם שֶׁחֲרֵי חֲבֵרוֹ נָתַן בְּיָדוֹ אוֹ נָטַל מִיָּדוֹ וַחֲבֵרוֹ חַיָּב שֶׁחֲרֵי עָקַר וְהִנִּיחַ׃

ח הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וְנָתַן חֲבֵרוֹ חֵפֶץ בְּיָדוֹ אוֹ עַל גַּבָּיו וְיָצָא בְּאוֹתוֹ הַחֵפֶץ לִרְשׁוּת שְׁנָיָה וְעָמַד שָׁם חַיָּב. מִפְּנֵי שֶׁעֲקִירַת גּוּפוֹ שֶׁעָלָיו כַּעֲקִירַת חֵפֶץ מֵאוֹתָהּ רְשׁוּת וַעֲמִידָתוֹ בְּאוֹתוֹ הַחֵפֶץ כְּהַנָּחַת הַחֵפֶץ בַּקַּרְקַע שֶׁעָמַד בָּהּ. לְפִיכָךְ אִם יָצָא בַּחֵפֶץ שֶׁבְּיָדוֹ אוֹ עַל גַּבָּיו וְלֹא עָמַד בִּרְשׁוּת שְׁנָיָה אֶלָּא חָזַר וְנִכְנַס וְהוּא בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ יָצָא וְנִכְנַס כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ עַד שֶׁיָּצָא הַיּוֹם פָּטוּר. לְפִי שֶׁעָקַר וְלֹא הִנִּיחַ. וַאֲפִלּוּ עָמַד לְתַקֵּן הַמַּשְׂאוֹי שֶׁעָלָיו עַדַיִן הוּא פָּטוּר עַד שֶׁיַּעֲמֹד לָנוּחַ׃

ט וְכֵן מִי שֶׁהָיְתָה חֲבִילָתוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְרָץ בָּהּ אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲמֹד. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה רָץ בָּהּ. אֲבָל אִם הָלַךְ מְעַט מְעַט חֲרֵי זֶה כְּעוֹקֵר וּמַנִּיחַ וְאָסוּר. לְפִיכָךְ מִי שֶׁקִּדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וַחֲבִילָתוֹ עַל כְּתֵפוֹ רָץ בָּהּ עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ וְזוֹרְקָהּ שָׁם כְּלַאֲחַר יָד׃

י עָקַר הַחֵפֶץ מִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָלַךְ בּוֹ פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעָמַד וְחָזַר וְהָלַךְ פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעָמַד אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ פָּטוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁעָמַד לָנוּחַ. אֲבָל אִם עָמַד לְתַקֵּן מַשָּׂאוֹ חֲרֵי זֶה כִּמְהַלֵּךְ וּכְשֶׁיַּעֲמֹד חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב. וְהוּא שֶׁיַּעֲמֹד חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת לָנוּחַ. אֲבָל אִם יַעֲמֹד לְתַקֵּן מַשָּׂאוֹ עֲדַיִן הוּא כִּמְהַלֵּךְ וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲמֹד לָנוּחַ חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת׃

יא הָיָה קָנֶה אוֹ רֹמַח וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מֻנָּח עַל הָאָרֶץ וְהִגְבִּיהַּ הַקָּצֶה הָאֶחָד וְהָיָה הַקָּצֶה הַשֵּׁנִי מֻנָּח בָּאָרֶץ וְהִשְׁלִיכוֹ לְפָנָיו וְחָזַר וְהִגְבִּיהַּ הַקָּצֶה הַשֵּׁנִי מֻנָּח בָּאָרֶץ וְהִשְׁלִיכוֹ לְפָנָיו עַל דֶּרֶךְ זוֹ עַד שֶׁהֶעֱבִיר הַחֵפֶץ כַּמָּה מִילִין פָּטוּר. לְפִי שֶׁלֹּא עָקַר הַחֵפֶץ כֻּלּוֹ מֵעַל גַּבֵּי הָאָרֶץ. וְאִם מָשַׁךְ הַחֵפֶץ וּגְרָרוֹ עַל הָאָרֶץ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע חַיָּב שֶׁהַמְגַלְגֵּל עוֹקֵר הוּא׃

יב עָקַר הַחֵפֶץ מִזְּוִית זוֹ לְהַנִּיחוֹ בְּזָוִית אַחֶרֶת שֶׁנִּמְצֵאת זוֹ הָעֲקִירָה עֲקִירָה הַמַּתֶּרֶת וְנִמְלַךְ בַּדֶּרֶךְ וְהוֹצִיאוֹ לִרְשׁוּת שְׁנָיָה פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה עֲקִירָה רִאשׁוֹנָה לְכָךְ וְנִמְצֵאת כָּאן הַנָּחָה בִּלֹא עֲקִירָה. וְכֵן הָעוֹקֵר חֵפֶץ וְהִנִּיחוֹ עַל חֲבֵרוֹ כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ וּבְעֹת שֶׁיִּרְצֶה חֲבֵרוֹ לַעֲמֹד נְטָלוֹ מֵעַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ חֲרֵי זֶה פָּטוּר שֶׁחֲרֵי יֵשׁ כָּאן עֲקִירָה בִּלֹא הַנָּחָה׃

יג הַזּוֹרֵק חֵפֶץ מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אוֹ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלִקְדֶם שֶׁיָּנוּחַ קָלָטוֹ אַחֵר בְּיָדוֹ אוֹ קָלָטוֹ כֶּלֶב אוֹ נִשְׂרַף פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁאֵין זוֹ הַנָּחָה שֶׁנִּתְכַּוֵּן לָהּ. לְפִיכָךְ אִם נִתְכַּוֵּן בִּשְׁעַת זְרִיקָה לְכָךְ חַיָּב׃

יד הַזּוֹרֵק חֵפֶץ מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְהָיָה קָשׁוּר בְּחֶבֶל וַאֲגָדוֹ בְּיָדוֹ. אִם יָכוֹל לִמְשֹׁךְ הַחֵפֶץ אֶצְלוֹ פָּטוּר. שֶׁחֲרֵי אֵין כָּאן הֲנָחָה גְּמוּרָה וְנִמְצָא כְּמִי שֶׁעָקַר וְלֹא הִנִּיחַ׃

טו הַזּוֹרֵק וְנָחָה בְּתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ. אִם עָמַד חֲבֵרוֹ בִּמְקוֹמוֹ וְקִבְּלָהּ הַזּוֹרֵק חַיָּב שֶׁחֲרֵי עָקַר וְהִנִּיחַ. וְאִם נֶעֱקַר חֲבֵרוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְקִבְּלָהּ פָּטוּר. זָרַק וְרָץ הַזּוֹרֵק עַצְמוֹ אַחַר הַחֵפֶץ וְקִבְּלוֹ בְּיָדוֹ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת אוֹ חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר כְּאִלּוּ נֶעֱקַר אַחַר וְקִבְּלוֹ. שֶׁאֵין הַהֲנָחָה גְּמוּרָה עַד שֶׁיָּנוּחַ הַחֵפֶץ בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה לוֹ לָנוּחַ בּוֹ בִּשְׁעַת עֲקִירָה׃

טז הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים בָּאֲמְצַע אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר הַחֵפֶץ בַּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר. וְהוּא שֶׁיַּעֲבֹר לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים אֲבָל אִם עָבַר בִּפְחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ וְנָח עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ אַף עַל פִּי שֶׁנֶּעֱקַר אוֹ נִתְגַּלְגֵּל וְיָצָא חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּרְשׁוּת הַיָּחִיד אַחֶרֶת חֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁנִּשְׁאַר עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּלְפִיכָךְ חַיָּב. וְכֵן הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּרְשׁוּת הַיָּחִיד בָּאֲמְצַע פָּטוּר. וְאִם עָבַר הַחֵפֶץ בִּפְחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ וְנָח עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וְנִתְגַּלְגֵּל וְיָצָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים הַשְּׁנִיָּה חֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁנִּשְׁאַר עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּלְפִיכָךְ חַיָּב׃

יז הַמַּעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ עִם רְשׁוּת הָרַבִּים הַשְּׁנִיָּה חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁאַרְבַּע אַמּוֹת בִּשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת הָרַבִּים מִצְטָרְפִים מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָח הַחֵפֶץ בָּרְשׁוּת שֶׁבֵּינֵיהֶן׃

יח הַמּוֹשִׁיט מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּרְשׁוּת הָרַבִּים בָּאֲמְצַע חַיָּב. וַאֲפִלּוּ הוֹשִׁיט לְמַעְלָה מֵאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים. שֶׁכֵּן הָיְתָה עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם בַּמִּשְׁכָּן מוֹשִׁיטִין אֶת הַקְּרָשִׁים מֵעֲגָלָה לַעֲגָלָה וּרְשׁוּת הָרַבִּים בֵּין שְׁתֵּי הָעֲגָלוֹת וְכָל עֲגָלָה וַעֲגָלָה רְשׁוּת הַיָּחִיד הִיא׃

יט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיוּ שְׁתֵּי רְשׁוּת הַיָּחִיד בְּאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים כְּמוֹ שֶׁהָעֲגָלוֹת מְהַלְּכוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ אַחַר זוֹ. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּי הָרְשָׁיוֹת בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים אַף הַמּוֹשִׁיט מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד זוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁכְּנֶגְדָּהּ פָּטוּר׃

כ שָׁכַח וּפָשַׁט יָדוֹ וְהִיא מְלֵאָה פֵּרוֹת וְהוֹצִיאָהּ מֵחָצֵר זוֹ לְהַכְנִיסָהּ לֶחָצֵר שֶׁבְּצִדָּהּ וְנִזְכַּר קֹדֶם שֶׁיַּכְנִיס וַהֲרֵי יָדוֹ תְּלוּיָה בָּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים מֻתָּר לְהַחֲזִירָהּ אֵלָיו לַחֲצֵרוֹ. אֲבָל לְהַכְנִיסָהּ לְאוֹתָהּ הֶחָצֵר הַשֵּׁנִיָּה אָסוּר. כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁחָשַׁב בְּשָׁעַת שְׁגָגָה. וְאִם הוֹצִיא יָדוֹ בְּמֵזִיד הֲרֵי זֶה אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ אֶצְלוֹ אֶלָּא קָנְסוּ אוֹתוֹ שֶׁתְּהֵא יָדוֹ תְּלוּיָה עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ׃

כא הַמִּתְפַּוֵּון לִזְרֹק שְׁמוֹנָה אַמּוֹת בְּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח הַחֻפָּץ בְּסוֹף אַרְבַּע חַיָּב שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה כְּשׁוּעוּר הַמְּלָאכָה וְנַעֲשֵׂית מַחֲשַׁבְתּוֹ. שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאֵין זֶה הַחֻפָּץ מַגִּיעַ לְסוֹף שְׁמוֹנָה עַד שֶׁיַּעֲבֹר עַל כָּל מָקוֹם וּמָקוֹם מִכָּל הַשְּׁמוֹנָה. אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּון לִזְרֹק אַרְבַּע וְנָח הַחֻפָּץ בְּסוֹף שְׁמוֹנָה פָּטוּר. לְפִי שֶׁנָּח בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא חָשַׁב שֶׁתַּעֲבֹר בּוֹ וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁתָּנוּחַ. לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב בְּעֵת זְרִיקָה שֶׁיָּנוּחַ הַחֻפָּץ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּרְצֶה חַיָּב׃

כב זָרַק לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וְנִתְגַּלְגֵּל חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר. זָרַק חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת וְנִתְגַּלְגֵּל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אִם נָח עַל גַּבֵּי מַשֶּׁהוּ חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּלְגֵּל וְנִכְנַס לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב וְאִם לֹא נָח כְּלָל הֲרֵי זֶה פָּטוּר׃

פרק יד

א אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת לְשַׁבָּת. רְשׁוּת הַיָּחִיד וּרְשׁוּת הָרַבִּים וְכַרְמְלִית וּמָקוֹם פָּטוּר. אֵי זוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים מִדְּבָרוֹת וַעֲיָרוֹת וּשְׁוָקִים וּדְרָכִים הַמְפֻלָּשִׁין לָהֶן. וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה רֹחַב הַדֶּרֶךְ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וְלֹא יִהְיֶה עָלָיו תִּקְרָה. וְאֵי זוֹ רְשׁוּת הַיָּחִיד תֵּל שֶׁגְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. וְכֵן חָרִיץ שֶׁהוּא עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. וְכֵן מָקוֹם שֶׁהוּא מֻקָּף אַרְבַּע מְחִצּוֹת גְּבָהָן עֲשָׂרָה וּבֵינֵיהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה מִילִין אִם הֻקַּף לְדִירָה כְּגוֹן מִדִּינָה הַמֻּקֶּפֶת חוֹמָה שֶׁדַּלְתוֹתֶיהָ נִנְעָלוֹת בַּלַּיְלָה וּמְבוֹאוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן שְׁלֹשָׁה כְּתָלִים וְלֶחִי בְּרוּחַ רְבִיעִית. וְכֵן חָצֵר וְדִיר וְסַהַר שֶׁהֻקְּפוּ לְדִירָה כֵּלָן רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה הֵן׃

ב אֲפִלּוּ כֵּלִים כְּגוֹן סְפִינָה אוֹ מִגְדָּל שֶׁל עֵץ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אִם יֵשׁ בָּהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה אוֹ יֶתֶר עַל זֶה הֲרֵי הֵן רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה׃

ג עֲבִי הַכְּתָלִים שֶׁל רְשׁוּת הַיָּחִיד כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. לַאֲחֵרִים עוֹשֶׂה מְחִצָּה לְעַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן. אֲוִיר רְשׁוּת הַיָּחִיד כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד עַד לָרָקִיעַ. אֲבָל אֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ כִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים. וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה בַּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים מְקוֹם פָּטוּר הוּא׃

ד אֵי זוֹ הִיא כַּרְמְלִית תֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן וְגָבְהוֹ מִשְׁלֹשָׁה וְעַד עֲשָׂרָה. שֶׁהַכַּרְמְלִית אֵינָהּ תּוֹפֶשֶׁת אֶלָּא עַד עֲשָׂרָה וְאֵינָהּ רְחָבָה פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. וְכֵן חָרִיץ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן וְעָמֹק מִשְׁלֹשָׁה עַד עֲשָׂרָה. וְכֵן מָקוֹם שֶׁהֻקַּף בְּאַרְבַּע מְחִצּוֹת גְּבָהָן מִשְׁלֹשָׁה וְעַד עֲשָׂרָה וּבֵינֵיהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. וְכֵן קֶרֶן זָוִית הַסְּמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁמֻּקָּף שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת וְהָרוּחַ הָרְבִיעִית רְשׁוּת הָרַבִּים כְּגוֹן מָבוֹי שֶׁאֵין לוֹ לֶחִי אוֹ קוֹרָה בְּרוּחַ רְבִיעִית וְכֵן הַמִּים וְהַבִּקְעָה בֵּין בִּימוֹת הַחַמָּה בֵּין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים כָּל אֵלּוּ כַּרְמְלִית הֵן׃

ה אֲוִיר הַכַּרְמְלִית הֲרֵי הוּא כְּכַרְמְלִית עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים. וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בַּאֲוִיר הַכַּרְמְלִית הֲרֵי הוּא מְקוֹם פָּטוּר. לְפִיכָךְ מֵעַל פְּנֵי הַמַּיִם שֶׁבַּיַּמִּים וְשֶׁבַּנְּהָרוֹת עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים כַּאֲוִיר כַּרְמְלִית. וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה מְקוֹם פָּטוּר. אֲבָל כָּל הָעֹמֶק הַמְּלֵאָה מַיִם הֲרֵי הוּא כְּקַרְקַע עָבָה׃

ו בּוֹר שֶׁכְּכַרְמְלִית הֲרֵי הוּא כְּכַרְמְלִית אֲפִלּוּ עָמֹק מְאָה אַמָּה אִם אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה. רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהָיְתָה עָלֶיהָ תִּקְרָה אוֹ שֶׁאֵין בְּרָחְבָּהּ ט״ז אַמָּה הֲרֵי הִיא כְּכַרְמְלִית. אִצְטַבָּא שֶׁבֵּין הָעַמּוּדִים הָעוֹמְדִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי הִיא כְּכַרְמְלִית. וְצִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים כְּכַרְמְלִית. אֲבָל בֵּין הָעַמּוּדִים הוֹאִיל וְרַבִּים דּוֹרְסִין בֵּינֵיהֶן הֲרֵי הֵן רְשׁוּת הָרַבִּים׃

ז אֵי זֶהוּ מְקוֹם פָּטוּר. מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ שְׁלֹשָׁה עַד לָרָקִיעַ שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה הֲרֵי הוּא כָּאָרֶץ. אֲפִלּוּ קוֹצִים וּבַרְקָנִים אוֹ גְּלָלִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבְהָן שְׁלֹשָׁה וְאֵין רָחְבָּן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה הֲרֵי הֵן מְקוֹם פָּטוּר. וְכֵן חָרִיץ שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה עָמְקוֹ מִשְּׁלֹשָׁה עַד הַתְּהוֹם. וְכֵן מָקוֹם הַמֻּקָּף שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אֲפִלּוּ הָיָה אָרְכּוֹ אֶלֶף מִיל וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה פָּחוֹת שְׁעוֹרָה וְגָבְהוֹ מִשְּׁלֹשָׁה וּלְמַעְלָה הֲרֵי זֶה מְקוֹם פָּטוּר. וְכֵן אֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ אֲוִיר כַּרְמְלִית לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה הֲרֵי הוּא מְקוֹם פָּטוּר׃

ח מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּגָבְהוֹ תִּשְׁעָה טְפָחִים מְצֻמְצָמִים לֹא פָּחוֹת וְלֹא יֶתֶר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל מִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת רָחְבּוֹ בֵּין רָחָב בֵּין קָצָר מִפְּנֵי שֶׁרַבִּים מִכַּתְפִין עָלָיו. אֲבָל אִם הָיָה יֶתֶר עַל תִּשְׁעָה אוֹ פָּחוֹת אִם הָיָה בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר הֲרֵי הוּא כַּרְמְלִית. וְאִם אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה הֲרֵי הוּא מְקוֹם פָּטוּר׃

ט גַּג הַסָּמוּךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים הוֹאִיל וְרַבִּים מְכַתְּפִין עָלָיו אָסוּר לְטַלְטֵל בַּגַּג עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ סָלָם קָבוּעַ לְהַתִּירוֹ. עַמּוּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה חֲרֵי זֶה רְשׁוּת הַיָּחִיד. נָעַץ בְּגָבְהוֹ יָתֵד כָּל שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אֵינָהּ גְּבוֹהָה שְׁלֹשָׁה הוֹאִיל וְרָאוּי לִתְלוֹת בַּיְּתֵד וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חֲרֵי זֶה מְמַעֲטוֹ וְנַעֲשָׂה כַּרְמְלִית. וְאֵין מוֹדְדִין לוֹ אֶלָּא מִן הַיָּתֵד וּלְמַעְלָה. וַאֲפִלּוּ מִלְּאָהוּ כֻּלּוֹ יְתֵדוֹת חֲרֵי זֶה מְמַעֲט גָּבְהוֹ. שְׁחֲרֵי תּוֹלִין בְּאוֹתָן הַיְּתֵדוֹת וּמִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶן׃

י חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד חֲרֵי הֵן כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אֲבָל חוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינָם כִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא חֲרֵי הֵן כְּפִי מְדָתָן. כֵּיצַד. חוֹר בְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים אִם יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְגָבוֹהַּ עֲשָׂרָה חֲרֵי הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאִם אֵין גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה חֲרֵי זֶה כַּרְמְלִית. וְאִם אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה חֲרֵי זֶה מְקוֹם פְּטוֹר. וְהוּא שֶׁגְּבוֹהַּ שְׁלֹשָׁה. שֶׁכָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה חֲרֵי הוּא כָּאָרֶץ׃

יא רְשׁוּת הַיָּחִיד וּמְקוֹם פְּטוֹר מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּן אֲפִלּוּ הָיָה אֹרֶךְ כָּל אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן כַּמָּה מִילִין מְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. אֲבָל רְשׁוּת הָרַבִּים וְהַכַּרְמְלִית אֵין מְטַלְטְלִין בָּהֶן אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם הֶעֱבִיר אוֹ הוֹשִׁיט אוֹ זָרַק חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּב וּבְכַרְמְלִית פָּטוּר. שֶׁאִסּוּר הַכַּרְמְלִית מִדִּבְרֵיהֶם מִפְּנֵי שֶׁהִיא דּוֹמָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁמָּא תִּתְחַלֵּף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. לְפִיכָךְ אִם לֹא הָיָה צָרִיךְ לְגוּף הַהוֹצָאָה כְּגוֹן שֶׁהֶעֱבִיר קוֹץ בְּכַרְמְלִית כְּדֵי שֶׁלֹּא יְזוֹקוּ בּוֹ רַבִּים חֲרֵי זֶה מֻתָּר. וַאֲפִלּוּ הֶעֱבִירוֹ כַּמָּה אַמּוֹת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

יב כְּשֵׁם שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטֵל בְּכָל מְקוֹם פְּטוֹר כָּךְ מֻתָּר לְהַכְנִיס מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְכַרְמְלִית. וּמוֹצִיאִין לוֹ מִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַכַּרְמְלִית׃

יג כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל בְּכָל הַכַּרְמְלִית כָּךְ אָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְהַכְנִיס לְכַרְמְלִית מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִם הוֹצִיא אוֹ הִכְנִיס פָּטוּר׃

יד הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְכַרְמְלִית בָּאֶמְצַע פָּטוּר. הַמּוֹצִיא חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְכַרְמְלִית וְהִנִּיחוֹ שָׁם וְחָזַר וַעֲקָרוֹ מִכַּרְמְלִית וְהִכְנִיסוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד. אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְכַרְמְלִית וְהִנִּיחוֹ שָׁם וְחָזַר וַעֲקָרוֹ מִכַּרְמְלִית וְהוֹצִיאוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּב׃

טו הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְעָבַר עַל מְקוֹם פְּטוֹר שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶן בַּהֲלִיכָתוֹ חַיָּב. שֶׁמְּהַלֵּךְ אֵינוֹ כְּעוֹמֵד. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּזוֹרֵק שֶׁעָבַר הַחֵפֶץ בִּמְקוֹם פְּטוֹר שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב כְּמִי שֶׁנָּח שָׁם. הָיָה עוֹמֵד בִּמְקוֹם פְּטוֹר וְנָטַל חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵאָדָם הָעוֹמֵד שָׁם וְהִנִּיחוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בְּיַד אָדָם הָעוֹמֵד שָׁם פָּטוּר. וְכֵן אִם הִכְנִיס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְעָמַד בִּמְקוֹם פְּטוֹר, פָּטוּר׃

טז עַמּוּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה וְאֵין בְּעִקָּרוֹ אַרְבָּעָה וְיֵשׁ בַּגַּבֵּהּ הַקָּצָר שְׁלֹשׁ שֶׁלּוֹ שְׁלֹשָׁה חֲרֵי הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד וְאִם זָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבָּיו חַיָּב. תֵּל הַמִּתְלַקֵּט גּוֹבֶה עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אֹרֶךְ אַרְבַּע אַמּוֹת חֲרֵי הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד וְאִם זָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבָּיו חַיָּב׃

יז נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אֲפִלּוּ גְּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה וְזָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבָּיו חַיָּב. שֶׁרְשׁוּת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לָרָקִיעַ. אֵילָן שֶׁהוּא עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק וְנָח עַל נוֹפוֹ פָּטוּר. שֶׁאֵין הַנּוֹף הוֹלֵךְ אַחַר הָעִקָּר׃

יח נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְרֹאשׁוֹ טַרְסְקַל וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו פָּטוּר שֶׁאֵין רְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא עַד עֲשָׂרָה. הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח הַחֵפֶץ בַּכֹּתֶל. כְּגוֹן שֶׁזָּרַק חֵלֶב אוֹ בָּצֵק וְנִדְבַּק בַּכֹּתֶל. אִם נִדְבַּק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים כְּזוֹרֵק בַּאֲוִיר. שֶׁלְּמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְקוֹם פְּטוֹר הוּא. נִדְבַּק לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ וְחַיָּב. זָרַק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה וְנָח בְּחוֹר כָּל שֶׁהוּא פָּטוּר׃

יט זָרַק קָנֶה אוֹ רֹמַח מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנִתְקַע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד פָּטוּר. שֶׁחֲרֵי מִקְצָתוֹ בִּמְקוֹם פְּטוֹר. זָרַק כְּלִי מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָיָה אוֹתוֹ כְּלִי גָּדוֹל וְיֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁכְּלִי זֶה רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה וְנִמְצָא כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד׃

כ בּוֹר תִּשְׁעָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְעָקַר חֲלָיָא מִקַּרְקָעִיתוֹ וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה. אַף עַל פִּי שֶׁעֲקִירַת הַחֵפֶץ וַעֲשִׂיַּת הַמְּחִצָּה בָּאִין כְּאַחַת פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה הַמְּחִצָּה עֲשָׂרָה בַּתְּחִלָּה. הָיָה הַבּוֹר עֲשָׂרָה וְהִשְׁלִיךְ בּוֹ חֲלָיָה וּמְעָטוֹ מֵעֲשָׂרָה פָּטוּר. שֶׁחֲרֵי הַנָּחַת הַחֵפֶץ וְסִלּוּק הַמְּחִצָּה בָּאִין כְּאַחַת׃

כא הַזּוֹרֵק דֶּרֶךְ וְנָח עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנַעֲשָׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד אֲפִלּוּ הָיָה כְּלִי עַל גַּבֵּי הַדֶּרֶךְ פָּטוּר. שֶׁחֲרֵי עֲשִׂיַּת הַמְּחִצָּה עִם נוּחַת הַכְּלִי בָּאִין כְּאַחַת׃

כב בּוֹר שֶׁהוּא עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב שְׁמוֹנָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק מַחְצֶלֶת מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְחִלְקָהּ הַבּוֹר בְּרָחְבּוֹ לִשְׁנַיִם פָּטוּר. שֶׁחֲרֵי עִם הַנָּחַת הַכְּלִי בָּטְלוּ הַמְּחִצּוֹת וְנַעֲשָׂה כָּל מָקוֹם מֵהֶן פְּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה׃

כג בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה מָלֵא מַיִם וְזָרַק לְתוֹכוֹ חֻפָּץ וְנָח עַל גַּבֵּי הַמַּיִם חַיָּב. שֶׁאֵין הַמַּיִם מְבַטְּלִין הַמְּחִצּוֹת. הָיָה מָלֵא פֵּרוֹת וְזָרַק לְתוֹכוֹ פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי מְעַטּוּ הַפֵּרוֹת אֶת שִׁעוּרוֹ:

כד רַקָּק מַיִם שֶׁהוּא עוֹבֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְרַבִּים מְהַלְּכִין בּוֹ. אִם אֵין בְּעָמְקוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים חֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים. בֵּין שֶׁהָיָה רָחָב אַפְלּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בֵּין שֶׁלֹּא הָיָה בְּרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים. שֶׁהֲרֵי רֹב הָעָם מְדַלְּגִין עָלָיו וְאֵין מְהַלְּכִין בְּתוֹכוֹ. הוֹאִיל וְאֵין בְּעָמְקוֹ עֲשָׂרָה חֲרֵי הוּא רְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִם יֵשׁ בְּעָמְקוֹ עֲשָׂרָה אוֹ יֶתֶר חֲרֵי הוּא כְּכַרְמְלִית כְּשְׁאָר הַיַּמִּים. וְהוּא שֶׁיֵּשׁ בְּרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. שֶׁאֵין כַּרְמְלִית פְּחוּתָה מֵאַרְבָּעָה:

פרק טו

א עוֹמֵד אָדָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד כֻּלָּהּ. וְעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְלֵבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא חוּץ לְאַרְבָּעָה אַמּוֹת. וְאִם הוֹצִיא פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת. וְכֵן עוֹמֵד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפוֹתֵחַ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפוֹתֵחַ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. בְּהֵמָה שֶׁהָיְתָה רֻבָּהּ בַּחוּץ וְרֹאשָׁהּ בִּפְנִים אוֹכְסִין אוֹתָהּ. וּבְגָמָל עַד שֶׁיְּהֵא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בִּפְנִים הוֹאִיל וְצַוָּארוֹ אָרֹךְ:

ב לֹא יַעֲמֹד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹתֶה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה שׁוֹתֶה בְּכֵלִים נְאִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יוֹצִיאֵם. אֲבָל אִם הָיוּ כֵּלִים שֶׁאֵינָן נָאִים שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לָהֶן. אוֹ שֶׁהָיָה הַבּוֹר בְּכַרְמְלִית אַף עַל פִּי שֶׁהַכֵּלִים נָאִים. מַכְנִיס רֹאשׁוֹ בִּלְבַד וְשׁוֹתֶה בְּמְקוֹמוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ:

ג עוֹמֵד אָדָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְקוֹלֵט מִן הָאֲוִיר מִן הַמַּיִם הַמְקֻלָּחִין מִן הַצִּנּוֹר אוֹ מִן הַכֹּתֶל וְשׁוֹתֶה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִגַּע בַּצִּנּוֹר אוֹ בַּכֹּתֶל וְיִקָּלֵט מֵעַל גַּבָּן. וְאִם נָגַע אִם הָיָה מָקוֹם שֶׁנָּגַע בּוֹ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לַגַּג חֲרֵי זֶה אָסוּר. שֶׁנִּמְצָא כְּעוֹקֵר מֵעַל הַגַּג שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְכֵן אִם הָיָה בַּצִּנּוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה בֵּין שֶׁהָיָה הַצִּנּוֹר בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה בֵּין שֶׁהָיָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה וְקָלַט מִמֶּנּוּ מַיִם חֲרֵי זֶה אָסוּר. וְלָמָּה אֵינוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָחוּ הַמַּיִם אֶלָּא חֲרֵי הֵן נִזְחָלִין וְהוֹלְכִין:

ד זֵיז שֶׁלְּפָנֵי הַחַלּוֹן יוֹצֵא בָּאֲוִיר שֶׁעַל רְשׁוּת הָרַבִּים. אִם הָיָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו שֶׁאֵין רְשׁוּת הָרַבִּים תּוֹפֶסֶת אֶלָּא עֲשָׂרָה טְפָחִים. לְפִיכָךְ מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַכֹּתֶל עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים הַתַּחְתּוֹנִים:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה זֵיז אֶחָד יוֹצֵא בָּאֲוִיר. אֲבָל אִם הָיוּ יוֹצְאִים בַּכֹּתֶל שְׁנֵי זִיזִין זֶה לְמַטָּה מִזֶּה אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. אִם יֵשׁ בַּזִּיז הָעֶלְיוֹן שֶׁלְּפָנֵי הַחַלּוֹן רֹחַב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו. מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהַזִּיז שֶׁתַּחְתָּיו רְשׁוּת אַחֶרֶת. וְאָסְרוּ זֶה עַל זֶה. שֶׁאֵין שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת:

ו אֵין בָּעֶלְיוֹן אַרְבָּעָה וְאֵין בַּתַּחְתּוֹן אַרְבָּעָה. מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵיהֶן וְכֵן בְּכָל הַכֹּתֶל עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים הַתַּחְתּוֹנִים. הָיָה בַּתַּחְתּוֹן אַרְבָּעָה וְהָעֶלְיוֹן אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּעֶלְיוֹן אֶלָּא כְּנֶגֶד חַלּוֹנוֹ בִּלְבַד. אֲבָל בִּשְׁאָר הַזִּיז שֶׁבִּשְׁנֵי צִדְדֵי הַחַלּוֹן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִפְּנֵי זֶה שֶׁתַּחְתָּיו שֶׁחָלַק רְשׁוּת לְעַצְמוֹ:

ז כָּל זֵיז הַיּוֹצֵא עַל אֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים שֻׁמֻּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו. כְּשֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֵין נוֹתְנִין עָלָיו וְאֵין נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא כְּלֵי חֶרֶס וּזְכוּכִית וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁאִם יִפְּלוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים יִשָּׁבְרוּ. אֲבָל שְׁאָר כֵּלִים וָאֳכָלִין אֲסוּרִים שֶׁמָּא יִפְּלוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִבְיאֵם:

ח שְׁנֵי בָתִּים בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים זָרַק מִזֶּה לָזֶה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה פָּטוּר וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁלוֹ אוֹ שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם עֵרוּב. וַאֲפִלּוּ בְּגָדִים וּכְלֵי מַתָּכוֹת מֻתָּר לִזְרֹק. וְאִם הָיָה זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְלֹא הָיָה בִּשְׁוֶה אָסוּר לִזְרֹק בֶּגֶד וְכַיּוֹצֵא בּוֹ שֶׁמָּא יִפֹּל וְיִבְיאֶנּוּ. אֲבָל כְּלֵי חֶרֶס וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן זוֹרֵק:

ט בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְחַלּוֹן עַל גַּבָּיו הַבּוֹר וְחֵלְיָתוֹ מִצְטָרְפִים לַעֲשָׂרָה וּמְמַלְּאִין מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה סָמוּךְ לַכֹּתֶל בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲבֹר שָׁם. אֲבָל אִם הָיָה מֻפְלָג אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה חֵלְיָתוֹ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה שֶׁנִּמְצָא הַדְּלִי כְּשֶׁיֵּצֵא מִן הַחֵלְיָא יֵצֵא לְמָקוֹם פָּטוּר:

י אַשְׁפָּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְחַלּוֹן עַל גַּבָּהּ שׁוֹפְכִין לָהּ מַיִם בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְהִפָּנוֹת. אֲבָל שֶׁל יָחִיד אֵין שׁוֹפְכִין עָלֶיהָ שֶׁמָּא תִּתְפַּנֶּה וְנִמְצְאוּ שׁוֹפְכִין כְּדַרְכָּן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים:

יא אַמַּת הַמַּיִם שֶׁהִיא עוֹבֶרֶת בֶּחָצֵר אִם יֵשׁ בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וּבְרָחְבָּהּ אַרְבָּעָה אוֹ יוֹתֵר עַל כֵּן עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים בַּכְּנִיסָה וּבַיְצִיאָה. וְאִם אֵין בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה אוֹ שֶׁאֵין בְּרָחְבָּהּ אַרְבָּעָה מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה בְּלֹא מְחִצָּה:

יב הָיָה בְּרָחְבָּהּ יֶתֶר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהּ מְחִצָּה. שֶׁכָּל יֶתֶר עַל עֶשֶׂר פְּרָצָה הִיא וּמַפְסֶדֶת הַמְּחִצּוֹת. וּמַהוּ לְטַלְטֵל בְּכָל הֶחָצֵר. אִם נִשְׁאַר מִצַּד הַפְּרָצָה פַּס מִכָּאן וּפַס מִכָּאן בְּכָל שֶׁהוּא אוֹ פַּס רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים מֵרוּחַ אַחַת מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכָל הֶחָצֵר וְאֵין אָסוּר אֶלָּא לְמַלְּאוֹת מִן הָאַמָּה בִּלְבַד. אֲבָל אִם לֹא נִשְׁאַר פַּס כְּלָל אָסוּר לְטַלְטֵל בְּכָל הֶחָצֵר שֶׁהֲרֵי נִפְרְצָה חָצֵר לַיָּם שֶׁהוּא כַּרְמְלִית:

יג וְהֵיאַךְ מַעֲמִידִין אֶת הַמְּחִצָּה בְּמַיִם. אִם הָיְתָה לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה טֶפַח מִן הַמְּחִצָּה יוֹרֵד בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְאִם הָיְתָה הַמְּחִצָּה כֻּלָּהּ יוֹרֶדֶת בְּתוֹךְ הַמַּיִם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה טֶפַח מִמְּנָּה יוֹצֵא לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם. כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם שֶׁבֶּחָצֵר מַבְדִּילִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַמְּחִצָּה מַגַּעַת עַד הַקַּרְקַע הוֹאִיל וְיֵשׁ בָּהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים חֲרֵי זוֹ מְתֻּרֶת. וְלֹא הִתִּירוּ מְחִצָּה תְּלוּיָה אֶלָּא בְּמַיִם בִּלְבַד. שֶׁאֲסוּר טִלְטוּל בְּמַיִם מִדִּבְרֵיהֶם וְהֶקֵּלוּ בְּמְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הֶכֵּר:

יד אַמַּת הַמַּיִם הָעוֹבֶרֶת בֵּין הַחֲצֵרוֹת וְחַלּוֹנוֹת פְּתוּחוֹת אֵלֶיהָ. אִם אֵין בָּהּ כַּשִּׁעוּר מִשִּׁלְשִׁלִּין דְּלִי מִן הַחַלּוֹנוֹת וּמְמַלְּאִים מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁאֵינָהּ מֻבְלֶגֶת מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אֲבָל אִם הָיְתָה מֻבְלֶגֶת מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אֵין מְמַלְּאִים מִמֶּנָּה אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ פַּסִּין יוֹצְאִין מִן הַכְּתָלִים מִכָּאן וּמִכָּאן שֶׁנִּמְצָא הָאַמָּה כְּאִלּוּ הִיא עוֹבֶרֶת בְּתוֹךְ הֶחָצֵר:

טו כְּצוֹצְרָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַיָּם וְחַלּוֹן בְּתוֹכָהּ עַל גַּבֵּי הַמַּיִם. אֵין מְמַלְּאִים מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים עַל גַּבֵּי הַמַּיִם כְּנֶגֶד הַחַלּוֹן שֶׁבִּכְצוֹצְרָה. אוֹ תִּהְיֶה הַמְּחִצָּה יוֹרֶדֶת מִן הַכְּצוֹצְרָה כְּנֶגֶד הַמַּיִם וְרוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ יָרְדָה וְנָגְעָה עַד הַמַּיִם. וּכְשֵׁם שֶׁמְּמַלְּאִין מִזּוֹ שֶׁעָשׂוּ לָהּ מְחִצָּה כָּךְ שׁוֹפְכִין מִמֶּנָּה עַל הַיָּם. שֶׁהֲרֵי עַל הַכַּרְמְלִית הֵן שׁוֹפְכִין:

טז חָצֵר שֶׁהִיא פְּחוּתָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אֵין שׁוֹפְכִין בְּתוֹכָהּ מַיִם בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹצְאִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים בִּמְהֵרָה. לְפִיכָךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת גּוּמָּה מַחְזֶקֶת סָאתַיִם בְּתוֹךְ הֶחָצֵר אוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בְּצַד הֶחָצֵר כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם נִקְבָּצִים בְּתוֹכָהּ. וְצָרִיךְ לִבְנוֹת עָלֶיהָ כִּפָּה מִבַּחוּץ כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּרָאֶה הָעוּקָה הַזֹּאת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְהֶחָצֵר וְהָאַכְסַדְרָה מִצְטָרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת. וְכַמָּה הוּא הַמָּקוֹם שֶׁמַּחֲזִיק סָאתַיִם חֲצִי אַמָּה עַל חֲצִי אַמָּה בְּרוּם שְׁלֹשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה:

יז הָיְתָה הָעוּקָה פְּחוּתָה מִסָּאתַיִם שׁוֹפְכִין לָהּ בְּמִלּוּאָהּ. הָיְתָה מַחְזֶקֶת סָאתַיִם שׁוֹפְכִין לָהּ אֲפִלּוּ שִׁשִּׁים סְאָה שֶׁל מַיִם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם יִתְגַּבְּרוּ וְיָפוּצוּ מֵעַל הַגּוּמָּה לַחוּץ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים שֶׁהַחֲצֵרוֹת מִתְקַלְקְלוֹת וּסְתָם צִנּוֹרוֹת מְקַלְקְלִין וְלֹא יָבוֹאוּ הָרוֹאִים לוֹמַר שֶׁזֶּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהַמַּיִם יוֹצְאִים מִכֹּחוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל בִּימוֹת הַחַמָּה אִם הָיְתָה מַחְזֶקֶת סָאתַיִם אֵין שׁוֹפְכִין לָהּ אֶלָּא סָאתַיִם. הָיְתָה פְּחוּתָה מִסָּאתַיִם אֵין שׁוֹפְכִין לָהּ כָּל עִקָּר:

יח בִּיב שֶׁשּׁוֹפְכִין לוֹ מַיִם וְהֵן נִזְחָלִין וְהוֹלְכִין תַּחַת הַקַּרְקַע וְיוֹצְאִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן צִנּוֹר שֶׁשּׁוֹפְכִין עַל פִּיו מַיִם וְהֵן נִזְחָלִין עַל הַכֹּתֶל וְיוֹרְדִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים. אֲפִלּוּ הָיָה אֹרֶךְ הַכֹּתֶל אוֹ אֹרֶךְ הַדֶּרֶךְ שֶׁתַּחַת הָאָרֶץ מֵאָה אַמָּה אָסוּר לִשְׁפֹּךְ עַל פִּי הַבִּיב אוֹ עַל פִּי הַצִּנּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִין מִכֹּחוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. אֶלָּא שׁוֹפֵךְ חוּץ לַבִּיב וְהֵן יוֹרְדִין לַבִּיב:

יט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּימוֹת הַחַמָּה אֲבָל בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאֵינוֹ נִמְנָע. שֶׁסְּתָם צִנּוֹרוֹת מְקַלְקְלִין הֵן וְאָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּבָּלְעוּ הַמַּיִם בִּמְקוֹמָן. הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל פִּי הַבִּיב וְהַמַּיִם יוֹצְאִין לְכַרְמְלִית חֲרֵי זֶה מֻתָּר וַאֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחַמָּה שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל כֹּחוֹ בְּכַרְמְלִית. לְפִיכָךְ מֻתָּר לִשְׁפֹּךְ עַל כָּתְלֵי הַסְּפִינָה וְהֵם יוֹרְדִין לַיָּם:

כ לֹא יִמְלֵא אָדָם מַיִם מִן הַיָּם וְהוּא בְּתוֹךְ הַסְּפִינָה אֶלָּא אִם כֵּן עָשָׂה מְקוֹם אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה יוֹצֵא מִן הַסְּפִינָה עַל הַיָּם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה תּוֹךְ עֲשָׂרָה אֲבָל אִם הָיָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה מִן הַיָּם מוֹצִיא זִיז כָּל שֶׁהוּא וּמְמַלֵּא. שֶׁהֲרֵי דֶּרֶךְ מְקוֹם פְּטוֹר מְמַלֵּא וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְזִיז זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם הֶכֵּר:

כא הַקּוֹרֵא בְּסֵפֶר בְּכַרְמְלִית וְנִתְגַּלְגֵּל מִקְצָת הַסֵּפֶר לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמִקְצָתוֹ בְּיָדוֹ. אִם נִתְגַּלְגֵּל לְחוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת הוֹפְכוֹ עַל הַכְּתָב וּמַנִּיחוֹ. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשָּׁמֵט כֻּלּוֹ מִיָּדוֹ וְיַעֲבִירֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת. נִתְגַּלְגֵּל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ. וְכֵן אִם נִתְגַּלְגֵּל לִרְשׁוּת הַיָּחִיד גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ. הָיָה קוֹרֵא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנִתְגַּלְגֵּל לִרְשׁוּת הָרַבִּים אִם נָח בָּהּ הוֹפְכוֹ עַל הַכְּתָב. וְאִם לֹא נָח אֶלָּא הָיָה תָּלוּי בָּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא הִגִּיעַ לָאָרֶץ גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ:

כב הַמַּעֲבִיר קוֹץ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְזוֹקוּ בּוֹ רַבִּים. אִם הָיָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מוֹלִיכוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם הָיָה בְּכַרְמְלִית מוֹלִיכוֹ כְּדַרְכּוֹ אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה. וְכֵן מֵת שֶׁהִסְרִיחַ וְנִתְבַּזָּה יֶתֶר מִדַּאי וְלֹא יָכְלוּ שְׁכֵנִים לַעֲמֹד מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְכַרְמְלִית. הַיּוֹרֵד לִרְחֹץ בַּיָּם כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה מְנַגֵּב עַצְמוֹ שֶׁמָּא יַעֲבִיר מַיִם שֶׁעָלָיו אַרְבַּע אַמּוֹת בְּכַרְמְלִית:

פרק טז

א מָקוֹם שֶׁלֹּא הֻקַּף לְדִירָה אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה תַּשְׁמִישׁוֹ לַאֲוִיר כְּגוֹן גַּגּוֹת וּפַרְדֵּסִים וּכְגוֹן הַמַּקִּיף מָקוֹם מִן הָאָרֶץ לְשָׁמְרוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. אִם יֵשׁ בְּגֹבַהּ הַמְּחִצּוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד לְחַיֵּב הַמּוֹצִיא וְהַזּוֹרֵק וְהַמּוֹשִׁיט מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ. וְאֵין מְטַלְטְלִין בְּכֻלּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בּוֹ בֵּית סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת. אֲבָל אִם הָיָה בּוֹ יֶתֶר עַל בֵּית סָאתַיִם אָסוּר לְטַלְטֵל בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת כְּכַרְמְלִית:

ב וְכֵן עַמּוּד שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב עַד בֵּית סָאתַיִם מְטַלְטְלִין עַל כֻּלּוֹ. הָיָה רָחָב עַל בֵּית סָאתַיִם אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. סֻלָּע שֶׁגָּבְהוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב עַד בֵּית סָאתַיִם מְטַלְטְלִין עַל כֻּלּוֹ. הָיָה רָחָב עַל בֵּית סָאתַיִם אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת כְּכַרְמְלִית הֲרֵי זֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל מִתּוֹכוֹ לַיָּם וּמִן הַיָּם לְתוֹכוֹ שֶׁזֶּה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי הוּא וְלֹא גָּזְרוּ בּוֹ:

ג כַּמָּה הִיא בֵּית סָאָה חֲמִשִּׁים אַמָּה עַל חֲמִשִּׁים אַמָּה. נִמְצָא בֵּית סָאתַיִם מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּתִשְׁבָּרְתּוֹ חֲמִשָּׁה אֲלָפִים אַמָּה. וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמִּדָּה הַזֹּאת בֵּין שֶׁהָיָה מְרֻבָּע שֶׁהוּא שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם בֵּין שֶׁהָיָה עָגֹל בֵּין שְׁאָר הַצּוּרוֹת הֲרֵי זֶה נִקְרָא בֵּית סָאתַיִם:

ד מָקוֹם שֶׁלֹּא הֻקַּף לְדִירָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית סָאתַיִם אִם הָיָה אָרְכּוֹ פִּי שְׁנַיִם כְּרָחְבּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מֵאָה עַל חֲמִשִּׁים כַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. אֲבָל אִם הָיָה אָרְכּוֹ יֶתֶר עַל שְׁנַיִם כְּרָחְבּוֹ אֲפִלּוּ אַמָּה אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. שֶׁלֹּא עָשׂוּ בֵּית סָאתַיִם שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ לַאֲוִיר כְּשְׁאָר הַחֲצֵרוֹת אֶלָּא מֵחֲצַר הַמִּשְׁכָּן:

ה מָקוֹם שֶׁהֻקַּף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה אִם פָּרַץ בּוֹ פִּרְצָה יֶתֶר עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְגָדֵר בָּהּ לְשֵׁם דִּירָה עַד עֲשָׂרָה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. וַאֲפִלּוּ פָּרַץ אַמָּה וּגְדָרָהּ לְשֵׁם דִּירָה וּפָרַץ אַמָּה וּגְדָרָהּ לְשֵׁם דִּירָה עַד שֶׁהִשְׁלִימָהּ לְיֶתֶר מֵעֶשֶׂר מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה מִילִין:

ו מָקוֹם יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁהֻקַּף לְדִירָה אִם נִזְרַע רֻבּוֹ הֲרֵי הוּא כְּגִנָּה וְאָסוּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. נִזְרַע מִעוּטוֹ אִם נִזְרַע מִמֶּנּוּ בֵּית סָאתַיִם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. וְאִם הָיָה הַמָּקוֹם הַזָּרוּעַ יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם אָסוּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. נָטַע רֻבּוֹ הֲרֵי הוּא כְּחָצֵר וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. נִתְמַלֵּא מַיִם אֲפִלּוּ הָיוּ עֲמֻקִּים הַרְבֵּה אִם הָיוּ רְאוּיִין לְתַשְׁמִישׁ הֲרֵי הֵן כִּנְטָעִים וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. וְאִם אֵינָן רְאוּיִין לְתַשְׁמִישׁ אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת:

ז מָקוֹם שֶׁהֻקַּף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית שָׁלֹשׁ סְאִין וְקִרּוּ בּוֹ בֵּית סָאָה קֵרוּיוֹ מַתִּירוֹ שְׁפֵי תִּקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם. נִפְרַץ בִּמְלוֹאוֹ לֶחָצֵר וְנִפְרְצָה חָצֵר כְּנֶגְדּוֹ. חָצֵר מֻתֶּרֶת כְּשֶׁהָיְתָה וְהַקַּרְפַּף אָסוּר כְּשֶׁהָיָה. שֶׁאֵין אֲוִיר הֶחָצֵר מַתִּירוֹ:

ח הָיָה יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם וּבָא לְמַעֲטוֹ בָּאִילָנוֹת אֵינוֹ מְעוּט. בָּנָה בּוֹ עַמּוּד בְּצַד הַכֹּתֶל גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב שְׁלֹשָׁה אוֹ יֶתֶר הֲרֵי זֶה מְעוּט. פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֵינוֹ מְעוּט שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּלָבוּד דָּמִי. וְכֵן אִם הִרְחִיק מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה וְעָשָׂה מְחִצָּה הֲרֵי זֶה מְעוּט. פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה לֹא עָשָׂה כְּלוּם:

ט טָח אֶת הַכֹּתֶל בְּטִיט אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמוֹ הֲרֵי זֶה מְעוּט. הִרְחִיק מִן הַתֵּל שְׁלֹשָׁה וְעָשָׂה מְחִצָּה הוֹעִיל. עָשָׂה מְחִצָּה עַל שִׂפַת הַתֵּל אֵינוֹ מוֹעִיל שֶׁהָעוֹשֶׂה מְחִצָּה עַל גַּבֵּי מְחִצָּה אֵינוֹ מוֹעִיל. נִבְלְעָה מְחִצָּה הַתַּחְתּוֹנָה וַהֲרֵי הָעֶלְיוֹנָה קַיֶּמֶת. הוֹאִיל וְנַעֲשֵׂית הָעֶלְיוֹנָה לְשֵׁם דִּירָה וַהֲרֵי אֵין שָׁם נִרְאֶה אֶלָּא הִיא הֲרֵי זֶה הוֹעִיל וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ:

י רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי בָּתִּים יְתֵרָה עַל בֵּית סָאתַיִם אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע. וַאֲפִלּוּ הָיָה פֶּתַח הַבַּיִת פָּתוּחַ לְתוֹכָהּ. וְאִם פָּתַח הַפֶּתַח לְשָׁם וַאֲחַר כָּךְ הִקִּיפָה הֲרֵי זוֹ כְּמֻקֶּפֶת לְדִירָה וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ:

יא רְחָבָה הַפְּתוּחָה לַמְּדִינָה מִצַּד אֶחָד וּמִצַּד אַחֵר פְּתוּחָה לַשְּׁבִיל הַמַּגִּיעַ לַנָּהָר. עוֹשֶׂה לָהּ לֶחִי מִצַּד הַמְּדִינָה וְיִהְיֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ וּמִתּוֹכָהּ לַמְּדִינָה וּמִן הַמְּדִינָה לְתוֹכָהּ:

יב יָחִיד שֶׁשָּׁבַת בְּבִקְעָה וְעָשָׂה מְחִצָּה סָבִיב לוֹ אִם יֵשׁ בָּהּ עַד בֵּית סָאתַיִם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. וְאִם הָיְתָה יֶתֶר עַל בֵּית סָאתַיִם אֵינוֹ מְטַלְטֵל בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְכֵן אִם הָיוּ שְׁנַיִם. אֲבָל שְׁלֹשָׁה יִשְׂרְאֵלִים אוֹ יֶתֶר עֲלֵיהֶן שֶׁשָּׁבְתוּ בְּבִקְעָה הֲרֵי הֵן שַׁיָּרָא וּמֻתָּר לָהֶם לְטַלְטֵל בְּכָל צָרְכָּן אֲפִלּוּ כַּמָּה מִילִין. וְהוּא שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מִן הַמְּחִצָּה שֶׁהִקִּיפוּ בֵּית סָאתַיִם פָּנוּי בְּלֹא כֵּלִים. אֲבָל אִם נִשְׁאָר בֵּית סָאתַיִם פָּנוּי בְּלֹא כֵּלִים וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לוֹ אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְּחִצָּה אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאֵין הַקָּטָן מַשְׁלִים לְשַׁיָּרָא:

יג שְׁלֹשָׁה שֶׁהִקִּיפוּ כְּדֵי צָרְכָּן וְקָנוּ שְׁבִיתָה וְאַחַר כָּךְ מֵת אֶחָד מֵהֶן הֲרֵי הֵם מֻתָּרִין לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. קָנוּ שְׁנַיִם שְׁבִיתָה בְּיֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם וְאַחַר כָּךְ בָּא לָהֶם שְׁלִישִׁי אֲסוּרִין לְטַלְטֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת כְּשֶׁהָיוּ קֹדֶם שֶׁיָּבוֹא זֶה. שֶׁהַשְּׁבִיתָה הִיא הַגּוֹרֶמֶת לֹא הַדִּיּוּרִין:

יד שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הַמַּקְפִּין שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה זֶה בְּצַד זֶה וּפְתוּחִים זֶה לָזֶה שְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים רְחָבִים וְהָאֶמְצָעִי קָצָר שֶׁנִּמְצְאוּ לַשְּׁנַיִם הַחִיצוֹנִים פֵּסִין מִכָּאן וּמִכָּאן וְהָיָה יָחִיד בָּזֶה וְיָחִיד בָּזֶה וְיָחִיד בָּזֶה נַעֲשׂוּ כְּשֶׁיֵּרָא וְנוֹתְנִין לָהֶם כָּל צָרְכָּן. הָיָה הָאֶמְצָעִי רָחָב וּשְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים קְצָרִים שֶׁנִּמְצָא הָאֶמְצָעִי בְּפֵסִין מִשְּׁנֵי רוּחוֹתָיו חֲרֵי הוּא מֵבְדָּל מִשְּׁנַיִם הַחִיצוֹנִים. לְפִיכָךְ אִם שָׁבַת יָחִיד בָּזֶה וְיָחִיד בָּזֶה אֵין נוֹתְנִין לָהֶן כָּל צָרְכָּן אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ בֵּית סָאתַיִם בְּמָקוֹמוֹ. הָיָה יָחִיד בָּזֶה וְיָחִיד בָּזֶה וּשְׁנַיִם בָּאֶמְצָעִי אוֹ שְׁנַיִם בָּזֶה וְאֶחָד בָּאֶמְצָעִי נוֹתְנִין לָהֶן כָּל צָרְכָּן׃

טו כָּל מְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה אֵינָהּ מְחִצָּה. וְכָל מְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְנַחַת אֵינָהּ מְחִצָּה. וְכָל מְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לִצְנִיעוּת בִּלְבַד אֵינָהּ מְחִצָּה. וְכָל מְחִצָּה שֶׁאֵין בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר אֵינָהּ מְחִצָּה גְּמוּרָה. גִּדּוּד חֲמִשָּׁה וּמְחִצָּה חֲמִשָּׁה מִצְטָרְפִין׃

טז כָּל מְחִצָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד אֵינָהּ מְחִצָּה. אֲבָל אִם הָיָה פָּרוּץ כְּעוֹמֵד חֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאוֹתָן הַפְּרָצוֹת פְּרָצָה שֶׁהִיא יֶתֶר עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת. אֲבָל עֶשֶׂר אַמּוֹת חֲרֵי הִיא כְּפָתַח. אִם הָיָה לְפִרְצָה זוֹ צוּרַת פֶּתַח אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אֵינָהּ מַפְסֶדֶת הַמְּחִצָּה. וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְא הַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד׃

יז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁהַפְּרָצוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים וּלְמַעְלָה. אֲבָל אִם הָיוּ הַפְּרָצוֹת כָּל פִּרְצָה מֵהֶן פְּחוּתָה מִשְּׁלֹשָׁה חֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁהַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד. שֶׁכָּל פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה חֲרֵי הוּא כְּלָבוּד׃

יח כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁהִקִּיף בְּקָנִים וְאֵין בֵּין קָנֶה לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אוֹ שֶׁהִקִּיף בַּחֲבָלִים וְאֵין בֵּין חֶבֶל לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. חֲרֵי זוֹ מְחִצָּה גְּמוּרָה. אַף עַל פִּי שֶׁהִיא שְׁתִי בְּלֹא עֵרֶב אוֹ עֵרֶב בְּלֹא שְׁתִי. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גֹּבַהּ הַקָּנֶה עֲשָׂרָה אוֹ שֶׁיִּהְיֶה מִן הָאָרֶץ עַד סוֹף עֹבִי הַחֶבֶל הָעֶלְיוֹן עֲשָׂרָה אִם הִקִּיף בַּחֲבָלִים. שֶׁאֵין מְחִצָּה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה. וְכָל הַשִּׁעוּרִין הָאֵלּוּ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הֵן׃

יט צוּרַת פֶּתַח הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם הִיא אֲפִלּוּ קָנֶה וְכֵיוֹצֵא בּוֹ מִכָּאן וְקָנֶה מִכָּאן וְקָנֶה עַל גַּבֵּיהֶן. גֹּבַהּ שְׁנֵי הַלְּחָיַיִם עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר וְהַקָּנֶה וְכֵיוֹצֵא בּוֹ שֶׁעַל גַּבֵּיהֶן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ בִּשְׁנֵי הַלְּחָיַיִם אֶלָּא יֵשׁ בֵּינֵיהֶן כַּמָּה אַמּוֹת הוֹאִיל וְגֹבַהּ הַלְּחָיַיִם עֲשָׂרָה חֲרֵי זוֹ צוּרַת פֶּתַח. וְצוּרַת פֶּתַח שֶׁאָמְרוּ צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא בְּרִיאָה לְקַבֵּל דֶּלֶת אַפִּלּוּ דֶּלֶת שֶׁל קַשׁ׃

כ פֶּתַח שֶׁצּוּרָתוֹ כְּפָה אִם יֵשׁ בְּאָרְךְ רַגְלֵי הַכְּפָה עֲשָׂרָה טְפָחִים חֲרֵי זֶה צוּרַת פֶּתַח. וְצוּרַת פֶּתַח שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ מִן הַצַּד אֵינָהּ כְּלוּם שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים לִהְיוֹת בְּקֶרֶן זָוִית אֶלָּא בְּאֶמְצַע׃

כא בַּכֹּל עוֹשִׂין מְחִצָּה בֵּין בִּכְלִים בֵּין בָּאֳכָלִים בֵּין בְּאָדָם אֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה וּשְׁאָר מִינֵי חַיָּה וְעוֹף וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ כְּפוּתִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יָנוּדוּ׃

כב מְחִצָּה הָעוֹמֶדֶת מֵאֵלֶיהָ חֲרֵי זוֹ כְּשֶׁרָה. וּמְחִצָּה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת חֲרֵי זוֹ מְחִצָּה. וְאִם נַעֲשֵׂית בִּשְׁגָגָה מֻתָּר לְטַלְטֵל בָּהּ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. וְהוּא שֶׁתַּעֲשֶׂה שֶׁלֹּא לְדַעַת הַמְּטַלְטֵל. אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן אָדָם לְזוֹ הַמְּחִצָּה שֶׁתַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְטַלְטֵל בָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ הָעוֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה אָסוּר לְטַלְטֵל בָּהּ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. וְכֵן אִם נַעֲשֵׂית בְּמֵזִיד אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה לְטַלְטֵל בָּהּ חֲרֵי זֶה אָסוּר לְטַלְטֵל בָּהּ׃

כג מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם בְּשַׁבָּת שֶׁיַּעֲמֹד זֶה בְּצַד זֶה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֵדְעוּ אֶלָּא הָעוֹמְדִין שֶׁבִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹתָן מְחִצָּה הֶעֱמִידָן. וְלֹא יַעֲמִיד אוֹתָן אָדָם שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמְחִצָּה זוֹ אֶלָּא יַעֲמִיד אוֹתָן אַחֵר שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ׃

כד אֵילָן שֶׁהוּא מֻסָּךְ עַל הָאָרֶץ אִם אֵין נוֹפוֹ גָּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מְמַלֵּא בֵּין בָּדָיו וְעָלָיו תֶּבֶן וְקַשׁ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן וְקוֹשְׁרָן בָּאָרֶץ עַד שֶׁיַּעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה וְלֹא יִתְנַדְנֵד וּמְטַלְטֵל תַּחַת כֻּלּוֹ. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ תַּחְתָּיו עַד בֵּית סָאתַיִם. אֲבָל אִם הָיָה יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם אֵין מְטַלְטְלִין תַּחְתָּיו אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת מִפְּנֵי שֶׁתַּחְתָּיו מָקוֹם שֶׁלֹּא הֻקַּף לְדִירָה הוּא׃

פרק יז

א מָבוֹי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה כְּתָלִים הוּא הַנִּקְרָא מָבוֹי סָתוּם. וּמָבוֹי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי כְתָלִים בִּלְבַד זֶה כְּנֶגֶד זֶה וְהָעָם נִכְנָסִין בְּרוּחַ זוֹ וְיוֹצְאִין בְּשֶׁכְּנֶגְדָּהּ הוּא הַנִּקְרָא מָבוֹי הַמְּפֻלָּשׁ׃

ב הֵיאַךְ מַתִּירִין מָבוֹי הַסָּתוּם. עוֹשֶׂה לוֹ בְּרוּחַ רְבִיעִית לֶחִי אֶחָד אוֹ עוֹשֶׂה עָלָיו קוֹרָה וְדַיּוֹ. וְתֶחְשֹׁב אוֹתָהּ קוֹרָה אוֹ אוֹתוֹ לֶחִי כְּאִלּוּ סָתַם רוּחַ רְבִיעִית וְיֵעָשֶׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִהְיֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. שְׁדִין תּוֹרָה בְּשָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת בִּלְבַד מֻתָּר לְטַלְטֵל וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים הִיא הָרוּחַ הָרְבִיעִית וּלְפִיכָךְ דַּי לָהּ בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה׃

ג וְהֵיאַךְ מַתִּירִין מָבוֹי מְפֻלָּשׁ. עוֹשֶׂה לוֹ צוּרַת פֶּתַח מִכָּאן וְלֶחִי אוֹ קוֹרָה מִכָּאן. וּמָבוֹי עָקֹם תּוֹרָתוֹ כְּמְפֻלָּשׁ׃

ד מָבוֹי שֶׁהוּא שָׁוֶה מִתּוֹכוֹ וּמִדְּרוֹן לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ שָׁוֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמִדְּרוֹן לְתוֹכוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לֹא לֶחִי וְלֹא קוֹרָה שֶׁהֲרֵי הוּא מֻבְדָּל מִרְשׁוּת הָרַבִּים׃

ה מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד כֻּלָּה לַיָּם וְצִדּוֹ אֶחָד כֻּלָּה לְאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלוּם. שְׁאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהִתְפַּנּוֹת וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יַעֲלֶה הַיָּם שִׂרְטוֹן׃

ו מָבוֹי מְפֻלָּשׁ שֶׁהוּא כֻּלָּה לְאֶמְצַע רְחָבָה שֶׁל רַבִּים. אִם לֹא הָיָה מְכֻוָּן כְּנֶגֶד פֶּתַח הָרְחָבָה חֲרֵי זֶה כְּסָתוּם וְאֵינוֹ צָרִיךְ מִצַּד הָרְחָבָה כְּלוּם. אֲבָל אִם הָיָה כֻּלָּה לְצִדְדֵי הָרְחָבָה אָסוּר. וְאִם הָיְתָה שֶׁל יָחִיד אַף לְאֶמְצָעָהּ אָסוּר. פְּעָמִים בּוֹנֶה מִצַּד אֶחָד וְנִמְצָא כֻּלָּה לְצִדָּהּ שֶׁל רְחָבָה׃

ז אֵין הַמָּבוֹי נִתָּר בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיוּ בָּתִּים וַחֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ וְיִהְיֶה אָרְכּוֹ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וּלְמַעְלָה וְיִהְיֶה אָרְכּוֹ יָתֵר עַל רָחְבּוֹ. אֲבָל מָבוֹי שֶׁאָרְכּוֹ כְּרָחְבּוֹ חֲרֵי הוּא כְּחָצֵר וְאֵינוֹ נִתָּר אֶלָּא בִּשְׁנֵי לְחָיַיִם מִשְּׁנֵי רוּחוֹתָיו כָּל לֶחִי בְּמַשֶּׁהוּ. אוֹ בְּפַס רָחָב אַרְבָּעָה מֵרוּחַ אַחַת׃

ח חָצֵר שֶׁאָרְכָּהּ יֶתֶר עַל רָחְבָּהּ חֲרֵי הִיא כְּמָבוֹי וְנִתֶּרֶת בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה. וּמָבוֹי שֶׁאֵין בָּתִּים וַחֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ כְּגוֹן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ אֶלָּא בַּיִת אֶחָד אוֹ חָצֵר אַחַת וְכֵן מָבוֹי שֶׁאֵין בְּאָרְכּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת אֵינוֹ נִתָּר אֶלָּא בִּשְׁנֵי לְחָיַיִם אוֹ בְּפַס אַרְבָּעָה וּמַשֶּׁהוּ׃

ט מָבוֹי שֶׁאֵין בְּרָחְבּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אֵינוֹ צָרִיךְ לֹא לֶחִי וְלֹא קוֹרָה וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה חֲרֵי הוּא כְּלָבוּד. מָבוֹי שֶׁהֻכְשְׁרוּ בְּקוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד הַזּוֹרֵק מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ פָּטוּר. שֶׁהַקּוֹרָה מְשׁוּם הֶכֵּר הִיא עֲשׂוּיָה. אֲבָל אִם הֻכְשְׁרוּ בְּלֶחִי הַזּוֹרֵק מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ חַיָּב שֶׁהַלֶּחִי חֲרֵי הוּא כִּמְחִצָּה בְּרוּחַ רְבִיעִית׃

י שְׁנֵי כְּתָלִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָעָם עוֹבְרִים בֵּינֵיהֶם כֵּיצַד מַכְשִׁיר בֵּינֵיהֶם. עוֹשֶׂה דְּלָתוֹת מִכָּאן וּדְלָתוֹת מִכָּאן וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִנְעל הַדְּלָתוֹת בַּלַּיְלָה אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיוֹת לְהִנָּעֵל. הָיוּ מְשֻׁקָּעוֹת בְּעָפָר מְפַנֶּה אוֹתָן וּמְתַקְּנָן לְהִנָּעֵל. אֲבָל צוּרַת פֶּתַח אוֹ לֶחִי וְקוֹרָה אֵינָן מוֹעִילִין בְּהֶכְשֵׁר רְשׁוּת הָרַבִּים׃

יא מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּמָבוֹי תַּחַת הַקּוֹרָה אוֹ בֵּין הַלְּחָיַיִם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיָה סָמוּךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל אִם הָיָה סָמוּךְ לְכַרְמְלִית אָסוּר לְטַלְטֵל תַּחַת הַקּוֹרָה אוֹ בֵּין הַלְּחָיַיִם עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לְחִי אַחֵר לְהַתִּיר תּוֹךְ הַפֶּתַח שֶׁהֲרֵי מָצָא מִין אֶת מִינוֹ וְנֶעְוַר׃

יב בַּכֹּל עוֹשִׂין לְחָיַיִם אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים וַאֲפִלּוּ בְּאִסּוּרֵי הֶנָיָה. עֲבוֹדָה זָרָה עֲצָמָהּ אוֹ אֲשֵׁרָה שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ לֶחִי כְּשֵׁר שֶׁהַלֶּחִי עָבְיוֹ כָּל שֶׁהוּא. גַּבֵּי הַלֶּחִי אֵין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים רָחְבּוֹ וְעָבְיוֹ כָּל שֶׁהוּא׃

יג בַּכֹּל עוֹשִׂין קוֹרָה אֲבָל לֹא בַּאֲשֵׁרָה לְפִי שֶׁיֵּשׁ לְרֹחַב הַקּוֹרָה שִׁעוּר. וְכָל הַשִּׁעוּרִין אֲסוּרִים מִן הָאֲשֵׁרָה. וְכֵן רֹחַב הַקּוֹרָה אֵין פָּחוֹת מִטֶּפַח וְעָבְיָהּ כָּל שֶׁהוּא. וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה בְּרִיאָה לְקַבֵּל אָרִיחַ שֶׁהוּא חֲצִי לְבֵנָה שֶׁל שִׁלְשָׁה טְפָחִים עַל שִׁלְשָׁה טְפָחִים. וּמַעֲמִידֵי קוֹרָה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ בְּרִיאִין כְּדֵי לְקַבֵּל קוֹרָה וַחֲצִי לְבֵנָה׃

יד כַּמָּה יִהְיֶה פֶּתַח הַמָּבוֹי וְיִהְיֶה דַּי לְהַכְשִׁירוֹ בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה. גָּבְהוֹ אֵין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְלֹא יֶתֶר עַל עֶשְׂרִים אַמָּה וְרָחְבּוֹ עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ צוּרַת פֶּתַח. אֲבָל אִם הָיָה לוֹ צוּרַת פֶּתַח אֲפִלּוּ הָיָה גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה אוֹ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה אוֹ רֹחַב מֵאָה אַמָּה חֲרֵי זֶה מֻתָּר׃

טו וְכֵן אִם הָיָה בְּקוֹרָה שֶׁל מָבוֹי כִּיּוּר וְצִיּוּר עַד שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה כְּשֵׁרָה. שֶׁהַקּוֹרָה מְשׁוּם הֶכֵּר עֲשׂוּיָה וְאִם הָיְתָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אֵינָהּ נִכֶּרֶת וְאִם יֵשׁ בָּהּ צִיּוּר וְכִיּוּר מִסְתַּכְּלִים בָּהּ וְנִמְצָא שָׁם הֶכֵּר׃

טז מָבוֹי שֶׁהָיָה גָּבְהוֹ מִן הָאָרֶץ עַד קַרְקָעִית קוֹרָה עֶשְׂרִים אַמָּה וָעֲבִי הַקּוֹרָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים כָּשֵׁר. הָיָה גָּבְהוֹ יֶתֶר מֵעֶשְׂרִים וּבָא לְמַעֲטוֹ בַּקּוֹרָה שֶׁמַּנִּיחַ אוֹתָהּ לְמַטָּה צָרִיךְ לְהְיוֹת בְּרָחְבָּהּ טֶפַח כְּקוֹרָה. הָיָה גָּבְהוֹ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה חוֹקֵק בּוֹ מֶשֶׁךְ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וּמַעֲמִיק כְּדֵי לְהַשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה׃

יז נִפְרָץ בּוֹ פִּרְצָה מִצִּדּוֹ כְּלַפֵּי רֹאשׁוֹ אִם נִשְׁאַר עוֹמֵד בְּרֹאשׁוֹ פַּס רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים מֻתָּר וְהוּא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הַפִּרְצָה יֶתֶר עַל עֶשֶׂר. וְאִם לֹא נִשְׁאַר פַּס אַרְבָּעָה אָסוּר אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה הַפִּרְצָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּלָבוּד׃

יח נִפְרָץ הַמָּבוֹי בְּמִלּוֹאוֹ לֶחָצֵר וְנִפְרְצָה חָצֵר כְּנֶגְדּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים חֲרֵי זֶה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מָבוֹי מְפֻלָּשׁ. וְהֶחָצֵר מֻתֶּרֶת שֶׁהֶחָצֵר שֶׁרַבִּים בּוֹקְעִין בָּהּ וְנִכְנָסִין בָּהּ זוֹ וְיוֹצְאִין בָּהּ זוֹ חֲרֵי הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה׃

יט מָבוֹי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁבִילִים מִצַּד זֶה וּשְׁבִילִים מִצַּד אַחֵר שֶׁנִּמְצְאוּ מְפֻלָּשִׁין לִרְשׁוּת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן מְכַוָּנִין זֶה כְּנֶגֶד זֶה חֲרֵי כָּל אֶחָד מֵהֶן מָבוֹי מְפֻלָּשׁ. כֵּיצַד מַכְשִׁירִין אוֹתוֹ. עוֹשֶׂה צוּרַת פֶּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַשְּׁבִילִים שֶׁבְּצַד הָאֶחָד. וְכֵן לַפֶּתַח הַגָּדוֹל. וְעוֹשֶׂה לְכָל הַשְּׁבִילִים שֶׁבְּצַד הַשֵּׁנִי לֶחִי אוֹ קוֹרָה׃

כ מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד אָרוֹךְ וְצִדּוֹ הַשֵּׁנִי קָצָר מִנַּיִן אֶת הַקּוֹרָה כְּנֶגֶד הַקָּצָר. הֶעֱמִיד לְחִי בַּחֲצִי הַמָּבוֹי הַפְּנִימִי שֶׁהוּא לִפְנִים מִן הַלְּחִי מֵתָּר לְטַלְטֵל בּוֹ וְהַחִצִּי הַחִיצוֹן שֶׁהוּא חוּץ מִן הַלְּחִי אָסוּר׃

כא מָבוֹי שֶׁהוּא רָחָב עֶשְׂרִים אַמָּה עוֹשֶׂה פֵּס גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא שִׁעוּר מֶשֶׁךְ הַמָּבוֹי וּמַעֲמִידוֹ בָּאֶמְצַע וְנִמְצָא כִּשְׁנֵי מְבוֹאוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּפֶתַח כָּל אֶחָד מֵהֶן עֶשֶׂר אַמּוֹת. אוֹ מַרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת מִכָּאן וּמַעֲמִיד פֵּס שָׁלֹשׁ אַמּוֹת וּמַרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת מִכָּאן וְנִמְצָא פֶּתַח הַמָּבוֹי עֶשֶׂר אַמּוֹת וְהַצְּדָדִין הֲרֵי הֵן כִּסְתוּמִין שֶׁהֲרֵי עוֹמֵד מְרֻבֶּה עַל הַפָּרוּץ׃

כב לְחִי הַבּוֹלֵט מִדָּפְנוֹ שֶׁל מָבוֹי כָּשֵׁר. וְלֶחִי הָעוֹמֵד מֵאֲלָיו אִם סָמְכוּ עָלָיו מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת כָּשֵׁר. וְלֶחִי שֶׁהוּא נִרְאֶה מִבִּפְנִים לֶחִי וּמִבַּחוּץ אֵינוֹ נִרְאֶה לֶחִי. אוֹ שֶׁהָיָה נִרְאֶה מִבַּחוּץ לֶחִי וּמִבִּפְנִים נִרְאֶה שֶׁוֶּה וּכְאִלּוּ אֵין שָׁם לֶחִי. חֲרֵי זֶה נִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי. לֶחִי שֶׁהִגְבִּיהוּ מִן הַקַּרְקַע שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה לֹא עָשָׂה כְּלוּם. אֲבָל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים כָּשֵׁר שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּלָבוּד. לֶחִי שֶׁהָיָה רָחָב הַרְבֵּה. בֵּין שֶׁהָיָה רָחְבּוֹ פָּחוֹת מֵחֲצִי רֹחַב הַמָּבוֹי בֵּין שֶׁהָיָה רָחְבּוֹ כַּחֲצִי רֹחַב הַמָּבוֹי כָּשֵׁר וְנִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי. אֲבָל אִם הָיָה יָתֵר עַל חֲצִי רֹחַב הַמָּבוֹי נִדּוֹן מִשּׁוּם עוֹמֵד מְרֻבֶּה עַל הַפָּרוּץ׃

כג קוֹרָה שֶׁפֵּרַס עָלֶיהָ מַחְצֶלֶת חֲרֵי בִּטְלָה שֶׁחֲרֵי אֵינָהּ נִכֶּרֶת. לְפִיכָךְ אִם הָיְתָה הַמַּחְצֶלֶת מְסֻלֶּקֶת מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר אֵינָהּ מְחִצָּה. נָעַץ שְׁתֵּי יְתֵדוֹת בִּשְׁנֵי כָּתְלֵי מָבוֹי מִבַּחוּץ וְהִנִּיחַ עֲלֵיהֶן הַקּוֹרָה לֹא עָשָׂה כְּלוּם. שֶׁצָּרִיךְ לְהָיוֹת הַקּוֹרָה עַל גַּבֵּי הַמָּבוֹי לֹא סָמוּךְ לוֹ׃

כד קוֹרָה הַיּוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וְאֵינָהּ נוֹגַעַת בַּכֹּתֶל הַשֵּׁנִי וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת אַחַת יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וְאַחַת יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וְאֵינָן מַגִּיעוֹת זוֹ לָזוֹ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. הָיָה בֵּינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת׃

כה וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת הַמִּתְאִימוֹת לֹא בָּזוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אָרִיחַ וְלֹא בָּזוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אָרִיחַ אִם יֵשׁ בִּשְׁתֵּיהֶן כְּדֵי לְקַבֵּל אָרִיחַ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. הָיְתָה אַחַת לְמַטָּה וְאַחַת לְמַעְלָה רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַטָּה וְהַתַּחְתּוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַעְלָה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים וְלֹא תַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה. וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתָהּ שֶׁיָּרְדָה זוֹ וְעָלְתָה זוֹ בְּכַוָּנָה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ זוֹ בְּצַד זוֹ׃

כו הָיְתָה הַקּוֹרָה עֲקֻמָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא פְּשׁוּטָה. עֲגֻלָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא מְרֻבַּעַת. וְאִם הָיָה בְּהֶקֵּפָהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים יֵשׁ בָּהּ רֹחַב טֶפַח. הָיְתָה הַקּוֹרָה בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי וַעֲקֻמָּה חוּץ לַמָּבוֹי. אוֹ שֶׁהָיְתָה עֲקֻמָּה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אוֹ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה. רוֹאִין כֹּל שֶׁאִלּוּ יִנָּטֵל הָעִקּוּם וְיִשָּׁאֲרוּ שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ אֵין בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. וְאִם לָאו צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת׃

כז בְּאֵר שֶׁעָשָׂה לָהּ שְׁמוֹנָה פַּסִּין מֵאַרְבַּע זָוִיּוֹת שְׁנֵי פַּסִּין דְּבוּקִין בְּכָל זָוִית חֲרֵי אֵלּוּ כִּמְחִצָּה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד בְּכָל רוּחַ רָווּחַ. הוֹאִיל וְאַרְבַּע הַזָּוִיּוֹת עוֹמְדוֹת חֲרֵי זֶה מֵתָר לְמַלְאוֹת מִן הַבְּאֵר וּלְהַשְׁקוֹת לְבְהֵמָה. וְכַמָּה יִהְיֶה גֹּבַהּ כָּל פַּס מֵהֶן עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחְבּוֹ שִׁשָּׁה טְפָחִים וּבֵין כָּל פַּס לְפַס כִּמְלֹא שְׁתֵּי רִבְקוֹת שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה בָּקָר אַחַת נִכְנֶסֶת וְאַחַת יוֹצְאָה. שִׁעוּר רֹחַב זֶה אֵין יֶתֶר עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וּשְׁלִישׁ׃

כח הָיָה בְּמָקוֹם אֶחָד מִן הַזָּוִיּוֹת אוֹ בְּכָל זָוִית מֵאַרְבַּעְתָּן אֶבֶן גְּדוֹלָה אוֹ אִילָן אוֹ תֵּל הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ חֲבִילָה שֶׁל קָנִים. רוֹאִין כֹּל שֶׁאִלּוּ יֵחָלֵק וְיֵשׁ בּוֹ אַמָּה לְכָאן וְאַמָּה לְכָאן בִּגְבֹהַּ עֲשָׂרָה נִדּוֹן מִשּׁוּם זָוִית שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי פַּסִּין. חֲמִשָּׁה קָנִים וְאֵין בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶן שִׁשָּׁה טְפָחִים לְכָאן וְשִׁשָּׁה טְפָחִים לְכָאן נִדּוֹנִים מִשּׁוּם זָוִית שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי פַּסִּין׃

כט מֵתָר לְהַקְרִיב אַרְבַּע הַזָּוִיּוֹת הָאֵלּוּ לִבְאֵר. וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה פָּרָה רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ לִפְנִים מִן הַפַּסִּין וְשׁוֹתָה. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יֹאחַז רֹאשׁ הַבְּהֵמָה עִם הַכְּלִי שֶׁבּוֹ הַמַּיִם הוֹאִיל וְרֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ בִּפְנִים מֻתָּר אֲפִלּוּ לְגָמָל. הָיוּ קְרוֹבִים יֶתֶר מִדַּאי אָסוּר לְהַשְׁקוֹת מֵהֶן אֲפִלּוּ לְגִדְיֵי שֶׁהוּא כֵּלּוֹ נִכְנָס לִפְנִים. וּמֻתָּר לְהַרְחִיק כָּל שֶׁהוּא וּבִלְבַד שֶׁיְּרֻבֶּה בְּפַסִּים פְּשׁוּטִים שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָן בְּכָל רוּחַ וְרוּחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין פַּס לַחֲבֵרוֹ יוֹתֵר עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וּשְׁלִישׁ׃

ל לֹא הִתִּירוּ הַפַּסִּים הָאֵלּוּ אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְבֶהֱמַת עוֹלֵי רְגָלִים בִּלְבַד וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּאֵר מַיִם חַיִּים שֶׁל רַבִּים. אֲבָל בִּשְׁאָר אַרְצוֹת אָדָם יֵרֵד לַבְּאֵר וְיִשְׁתֶּה אוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ מְחִצָּה מַקֶּפֶת לַבְּאֵר גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְיַעֲמֹד בְּתוֹכָהּ וְיִדְלֶה וְיִשְׁתֶּה. וְאִם הָיָה הַבְּאֵר רָחָב הַרְבֵּה שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לִירֹד בּוֹ חֲרֵי זֶה יִדְלֶה וְיִשְׁתֶּה בֵּין הַפַּסִּין׃

לא וְכֵן בּוֹר הָרַבִּים וּבְאֵר הַיָּחִיד אֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין מְמַלְּאִין מֵהֶן אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהֶן מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים׃

לב הַמְמַלֵּא לִבְהֶמְתּוֹ בֵּין הַפַּסִּים מְמַלֵּא וְנוֹתֵן בִּכְלִי לְפָנֶיהָ. וְאִם הָיָה אֲבוּס רֹאשׁוֹ נִכְנָס לְבֵין הַפַּסִּים וְהָיָה גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה לֹא יְמַלֵּא וְיִתֵּן לְפָנֶיהָ שֶׁמָּא יִתְקַלְקֵל הָאֲבוּס וְיוֹצִיא הַדְּלִי לָאֲבוּס וּמִן הָאֲבוּס לְקַרְקַע רְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא מְמַלֵּא וְשׁוֹפֵךְ וְהִיא שׁוֹתָה מֵאֵלֶיהָ׃

לג הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְבֵין הַפַּסִּין חַיָּב הוֹאִיל וְיֵשׁ בְּכָל זָוִית וְזָוִית מִחְצָה גְּמוּרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גֹּבַהּ עֲשָׂרָה וְיוֹתֵר מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וַהֲרֵי הָרִבּוּעַ נִכָּר וְנִרְאֶה וְנַעֲשָׂה כָּל שֶׁבֵּינֵיהֶם רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאֲפִלּוּ הָיָה בְּבִקְעָה וְאֵין שָׁם בֵּינֵיהֶם בְּאֹר שֶׁהֲרֵי בְּכָל רוּחַ וְרוּחַ פֵּס מִכָּאן וּפֵס מִכָּאן. וַאֲפִלּוּ הָיוּ רַבִּים בּוֹקְעִין וְעוֹבְרִין בֵּין הַפַּסִּין לֹא בָּטְלוּ הַמְּחִצּוֹת וַהֲרֵי הֵן כַּחֲצֵרוֹת שֶׁהָרַבִּים בּוֹקְעִין בָּהֶן וְהַזּוֹרֵק לְתוֹכָן חַיָּב. וּמַתָּר לְהַשְׁקוֹת הַבְּהֵמָה בֵּינֵיהֶן אִם הָיָה בֵּינֵיהֶן בְּאֹר:

לד חָצֵר שֶׁרֹאשָׁהּ אֶחָד נִכְנָס לְבֵין הַפַּסִּין מֻתָּר לְטַלְטֵל מִתּוֹכָהּ לְבֵין הַפַּסִּין וּמִבֵּין הַפַּסִּין לְתוֹכָהּ. הָיוּ שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת אֲסוּרִין עַד שֶׁיְּעָרְבוּ. יָבְשׁוּ הַמַּיִם בְּשַׁבָּת אָסוּר לְטַלְטֵל בֵּין הַפַּסִּין שֶׁלֹּא נָחְשְׁבוּ מְחִצָּה לְטַלְטֵל בְּתוֹכָן אֶלָּא מִשּׁוּם הַמַּיִם. בָּאוּ לוֹ מַיִם בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְטַלְטֵל בֵּינֵיהֶן. שֶׁכָּל מְחִצָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת שְׁמָהּ מְחִצָּה. מָבוֹי שֶׁנִּטְּלָה קוֹרָתוֹ אוֹ לְחָיוֹ בְּשַׁבָּת אָסוּר לְטַלְטֵל בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּפְרַץ לְכַרְמְלִית:

לה אַכְסַדְרָה בַּבִּקְעָה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא בַּת שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת וְתִקְרָה. שָׁאֲנוּ רוֹאִין כְּאִלּוּ פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם רוּחַ רְבִיעִית. וְהַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ פָּטוּר כְּזוֹרֵק לְמָבוֹי סָתוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ קוֹרָה. בַּיִת אוֹ חָצֵר שֶׁנִּפְרַץ רֶגֶן זָוִית שֶׁלָּהּ בְּעֶשֶׂר אַמּוֹת הֲרֵי זֶה אָסוּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁכָּל פִּרְצָה שֶׁהִיא עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת כְּפֶתַח. אֵין עוֹשִׂין פֶּתַח בְּרֶגֶן זָוִית. וְאִם הָיְתָה שָׁם קוֹרָה מִלְּמַעְלָה עַל אֹרֶךְ הַפִּרְצָה רוֹאִין אוֹתָהּ שֶׁיָּרְדָה וְסָתְמָה וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ וְהוּא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בַּאֲלַכְסוֹן:

לו הָאֲצְבַּע שֶׁמְּשַׁעֲרִין בָּהּ בְּכָל מָקוֹם הִיא רֹחַב הַגּוּדָל שֶׁל יָד. וְהַטֶּפַח אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת. וְכָל אַמָּה הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בְּסֻכָּה וְכִלְאַיִם הִיא אַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים. וּפְעָמִים מְשַׁעֲרִין בְּאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים דְּחוּקוֹת זוֹ לְזוֹ. וּפְעָמִים מְשַׁעֲרִין בְּאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה שׁוֹחֲקוֹת וְרוֹוְחוֹת וְזֶה וָזֶה לְהַחֲמִיר. כֵּיצַד. מֶשֶׁךְ מָבוֹי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שׁוֹחֲקוֹת וְגָבְהוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה עֲצֵבוֹת. רֹחַב הַפִּרְצָה עֶשֶׂר אַמּוֹת עֲצֵבוֹת. וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן לְעִנְיַן סֻכָּה וְכִלְאַיִם:

פרק יח

א הַמּוֹצִיא דָּבָר מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיּוֹצִיא מִמָּקוֹם שֶׁמּוֹעִיל כְּלוּם. וְאֵלּוּ הֵן שִׁעוּרֵי הַהוֹצָאָה. הַמּוֹצִיא אָכְלֵי אָדָם כְּגְרוֹגֶרֶת. וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה כְּגְרוֹגֶרֶת מִן הָאֹכֶל עַצְמוֹ חוּץ מִן הַקְּלִפִּים וְהַגַּרְעִינִין וְהָעֻקְצִין וְהַסֹּבִין וְהַמָּרָק:

ב יַיִן כְּדֵי רֹבַע רְבִיעִית וְאִם הָיָה קָרוּשׁ בִּכְזַיִת. חָלָב בְּהֵמָה טְהוֹרָה כְּדֵי גְּמִיעָה וַחֲלֵב טְמֵאָה כְּדֵי לִכְחֹל עַיִן אַחַת. חֲלֵב אִשָּׁה וְלֹבֶן בֵּיצָה כְּדֵי לִתֵּן בִּמְשִׁיפָה. שֶׁמֶן כְּדֵי לָסוּךְ אֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁל רֶגֶל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ. טַל כְּדֵי לָשׁוּף אֶת הַקִּילּוֹרִין. וְקִילּוֹר כְּדֵי לָשׁוּף בַּמַּיִם. וּמַיִם כְּדֵי לְרַחֵץ פְּנֵי מְדוּכָה. דְּבַשׁ כְּדֵי לִתֵּן עַל רֹאשׁ הַכְּתִית. דָּם וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין וְכָל הַשּׁוֹפְכִין כְּדֵי רְבִיעִית:

ג תֶּבֶן תְּבוּאָה כִּמְלֹא פִּי פָּרָה. תֶּבֶן קְטָנִיּוֹת כִּמְלֹא פִּי גָּמָל. וְאִם הוֹצִיא תֶּבֶן קְטָנִיּוֹת לְהַאֲכִילוֹ לְפָרָה כִּמְלֹא פִּי פָּרָה. שֶׁהָאֲכִילָה עַל יְדֵי הַדְּחָק שְׁמָהּ אֲכִילָה. עָמִיר כִּמְלֹא פִּי טָלֶה. עֲשָׂבִים כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. עֲלֵי שׁוּם וַעֲלֵי בְּצָלִים אִם הָיוּ לַחִים כִּגְרוֹגֶרֶת מִפְּנֵי שֶׁהֵן אָכְלֵי אָדָם. וְיֵבֵשִׁים כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. וְאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לֶחְמוּר שֶׁבָּהֶן אֲבָל מִצְטָרְפִין לַקַּל שֶׁבָּהֶן. כֵּיצַד. הוֹצִיא תֶּבֶן תְּבוּאָה וְקִטְנִית. אִם יֵשׁ בִּשְׁנֵיהֶם כִּמְלֹא פִּי פָּרָה פָּטוּר. כִּמְלֹא פִּי גָּמָל חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה לְעִנְיַן הַשַּׁבָּת:

ד הַמּוֹצִיא עֵצִים כְּדֵי לְבַשֵּׁל כְּגְרוֹגֶרֶת מִבֵּיצַת הַתַּרְנְגוֹלִים טְרוּפָה בְּשֶׁמֶן וּתְתוּנָה בְּאִלְפָּס. הַמּוֹצִיא קָנֶה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֻלְמוֹס הַמַּגִּיעַ לְרֹאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו. וְאִם הָיָה עָבֶה אוֹ מְרֻצָּץ שֶׁעוּרוֹ כְּעֵצִים:

ה הַמּוֹצִיא תַּבְלִין כְּדֵי לְתַבֵּל בֵּיצָה וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. פִּלְפֵּל כָּל שֶׁהוּא. עִטְרָן כָּל שֶׁהוּא. רֵיחַ טוֹב כָּל שֶׁהוּא. רֵיחַ רַע כָּל שֶׁהוּא. מִינֵי בְּשָׂמִים כָּל שֶׁהֵן. אַרְנְמָן טוֹב כָּל שֶׁהוּא. בְּתוּלַת הַגֶּרֶד אַחַת. מִינֵי מַתָּכוֹת הַקָּשִׁים כְּגוֹן נְחשֶׁת וּבַרְזֶל כָּל שֶׁהֵן. מֵעֲפַר הַמִּזְבֵּחַ וּמֵאַבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ וּמִמֻּקָּק סְפָרִים וּמִמֻּקָּק מִטְפָּחוֹת שֶׁלָּהֶן כָּל שֶׁהֵן. מִפְּנֵי שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתָם לִגְנִיזָה. גַּחֶלֶת כָּל שֶׁהוּא. וְהַמּוֹצִיא שַׁלְהֶבֶת פָּטוּר:

ו הַמּוֹצִיא זֵרְעוֹנֵי גִּנָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין לְאָדָם שְׁעוּרָן פָּחוֹת מִכְּגְרוֹגֶרֶת. מִזֶּרַע קִשּׁוּאִין שְׁנַיִם. וּמִזֶּרַע הַדְּלוּעִין שְׁנַיִם. מִזֶּרַע פּוֹל הַמִּצְרִי שְׁנַיִם. הַמּוֹצִיא סְבִין כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. הַמּוֹצִיא מֶרְסָן אִם לַאֲכִילָה שְׁעוּרוֹ כְּגְרוֹגֶרֶת. לִבְהֵמָה שְׁעוּרוֹ כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי. לִצְבִיעָה כְּדֵי לִצְבֹּעַ בֶּגֶד קָטָן. לוּלְבֵי זְרָדִין וְהַחֲרוּבִין עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ כְּגְרוֹגֶרֶת. וּמִשֶּׁיַּמְתִּיקוּ כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי. אֲבָל הַלּוּף וְהַחַרְדָּל וְהַתַּרְמוֹסִין וּשְׁאָר כָּל הַנִּכְבָּשִׁין בֵּין שֶׁיַּמְתִּיקוּ בֵּין עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ כְּגְרוֹגֶרֶת:

ז הַמּוֹצִיא גַּרְעִינִין. אִם לַאֲכִילָה חֲמֵשׁ. וְאִם לְהַסָּקָה חֲרֵי הֵן כְּעֵצִים. וְאִם לְחֶשְׁבּוֹן שְׁתַּיִם. וְאִם לִזְרִיעָה שְׁתַּיִם. הַמּוֹצִיא אֱזוֹב לְאָכָלִים כְּגְרוֹגֶרֶת. לִבְהֵמָה כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי. לְעֵצִים כְּשִׁעוּר הָעֵצִים. לַהֲזָיָה כְּשִׁעוּר הֲזָיָה:

ח הַמּוֹצִיא קְלִפֵּי אֱגוֹזִין וּקְלִפֵּי רִמּוֹנִים אִסְטִיס וּפוּאָה וּשְׁאָר הַצְּבָעִין כְּדֵי לִצְבַּע בָּהֶן בֶּגֶד קָטָן כִּסְכָּכָה שֶׁמַּנִּיחִין הַבָּנוֹת עַל רָאשֵׁיהֶן. וְכֵן הַמּוֹצִיא מֵי רַגְלַיִם בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם אוֹ נָתָר אַלְכְּסַנְדְּרִיָּא אוֹ בּוֹרִית קִימוֹנְיָא וְאַשְׁלָג וּשְׁאָר כָּל הַמְּנַקִּין כְּדֵי לְכַבֵּס בָּהֶן בֶּגֶד קָטָן כִּסְכָּכָה. הוֹצִיא סַמָּנִין שְׁרוּיִין כְּדֵי לִצְבַּע בָּהֶן דַּגְמָא לְאֵירָא:

ט הַמּוֹצִיא דְיוֹ עַל הַקַּלְמוֹס שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִכְתֹּב מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. אֲבָל אִם הוֹצִיא הַדְיוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ אוֹ בְּקֶסֶת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ יֶתֶר עַל זֶה כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה מִמֶּנּוּ עַל הַקַּלְמוֹס כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. הָיָה בַּקֶּסֶת כְּדֵי אוֹת אַחַת וּבַקַּלְמוֹס כְּדֵי אוֹת אַחַת אוֹ בַּדְיוֹ לְבַדּוֹ כְּדֵי אוֹת אַחַת וּבַקַּלְמוֹס כְּדֵי אוֹת אַחַת חֲרֵי זֶה סָפֵק. הוֹצִיא שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וּכְתָבָן כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ חַיָּב. כְּתִיבָתָן זוֹ הִיא הַנָּחָתָן. הוֹצִיא אוֹת אַחַת וּכְתָבָהּ וְחָזַר וְהוֹצִיא אוֹת שְׁנִיָּה וּכְתָבָהּ פָּטוּר. שֶׁכְּבָר חָסְרָה הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה:

י הַמּוֹצִיא כְּחל בֵּין לִרְפוּאָה בֵּין לְתַכְשִׁיט כְּדֵי לִכְחל עַיִן אַחַת. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִתְקַשֵּׁט אֶלָּא בִּכְחִילַת שְׁתֵּי עֵינַיִם וְהוֹצִיאוֹ לְהִתְקַשֵּׁט עַד שֶׁיּוֹצִיא כְּדֵי לִכְחל שְׁתֵּי עֵינַיִם. זֶפֶת וְגָפְרִית כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נֶקֶב. שַׁעֲוָה כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי נֶקֶב קָטָן. דֶּבֶק כְּדֵי לִתֵּן בְּרֹאשׁ הַשַּׁפְשָׁף. רֶבֶב כְּדֵי לִמְשֹׁחַ תַּחַת רָקִיק כְּסֶלַע:

יא הַמּוֹצִיא אֲדָמָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חוֹתָם הָאֻגֶּרֶת. טִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר. זֶבֶל אוֹ חוֹל דַּק כְּדֵי לְזַבֵּל כְּרִישָׁה. חוֹל גַּס כְּדֵי לְעָרֵב עִם מְלֹא כַּף שֶׁל סַיָּדִין. חַרְסִית כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. שֹׁעַר כְּדֵי לְגַבֵּל טִיט לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. סִיד כְּדֵי לָסוּד אֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁבַּבָּנוֹת. עָפָר וָאֵפֶר כְּדֵי לְכַסּוֹת דַּם צִפּוֹר קְטַנָּה. צְרוֹר אֶבֶן כְּדֵי לִזְרֹק בִּבְהֵמָה וְתִרְגִּישׁ. וְהוּא מִשְׁקַל עֲשָׂרָה זוּזִים. חֶרֶס כְּדֵי לְקַבֵּל בּוֹ רְבִיעִית:

יב הַמּוֹצִיא חֶבֶל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֹזֶן לְקֻפָּה. גֶּמִי כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תְּלַאי לְנָפָה וְלִכְבָרָה. הוּצִין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֹזֶן לִכְפִיפָה מִצְרִית. סִיב כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי מַשְׁפֵּךְ קָטָן שֶׁל יַיִן. מוֹכִין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּדּוּר כָּאֱגוֹז. עֻצָּם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תַּרְוָד. זְכוּכִית כְּדֵי לִגְרֹד בָּהּ רֹאשׁ הַכַּרְכָּר אוֹ עַד שֶׁיִּפָּצַע שְׁתֵּי נִימִין כְּאַחַת:

יג הַמּוֹצִיא שְׁתֵּי נִימִין מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה חַיָּב. הוֹצִיא אַחַת מִן הַקָּשֶׁה שֶׁבַּחֲזִיר חַיָּב. נִצְרֵי דֶּקֶל וְהֵן חוּטֵי הָעֵץ שְׁתַּיִם. חוֹרֵי דֶּקֶל וְהֵן קְלִפֵּי הַחֲרָיוֹת אַחַת. מְצָמֶר גֶּפֶן וּמְצָמֶר כְּלָךְ וְצָמֶר גְּמַלִּים וְאַרְנָבִים וְחַיָּה שֶׁבַּיָּם וּשְׁאָר כָּל הַנִּטְוִין כְּדֵי לִטְווֹת חוּט אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים. הַמּוֹצִיא מִן הַבֶּגֶד אוֹ מִן הַשַּׂק אוֹ מִן הָעוֹר כְּשִׁעוּרָן לְטַמְּאָה כְּדֵי שִׁעוּרָן לְהוֹצָאָה. הַבֶּגֶד שְׁלִשָּׁה עַל שְׁלִשָּׁה. הַשַּׂק אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. הָעוֹר חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה:

יד הַמּוֹצִיא עוֹר שֶׁלֹּא נִתְעַבֵּד כָּלָל אֶלָּא עֲדַיִן הוּא רַךְ שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לָצוּד מִשְׁקֹלֶת קְטַנָּה שֶׁמִּשְׁקָלָהּ שֶׁקֶל. הָיָה מָלוּחַ וַעֲדַיִן לֹא נַעֲשָׂה בְּקֶמַח וְלֹא בְּעַפְצָה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֶמַע. הָיָה עָשׂוּי בְּקֶמַח וַעֲדַיִן לֹא נִתְעַבֵּד בְּעַפְצָה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו אֶת הַגֵּט. נִגְמַר עִבּוּדוֹ שִׁעוּרוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה:

טו הַמּוֹצִיא קֻלָּף מְעֻבָּד כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו פָּרָשַׁת שְׁמַע עַד וּבִשְׁעָרֶיךָ. דּוּכְסוֹסְטוּס כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו מְזוּזָה. נְיָר כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל קֶשֶׁר מוֹכְסִין שֶׁהֵן גְּדוֹלוֹת מֵאוֹתִיּוֹת שֶׁלָּנוּ. הַמּוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הֶרְאָהוּ לַמּוֹכֵס וְנִפְטַר בּוֹ שֶׁהֲרֵי רְאָיָה הִיא לְעוֹלָם. הַמּוֹצִיא שְׁטָר פָּרוּעַ וּנְיָר מָחוּק כְּדֵי לִכְרֹךְ עַל פִּי צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פְּלַיְיטוֹן. וְאִם יֵשׁ בַּלֹּבֶן שֶׁלּוֹ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל קֶשֶׁר מוֹכְסִין חַיָּב:

טז הַמּוֹצִיא בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חַיִּים חַיָּב. אֲבָל אָדָם חַי אֵינוֹ מַשְׁאוֹי. וְאִם הָיָה כָּפוּת אוֹ חוֹלֶה הַמּוֹצִיא אוֹתוֹ חַיָּב. וְהָאִשָּׁה מְדַדָּה אֶת בְּנָהּ בִּזְמַן שֶׁנּוֹטֵל אַחַת וּמַנִּיחַ אַחַת:

יז הַמּוֹצִיא תִּינוֹק חַי וְכִיס תָּלוּי בְּצַוָּארוֹ חַיָּב מִשּׁוּם הַכִּיס שֶׁאֵין הַכִּיס טְפֵלָה לַתִּינוֹק. אֲבָל אִם הוֹצִיא אֶת הַגָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּכֵלָיו וַטַבָּעוֹתָיו בְּיָדוֹ פָּטוּר שֶׁהַכֹּל טְפֵלָה לוֹ. הָיוּ כֵּלָיו מְקֻפָּלִין עַל כְּתֵפוֹ הַנּוֹשֵׂא אוֹתוֹ חַיָּב:

יח הַמּוֹצִיא חָגָב חַי כָּל שֶׁהוּא. וּמֵת כִּגְרוֹגֶרֶת. צִפּוֹרֶת כָּרְמִים בֵּין חַיָּה בֵּין מֵתָה כָּל שֶׁהוּא מִפְּנֵי שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתָהּ לִרְפוּאָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהּ. הַמֵּת וְהַנְּבֵלָה וְהַשֶּׁרֶץ כְּשִׁעוּר טֻמְאָתָן כָּךְ שִׁעוּר הוֹצָאָתָן. מֵת וּנְבֵלָה כְּזַיִת וְשֶׁרֶץ כַּעֲדָשָׁה:

יט הָיָה שָׁם כְּזַיִת מְצֻמְצָם וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כַּחֲצִי זַיִת חַיָּב שֶׁהֲרֵי הוֹעִיל בְּמַעֲשָׂיו שֶׁנִּתְמַעֵט הַשִּׁעוּר מִלְּטַמֵּא. אֲבָל אִם הוֹצִיא כַּחֲצִי זַיִת מִכְּזַיִת וּמֶחֱצָה פָּטוּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַטֻּמְאוֹת:

כ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל הַהוֹצָאָה כַּשִּׁעוּר, כְּשֶׁהוֹצִיא פָּתָם. אֲבָל הַמּוֹצִיא לְזָרֵע אוֹ לִרְפוּאָה אוֹ לְהַרְאוֹת מִמֶּנּוּ דַּגְמָא וּלְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה חַיָּב בְּכָל שֶׁהוּא:

כא הַמַּצְנִיעַ דָּבָר לִזְרִיעָה אוֹ לִרְפוּאָה אוֹ לְדַגְמָא וְשָׁכַח לָמָּה הִצְנִיעוֹ וְהוֹצִיאוֹ סְתָם חַיָּב עָלָיו בְּכָל שֶׁהוּא שֶׁעַל דַּעַת מַחֲשַׁבְתּוֹ רִאשׁוֹנָה הוֹצִיא. וּשְׁאָר הָאָדָם אֵין חַיָּבִין עָלָיו אֶלָּא כְּשִׁעוּרוֹ. זָרַק זֶה שֶׁהוֹצִיא כְּבָר לְתוֹךְ הָאוֹצָר אַף עַל פִּי שֶׁמְּקוֹמוֹ נִקָּר כְּבָר בָּטְלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ רִאשׁוֹנָה. לְפִיכָךְ אִם חָזַר וְהִכְנִיסוֹ אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּכְנִיס כַּשִּׁעוּר:

כב דָּבָר שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַצְנִיעוֹ וְאֵינוֹ רָאוּי לְהַצְנִיעַ כְּגוֹן דַּם הַנִּדָּה אִם הִצְנִיעוֹ אֶחָד וְהוֹצִיאוֹ חַיָּב. וּשְׁאָר הָאָדָם פְּטוּרִין עָלָיו. שֶׁאֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל הוֹצָאַת דָּבָר הַכָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ וּמַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ:

כג הַמּוֹצִיא חֲצִי שְׁעוּר פָּטוּר. וְכֵן כָּל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה מִן הַמְּלָאכוֹת חֲצִי שְׁעוּר פָּטוּר. הוֹצִיא חֲצִי שְׁעוּר וְהִנִּיחוֹ וְחָזַר וְהוֹצִיא הַחֲצִי הָאַחֵר חַיָּב. וְאִם קָדַם וְהִגְבִּיהַּ הַחֲצִי הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַנָּחַת הַחֲצִי הַשֵּׁנִי נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁנִּשְׁרַף וּפָטוּר. הוֹצִיא חֲצִי שְׁעוּר וְהִנִּיחוֹ וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי אַחֵר וְהֶעֱבִירוֹ עַל הָרִאשׁוֹן בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חַיָּב. שֶׁהַמַּעֲבִיר כְּמִי שֶׁהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ. אֲבָל אִם זָרְקוֹ אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיָּנוּחַ שָׁם עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ:

כד הוֹצִיא חֲצִי שְׁעוּר וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי שְׁעוּר בְּהֶעְלֵם אַחַת לִרְשׁוּת אַחַת חַיָּב. לִשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶן רְשׁוּת שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ פָּטוּר. הָיְתָה בֵּינֵיהֶן כַּרְמְלִית חֲרֵי הֵן כִּרְשׁוּת אַחַת וְחַיָּב חַטָּאת:

כה הַמּוֹצִיא פָּחוֹת מִכַּשֶּׁעוּר וְקֹדֶם שֶׁנִּנִּיחוֹ נִתְפַּח וְחָזַר כַּשֶּׁעוּר. וְכֵן הַמּוֹצִיא כַּשֶּׁעוּר וְקֹדֶם שֶׁנִּנִּיחַ צָמַק וְחָזַר פָּחוֹת מִכַּשֶּׁעוּר פָּטוּר:

כו הַמּוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת לַאֲכִילָה וְצָמְקָה קֹדֶם הַנָּחָה וְחָשַׁב עָלֶיהָ לִזְרִיעָה אוֹ לִרְפוּאָה שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ שְׁעוּר חֲרֵי זֶה חַיָּב כְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל עֵת הַנָּחָה. הוֹצִיא פָּחוֹת מִכִּגְרוֹגֶרֶת לִזְרִיעָה וְקֹדֶם הַנָּחָה חָזַר וְחָשַׁב עָלֶיהָ לַאֲכִילָה פָּטוּר. וְאִם תָּפְחָה קֹדֶם הַנָּחָה וְנַעֲשֵׂית כִּגְרוֹגֶרֶת קֹדֶם שֶׁיִּמָּלֵךְ עָלֶיהָ לַאֲכִילָה חַיָּב. שֶׁאֲפִלּוּ לֹא חִשֵּׁב הָיָה מִתְחַיֵּב עַל מַחְשֶׁבֶת הַהוֹצָאָה:

כז הוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת לַאֲכִילָה וְצָמְקָה וְחָזְרָה וְתָפְחָה קֹדֶם הַנָּחָה חֲרֵי זֶה סָפֵק אִם נִדְחָה אוֹ לֹא נִדְחָה. זָרַק כְּזַיִת אֲכָלִין לְבֵית טָמֵא וְהִשְׁלִים כְּזַיִת זֶה לָאֲכָלִים שָׁהָיוּ שָׁם וְנַעֲשָׂה הַכֹּל כְּבֵיצָה חֲרֵי זֶה סָפֵק אִם נִתְחַיֵּב עַל כְּזַיִת מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁלִים הַשְּׁעוּר לְעִנְיַן טֻמְאָה אוֹ לֹא נִתְחַיֵּב:

כח הַמּוֹצִיא פָּחוֹת מִכַּשֶּׁעוּר אַף עַל פִּי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּכְלִי פָּטוּר. שֶׁהַכְּלִי טְפָלָה לוֹ וְאֵין כַּוָּנָתוֹ לְהוֹצָאַת הַכְּלִי אֶלָּא לְהוֹצָאַת מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ וַחֲרֵי אֵין בּוֹ כַּשֶּׁעוּר. לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא אָדָם חַי שֶׁאֵינוֹ כָּפוּת בְּמִטָּה פָּטוּר אַף עַל הַמִּטָּה שֶׁהַמִּטָּה טְפָלָה לוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הַמּוֹצִיא קֻפַּת הָרוֹכְלִים אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִינִין הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ הוֹצִיאָן בְּתוֹךְ כַּפּוֹ אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת. שֵׁם הוֹצָאָה אַחַת הִיא:

פרק יט

א כָּל כְּלֵי הַמִּלְחָמָה אֵין יוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת. וְאִם יָצָא אִם הָיוּ כֵּלִים שֶׁהֵן דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ כְּגוֹן שִׁרְיוֹן וְכוֹבַע וּמַגָּפַיִם שֶׁעַל הָרַגְלַיִם חֲרֵי זֶה פָּטוּר. וְאִם יָצָא בִּכֵלִים שֶׁאֵינָן דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ כְּגוֹן רֹמַח וְסַיִף וְקֶשֶׁת וַאֲלָה וּתְרִיס חֲרֵי זֶה חַיָּב:

ב אֵין יוֹצְאִין בְּסַנְדָּל מְסֻמָּר שֶׁסְּמָרוֹ לְחַזְּקוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב גְּזָרוּ עָלָיו שֶׁלֹּא יֵצֵא בּוֹ. וּמֻתָּר לָצֵאת בְּאַבְנֵט שֶׁיֵּשׁ עָלָיו חֲתִיכוֹת קְבוּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב כְּמוֹ שֶׁהַמְּלָכִים עוֹשִׂין. מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט וְכָל שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט מֻתָּר. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא רָפוּי שֶׁמָּא יִפֹּל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיָבוֹא לְהַבִיאוֹ:

ג טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם מִתַּכְשִׁיטֵי הָאִישׁ הִיא וְאֵינָהּ מִתַּכְשִׁיטֵי הָאִשָּׁה. וְשֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם מִתַּכְשִׁיטֵי אִשָּׁה וְאֵינָהּ מִתַּכְשִׁיטֵי הָאִישׁ. לְפִיכָךְ אִשָּׁה שֶׁיָּצְאָת בְּטַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם. וְאִישׁ שֶׁיָּצָא בְּטַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם חַיָּבִין. וּמִפְּנֵי מָה הֵן חַיָּבִין וַחֲרֵי הוֹצִיאוּ אוֹתָן שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הָאִישׁ לְהוֹצִיא בְּאֻצְבָּעוֹ אֶלָּא טַבַּעַת הָרְאוּיָה לוֹ וְכֵן הָאִשָּׁה אֵין דַּרְכָּהּ לְהוֹצִיא בְּאֻצְבָּעָהּ אֶלָּא טַבַּעַת הָרְאוּיָה לָהּ. מִפְּנֵי שֶׁפְּעָמִים נוֹתֵן הָאִישׁ טַבַּעְתּוֹ לְאִשְׁתּוֹ לְהַצְנִיעָהּ בַּבַּיִת וּמַנַּחַת אוֹתָהּ בְּאֻצְבָּעָהּ בְּעֵת הוֹלָכָה. וְכֵן הָאִשָּׁה נוֹתֶנֶת טַבַּעְתָּהּ לְבַעְלָהּ לְתַקְּנָהּ אֵצֶל הָאֻמָּן וּמַנִּיחַ אוֹתָהּ בְּאֻצְבָּעוֹ בְּעֵת הוֹלָכָה עַד חֲנוּת הָאֻמָּן וְנִמְצְאוּ שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתָן כְּדַרְכָּן שֶׁדַּרְכָּן לְהוֹצִיאָן וּלְפִיכָךְ חַיָּבִין:

ד לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּטַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִתַּכְשִׁיטֶיהָ גְּזֵרָה שֶׁמָּא תּוֹצִיאָהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְהַרְאוֹת לְחַבְרוֹתֶיהָ כְּדֶרֶךְ שֶׁהַנָּשִׁים עוֹשׂוֹת תָּמִיד. וְאִם יָצְאַת בָּהּ פְּטוּרָה. אֲבָל הָאִישׁ מֻתָּר לָצֵאת בְּטַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט וְאֵין דַּרְכּוֹ לְהַרְאוֹת. וְנָהֲגוּ כָּל הָעָם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בְּטַבַּעַת כְּלָל:

ה אִשָּׁה שֶׁיָּצְאָה בְּמַחַט נְקוּבָה חַיֶּבֶת וְהָאִישׁ פָּטוּר. וְאִישׁ שֶׁיָּצָא בְּמַחַט שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה חַיָּב וְהָאִשָּׁה פְּטוּרָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִתַּכְשִׁיטֶיהָ וְאֵינָהּ אֲסוּרָה אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא תֵּרָאֶה לְחַבְרוֹתֶיהָ. זֶה הַכְּלָל כָּל הַיּוֹצֵא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתַּכְשִׁיטָיו וְאֵינוֹ דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ וְהוֹצִיאוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתוֹ דָּבָר חַיָּב. וְכָל הַיּוֹצֵא בְּדָבָר שֶׁהוּא מִתַּכְשִׁיטָיו וְהָיָה רָפוּי וְאֶפְשָׁר שֶׁיִּפֹּל בִּמְהֵרָה וְיָבֹא לַהַבִיאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁיָּצְאַת בְּתַכְשִׁיטִין שֶׁדַּרְכָּן לִשְׁלֹף אוֹתָן וּלְהַרְאוֹתָן חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט וְאֵינוֹ נוֹפֵל וְאֵין דַּרְכָּהּ לְהַרְאוֹתוֹ חֲרֵי זֶה מַתָּר לָצֵאת בּוֹ. לְפִיכָךְ אֶצְעָדָה שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָהּ בַּזְּרוֹעַ אוֹ בַּשּׁוֹק יוֹצְאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת וְהוּא שֶׁתְּהֵיֶה דְּבוּקָה לַבָּשָׂר וְלֹא תִּשָּׁמֵט. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּחוּטֵי צֶמֶר אוֹ בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן אוֹ בִּרְצוּעוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לָהּ עַל רֹאשָׁהּ שֶׁמָּא תַּחְלֹץ אוֹתָהּ בְּשָׁעַת טְבִילָה וְתַעֲבִירָהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְלֹא בְּצִיץ שֶׁמַּנַּחַת בֵּין עֵינֶיהָ וְלֹא בִּלְחָיַיִם שֶׁל זָהָב שֶׁיּוֹרְדִין מִן הַצִּיץ עַל לְחָיֶיהָ בִּזְמַן שֶׁאֵינָן תְּפוּרִין זֶה בָּזֶה. וְלֹא בַּעֲטָרָה שֶׁל זָהָב שֶׁמַּנַּחַת בְּרֹאשָׁהּ וְלֹא בִּכְבָלִים שֶׁיּוֹצְאִין בָּהֶן הַבָּנוֹת בְּרַגְלֵיהֶן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְסְעוּ פְּסִיעָה גַּסָּה שֶׁלֹּא יַפְסִידוּ בְּתוּלֵיהֶן. כָּל אֵלּוּ אֲסוּרִין לָצֵאת בָּהֶן בְּשַׁבָּת שֶׁמָּא יִפְּלוּ וּתְבִיאֵם בְּיָדָהּ:

ז לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּקַטְלָא שֶׁבְּצַוָּארָהּ וְלֹא בְּנִזְמֵי הָאַף וְלֹא בְּצָלוֹחִית שֶׁל פְּלַיְיטוֹן הַקְּבוּעָה עַל זְרוֹעָהּ. וְלֹא בַּכִּיס הַקָּטָן הֶעָגל שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ שֶׁמֶן הַטּוֹב וְהוּא הַנִּקְרָא כּוֹבֶלֶת. וְלֹא בְּפֵאָה שֶׁל שֵׂעָר שֶׁמַּנַּחַת עַל רֹאשָׁהּ כְּדֵי שֶׁתֶּרְאֶה בַּעֲלַת שֵׂעָר הַרְבֵּה. וְלֹא בְּכָבוּל שֶׁל צֶמֶר שֶׁמַּקֶּפֶת אוֹתוֹ סָבִיב לְפָנֶיהָ. וְלֹא בְּשֵׁן שֶׁמַּנַּחַת בְּפִיהָ בְּמָקוֹם שֵׁן שֶׁנָּפַל. וְלֹא בְּשֵׁן שֶׁל זָהָב שֶׁמַּנַּחַת עַל שֵׁן שָׁחֹר אוֹ אָדֹם שֶׁיֵּשׁ בְּשִׁנֶּיהָ. אֲבָל שֵׁן שֶׁל כֶּסֶף מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ נִכָּר. כָּל אֵלּוּ אֲסוּרִין לָצֵאת בָּהֶן שֶׁמָּא יִפְּלוּ וּתְבִיאֵם בְּיָדָהּ אוֹ תַּחְלֹץ וְתַרְאֶה לְחַבְרוֹתֶיהָ:

ח כָּל שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים לָצֵאת בּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אָסוּר לוֹ לָצֵאת בּוֹ אֲפִלּוּ בְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת. חוּץ מִכָּבוּל וּפֵאָה שֶׁל שֵׂעָר שֶׁמֻּתָּר לָצֵאת בָּהֶן לְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּנֶּה עַל בַּעְלָהּ. וְהַיּוֹצֵאת בְּצָלוֹחִית שֶׁל פְּלַיְיטוֹן שֶׁאֵין בָּהּ בֹּשֶׂם כְּלָל חַיֶּבֶת:

ט יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּחוּטֵי שֵׂעָר הַקְּשׁוּרִים לָהּ עַל רֹאשָׁהּ מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם בָּאִין בָּהֶן וְאֵינָן חוֹצְצִין וְאֵינָהּ חוֹלַצְתָּן אִם אֵרְעָה לָהּ טְבִילָה עַד שֶׁנִּגְזֹר שֶׁמָּא תְּבִיאֵם לִרְשׁוּת הָרַבִּים. בֵּין שֶׁהָיוּ הַחוּטִין שֶׁלָּהּ בֵּין שֶׁל חֲבֶרְתָּהּ בֵּין שֶׁל בְּהֵמָה. וְלֹא תֵּצֵא הַזָּקֵנָה בְּשֶׁל יַלְדָּה שֶׁשַּׁבָּח הֵן לָהּ וְשֶׁמָּא תַּחְלֹץ וְתַרְאֶם לְחַבְרוֹתֶיהָ. אֲבָל יַלְדָּה יוֹצֵאת בְּחוּטֵי זְקֵנָה. וְכָל שֶׁהוּא אָרוּג יוֹצֵאת בּוֹ עַל רֹאשָׁהּ:

י יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּחוּטִין שֶׁבְּצַוָּארָהּ מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ חוֹנֶקֶת עַצְמָהּ בָּהֶן וְאֵינָן חוֹצְצִין. וְאִם הָיוּ צְבוּעִין אֲסוּרִים שֶׁמָּא תַּרְאֶה אוֹתָן לְחַבְרוֹתֶיהָ. וְיוֹצְאָה אִשָּׁה בְּכָלִיל שֶׁל זָהָב בְּרֹאשָׁהּ שֶׁאֵין יוֹצְאָה בּוֹ אֶלָּא אִשָּׁה חֲשׁוּבָה שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לַחְלֹץ וּלְהַרְאוֹת. וְיוֹצְאָה בְּצִיץ וּבִלְחָיַיִם שֶׁל זָהָב בִּזְמַן שֶׁהֵן תְּפוּרִין בִּשְׂבָכָה שֶׁעַל רֹאשָׁהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם:

יא יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּמוֹךְ שֶׁבְּאָזְנָהּ וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה קָשׁוּר בְּאָזְנָהּ. וּבְמוֹךְ שֶׁבְּסַנְדָּלָהּ וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה קָשׁוּר בְּסַנְדָּלָהּ. וּבְמוֹךְ שֶׁהִתְקִינָה לְנִדָּתָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר וַאֲפִלּוּ עָשְׂתָה לוֹ בֵּית יָד שֶׁאִם נָפַל אֵינָהּ מְבִיאָה אוֹתוֹ מִפְּנֵי מְאִיסוּתוֹ:

יב וְיוֹצְאָה בְּפִלְפֵּל וּבְגַרְגִּיר מֶלַח וּבְכָל דָּבָר שֶׁתִּתֵּן לְתוֹךְ פִּיהָ מִפְּנֵי רֵיחַ הַפֶּה. וְלֹא תִּתֵּן לְכִתְחִלָּה בְּשַׁבָּת. יוֹצְאוֹת הַנָּשִׁים בְּקִיסָמִין שֶׁבְּאָזְנֵיהֶן וּבִרְעָלוֹת שֶׁבְּצַוָּארָן אוֹ שֶׁבִּכְסוּתָן וּבָרְדִיד הַפָּרוּחַ וּפוֹרֶפֶת בַּתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת עַל הָאֶבֶן וְעַל הָאֱגוֹז וְיוֹצְאָה. וְלֹא תַּעֲרִים וְתִפְרֹחַ עַל הָאֱגוֹז כְּדֵי לְהוֹצִיאוֹ לִבְנָהּ הַקָּטָן. וְכֵן לֹא תִּפְרֹחַ עַל הַמַּטְבֵּעַ לְכַתְּחִלָּה מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. וְאִם פָּרְפָה יוֹצְאָה בּוֹ:

יג יוֹצֵא אָדָם בְּקִיסָם שֶׁבְּשִׁנָּיו וְשֶׁבְּסַנְדָּלוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִם נָפַל לֹא יַחֲזִיר. וּבְמוֹךְ וּבִסְפוֹג שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִכְרֹךְ עֲלֵיהֶן חוּט אוֹ מְשִׁיחָה שֶׁהֲרֵי הַחוּט וְהַמְּשִׁיחָה חֲשׁוּבִין אֲצִלּוֹ וְאֵינָם מוֹעִילִין לַמַּכָּה. וְיוֹצֵא בְּקִלְפַּת הַשּׁוּם וּבְקִלְפַּת הַבָּצָל שֶׁעַל הַמַּכָּה וּבְאֶגֶד שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה וְקוֹשְׁרוֹ וּמַתִּירוֹ בְּשַׁבָּת. וּבְאַסְפְּלָנִית וּמְלוּגְמָא וּרְטִיָּה שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה וּבְסָלַע שֶׁעַל הַצִּינִית וּבְבֵיצַת הַחַרְגּוֹל וּבְשֵׁן הַשּׁוֹעָל וּבְמַסְמֵר הַצָּלוּב. וּבְכָל דָּבָר שֶׁתּוֹלִין אוֹתוֹ מִשּׁוּם רְפוּאָה וְהוּא שֶׁיֹּאמְרוּ הָרוֹפְאִים שֶׁהוּא מוֹעִיל:

יד יוֹצֵאת הָאִשָּׁה בְּאֶבֶן תְּקוּמָה וּבְמִשְׁקַל אֶבֶן תְּקוּמָה שֶׁנִּתְכַּוֵּן וּשְׁקָלוֹ לִרְפוּאָה. וְלֹא אִשָּׁה עֲבָרָה בִּלְבַד אֶלָּא אֲפִלּוּ שְׁאָר הַנָּשִׁים שֶׁמָּא תִּתְעַבֵּר וְתַפִּיל. וְיוֹצְאִין בְּקֶמֵעַ מֵמְחֶה. וְאֵי זֶה הוּא קֶמֵעַ מֵמְחֶה זֶה שֶׁרָפָא לִשְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם אוֹ שֶׁעָשָׂהוּ אָדָם שֶׁרָפָא שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם בִּקְמִעִין אֲחֵרִים. וְאִם יָצָא בְּקֶמֵעַ שֶׁאֵינוֹ מֵמְחֶה פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ. וְכֵן הַיּוֹצֵא בִּתְפִלִּין פָּטוּר:

טו מִי שֶׁיֵּשׁ בְּרַגְלוֹ מַכָּה יוֹצֵא בְּסַנְדָּל יְחִידִי בְּרַגְלוֹ הַבְּרִיאָה. וְאִם אֵין בְּרַגְלוֹ מַכָּה לֹא יֵצֵא בְּסַנְדָּל יָחִיד. וְלֹא יֵצֵא קָטָן בְּמִנְעָל גָּדוֹל אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּחָלוּק גָּדוֹל. וְלֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּמִנְעָל רָפוּי וְלֹא בְּמִנְעָל חָדָשׁ שֶׁלֹּא יָצְאָה בּוֹ שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם. וְאֵין הַקִּטֵּעַ יוֹצֵא בְּקַב שֶׁלּוֹ. אַנְקְטְמִין שֶׁל עֵץ אֵין יוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן מִדַּרְכֵי הַמַּלְבּוּשׁ. וְאִם יָצְאוּ פְּטוּרִין:

טז יוֹצְאִין בִּפְקָרִיוֹן וּבְצִיפָּה שֶׁבְּרֹאשֵׁי בַּעֲלֵי חֻטָּטִין. אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁצְּבָעָן בְּשֶׁמֶן וּכְרָכָן אוֹ שֶׁיָּצָא בָּהֶן שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם. אֲבָל אִם לֹא עָשָׂה בָּהֶן מַעֲשֶׂה וְלֹא יָצָא בָּהֶן קֹדֶם הַשַּׁבָּת אָסוּר לָצֵאת בָּהֶן:

יז יוֹצְאִין בְּשֵׂק עָבֶה וּבִירִיעָה וּבְסָגוֹס עָבֶה וּבַחֲמִילָה מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. אֲבָל לֹא בְּתִבָּה וְלֹא בְּקֻפָּה וְלֹא בְּמַחֲצֶלֶת מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. הַכֹּר וְהַכֶּסֶת אִם הָיוּ רַכִּין וְדַקִּין כְּמוֹ הַבְּגָדִים מֻתָּר לְהוֹצִיאָן מֻנָּחִין עַל רֹאשׁוֹ בְּשַׁבָּת דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ. וְאִם הָיוּ קָשִׁין חֲרֵי הֵן כְּמַשְׂאוֹי וַאֲסוּרִין:

יח יוֹצְאִין בְּזוֹגִין הָאֲרוּגִין בַּבְּגָדִים. וְיוֹצֵא הָעֶבֶד בְּחוֹתָם שֶׁל טִיט שֶׁבְּצַוָּארוֹ אֲבָל לֹא בְּחוֹתָם שֶׁל מַתֶּכֶת שֶׁמָּא יִפֹּל וְיִבְיאֶנּוּ. הַמִּתְעַטֵּף בְּטַלִּיתוֹ וְקִפְּלָהּ מִכָּאן וּמִכָּאן בְּיָדוֹ אוֹ עַל כְּתֵפוֹ אִם נִתְכַּוֵּן לְקַבֵּץ כְּנָפָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּרְעוּ אוֹ שֶׁלֹּא יִתְלַכְלְכוּ אָסוּר. וְאִם קִבְּצָן לְהִתְנָאוֹת בָּהֶן כְּמִנְהַג אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם בְּמַלְבּוּשָׁן מֻתָּר׃

יט הַיּוֹצֵא בְּטַלִּית מְקֻפֶּלֶת וּמֻנַּחַת עַל כְּתֵפוֹ חַיָּב. אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּסוּדָר שֶׁעַל כְּתֵפוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין נִימָה קְשׁוּרָה לוֹ בְּאֶצְבָּעוֹ. וְכָל סוּדָר שֶׁאֵינוֹ חוֹפֶה רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ אָסוּר לָצֵאת בּוֹ. הָיְתָה סַכְּנִית קְצָרָה שֶׁאֵינָהּ רְחָבָה קוֹשֵׁר שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ לְמַטָּה מִכְּתֵפַיִם וְנִמְצֵאת כְּמוֹ אַבְנֵט וּמֻתָּר לָצֵאת בָּהּ׃

כ מֻתָּר לְהִתְעַטֵּף בְּטַלִּית שֶׁיֵּשׁ בְּשִׁפְתוֹתֶיהָ מֶלֶל אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חוּטִין אֲרֻכִּין וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן נוֹי הַטַּלִּית מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּטֵלִים לְגַבֵּי הַטַּלִּית וְאֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן בֵּין הָיוּ בֵּין לֹא הָיוּ. לְפִיכָךְ הַיּוֹצֵא בְּטַלִּית שֶׁאֵינָהּ מְצֻיֶּצֶת כְּהִלְכָתָהּ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁאוֹתָן הַחוּטִין חֲשׁוּבִין הֵן אֶצְלוֹ וְדַעְתּוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּשָּׁלִים חֶסְרוֹנָן וְיֵעָשׂוּ צִיצִית. אֲבָל טַלִּית הַמְצֻיֶּצֶת כְּהִלְכָתָהּ מֻתָּר לָצֵאת בָּהּ בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה. שֶׁאֵין הַצִּיצִית הַגְּמוּרָה מַשָּׂאוֹ אֶלָּא הֲרֵי הִיא מִנּוֹי הַבֶּגֶד וּמִתַּכְסִיסָיו כְּמוֹ הָאֻמְרָא וְכַיּוֹצֵא בָּהּ. וְאִלּוּ הָיוּ חוּטֵי הַצִּיצִית שֶׁהִיא מְצֻיֶּצֶת כְּהִלְכָתָהּ מַשָּׂאוֹ הָיָה חַיָּב הַיּוֹצֵא בָּהּ אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁאֵין מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁאֵין בָּהּ כָּרֵת דּוֹחָה שַׁבָּת׃

כא לֹא יֵצֵא הַחַיָּט בְּשַׁבָּת בְּמַחַט הַתְּחוּבָה לוֹ בְּבִגְדּוֹ. וְלֹא נַגָּר בְּקֵיסָם שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא גַּרְדִּי בָּאִירָא שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא סוֹרֵק בְּמִשִּׁיחָה שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא שַׁלְחָנִי בְּדִינָר שֶׁבְּצַוָּארוֹ. וְלֹא צַבָּע בְּדֻגְמָא שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְאִם יָצָא פָּטוּר אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא דֶּרֶךְ אֲמָנוּתוֹ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין׃

כב הַזָּב שֶׁיָּצָא בְּכִיס שֶׁלּוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ כִּיס זֶה לְהוֹצִיאוֹ אֶלָּא כְּדֶרֶךְ הַזֹּאת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּפָהּ הַהוֹצָאָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְלַכְלְכוּ בְּגָדָיו שֶׁהַמְּלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב עָלֶיהָ׃

כג הַמּוֹצֵא תְּפִלִּין בְּשַׁבָּת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. לוֹקְשָׁן כְּדַרְכָּן, מְנִיחַ שֶׁל יָד בְּיָדוֹ שֶׁל רֹאשׁ בְּרֹאשׁוֹ וְנִכְנָס וְחוֹלְצָן בְּבַיִת וְחוֹזֵר וְיוֹצֵא וְלוֹבֵשׁ זוּג שֵׁנִי וְחוֹלְצָן עַד שֶׁיַּכְנִיס אֶת כֻּלָּן. וְאִם הָיוּ הַרְבֵּה וְלֹא נִשְׁאַר מִן הַיּוֹם כְּדֵי לְהַכְנִיסָן דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ הָרִי זֶה מַחְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם וּמַכְנִיסָן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְאִם הָיָה בֵּימֵי הַגְּזֵרָה שֶׁמִּתְיָרֵא לְיֵשֵׁב וּלְשָׁמְרָן עַד הָעֶרֶב מִפְּנֵי הַכּוּתִים מְכַסָּן בְּמָקוֹמָן וּמַנִּיחָן וְהוֹלֵךְ׃

כד הָיָה מִתְיָרֵא לְהַחְשִׁיךְ עֲלֵיהֶן מִפְּנֵי הַלִּסְטִים נוֹטֵל אֶת כֻּלָּן כְּאַחַת וּמוֹלִיכָן פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ נוֹתְנָן לַחֲבֵרוֹ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְחָצֵר הַחִיצוֹנָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיוּ בָּהֶן רְצוּעוֹתֵיהֶן וְהֵן מְקֻשָּׁרִין קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁוַּדַּאי תְּפִלִּין הֵן אֲבָל אִם לֹא הָיוּ רְצוּעוֹתֵיהֶן מְקֻשָּׁרוֹת אֵינוֹ נִזְקָק לָהֶן׃

כה הַמּוֹצֵא סֵפֶר תּוֹרָה יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרוֹ וּמַחְשִׁיךְ עָלָיו. וּבַסַּכָּנָה מַנִּיחוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאִם הָיוּ גְּשָׁמִים יוֹרְדִין מִתְעַטֵּף בָּעוֹר וְחוֹזֵר וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ וְנִכְנָס בּוֹ׃

כו לֹא יֵצֵא הַחַיָּט בְּמַחָטוֹ בְּיָדוֹ וְלֹא הַלָּבְלָר בְּקֻלְמוֹסוֹ עֶרֶב שַׁבָּת סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיוֹצִיא. וְחַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בְּבִגְדּוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה שֶׁמָּא יִהְיֶה שָׁם דָּבָר שָׁכוּחַ וְיֵצֵא בּוֹ בְּשַׁבָּת. מֻתָּר לָצֵאת בִּתְפִלִּין עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה הוֹאִיל וְחַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלָּיו בְּכָל עֵת אֵינוֹ שׁוֹכְחָן. שָׁכַח וְיָצָא בָּהֶן לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ מְכַסֶּה אֶת רֹאשׁוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ אוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ׃

פרק כ

א אָסוּר לְהוֹצִיא מַשָּׂא עַל הַבְּהֵמָה בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג יב) "לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ" וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ. אֶחָד שׁוֹר וַחֲמוֹר וְאֶחָד כָּל בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף. וְאִם הוֹצִיא עַל הַבְּהֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְצֻוֶּה עַל שְׁבִיתָתָהּ אֵינוֹ לוֹקֶה לְפִי שֶׁאִסּוּרוֹ בָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה. לְפִיכָךְ הַמְחַמֵּר אַחַר בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבָּת וְהָיָה עָלֶיהָ מַשָּׂאוֹ פָּטוּר׃

ב וַהֲלֹא לָאו מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ י) "לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וַעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וּבְהֶמְתֶּךָ", שֶׁלֹּא יַחְרֹשׁ בָּהּ וְכֵיוֹצֵא בַּחֲרִישָׁה. וְנִמְצָא לָאו שֶׁנִּתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין וְאֵין לוֹקִין עָלָיו׃

ג אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיר בְּהֵמָה גַּסָּה לְנָכְרִי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת וַהֲרֵי הוּא מְצֻוֶּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֶמְתּוֹ. אָסְרוּ חֲכָמִים לְמִכֹּר בְּהֵמָה גַּסָּה לְנָכְרִי שֶׁמָּא יַשְׁאִיל אוֹ יַשְׁכִּיר. וְאִם מָכַר קוֹנְסִין אוֹתוֹ עַד עֲשָׂרָה בְּדָמֶיהָ וּמַחֲזִירָהּ. וַאֲפִלּוּ שְׁבוּרָה אֵין מוֹכְרִין. וּמֻתָּר לוֹ לְמִכֹּר לָהֶם עַל יְדֵי סַרְסוּר שֶׁהַסַּרְסוּר אֵינוֹ מַשְׁכִּיר וְאֵינוֹ מַשְׁאִיל׃

ד וּמֻתָּר לְמִכֹּר לָהֶם סוּס שֶׁאֵין הַסּוּס עוֹמֵד אֶלָּא לִרְכִיבַת אָדָם לֹא לְמַשָּׂאוֹ וְהַחַי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ. וּכְדֶרֶךְ שֶׁאָסְרוּ לְמִכֹּר לְנָכְרִי כָּךְ אָסְרוּ לְמִכֹּר לְיִשְׂרָאֵל הֶחְשׁוּד לְמִכֹּר לְנָכְרִי. וּמֻתָּר לְמִכֹּר לָהֶם פָּרָה לִשְׁחִיטָה וְשׁוֹחֵט אוֹתָהּ בְּפָנָיו. וְלֹא יִמְכֹּר סְתָם אֲפִלּוּ שׁוֹר שֶׁל פֹּטֶם שֶׁמָּא יַשְׁהֶא אוֹתוֹ וְיַעֲבֹד בּוֹ׃

ה מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִמְכֹּר לָהֶן בְּהֵמָה דַּקָּה מוֹכְרִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִמְכֹּר אֵין מוֹכְרִין. וּבְכָל מָקוֹם אֵין מוֹכְרִין לָהֶם חַיָּה גַּסָּה כְּמוֹ שֶׁאֵין מוֹכְרִין לָהֶם בְּהֵמָה גַּסָּה אֶלָּא עַל יְדֵי סַרְסוּר:

ו מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה עִמּוֹ נָכְרִי שֶׁיִּתֵּן לוֹ כִּיסוֹ וְהָיְתָה עִמּוֹ בְּהֵמָה. מַנִּיחַ כִּיסוֹ עָלֶיהָ כְּשֶׁהִיא מְהַלֶּכֶת וּכְשֶׁתִּרְצֶה לַעֲמֹד נוֹטְלוֹ מֵעָלֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲמֹד וְהוּא עָלֶיהָ וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה שָׁם לֹא עֲקִירָה וְלֹא הַנָּחָה. וְאָסוּר לוֹ לְהַנְהִיגָהּ וַאֲפִלּוּ בְּקוֹל כָּל זְמַן שֶׁהַכִּיס עָלֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחַמֵּר בְּשַׁבָּת. וּגְזֵרַת חֲכָמִים הִיא שֶׁלֹּא יַנִּיחַ כִּיסוֹ עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה אֶלָּא אִם אֵין עִמּוֹ נָכְרִי:

ז הָיָה עִמּוֹ חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן מַנִּיחַ כִּיסוֹ עַל הַחֲמוֹר וְאֵינוֹ נוֹתְנוֹ לְאֶחָד מֵהֶן מִפְּנֵי שֶׁהֵן אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל. הָיָה עִמּוֹ חֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה וְאֵין עִמּוֹ בְּהֵמָה נוֹתְנוֹ לְשׁוֹטֶה. שׁוֹטֶה וְקָטָן נוֹתְנוֹ לְשׁוֹטֶה. חֵרֵשׁ וְקָטָן נוֹתְנוֹ לְאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. לֹא הָיְתָה עִמּוֹ בְּהֵמָה וְלֹא נָכְרִי וְלֹא אֶחָד מִכָּל אֵלּוּ מְהַלֵּךְ בּוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וַאֲפִלּוּ מְצִיאָה שֶׁבָּאָה לְיָדוֹ מְהַלֵּךְ בָּהּ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. אֲבָל קֹדֶם שֶׁתָּבוֹא לְיָדוֹ אִם יָכוֹל לְהַחְשִׁיךְ עָלֶיהָ מַחְשִׁיךְ וְאִם לָאו מוֹלִיכָהּ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת:

ח מֵתָר לִמְשֹׁךְ אֶת הַבְּהֵמָה בְּמֶתֶג וָרֶסֶן שֶׁלָּהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּא שֶׁתְּהֶיהָ רְאוּיָה לְאוֹתוֹ הָרֶסֶן. כְּגוֹן שִׁיר לְסוּס וְאַפְסָר לְגָמָל וַחֲטָם לְנָאקָה וְסוּגֵר לְכֶלֶב. אֲבָל אִם הוֹצִיא בְּהֵמָה בְּמֶתֶג שֶׁאֵין מִשְׁתַּמֶּרֶת בּוֹ כְּגוֹן שֶׁקָּשַׁר חֶבֶל בְּפִי הַסּוּס אוֹ בְּמֶתֶג שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לוֹ אֶלָּא מִשְׁתַּמֶּרֶת בְּפָחוֹת מִמֶּנּוּ. כְּגוֹן שֶׁהוֹצִיא חֲמוֹר בְּשִׁיר שֶׁל סוּס אוֹ חָתוּל בְּסוּגֵר חֲרֵי זֶה מַשְׁאוֹי. שֶׁכָּל שְׁמִירָה מְעַלָּה אוֹ שְׁמִירָה פְּחוּתָה מַשְׁאוֹי הוּא לָהּ:

ט לֹא יִקְשֹׁר גְּמַלִּים זֶה בָּזֶה וְיִמְשֹׁךְ אֲפִלּוּ הָיוּ קְשׁוּרִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֵינָן נִמְשָׁכִין בְּשַׁבָּת. אֲבָל מַכְנִיס הוּא חֲבָלִים לְתוֹךְ יָדוֹ וְהוּא שֶׁלֹּא יֵצֵא חֶבֶל מִתּוֹךְ יָדוֹ טָפַח. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֶבֶל שָׁמִפְּנֵי הַבְּהֵמָה עַד יָדוֹ גָּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ טָפַח אוֹ יוֹתֵר. וּמִפְּנֵי מָה לֹא יִמְשֹׁךְ הַגְּמַלִּים הַקְּשׁוּרִים זֶה בָּזֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִרְאֶה כְּמִי שֶׁמּוֹלִיכָן לְשׁוּק שֶׁמּוֹכְרִין בּוֹ הַבְּהֵמוֹת אוֹ שֶׁמְּשַׁחֲקִין בָּהֶן שָׁם. וּמִפְּנֵי זֶה לֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בְּזוֹג שֶׁבְּצַוָּארָהּ וַאֲפִלּוּ הָיָה פָּקוּק שֶׁאֵין לוֹ קוֹל:

י לֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בְּזוֹג שֶׁבְּכְסוּתָהּ וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּכְסוּתָהּ וְלֹא בְּרִצּוּעָה שֶׁבִּרְגְלָהּ וְלֹא בְּסֶלֶם שֶׁבְּצַוָּארָהּ. וְאֵין חֲמוֹר יוֹצֵא בְּמַרְדַּעַת אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה קְשׁוּרָה לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא יֵצֵא גָּמָל בַּמְּטוּטֶלֶת הַתְּלוּיָה לוֹ בְּדַבַּשְׁתּוֹ אוֹ בִּזְנָבוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה קְשׁוּרָה בִּזְנָבוֹ וְחוֹטַרְתּוֹ. וְלֹא יֵצֵא הַגָּמָל עָקוּד יָד וְלֹא עָקוּד רֶגֶל וְכֵן שְׁאָר כָּל הַבְּהֵמוֹת:

יא אֵין הַתַּרְנְגוֹלִים יוֹצְאִין בְּחוּטִין וְלֹא בְּרִצּוּעוֹת שֶׁבִּרְגְלֵיהֶם. וְאֵין הַכְּבָשִׂין יוֹצְאִין בָּעֲגָלָה שֶׁתַּחַת אַלְיָה שֶׁלָּהֶן. וְאֵין הַכְּבָשׂוֹת יוֹצְאוֹת בָּעֵצִים שֶׁמַּנִּיחִים לָהֶן בְּחָטְמָן כְּדֵי שֶׁיִּתְעַטְּשׁוּ וְיִפָּלוּ הַתּוֹלָעִין שֶׁבְּמֹחָן. וְאֵין הָעֵגֶל יוֹצֵא בְּעֹל קָטָן שֶׁמַּנִּיחִין לוֹ עַל צַוָּארוֹ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנַע וְיִהְיֶה נוֹחַ לַחֲרִישָׁה. וְלֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בְּשִׂכְכָה שֶׁמַּנִּיחִין לָהּ בְּפִיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשֹּׁךְ אוֹ שֶׁלֹּא תֹּאכַל. לֹא תֵּצֵא הַפָּרָה בְּעוֹר הַקּוּפָּר שֶׁמַּנִּיחִין לָהּ עַל דַּדֶּיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינַק מִמֶּנָּה הַשֶּׁרֶץ כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה. וְלֹא תֵּצֵא בָּרְצוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ בֵּין לְנוֹי בֵּין לְשַׁמֵּר. עַז שֶׁחָקַק לָהּ בְּקַרְנֶיהָ יוֹצְאָה בְּאַפְסָר הַקָּשׁוּר בְּחֶקֶק בְּשַׁבָּת. וְאִם תְּחָבוֹ בִּזְקָנָהּ אָסוּר שֶׁמָּא תְּנַתְּחֶנּוּ וִיבִיאֶנּוּ בְּיָדוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יב הַזְּכָרִים יוֹצְאִים בָּעוֹר הַקָּשׁוּר לָהֶן עַל זַכְרוּתָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנְּקֵבוֹת. וּבָעוֹר הַקָּשׁוּר לָהֶם עַל לִבֵּיהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְלוּ עֲלֵיהֶם זְאֵבִים. וּבְמַטְלָנִיּוֹת הַמְרֻקָּמוֹת שֶׁמְּצַפִּין אוֹתָן בָּהֶן. וְהָרְחֵלוֹת יוֹצְאוֹת וַאֲלָיָה שֶׁלָּהֶן קְשׁוּרָה לְמַעְלָה עַל גַּבָּן כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים. אוֹ קְשׁוּרָה לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עֲלֵיהֶם הַזְּכָרִים. וְיוֹצְאוֹת מְלֻפָּפוֹת בְּמַטְלָנִיּוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַצֶּמֶר שֶׁלָּהֶן נָקִי. הָעִזִּים יוֹצְאוֹת וְדַדֵּיהֶן קְשׁוּרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּיבַשׁ מֵהֶן הֶחָלָב. אֲבָל אִם קְשָׁרָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא הֶחָלָב עַד שֶׁיֵּחָלֵב אוֹתוֹ לָעֶרֶב חֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵצְאוּ:

יג אֵין חֲמוֹר יוֹצֵא בְּאַפָּךְ אַף עַל פִּי שֶׁקְּשׁוּר מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא יֵצֵא הַסּוּס בְּזָנָב שׁוּעָל וְלֹא בְּזָהוֹרִית שֶׁבֵּין עֵינָיו. וְלֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בִּקְרֶסְטָל שֶׁבְּפִיהָ וְלֹא בְּסַנְדָּל שֶׁבִּרְגְלָהּ וְלֹא בְּקֶמֵע שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה לִבְהֵמָה. אֲבָל יוֹצְאָה הִיא בְּאֶגֶד שֶׁעַל גַּב הַמַּכָּה וּבְקַשְׁקְשִׁים שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֶּׁבֶר. וּבְשִׁלְיָה הַמְדֻלְדֶּלֶת בָּהּ. וּפוֹקֶק לָהּ זוֹג שֶׁבְּצַוָּארָהּ וּמְטֻיֶּלֶת בּוֹ בֶּחָצֵר. וְנוֹתֵן לוֹ מַרְדַּעַת עַל הַחֲמוֹר בְּשַׁבָּת וּמְטַיֵּל בֶּחָצֵר. אֲבָל אֵין תּוֹלִין לָהּ קִרְסְטָל בְּפִיהָ בְּשַׁבָּת:

יד כֵּיצַד שֶׁאָדָם מְצַוֶּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבָּת כָּךְ הוּא מְצַוֶּה עַל שְׁבִיתַת עַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּנֵי דַּעַת וּלְדַעַת עַצְמָן עוֹשִׂין מִצְוָה עֲלֵינוּ לְשָׁמְרָן וּלְמָנְעָן מֵעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג יב) "לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וְהַגֵּר". עֶבֶד וְאָמָה שֶׁאָנוּ מְצַוִּין עַל שְׁבִיתָתָן הֵם עֲבָדִים שֶׁמָּלוּ וְטָבְלוּ לְשֵׁם עֲבָדוּת וְקִבְּלוּ מִצּוֹת שֶׁהָעֲבָדִים חַיָּבִין בָּהֶן. אֲבָל עֲבָדִים שֶׁלֹּא מָלוּ וְלֹא טָבְלוּ אֶלָּא קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן שֶׁבַע מִצּוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ בְּנֵי נֹחַ בִּלְבַד חֲרֵי הֵן כְּגֵר תּוֹשָׁב וּמֻתָּרִין לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת לְעַצְמָן בְּפַרְהֶסְיָא כְּיִשְׂרָאֵל בְּחֹל. וְאֵין מְקַבְּלִין גֵּר תּוֹשָׁב אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג. הוֹאִיל וְגֵר תּוֹשָׁב עוֹשֶׂה מְלָאכָה לְעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת וְגֵר צֶדֶק חֲרֵי הוּא כְּיִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר. בְּמִי נֶאֱמַר וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וְהַגֵּר. זֶה גֵּר תּוֹשָׁב שֶׁהוּא לְקִיטוֹ וּשְׁכִירוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בֶּן אֲמָתוֹ. שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה לְיִשְׂרָאֵל רַבּוֹ בְּשַׁבָּת אֲבָל לְעַצְמוֹ עוֹשֶׂה. וַאֲפִלּוּ הָיָה הַגֵּר זֶה עַבְדּוֹ חֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ:

פרק כא

א גְּמָרָא בַּתּוֹרָה (שמות כב יב) (שמות לד כא) "תִּשְׁבֹּת" אֲפִלּוּ מִדְּבָרִים שֶׁאֵינָן מְלָאכָה חַיָּב לִשְׁבֹּת מֵהֶן. וּדְבָרִים הַרְבֵּה הֵן שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים מִשּׁוּם שְׁבוּת. מֵהֶן דְּבָרִים אֲסוּרִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן דּוֹמִים לִמְלָאכוֹת וּמֵהֶן דְּבָרִים אֲסוּרִים גְּזֵרָה שֶׁמָּא יָבוֹא מֵהֶן אִסּוּר קְקִילָה. וְאֵלּוּ הֵן:

ב כָּל הַמַּשָּׂוֶה גֻּמּוֹת חֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ. לְפִיכָךְ אָסוּר לְהַפָּנוֹת בְּשִׂדָּה הַנִּירָה בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת. הַמְפַנֶּה אֶת הָאוֹצָר בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ לְדָבָר מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁיְּכַנֵּיס בּוֹ אוֹרְחִים אוֹ יְקַבֵּעַ בּוֹ מְזָרָשׁ לֹא יִגְמֹר אֶת כָּל הָאוֹצָר שֶׁמָּא יָבוֹא לְהַשְׁוּוֹת גֻּמּוֹת. טִיט שֶׁעַל גַּבֵּי רַגְלוֹ מְקַנְּחוֹ בַּכֹּתֶל אוֹ בְּקוֹרָה אֲבָל לֹא בַּקַּרְקַע שֶׁמָּא יָבֹא לְהַשְׁוּוֹת גֻּמּוֹת. לֹא יָרֹק בַּקַּרְקַע וְיָשׁוּף בְּרַגְלוֹ שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת. וּמֻתָּר לְדָרֹס הָרֹק שֶׁעַל גַּבֵּי קַרְקַע וְהוֹלֵךְ לְפִי תֻּמּוֹ:

ג נָשִׁים הַמְשַׂחֲקוֹת בֶּאֱגוֹזִים וּשְׁקֵדִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֲסוּרוֹת לְשַׂחֵק בָּהֶן בְּשַׁבָּת שֶׁמָּא יָבֹאוּ לְהַשְׁוּוֹת גֻּמּוֹת. וְאָסוּר לְכַבֵּד אֶת הַקַּרְקַע שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת אֲלָא אִם כֵּן הָיָה רָצוּף בַּאֲבָנִים. וּמֻתָּר לְזַלֵּף מַיִם עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְכָךְ. אֵין סָכִין אֶת הַקַּרְקַע וַאֲפִלּוּ הָיָה רָצוּף בַּאֲבָנִים וְאֵין נוֹפְחִין אוֹתוֹ וְאֵין מְדִיחִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת. שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לְהַשְׁוּוֹת גֻּמּוֹת בִּזְמַן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רָצוּף:

ד חָצֵר שֶׁנִּתְקַלְקְלָה בְּמֵימֵי הַגְּשָׁמִים מֵבִיא תֶּבֶן וּמְרַדֶּה בָּהּ. וּכְשֶׁהוּא מְרַדֶּה לֹא יְרַדֶּה לֹא בְּסַל וְלֹא בְּקֻפָּה אֶלָּא בְּשׁוּלֵי הַקֻּפָּה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לְהַשְׁוּוֹת גֻּמּוֹת:

ה הַמַּשְׁקֶה אֶת הַזְּרָעִים חַיָּב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ. לְפִיכָךְ אָסוּר לִשְׁאֹב מִן הַבּוֹר בְּגַלְגַּל גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְמַלֵּא לְגִנָּתוֹ וּלְחֲרָבָתוֹ. וּמִפְּנֵי זֶה אִם הָיָה הַבּוֹר שֶׁל גַּלְגַּל בֶּחָצֵר מֻתָּר לְמַלְאוֹת מִמֶּנּוּ בַּגַּלְגַּל:

ו הַתּוֹלֵשׁ חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר. לְפִיכָךְ אָסוּר לִרְדּוֹת דֶּבֶשׁ מִכַּוֶּרֶת בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּתוֹלֵשׁ. אֵין עוֹלִין בְּאִילָן בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ וְאֵין נִתְלִין בְּאִילָן וְאֵין נִסְמָכִין בְּאִילָן. וְלֹא יַעֲלֶה מִבְּעוֹד יוֹם לִישֵׁב שָׁם כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּמִחֲבָר לַקַּרְקַע כְּלָל גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְלֹשׁ:

ז פֵּרוֹת שֶׁנָּשְׁרוּ בְּשַׁבָּת אָסוּר לְאָכְלָן עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְלֹשׁ. הֲדַס הַמְחֻבָּר מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ שֶׁאֵין הֲנָיָתוֹ אֶלָּא לְהָרִיחַ בּוֹ וַהֲרֵי רֵיחוֹ מָצוּי. אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל הָרֵאוּי לַאֲכִילָה אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמְחֻבָּר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יָקֹץ אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ:

ח אֵילָן שֶׁהָיוּ שָׁרָשָׁיו גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אָסוּר לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן. וְאִם אֵינָן גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה חֲרֵי הֵן כָּאָרֶץ. הָיוּ בָּאִין מִלְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה לְתוֹךְ שְׁלֹשָׁה מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. הָיוּ גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה אַף עַל פִּי שֶׁצְּדָדָן אֶחָד שָׁוֶה לָאָרֶץ אוֹ שֶׁיֵּשׁ חָלָל תַּחְתֵּיהֶן שְׁלֹשָׁה אָסוּר לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן:

ט אֵין רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֹּךְ זְמוֹרָה לְהַנְהִיגָהּ. וְאֵין נִתְלִין בִּבְהֵמָה וְלֹא יַעֲלֶה מִבְּעוֹד יוֹם לֵישֵׁב עָלֶיהָ בְּשַׁבָּת. וְאֵין נִסְמָכִין לְצִדֵּי בְּהֵמָה. וְצִדֵּי צְדָדִין מֻתָּרִין. עָלָה בָּאִילָן בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג מֻתָּר לִירֵד. בְּמֵזִיד אָסוּר לִירֵד. וּבִבְהֵמָה אֲפִלּוּ בְּמֵזִיד יֵרֵד מִשּׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים. וְכֵן פּוֹרְקִין הַמַּשָּׂאוֹי מֵעַל הַבְּהֵמָה בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים:

י כֵּיצַד. הָיְתָה בְּהֶמְתּוֹ טְעוּנָה שֶׁלִּיף שֶׁל תְּבוּאָה מַכְנִיס רֹאשׁוֹ תַּחְתָּיו וּמְסַלְּקוֹ לְצַד אֶחָד וְהוּא נוֹפֵל מֵאֲלָיו. הָיָה בָּא מִן הַדֶּרֶךְ בְּלֵיל שַׁבָּת וּבְהֶמְתּוֹ טְעוּנָה. כְּשֶׁיַּגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה נוֹטֵל אֶת הַכֵּלִים הַנִּטָּלִין בְּשַׁבָּת וְשֶׁאֵינָן נִטָּלִין מַתִּיר הַחֲבָלִים וְהַשַּׂקִּין נוֹפְלִין. הָיוּ בַּשַּׂקִּין דְּבָרִים הַמִּשְׁתַּבְּרִין. אִם הָיוּ שַׂקִּין קְטַנִּים מֵבִיא כָּרִים וּכְסָתוֹת וּמַנִּיחַ תַּחְתֵּיהֶן וְהַשַּׂקִּין נוֹפְלִין עַל הַכָּרִים. שֶׁהֲרֵי אִם יִרְצֶה לִשְׁלֹף הַפַּר שׁוֹלֵף מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׂקִּים קְטַנִּים וְקַלִּים וְנִמְצָא שֶׁלֹּא בָּטַל הַכְּלִי מֵהֵיכָנוֹ. הָיְתָה טְעוּנָה עֲשָׁשִׂיוֹת שֶׁל זְכוּכִית מַתִּיר הַשַּׂקִּים וְהֵן נוֹפְלִין שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיִּשָּׁבְרוּ אֵין בְּכָךְ הֶפְסֵד גָּדוֹל שֶׁהֲרֵי הַכֹּל לְהַתְּכָה עוֹמֵד וּלְהֶפְסֵד מֵעֵט לֹא חָשְׁשׁוּ. הָיוּ הַשַּׂקִּים גְּדוֹלִים וּמְלֵאִים כְּלֵי זְכוּכִית וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם פּוֹרֵק בְּנַחַת. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יַנִּיחֶן שָׁם עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה מִשּׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים:

יא הַמְדַבֵּק פֵּרוֹת עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ גוּף אֶחָד חַיָּב מִשּׁוּם מְעַמֵּר. לְפִיכָךְ מִי שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לוֹ פֵּרוֹת בַּחֲצֵרוֹ מְלַקֵּט עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל. אֲבָל לֹא יִתֵּן לֹא לְתוֹךְ הַסַּל וְלֹא לְתוֹךְ הַקֻּפָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל. שֶׁאִם יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל שֶׁמָּא יִכְבְּשֵׁם בְּיָדוֹ בְּתוֹךְ הַקֻּפָּה וְיָבֹא לִידֵי עִמּוּר. וְכֵן אֵין מְקַבְּצִין אֶת הַמֻּלָּח וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּמְעַמֵּר:

יב מְפָרֵק חַיָּב מִשּׁוּם דָּשׁ. וְהַסּוֹחֵט זֵיתִים וַעֲנָבִים חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק. לְפִיכָךְ אָסוּר לִסְחֹט תּוּתִים וְרִמּוֹנִים הוֹאִיל וּמִקְצָת בְּנֵי אָדָם סוֹחֲטִים אוֹתָם כְּזֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁמָּא יָבוֹא לִסְחֹט זֵיתִים וַעֲנָבִים. אֲבָל שְׁאָר פֵּרוֹת כְּגוֹן פְּרִישִׁין וְתַפּוּחִים וְעוּזָרְדִין מֻתָּר לְסָחֲטָן בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן בְּנֵי סְחִיטָה:

יג כְּבָשִׁין וּשְׁלָקוֹת שֶׁסְּחָטָן. אִם לַרַכָּךְ גּוּפָן מֻתָּר וְאִם לְהוֹצִיא מֵימֵיהֶן אָסוּר. וְאֵין מְרַסְּקִין אֶת הַשֶּׁלֶג שֶׁיָּזוּבוּ מֵימָיו. אֲבָל מְרַסֵּק הוּא לְתוֹךְ הַקֻּעָרָה אוֹ לְתוֹךְ הַכּוֹס. הַשּׁוּם וְהַבֹּסֶר וְהַמְּלִילוֹת שֶׁרִסְּקָן מִבְּעוֹד יוֹם. אִם מְחַסְּרִין דֵּיכָה אָסוּר לוֹ לוֹמַר דֵּיכָתָן בְּשַׁבָּת. וְאִם מְחַסְּרִין שְׁחִיקָה בַּיָּד מֻתָּר לוֹ לוֹמַר שְׁחִיקָתָן

בְּשַׁבָּת. לְפִיכָךְ מֻתָּר לִגְמֹר שְׁחִיקַת הָרִיפוֹת בָּעֵץ הַפָּרוּר בְּתוֹךְ הַקְּדֵרָה בְּשַׁבָּת אַחַר שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתָהּ מֵעַל הָאֵשׁ׃

יד הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת מוֹלֵל בְּשִׁנּוּי כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּדָשׁ. הַיּוֹנֵק בְּפִיו פָּטוּר. וְאִם הָיָה גּוֹנֵחַ מֻתָּר לוֹ לִינֹק בְּפִיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְפָרֵק כִּלְאַחַר יָד וּמְשׁוּם צַעֲרוֹ לֹא גָּזְרוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם סַכָּנָה׃

טו פֵּרוֹת שֶׁזָּבוּ מֵהֶן מַשְׁקִין בְּשַׁבָּת. אִם זֵיתִים וַעֲנָבִים הֵן אָסוּר לִשְׁתּוֹת אוֹתָן הַמַּשְׁקִין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְכַּוֵּן וְיִסְחֹט אוֹתָן בְּשַׁבָּת. וְאִם תּוּתִים וְרִמּוֹנִים הֵן. אִם הִכְנִיסָן לַאֲכִילָה מַשְׁקִין שֶׁזָּבוּ מֵהֶן מֻתָּרִין. וְאִם הִכְנִיסָן לְדָרְכָן מַשְׁקִין שֶׁזָּבוּ מֵהֶן אֲסוּרִין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת׃

טז זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁרִסְקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיָצְאוּ מֵהֶן מַשְׁקִין מֵעַצְמָן מֻתָּרִין. וְכֵן חַלּוֹת דְּבַשׁ שֶׁרִסְקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶן בְּשַׁבָּת מֻתָּרִין. שֶׁאֵין כָּאן מָקוֹם לִגְזֵרָה שֶׁכְּבָר רִסְקָן מִבָּעֶרֶב׃

יז זוֹרֶה וּבוֹרֵר מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת הֵן לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לִמְלֹל מְלִילוֹת בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו. כְּשֶׁהוּא מְנַפֵּחַ מְנַפֵּחַ בְּיָדוֹ אַחַת בְּכָל כֹּחוֹ. אֲבָל לֹא בְּקֶנוֹן וְלֹא בְּתַמְחוּי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְנַפֶּה בְּנָפָה וּבְכְבָרָה שֶׁהוּא חַיָּב. וְהַמְשַׁמֵּר שְׁמָרִים תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר אוֹ מְרַקֵּד הוּא. לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לְסַנֵּן יַיִן צָלוּל אוֹ מַיִם צְלוּלִין בְּסוּדָרִין אוֹ בִּכְפִיפָה מִצְרִית. לֹא יַעֲשֶׂה גּוּמָא בַּסּוּדָר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לְשַׁמֵּר בְּמְשַׁמֶּרֶת. וְכֵן אָסוּר לִתְלוֹת אֶת הַמְשַׁמֶּרֶת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל שֶׁמָּא יָבֹא לְשַׁמֵּר. וְכֵן הַמְחַבֵּץ תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר הוּא. לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתְנִין שֶׁמְּשָׁמִין וֶאֱגוֹזִים לְדַבֵּשׁ לֹא יַחְבְּצֵם בְּיָדוֹ׃

יח הַמְּחַתֶּךְ אֶת הַיָּרָק דַּק דַּק כְּדֵי לְבַשְּׁלוֹ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹחֵן וְחַיָּב. לְפִיכָךְ אֵין מְרַסְּקִין לֹא אֶת הַשַּׁחַת וְלֹא אֶת הַחֲרוּבִין לִפְנֵי בְּהֵמָה בֵּין דַּקָּה בֵּין גַּסָּה מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּטוֹחֵן. אֲבָל מְחַתְּכִין אֶת הַדְּלוּעִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה וְאֶת הַנְּבֵלָה לִפְנֵי הַכְּלָבִים שֶׁאֵין טְחִינָה בְּפֵרוֹת. וּמַתִּירִין אֲלַמּוֹת שֶׁל עָמִיר לִפְנֵי בְּהֵמָה וּמְפַסְּפֵס בְּיָדוֹ אֲלַמּוֹת קָטַנּוֹת אֲבָל לֹא אֲלַמּוֹת גְּדוֹלוֹת מִפְּנֵי הַטֶּרַח שֶׁבָּהֶן׃

יט חֲבִילֵי פֵּאָה וְאֲזוֹב וְקוֹרָנִית וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהִכְנִיסָן לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מִסְתַּפֵּק מֵהֶן וְקוֹטֵם וְאוֹכֵל בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו אֲבָל לֹא בְּיָדוֹ הַרְבֵּה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לָדוּק׃

כ הַצָּרִיךְ לָדוּק פִּלְפְּלִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן לִתֵּן לְתוֹךְ הַמַּאֲכָל בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה כּוֹתֵשׁ בְּיַד הַסַּכִּין וּבַקְּעָרָה אֲבָל לֹא בְּמַכְתֶּשֶׁת מִפְּנֵי שֶׁהוּא טוֹחֵן. לְפִיכָךְ אָסוּר לַבָּרִיא לְהִתְרַפְּאוֹת בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁחַק הַסַּמְמָנִין׃

כא כִּיצַד. לֹא יֹאכַל דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מַאֲכַל בְּרִיאִים כְּגוֹן אֱזוֹבְיוֹן וּפִיאָה. וְלֹא דְּבָרִים הַמְשַׁלְשְׁלִים כְּגוֹן לַעֲנָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְכֵן לֹא יִשְׁתֶּה דְּבָרִים שֶׁאֵין דַּרְכָּן הַבְּרִיאִים לִשְׁתּוֹתָן כְּגוֹן מַיִם שֶׁבִּשְּׁלוּ בָּהֶן סַמְמָנִין וַעֲשָׂבִים׃

כב אוֹכֵל אָדָם אֲכָלִין וּמַשְׁקִין שֶׁדַּרְכָּן הַבְּרִיאִים לְאָכְלָן וְלִשְׁתּוֹתָן כְּגוֹן הַכַּסְבָּרָא וְהַכִּשׁוּת וְהָאֲזוֹב אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְרַפְּאִין וְאוֹכְלָן כְּדֵי לְהִתְרַפְּאוֹת בָּהֶם מֻתָּר הוֹאִיל וְהֵם מַאֲכַל בְּרִיאִים. שָׁתָה חִלְתִּית מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת וַהֲרֵי הוּא שׁוֹתֶה וְהוֹלֵךְ מֻתָּר לִשְׁתּוֹתוֹ בְּשַׁבָּת [אֲפִלּוּ] בְּמָקוֹמוֹת [שֶׁלֹּא] נָהֲגוּ הַבְּרִיאִים לִשְׁתּוֹת הַחִלְתִּית. וְשׁוֹתִין זֵיתוֹם הַמִּצְרִי בְּכָל מָקוֹם׃

כג וְכֵן שְׁמָנִים שֶׁדַּרְכָּן הַבְּרִיאִים לָסוּךְ בָּהֶן מֻתָּר לָסוּךְ בָּהֶן בְּשַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה. וְשֶׁאֵין הַבְּרִיאִים סָכִין בָּהֶן אֲסוּרִין. הַחוֹשֵׁשׁ בְּמָתְנָיו לֹא יָסוּךְ יַיִן וְחֹמֶץ אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן. וְלֹא שֶׁמֶן וֶרֶד אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהַבְּרִיאִים סָכִין אוֹתוֹ. וּמֻתָּר לָסוּךְ שֶׁמֶן וּמֶלַח בְּכָל מָקוֹם. נִגְּפָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ צוֹמְתָה בְּיַיִן וְאֵינוֹ צוֹמְתָה בְּחֹמֶץ. וְאִם הָיָה עָנֹג אַף בְּיַיִן אָסוּר׃

כד הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו לֹא יִגְמַע בָּהֶן אֶת הַחֹמֶץ וְיִפְלֹט אֲבָל מְגַמֵּעַ הוּא וּבוֹלֵעַ. הַחוֹשֵׁשׁ בִּגְרוֹנוֹ לֹא יְעַרְעֵנּוּ בְּשֶׁמֶן אֲבָל בּוֹלֵעַ הוּא שֶׁמֶן הַרְבֵּה וְאִם נִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא. אֵין לוֹעֲסִין אֶת הַמַּסְטְכִי וְאֵין שָׁפִין אֶת הַשִּׁנַּיִם בְּסַם בְּשַׁבָּת בִּזְמַן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְרֵיחַ הַפֶּה מֻתָּר׃

כה אֵין נוֹתְנִין יַיִן לְתוֹךְ הָעַיִן אֲבָל נוֹתֵן הוּא עַל גַּב הָעַיִן. וְרוֹק תָּפֵל אֲפִלּוּ עַל גַּב הָעַיִן אָסוּר. קִילּוֹר שֶׁשָּׂרָה אוֹתוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַעֲבִירוֹ עַל גַּב עֵינוֹ בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מִי שֶׁלָּקָה בְּאֶצְבָּעוֹ לֹא יִכְרֹךְ עָלָיו גֶּמִי כְּדֵי לְרַפְּאוֹתוֹ וְלֹא יִדְחָקֶנּוּ בְּיָדוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָּם׃

כו אֵין נוֹתְנִין חֲמִין וְשֶׁמֶן עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה. וְלֹא עַל גַּבֵּי מוֹךְ שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה. וְלֹא עַל גַּבֵּי מוֹךְ לִתְּנוֹ עַל הַמַּכָּה בְּשַׁבָּת. אֲבָל נוֹתֵן הוּא חוּץ לַמַּכָּה וְשׁוֹתֶת וְיוֹרֵד לַמַּכָּה. וְנוֹתְנִין מוֹךְ יָבֵשׁ עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה. וְאִם הָיָה עַתִּיק אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּרְטִיָּה׃

כז רְטִיָּה שֶׁפָּרְשָׁה עַל גַּבֵּי כְּלִי מַחְזִירִין אוֹתָהּ. וְאִם פָּרְשָׁה עַל גַּבֵּי קַרְקַע אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ. וּמַנִּיחִין רְטִיָּה עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה לְכַתְּחִלָּה בַּמִּקְדָּשׁ שֶׁאֵין אִסּוּר שְׁבוּת בַּמִּקְדָּשׁ. וּבְכָל מָקוֹם מְקַנְּחִין פִּי הַמַּכָּה וְאֵין מְקַנְּחִין אֶת הָרְטִיָּה שֶׁמָּא יְמָרַח׃

כח סָכִין וּמְמַשְׁמְשִׁין בִּבְנֵי מֵעַיִם בְּשַׁבָּת וְהוּא שֶׁיָּסוּךְ וִימַשְׁמֵשׁ בְּבַת אַחַת כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל. וְאֵין מִתְעַסְּקִין בְּשַׁבָּת. אֵי זֶה הוּא מִתְעַסֵּק זֶה שֶׁהוֹרְסִים עַל גּוּפוֹ בְּכֹחַ עַד שֶׁיִּיגַע וְיַזִּיעַ אוֹ שֶׁיְּהַלֵּךְ עַד שֶׁיִּיגַע וְיַזִּיעַ. שֶׁאָסוּר לְיַגֵּעַ אֶת עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיַּזִּיעַ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהִיא רְפוּאָה. וְכֵן אָסוּר לַעֲמֹד בְּקַרְקַע דִּימוֹסִית שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁמְּעַסֶּלֶת וּמְרַפֵּאת:

כט אֵין רוֹחֲצִין בְּמַיִם שֶׁמְּשַׁלְשְׁלִין וְלֹא בְּטִיט שֶׁטּוֹבְעִין בּוֹ וְלֹא בְּמֵי מִשְׁרָה הַבְּאוּשִׁים וְלֹא בְּיָם סְדוֹם וְלֹא בַּמַּיִם הָרָעִים שֶׁבַּיָּם הַגָּדוֹל מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֵלּוּ צַעַר הֵן וְכָתוּב (ישעיה נח יג) "וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג". לְפִיכָךְ אִם לֹא נִשְׁתַּהָה בָּהֶם אֶלָּא עָלָה מִיָּד אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲטָטִין בְּרֹאשׁוֹ מֻתָּר:

ל אֵין מִתְגָּרְדִין בְּמִגֶּרֶדֶת וְאִם הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת בְּצוֹאָה אוֹ בְּטִיט גּוֹרֵד כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. סָכִין וּמְפָרְכִין לְאָדָם לְעַנֵּג אֲבָל לֹא לִבְהֵמָה. וְאִם הָיָה לָהּ צַעַר מֻתָּר לְהָסִיר צַעֲרָהּ בְּסִיכָה וּפְרוּךְ. בְּהֵמָה שֶׁאָכְלָה כַּרְשִׁינִין הַרְבֵּה מְרִיצִין אוֹתָהּ בֶּחָצֵר בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְרַפֵּא. וְאִם אָחֲזָה דָּם מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בְּמַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּצְטַנֵּן וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִשְׁחַק לָהּ סַמָּנִין:

לא אֵין מְקִיאִין אֶת הָאֹכֶל בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּסַם שֶׁמָּא יִשְׁחַק סַמָּנִין אֲבָל לְהַכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו וּלְהָקִיא מֻתָּר. וְאָסוּר לִדְחֹק כְּרֵסוֹ שֶׁל תִּינוֹק כְּדֵי לְהוֹצִיא הָרְעִי שֶׁלּוֹ שֶׁמָּא יָבֹא לְהַשְׁקוֹתוֹ סַמָּנִין הַמְשַׁלְשְׁלִין. וּמֻתָּר לִכְפּוֹת כּוֹס עַל הַטַּבּוּר בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ. וְכֵן מֻתָּר לְיַחֵנֵּק וּלְלַפֵּף אֶת הַקָּטָן וּלְהַעֲלוֹת אָזְנַיִם בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי. וּלְהַעֲלוֹת אַנְקְלִי. שֶׁכָּל אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּסַמָּנִין כְּדֵי לָחוּשׁ לְשִׁחִיקָה וְיֵשׁ לוֹ צַעַר מֵהֶן:

לב הַמְרַקֵּד מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ אֵין כּוֹבְרִין אֶת הַתֶּבֶן בִּכְבָרָה וְלֹא יַנִּיחַ הַכְּבָרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תֶּבֶן בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּרֵד הַמֹּץ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּמְרַקֵּד. אֲבָל נוֹטֵל הַתֶּבֶן בַּכְּבָרָה וּמוֹלִיךְ לְאִבּוּס אַף עַל פִּי שֶׁיֵּרֵד הַמֹּץ בְּשָׁעַת הוֹלָכָה שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְכָךְ:

לג מְגַבֵּל חַיָּב מִשּׁוּם לָשׁ. לְפִיכָךְ אֵין מְגַבְּלִין קֶמַח קָלִי הַרְבֵּה שֶׁמָּא יָבוֹא לָלוּשׁ קֶמַח שֶׁאֵינוֹ קָלִי. וּמֻתָּר לְגַבֵּל אֶת הַקָּלִי מְעַט מְעַט. אֲבָל תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֻבִיאָה שְׁלִישׁ שֶׁקָּלוּ אוֹתָהּ וְאַחַר כָּךְ טָחֲנוּ אוֹתָהּ טְחִינָה גַּסָּה שֶׁהֲרֵי הוּא כְּחוֹל וְהִיא הַנִּקְרֵאת שָׁתִית מֻתָּר לְגַבֵּל מִמֶּנָּה בְּחֹמֶץ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ הַרְבֵּה בְּבַת אַחַת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה רַךְ אֲבָל קָשֶׁה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּלָשׁ וְצָרִיךְ לְשַׁנּוֹת. כֵּיצַד. נוֹתֵן אֶת הַשָּׁתִית וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן אֶת הַחֹמֶץ:

לד הַמֶּרְקָן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְגִבּוּל אֵין גּוֹבְלִין אוֹתוֹ שֶׁמָּא יָבוֹא לְגַבֵּל הֶעָפָר וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. וְנוֹתְנִין מַיִם עַל גַּבֵּי מֶרְקָן וּמוֹלִיךְ בּוֹ הַתַּרְוָד שְׁתֵּי וָעֵרֶב. אֲבָל אֵינוֹ מְמָרֵס בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּלָשׁ. אִם לֹא נִתְעָרֵב מִנְעָרוֹ מִכְּלִי לִכְלִי עַד שֶׁיִּתְעָרֵב וְנוֹתֵן לִפְנֵי הַתַּרְנְגוֹלִין אוֹ לִפְנֵי הַשָּׁוָרִים. וּמֻתָּר לְעָרֵב הַמֶּרְקָן עַל דֶּרֶךְ זוֹ בִּכְלִי אֶחָד וּמְחַלֵּק אוֹתוֹ בִּכְלִים הַרְבֵּה וְנוֹתֵן לִפְנֵי כָּל בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וּמְעָרֵב בִּכְלִי אֶחָד אֲפִלּוּ כּוֹר וַאֲפִלּוּ כּוֹרַיִם:

לה אֵין מַאֲכִילִין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מַאֲכִיל בְּחל שֶׁמָּא יָבוֹא לִידֵי כְּתִישַׁת קְטָנִיּוֹת אוֹ לִידֵי לִישַׁת קֶמַח וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. כֵּיצַד. לֹא יַאֲכִיל הַגָּמָל בְּשַׁבָּת מַאֲכַל שְׁלִשָּׁה אוֹ אַרְבָּעָה יָמִים וְלֹא יַרְבִּיץ עֶגֶל וְכַיּוֹצֵא בּוֹ וְיִפְתַּח פִּיו וְיִתֵּן לְתוֹכוֹ כַּרְשִׁינִין וּמַיִם בְּבַת אַחַת. וְכֵן לֹא יִתֵּן לְתוֹךְ פִּי יוֹנִים וְתַרְנְגוֹלִים לְמָקוֹם שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר. אֲבָל מַאֲכִיל הוּא אֶת הַבְּהֵמָה מְעַמֵּד וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ מְעַמֵּד אוֹ נוֹתֵן לְתוֹךְ פִּיהָ מַיִם בִּפְנֵי עַצְמָן וְכַרְשִׁינִין בִּפְנֵי עַצְמָן בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְהַחֲזִיר. וְכֵן מַאֲכִיל הָעוֹף בְּיָדוֹ בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁיִּתֵּן לִפְנֵיהֶן וְהֵן אוֹכְלִין:

לו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמִי שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו עָלָיו כְּגוֹן בְּהֶמְתּוֹ וְחַיָּתוֹ וְיוֹנֵי הַבַּיִת וַאֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין. אֲבָל מִי שֶׁאֵין מְזוֹנוֹתָיו עָלָיו כְּגוֹן חַזִּיר וְיוֹנֵי שׁוֹבָךְ וּדְבוֹרִים לֹא יִתֵּן לִפְנֵיהֶם לֹא מָזוֹן וְלֹא מַיִם. וּמֻתָּר לְאָדָם לְהַעֲמִיד בְּהֶמְתּוֹ עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים [מְחֻבָּרִים] וְהִיא אוֹכֶלֶת. אֲבָל לֹא יַעֲמִיד אוֹתָהּ עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁהֶקְצָה אֲבָל עוֹמֶד בְּפָנֶיהָ כְּדֵי שֶׁתַּחֲזִיר פָּנֶיהָ לַדָּבָר הַמֻּקְצֶה וְתֹאכַל מִמֶּנּוּ. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב:

פרק כב

א רְדִיַּת הַפַּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ מְלָאכָה אָסְרוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים שֶׁמָּא יָבוֹא לְאֶפּוֹת. הַמַּדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר מִבְּעוֹד יוֹם וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם מַצִּיל מִמֶּנָּה מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָרְדָיָה אֵינָהּ מְלָאכָה כְּשֶׁהוּא מַצִּיל לֹא יְרָדָה בְּמֵרֶדֶה אֶלָּא בְּסַכִּין כְּדֵי לְשַׁנּוֹת:

ב מִפְּנֵי מָה אָסְרוּ חֲכָמִים לִכְנֹס בַּמֶּרְחָץ בְּשַׁבָּת. מִפְּנֵי הַבַּלָּנִין שֶׁהָיוּ מְחַמִּין חַמִּין בְּשַׁבָּת וְאוֹמְרִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת הוּחַמּוּ. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס אָדָם לַמֶּרְחָץ בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ. וְגָזְרוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּטֵּף כָּל גּוּפוֹ בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. אֲבָל פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו מֻתָּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחַמֵּי הָאוּר גְּזֵרָה מִשּׁוּם מֶרְחָץ. אֲבָל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מֻתָּר לְהִשְׁתַּטֵּף בָּהֶן כָּל גּוּפוֹ. וְאָסוּר לִרְחֹץ בְּמַיִם חַמִּין שֶׁבַּמְּעָרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהַמְּעָרָה יֵשׁ בָּהּ הֶבֶל וְיָבוֹא לִידֵי זֵעָה וְנִמְצֵאת כְּמֶרְחָץ:

ג מִתְחַמֵּם אָדָם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה וְיוֹצֵא וּמִשְׁתַּטֵּחַ כָּל גּוּפוֹ בְּצוֹנֵן. אֲבָל אֵינוֹ מִשְׁתַּטֵּחַ כָּל גּוּפוֹ בְּצוֹנֵן וּמִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה מִפְּנֵי שֶׁמַּפְשִׁיר מַיִם שֶׁעָלָיו וְנִמְצָא כְּרוֹחֵץ כָּל גּוּפוֹ בְּחַמִּין. הַמֵּבִיא סִילּוֹן שֶׁל צוֹנֵן בְּתוֹךְ מַיִם חַמִּין אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ חַמֵּי טְבֶרְיָא חֲרֵי אֵלּוּ כְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת וַאֲסוּרִין בִּרְחִיצָה וּבִשְׁתִיָּה׃

ד מֵבִיא אָדָם קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם וּמַנִּיחוֹ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה לֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁתָּפוּג צִנָּתָן. וְכֵן מַנִּיחַ כַּף שֶׁל שֶׁמֶן כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה כְּדֵי שֶׁיִּפְשַׁר לֹא שֶׁיֵּחַם. וְסָךְ אָדָם יָדוֹ בְּמַיִם אוֹ בְּשֶׁמֶן וּמְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה. וְהוּא שֶׁלֹּא יֵחַמּוּ הַמַּיִם שֶׁעַל יָדוֹ עַד שֶׁתְּהֵא כְּרֵסוֹ שֶׁל תִּינוֹק נִכְוֵית בָּהֶן. וּמְחַמֵּם בֶּגֶד וּמַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי מֵעַיִם בְּשַׁבָּת׃

ה אַמְבָּטִי שֶׁל מֶרְחָץ שֶׁהִיא מְלֵאָה מַיִם חַמִּים אֵין נוֹתְנִין לָהּ מַיִם צוֹנֵן שֶׁהֲרֵי מְחַמְּמָן הַרְבֵּה. וְכֵן לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ כַּף שֶׁל שֶׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַבְשְׁלוֹ. אֲבָל נוֹתֵן הוּא מַיִם חַמִּין לְתוֹךְ אַמְבָּטִי שֶׁל צוֹנֵן׃

ו מֵיחַם שֶׁפָּנָּה מִמֶּנּוּ מַיִם חַמִּין מֻתָּר לִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם צוֹנֵן כְּדֵי לְהַפְשִׁירָן. וּמֻתָּר לִצֹּק מַיִם חַמִּין לְתוֹךְ מַיִם צוֹנֵן אוֹ צוֹנֵן לְתוֹךְ הַחַמִּין וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיוּ בִּכְלִי רִאשׁוֹן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחַמְּמָן הַרְבֵּה. וְכֵן קְדֵרָה רוֹתַחַת אַף עַל פִּי שֶׁהוֹרִידָהּ מֵעַל הָאֵשׁ לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ תַּבְלִין אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹכָהּ מֶלַח שֶׁהַמֶּלַח אֵינוֹ מִתְבַּשֵּׁל אֶלָּא עַל גַּבֵּי אֵשׁ גְּדוֹלָה. וְאִם יָצַק הַתַּבְשִׁיל מִקְּדֵרָה לִקְעָרָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹתֵחַ בַּקְּעָרָה מֻתָּר לוֹ לִתֵּן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה תַּבְלִין שְׁפָלֵי שֵׁנִי אֵינוֹ מְבַשֵּׁל׃

ז אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִלְתִּית בֵּין בְּפוֹשְׁרִין בֵּין בְּצוֹנֵן אֲבָל שׁוֹרֶה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַחֹמֶץ. וְאִם שָׁתָהוּ בְּיוֹם חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי חֲרֵי זֶה שׁוֹרֶה בְּשַׁבָּת בְּצוֹנֵן וּמַנִּיחוֹ בַּחַמָּה עַד שֶׁיֵּחַם וְשׁוֹתֶה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶחֱלֶה אִם פָּסַק מִלִּשְׁתּוֹת׃

ח דָּבָר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל קֹדֶם הַשַּׁבָּת אוֹ נִשְׂרָה בְּחַמִּין מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עַכְשָׁו צוֹנֵן מֻתָּר לִשְׁרוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת. וְדָבָר שֶׁהוּא צוֹנֵן מֵעִקָּרוֹ וְלֹא בָּא בְּחַמִּין מֵעוֹלָם מְדִיחִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת אִם לֹא הָיְתָה הֶדָחָתוֹ גְּמַר מְלַאכְתּוֹ אֲבָל אֵין שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין׃

ט מֻתָּר לְהָחֵם בַּחַמָּה אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר לְהָחֵם בְּתוֹלְדוֹת חַמָּה שֶׁאֵינוֹ בָּא לִטְעוֹת מֵחַמָּה לְאוּר. לְפִיכָךְ מֻתָּר לִתֵּן מַיִם צוֹנֵן בַּשֶּׁמֶשׁ כְּדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ. וְכֵן נוֹתְנִין מַיִם יָפִים לְתוֹךְ מַיִם רָעִים בְּשִׁבְיל שֶׁיְּצַנְּנוּ. וְנוֹתְנִין תַּבְשִׁיל לְתוֹךְ הַבּוֹר בְּשִׁבְיל שֶׁיְּהֵא שָׁמוּר׃

י מְעָרֵב אָדָם מַיִם וּמֶלַח וְשֶׁמֶן וְטוֹבֵל בּוֹ פִּתּוֹ אוֹ נוֹתְנוֹ לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל. וְהוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה מְעַט אֲבָל הַרְבֵּה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה מִמְּלֵאכֶת הַתַּבְשִׁיל. וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה מֵי מֶלַח עַזִּין וְהֵן שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי מֶלַח וּשְׁלִישׁ מַיִם מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּעוֹשֶׂה מוּרְיָס. וּמֻתָּר לִמְלֹחַ בֵּיצָה אֲבָל צָנוֹן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּכוֹבֵשׁ כְּבָשִׁים בְּשַׁבָּת וְהַכּוֹבֵשׁ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַבְשֵׁל. וּמֻתָּר לִטְבֹּל צָנוֹן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בְּמֶלַח וְאוֹכֵל׃

יא מֻתָּר לְעָרֵב יַיִן וּדְבַשׁ וּפִלְפְּלִין בְּשַׁבָּת לְאָכְלָן אֲבָל יַיִן וּמַיִם וְשֶׁמֶן אָסוּר שֶׁאֵין זֶה רָאוּי לַאֲכִילַת בְּרִיאִים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

יב חַרְדָּל שֶׁלָּשׁוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְמָחָר מְמַחוֹ בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ דְּבַשׁ וְלֹא יִטְרֹף אֶלָּא מְעָרֵב. שַׁחֲלַיִם שֶׁטִּרְפָּן מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְמָחָר נוֹתֵן לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן וְחֹמֶץ וְתַבְלִין וְלֹא יִטְרֹף אֶלָּא מְעָרֵב. שׁוּם שֶׁרִסְקוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְמָחָר נוֹתְנוֹ לְתוֹךְ הַגְּרִיסִין וְלֹא יִשְׁחֹק אֶלָּא מְעָרֵב׃

יג הַנּוֹטֵל שֵׂעָר מִגּוּף הָאָדָם חַיָּב מִשּׁוּם גּוֹזֵז. לְפִיכָךְ אָסוּר לְרַחֵץ אֶת הַיָּדַיִם בִּדְבַר שֶׁמַּשִּׁיר אֶת הַשֵּׂעָר וַאֲפִלּוּ בְּמַיִם שֶׁאֵינָן מְחַמְּמִין. וְכֵן אָסוּר לִרְחֹץ אֶת הַיָּדַיִם בַּעֲפַר לְבוֹנָה וַעֲפַר פִּלְפְּלִין וַעֲפַר יַסְמִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יַשִּׁיר שֵׂעָר שֶׁעַל יָדוֹ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן. עֵרֶב דָּבָר שֶׁמַּשִּׁיר אֶת הַשֵּׂעָר וַאֲפִלּוּ עִם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מַשִּׁיר וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה הָרֹב מִדָּבָר הַמַּשִּׁיר אָסוּר לָרַחֵץ בּוֹ וְאִם לָאוּ מֻתָּר׃

יד אָסוּר לִרְאוֹת בְּמַרְאָה שֶׁל מַתֶּכֶת בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַשִּׁיר בָּהּ נִימִין הַמִּדַּלְדְּלִין מִן הַשֵּׂעָר וַאֲפִלּוּ קָבוּעַ בַּכֹּתֶל. אֲבָל מַרְאָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מַתֶּכֶת מֻתָּר לִרְאוֹת בָּהּ אֲפִלּוּ אֵינָהּ קְבוּעָה׃

טו הַמְכַבֵּס חַיָּב מִשּׁוּם מְלַבֵּן. וְהַסּוֹחֵט כְּסוּת חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֵּס. לְפִיכָךְ אָסוּר לִדְחֹק מַטְלִית אוֹ מוֹךְ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בְּפִי הָאַשִּׁישָׁה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ כְּדֵי לְסָתְמָהּ שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה. וְאֵין מְקַנְּחִין בִּסְפוֹג אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בַּיִת אַחֲיָזָה שֶׁלֹּא יִסְחֹט. וְאֵין מְכַסִּין חָבִית שֶׁל מַיִם וְכַיּוֹצֵא בָּהּ בְּבֶגֶד שֶׁאֵינוֹ מוּכָן לָהּ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִסְחֹט׃

טז נִשְׁבְּרָה לוֹ חָבִית בְּשַׁבָּת מַצִּיל מִמֶּנָּה מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְשַׁבָּת לוֹ וּלְאוֹרְחָיו וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִסְפֹּג בְּיַיִן אוֹ יִטְפַּח בְּשֶׁמֶן שֶׁאִם יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל שֶׁמָּא יָבוֹא לִידֵי סְחִיטָה. וְכֵיצַד מַצִּיל מִמֶּנָּה. מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ. וְלֹא יָבִיא כְּלִי אַחֵר וְיִקָּלֵט כְּלִי אַחֵר וְיֵצֵרֶךְ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יָבִיא כְּלִי דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים. נִזְדַּמְּנוּ לוֹ אוֹרְחִים מֵבִיא כְּלִי אַחֵר וְקוֹלֵט כְּלִי אַחֵר וּמְצָרְפוֹ לָרִאשׁוֹן. וְלֹא יִקָּלֵט וְאַחֵר כָּךְ יַזְמִין אֶלָּא יַזְמִין וְאַחַר כָּךְ יִקָּלֵט. וְאִם הֶעֱרִים בְּדָבָר זֶה מֻתָּר׃

יז טִיט שֶׁעַל גַּבֵּי בְּגָדוֹ מְכַסְכְּסוֹ מִבִּפְנִים וְאֵינוֹ מְכַסְכְּסוֹ מִבַּחוּץ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְכַבֵּס. וּמֻתָּר לְגָרְדוֹ בְּצִפָּרֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יְלַבְּנוּ. הַמְכַסְכֵּס אֶת הַסּוּדָר אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְלַבְּנוּ אֲבָל הֶחָלוּק מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ אֶלָּא לְרַכְּכוֹ׃

יח מִנְעָל אוֹ סַנְדָּל שֶׁנִּתְלַכְלְכָה בְּטִיט וּבְצוֹאָה מֻתָּר לִשְׁכְּשָׁכוֹ בְּמַיִם אֲבָל לְכַבְּסוֹ אָסוּר. וְאֵין מְגָרְדִין לֹא מִנְעָלִים וְלֹא סַנְדָּלִים חֲדָשִׁים אֲבָל סָכִין (אוֹתָם) וּמְקַנְּחִין אֶת הַיְשָׁנִים. כַּר אוֹ כֶּסֶת שֶׁהָיָה עֲלֵיהֶן צוֹאָה אוֹ טִנּוּף מְקַנְּחוֹ בְּסַמַּרְטוּט. וְאִם הָיְתָה עַל שֶׁל עוֹר נוֹתְנִין עָלֶיהָ מַיִם עַד שֶׁתִּכְלֶה:

יט מִי שֶׁנִּתְלַכְלְכָה יָדוֹ בְּטִיט מְקַנְּחָהּ בִּזְנַב הַסּוּס וּבִזְנַב הַפָּרָה וּבְמַפָּה הַקָּשָׁה הָעֲשׂוּיָה לֶאֱחֹז בָּהּ הַקּוֹצִים. אֲבָל לֹא בְּמַפָּה שֶׁמְּקַנְּחִין בָּהּ אֶת הַיָּדַיִם שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבוֹא לְכַבֵּס אֶת הַמַּפָּה:

כ מִי שֶׁרָחַץ בְּמַיִם מִסְתַּפֵּג בַּאֲלַנְטִיתוֹ וּמְבִיאָהּ בְּיָדוֹ וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִסְחֹט. וְכֵן מִי שֶׁנָּשְׁרוּ כֵּלָיו בְּמַיִם מְהַלֵּךְ בָּהֶן וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִסְחֹט. וְאָסוּר לוֹ לְשָׁטְחָן וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמַר הָרוֹאֶה חֲרֵי זֶה כִּבֵּס כְּסוּתוֹ בְּשַׁבָּת וּשְׁטָחָהּ לַיִבְשָׁהּ. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן אֲפִלּוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אָסוּר:

כא שְׁתֵּי טְהֹרוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ נוֹטֵל אֶת הַפָּקָק מִבֵּינְתַיִם וּמְשִׁיקָן וּמַחֲזִיר אֶת הַפָּקָק לִמְקוֹמוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ בָּא לִידֵי סְחִיטָה שֶׁהֲרֵי דַּעְתּוֹ שֶׁיֵּצְאוּ הַמַּיִם. וּפוֹקְקִין אֶת הַבִּיב בְּסוּדָרִין וּבְכָל דָּבָר הַמִּסְתַּלֵּק בְּדֵי שֶׁלֹּא יָצוּפוּ הַמַּיִם עַל הָאֳכָלִים וְעַל הַכֵּלִים. אֲבָל אֵין פּוֹקְקִין אֶת הַבִּיב כְּדֵי שֶׁיֵּרְדוּ הַמַּיִם לַבּוֹר שֶׁמָּא יִסְחֹט בְּעֵת שֶׁדּוֹחֵק שֶׁהֲרֵי הַפָּקָק שָׁרוּי בְּמַיִם:

כב אָסוּר לְתַקֵּן בֵּית יָד שֶׁל בְּגָדִים וּלְשַׁבְּרָם שְׁבָרִים שְׁבָרִים כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּתַקְּנִין בְּחל הַבְּגָדִים כְּשֶׁמְּכַבְּסִין אוֹתָן. וְכֵן אֵין מְקַפְּלִים הַבְּגָדִים בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין בְּחל בַּבְּגָדִים כְּשֶׁיְּכַבְּסוּ אוֹתָן. וְאִם לֹא הָיָה לוֹ כְּלִי אֶחֵר לְהַחֲלִיפוֹ מֻתָּר לְקַפְּלוֹ וּלְפָשְׁטוֹ וּלְהִתְכַּסּוֹת בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְנָאֶה בּוֹ בְּשַׁבָּת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בֶּגֶד חָדָשׁ לָבָן שֶׁהֲרֵי הוּא מִתְמַעֵךְ וּמִתְלַכְלֵךְ מְיֻד. וּכְשֶׁיְּקַפֵּל לֹא יְקַפֵּל אֶלָּא אִישׁ אֶחָד אֲבָל לְקַפֵּל בִּשְׁנַיִם אָסוּר:

כג הַצּוֹבֵעַ מֵאֳבוֹת מְלָאכוֹת לְפִיכָךְ אָסוּר לְאִשָּׁה לְהַעֲבִיר סָרָק עַל פָּנֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּצוֹבַעַת. וְהַתּוֹפֵר מֵאֳבוֹת מְלָאכוֹת לְפִיכָךְ אָסוּר לְמַלְאוֹת הַכַּר וְהַכֶּסֶת הַחֲדָשִׁים בְּמוֹכִין גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְפֹּר. אֲבָל מוֹכִין שֶׁנָּשְׁרוּ מִן הַכַּר אוֹ מִן הַכֶּסֶת מַחְזִירִין אוֹתָן בְּשַׁבָּת:

כד הַקּוֹרֵעַ מֵאֳבוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ מִי שֶׁנִּסְתַּבְּכוּ בְּגָדָיו בְּקוֹצִים מַפְרִישָׁן בְּצִנְעָה וּמִתְמַהְמֵהַּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּרַע. וְאִם נִקְרְעוּ אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְכַּוֵּן. וּמֻתָּר לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים חֲדָשִׁים וְאִם נִקְרְעוּ נִקְרְעוּ. פּוֹצְעִין אֶת הָאֱגוֹז בְּמַטְלִית וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא תִּקָּרַע:

כה הַתּוֹקֵעַ חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. לְפִיכָךְ כָּל הַדְּלָתוֹת הַמְּחֻבָּרוֹת לַקַּרְקַע לֹא נוֹטְלִין אוֹתָן וְלֹא מַחְזִירִין גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְקַע. אֲבָל דֶּלֶת שִׁדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל וּשְׁאָר דַּלְתוֹת הַכֵּלִים נוֹטְלִין וְלֹא מַחְזִירִין. וְאִם נִשְׁמַט צִיר הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּהֶן דּוֹחֲקִין אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ. וּבַמִּקְדָּשׁ מַחְזִירִין אוֹתוֹ. אֲבָל צִיר הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּשְׁמַט אָסוּר לְהַחֲזִירוֹ בְּכָל מָקוֹם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְקַע:

כו אֵין גּוֹדְלִין אֶת שְׂעַר הָרֹאשׁ וְאֵין פּוֹקְסִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּבוֹנֶה. וְאֵין מַחְזִירִין מְנוֹרָה שֶׁל חֲלִיּוֹת וְלֹא כִּסֵּא הַמְּפֻצָּל וְלֹא שֻׁלְחָן הַמְּפֻצָּל וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּבוֹנֶה. וְאִם הֶחֱזִיר פָּטוּר שֶׁאֵין בִּנְיָן בִּכְלִים וְאֵין סְתִירָה בִּכְלִים. וְאִם הָיָה רָפוּי מֻתָּר לְהַחֲזִירוֹ. וְאֵין מְתַקְּנִין חֲלִיּוֹת שֶׁל שִׁדָּרָה שֶׁל קָטָן זוֹ בְּצַד זוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּבוֹנֶה:

כז הָעוֹשֶׂה אֹהֶל קָבוּעַ חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. לְפִיכָךְ אֵין עוֹשִׂין אֹהֶל עֲרַאי לְכַתְּחִלָּה וְלֹא סוֹתְרִין אֹהֶל עֲרַאי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה אוֹ יִסְתֹּר אֹהֶל קָבוּעַ. וְאִם עָשָׂה אוֹ סָתַר אֹהֶל עֲרַאי פָּטוּר. וּמֻתָּר לְהוֹסִיף עַל אֹהֶל עֲרַאי בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. טַלִּית שֶׁהָיְתָה פְּרוּסָה עַל הָעַמּוּדִים אוֹ עַל הַכְּתָלִים וְהָיְתָה כְּרוּכָה קֹדֶם הַשַּׁבָּת אִם נִשְׁאָר מִמֶּנָּה גַּג טֶפַח מְתוּחַ הֲרֵי זֶה מוֹתֵחַ אֶת כֻּלָּהּ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה אֹהֶל גָּדוֹל. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כח אֵין תּוֹלִין אֶת הַכְּלָה שֶׁהֲרֵי נַעֲשֵׂית תַּחְתֶּיהָ אֹהֶל עֲרַאי. וּמֻתָּר לְהַנִּיחַ מִטָּה וְכִסֵּא וּטַרְסְקָל וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּעָשֶׂה תַּחְתֶּיהָן אֹהֶל שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ עֲשִׂיַּת אֹהֶל לֹא קֶבַע וְלֹא עֲרַאי:

כט כָּל אֹהֶל מְשֻׁפָּע שֶׁאֵין בְּגַגּוֹ טֶפַח וְלֹא בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְגַגּוֹ רֹחַב טֶפַח הֲרֵי זֶה אֹהֶל עֲרַאי וְהָעוֹשֶׂה אוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת פָּטוּר. טַלִּית כְּפוּלָה שֶׁהָיוּ עָלֶיהָ חוּטִין שֶׁהִיא תְּלוּיָה בָּהֶן מֵעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר לִנְטוֹתָהּ וּמֻתָּר לְפָרְקָהּ וְכֵן הַפּוֹרֶכֶת:

ל כִּלַּת חֲתָנִים שֶׁאֵין בְּגַגָּהּ טֶפַח וְאֵין בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְגַגָּהּ רֹחַב טֶפַח. הוֹאִיל שֶׁהִיא מִתְקֶנֶת לְכָךְ מֻתָּר לִנְטוֹתָהּ וּמֻתָּר לְפָרְקָהּ וְהוּא שֶׁלֹּא תְּהֵא מְשֻׁלְשֶׁלֶת מֵעַל הַמִּטָּה טֶפַח. פְּקַק הַחַלּוֹן בִּזְמַן שֶׁהוּא מְתֻקָּן לְכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר וְאֵינוֹ תָּלוּי מֻתָּר לְפָקְקוֹ בּוֹ הַחַלּוֹן:

לא כּוֹבַע שֶׁעוֹשִׂין עַל רֹאשׁ וְיֵשׁ לוֹ שָׂפָה מַקֶּפֶת שֶׁהִיא עוֹשָׂה צֵל כְּמוֹ אֹהֶל עַל לְבוּשׁוֹ מֻתָּר לְלָבְשׁוֹ. וְאִם הוֹצִיא מִן הַבֶּגֶד סָבִיב לְרֹאשׁוֹ אוֹ כְּנֶגֶד פָּנָיו כְּמוֹ אֹהֶל וְהָיָה מְהֻדָּק עַל רֹאשׁוֹ וְהָיְתָה הַשָּׂפָה שֶׁהוֹצִיאָהּ קָשָׁה בְּיוֹתֵר כְּמוֹ גַּג אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֹהֶל עֲרַאי:

לב הַנּוֹטֶה פָּרֹכֶת וְכַיּוֹצֵא בָּהּ צָרִיךְ לְהַזָּהֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה שְׁנוֹטֶה לְפִיכָךְ אִם הָיְתָה פָּרֹכֶת גְּדוֹלָה תּוֹלִין אוֹתָהּ שְׁנַיִם אֲבָל אֶחָד אָסוּר. וְאִם הָיְתָה כְּלָהּ שֶׁיֵּשׁ לָהּ גַּג אֵין מוֹתְחִין אוֹתָהּ וַאֲפִלּוּ עֲשָׂרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תִּגָּבֵהּ מְעַט מֵעַל הָאָרֶץ וְתֵעָשֶׂה אֹהֶל עֲרַאי:

לג בֶּגֶד שֶׁמְּכַסֶּה בּוֹ פִּי הֶחָבִית לֹא יְכַסֶּה בּוֹ אֶת כֻּלָּהּ מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה אֹהֶל אֲבָל מְכַסֶּה הוּא מִקְצָת פִּיהָ. הַמְסַנֵּן בִּכְפִיפָּה מִצְרִית לֹא יַגְבִּיהַּ קַרְקָעִית הַכְּפִיפָּה מִן הַכְּלִי טֶפַח כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֹהֶל עֲרַאי בְּשַׁבָּת:

פרק כג

א הָעוֹשֶׂה נֶקֶב שֶׁהוּא עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא כְּגוֹן נֶקֶב שֶׁבְּלוּל הַתַּרְנְגוֹלִין שֶׁהוּא עָשׂוּי לְהַכְנִיס הָאוֹרָה וּלְהוֹצִיא הַהֶבֶל חַיָּב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ עַל כָּל נֶקֶב אֲפִלּוּ הָיָה עָשׂוּי לְהוֹצִיא בִּלְבַד אוֹ לְהַכְנִיס בִּלְבַד שֶׁמָּא יָבוֹא לַעֲשׂוֹת נֶקֶב שֶׁחַיָּבִין עָלָיו. וּמִפְּנֵי זֶה אֵין נוֹקְבִין בְּחָבִית נֶקֶב חָדָשׁ וְאֵין מוֹסִיפִין בּוֹ. אֲבָל פּוֹתְחִין נֶקֶב יָשָׁן. וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַנֶּקֶב לְמַטָּה מִן הַשְּׁמָרִים שֶׁאִם הָיָה לְמַטָּה מִן הַשְּׁמָרִים חֲרִי זֶה עָשׂוּי לְחַזֵּק וְאָסוּר לְפָתְחוֹ:

ב נוֹקְבִין מְגוּפָּה שֶׁל חָבִית לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה יַיִן וּבִלְבַד שֶׁיְּנַקְּבֶנָּה מִלְמַעְלָה אֲבָל מִצִּדָּהּ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי. שׁוֹבֵר אָדָם אֶת הֶחָבִית לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה גְּרוֹגָרוֹת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְתַכֵּוֵן לַעֲשׂוֹת כְּלִי. וּמֵבִיא אָדָם חָבִית שֶׁל יַיִן וּמַתִּיז אֶת רֹאשָׁהּ בְּסַיִף לִפְנֵי הָאוֹרְחִין וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ אֶלָּא לְהַרְאוֹת נְדִיבַת לִבּוֹ:

ג וּכְשֵׁם שֶׁאָסוּר לִפְתֹּחַ כָּל נֶקֶב כָּךְ אָסוּר לִסְתֹּם כָּל נֶקֶב. לְפִיכָךְ אָסוּר לִסְתֹּם נֶקֶב הֶחָבִית וַאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְמָרֵחַ וְאֵינוֹ בָּא לִידֵי סְחִיטָה כְּגוֹן שֶׁיִּסְתֹּם בְּקֵיסָם אוֹ בִּצְרוֹר קָטָן. אֲבָל אִם הִנִּיחַ שָׁם אֹכֶל כְּדֵי לְהַצְנִיעוֹ וְנִמְצָא הַנֶּקֶב נִסְתָּם מֵאֵלָיו. וּמֵאֵלָיו לְהַעֲרִים בְּדָבָר זֶה:

ד כָּל דָּבָר שֶׁהוּא גְּמַר מְלָאכָה חַיָּב עָלָיו מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. וּמִפְּנֵי זֶה הַגּוֹרֵר כָּל שֶׁהוּא אוֹ הַמְתַקֵּן כְּלִי בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁיִּתְקַן חַיָּב. לְפִיכָךְ אָסוּר לְהַשְׁמִיעַ קוֹל שֶׁל שִׁיר בְּשַׁבָּת בֵּין בִּכְלֵי שִׁיר כְּגוֹן כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים בֵּין בְּשִׁאָר דְּבָרִים. אֲפִלּוּ לְהַכּוֹת בְּאֶצְבַּע עַל הַקַּרְקַע אוֹ עַל הַלּוּחַ אוֹ אַחַת כְּנֶגֶד אַחַת כְּדֶרֶךְ הַמְּשׁוֹרְרִים אוֹ לְקַשְׁקֵשׁ אֶת הָאֱגוֹז לְתִינוֹק אוֹ לְשַׂחֵק בּוֹ בְּזוֹג כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתֹּק כָּל זֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָסוּר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלִי שִׁיר:

ה אֵין מְסַפְּקִין וְלֹא מְרַקְּדִין וְאֵין מְטַפְּחִין בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלִי שִׁיר. וּלְסַפֵּק כִּלְאַחַר יָד מֻתָּר. אֵין שָׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְתַקֵּן חָבִית שֶׁל שַׁיָּטִין. בְּרֵכָה שֶׁבָּחֲצֵר מֻתָּר לָשׁוּט בְּתוֹכָהּ שֶׁאֵינוֹ בָּא לַעֲשׂוֹת חָבִית שֶׁל שַׁיָּטִין וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה לָהּ שָׂפָה מֻקֶּפֶת שֶׁלֹּא יֵעָקֵר מִמֶּנָּה הַמַּיִם. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הֶכֵּר וְהֶפְרֵשׁ בֵּינָהּ וּבֵין הַיָּם:

ו אֵין חוֹתְכִין שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל קָנֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי. הָיְתָה חֲתוּכָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ מְתֻקֶּנֶת מֻתָּר לְהַכְנִיסָהּ בְּנֶקֶב הֶחָבִית בְּשַׁבָּת לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה יַיִן וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יְתַקֵּן. וְאָסוּר לְהַנִּיחַ עָלֶה שֶׁל חַרְס וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בְּתוֹךְ הַנֶּקֶב שֶׁל חָבִית כְּדֵי שֶׁיְּקַלַּח אֶת הַיַּיִן מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּעוֹשֶׂה מַרְזֵב בְּשַׁבָּת. וְאֵין שׁוֹבְרִין אֶת הַחֶרֶס וְאֵין קוֹרְעִין אֶת הַנְּיָר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי:

ז זְמוֹרָה שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בְּטָפֵיחַ מְמַלְּאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת. וְאִם אֵינָהּ קְשׁוּרָה אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִקְטֹם אוֹתָהּ וְיִתְקָעֶנָּה. אָסוּר לָחֹף כְּלִי כֶּסֶף בְּגַרְתָּקוֹן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְלַבְּנָן כְּדַרְכּוֹ שֶׁהָאֻמָּנִין עוֹשִׂין וְנִמְצָא כְּמְתַקֵּן כְּלִי וְגוֹמֵר מְלַאכְתּוֹ בְּשַׁבָּת. אֲבָל חוֹפְפִין אוֹתוֹ בְּחוֹל וּבְנָתֵר. וְכֵן כָּל הַכֵּלִים חוֹפְפִין אוֹתָן בְּכָל דָּבָר. וְאָסוּר לְהָדִיחַ קְעָרוֹת וְאִלְפָּסִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי אֶלָּא אִם כֵּן הֶדִיחָן לֶאֱכֹל בָּהֶן סְעֻדָּה אַחֶרֶת בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. אֲבָל כְּלֵי שְׁתִיָּה כְּגוֹן כּוֹסוֹת וְקִיתוֹנוֹת מֻתָּר לַהֲדִיחָן בְּכָל עֵת שֶׁאֵין קֶבַע לִשְׁתִיָּה. וְאֵין מַצִּיעִין אֶת הַמִּטּוֹת בְּשַׁבָּת כְּדֵי לִישֵׁן עֲלֵיהֶן לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲבָל מַצִּיעִין מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְשַׁבָּת:

ח אָסוּר לְהַטְבִּיל כֵּלִים טְמֵאִין בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי. אֲבָל אָדָם טָמֵא מֻתָּר לִטְבֹּל מִפְּנֵי שְׁנִרְאֶה כְּמֵיקֵר. וְאֵין מַזִּין עָלָיו בְּשַׁבָּת. הַמַּטְבִּיל כֵּלִים בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. בְּמֵזִיד לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּמֻתָּר לְהַטְבִּיל אֶת הַמַּיִם הַטְּמֵאִים בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. נוֹתְנָן בִּכְלִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה כְּגוֹן כְּלִי אֲבָנִים וּמַטְבִּיל הַכֵּלִים בַּמְּקֻוֶה עַד שֶׁיַּעֲלֶה מֵי הַמְּקֻוֶה עֲלֵיהֶן וְיִטְהָרוּ:

ט אֵין מַגְבִּיהִין תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שְׁנִרְאֶה כְּמְתַקֵּן דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה מְתֻקָּן:

י מְעַבֵּד מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת הוּא. וְהַמְרַכֵּךְ עוֹר בְּשֶׁמֶן כְּדֶרֶךְ שֶׁהָעַבְּדָנִים עוֹשִׂים חֲרִי זֶה מְעַבֵּד וְחַיָּב. לְפִיכָךְ לֹא יָסוּךְ אָדָם רַגְלוֹ בְּשֶׁמֶן וְהוּא בְּתוֹךְ הַמִּנְעָל אוֹ בְּתוֹךְ הַסַּנְדָּל הַחֲדָשִׁים. אֲבָל סָךְ הוּא אֶת רַגְלוֹ שֶׁמֶן וְלוֹבֵשׁ מִנְעָלוֹ אוֹ סַנְדָּלוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חֲדָשִׁים. וְסָךְ כָּל גּוּפוֹ שֶׁמֶן וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קַשְׁבְּלִיָּא חֲדָשָׁה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה הַשֶּׁמֶן מֵעֵט כְּדֵי שֶׁיִּצְחֲצַח הָעוֹר בִּלְבַד אֲבָל אִם הָיָה בִּכְשָׁרוֹ שֶׁמֶן הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁיִּרְכַּךְ הָעוֹר חֲרִי זֶה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְעַבְּדוֹ. וְהַכֹּל בַּחֲדָשִׁים אֲבָל בִּישָׁנִים מֻתָּר:

יא הַמְמָרֵחַ רִטְיָה בְּשַׁבָּת חַיָּב מִשּׁוּם מוֹחֵק אֶת הָעוֹר. לְפִיכָךְ אֵין סוֹתְמִין נֶקֶב בְּשַׁעֲנָה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ שֶׁמָּא יְמָרֵחַ וַאֲפִלּוּ בְּשֶׁמֶן אֵין סוֹתְמִין אֶת הַנֶּקֶב גְּזֵרָה מִשּׁוּם שַׁעֲנָה:

יב כּוֹתֵב מֵאָבוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ אָסוּר לִכְחֹל בַּפּוּךְ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּכוֹתֵב. וְאָסוּר לְלַוּוֹת וּלְהַלְווֹת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִכְתֹּב. וְכֵן אָסוּר לִקְנוֹת וְלִמְכֹּר וְלִשְׁכֹּר וּלְהַשְׁכִּיר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִכְתֹּב. לֹא יִשְׁכֹּר אָדָם פּוֹעֲלִים בְּשַׁבָּת וְלֹא יֹאמַר לַחֲבֵרוֹ לִשְׁכֹּר לוֹ פּוֹעֲלִין. אֲבָל לִשְׁאל וּלְהַשְׁאִיל מֻתָּר. שׁוֹאֵל אָדָם מֵחֲבֵרוֹ כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן וּבְלַבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ הַלְוֵינִי:

יג אֶחָד הַמּוֹכֵר בַּפֶּה אוֹ בִּמְסִירָה אָסוּר. [וְאָסוּר לִשְׁקל] בֵּין בְּמֹאזְנַיִם בֵּין שֶׁלֹּא בְּמֹאזְנַיִם. וּכְשֵׁם שֶׁאָסוּר לִשְׁקל כָּךְ אָסוּר לִמְנוֹת וְלִמְדֹּד בֵּין בִּכְלִי מִדָּה בֵּין בַּיָּד בֵּין בְּחֶבֶל:

יד אֵין דָּנִין בְּשַׁבָּת וְלֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין וְלֹא מְקַדְּשִׁין גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִכְתֹּב. וְאֵין מַקְדִּישִׁין וְלֹא מַעֲרִיכִין וְלֹא מַחֲרִימִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֵקֵחַ וּמִמְכָּר. וְאֵין מַגְבִּיהִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁזֶּה דּוֹמֶה לְמַקְדִּישׁ אוֹתָן פֵּרוֹת שֶׁהִפְרִישׁ. וְעוֹד מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִתַּקֵּן אוֹתָן בְּשַׁבָּת. וְאֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַבְּהֵמָה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִרְשֹׁם בְּסִיקְרָא. וּמַקְדִּישׁ אָדָם פִּסְחוֹ בְּשַׁבָּת וַחֲגִיגָתוֹ בְּיוֹם טוֹב שֶׁזּוֹ מִצְוַת הַיּוֹם הִיא. וּכְשֵׁם שֶׁאֵין מַקְדִּישִׁין כָּךְ אֵין מְקַדְּשִׁין מֵי חַטָּאת:

טו הַמַּגְבִּיהַּ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת בְּשַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם טוֹב בְּשׁוֹגֵג יֹאכַל מִמַּה שֶׁהִתְקִין. בְּמֵזִיד לֹא יֹאכַל עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ תִּקֵּן אֶת הַפֵּרוֹת. וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ אוֹ הַמַּעֲרִיךְ אוֹ הַמַּחֲרִים בְּשַׁבָּת בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב. וְכֵן הַמַּקְנֶה לַחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת קָנָה. מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֲבָל לֹא אֶת הַוַּדַּאי:

טז מִי שֶׁקָּרָא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי אוֹ לְמַעֲשֵׂר עָנִי שֶׁל וַדַּאי לֹא יִטְלֹם בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁיִּיחַד מְקוֹמָן מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת וַהֲרֵי הֵן יְדוּעִין וּמֻנָּחִין בְּצַד הַפֵּרוֹת. וְאִם הָיָה כֹּהֵן אוֹ עָנִי לְמוּדִים לֶאֱכל אֻצְלוֹ יָבוֹאוּ וְיֹאכְלוּ. וּבִלְבַד שֶׁיּוֹדִיעַ לַכֹּהֵן שֶׁזּוֹ שֶׁאֲנִי מַאֲכִילְךָ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיוֹדִיעַ לֶעָנִי שֶׁזּוּ שֶׁאֲנִי מַאֲכִילְךָ מַעֲשֵׂר עָנִי:

יז אָסוּר לְהָפִיס וּלְשַׂחֵק בְּקֻבְיָא בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֵקֵחַ וּמִמְכָּר. וּמֻפְלָס אָדָם עִם בָּנָיו וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ עַל מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה מִפְּנֵי שֶׁאֵין מַקְפִּידִין:

יח אָסוּר לְחַשֵּׁב חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן בְּשַׁבָּת בֵּין שֶׁעָבַר בֵּין שֶׁעֲתִיד לִהְיוֹת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִכְתֹּב. לְפִיכָךְ חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן צֹרֶךְ מֻתָּר לְחַשְּׁבָן. כֵּיצַד. כַּמָּה סְאִין תְּבוּאָה הָיָה לָנוּ בִּשָּׁנָה פְּלוֹנִית, כַּמָּה דִּינָרִין הוֹצִיא בְּחַתְנוּת בְּנוֹ, וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ שֶׁהֵן בִּכְלַל שִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁאֵין בָּהֶן צֹרֶךְ כְּלָל, הַמְחַשֵּׁב אוֹתָן בְּשַׁבָּת כִּמְחַשֵּׁב בְּחל:

יט אָסוּר לְקָרוֹת בְּשִׁטְרֵי הֶדְיוֹטוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא יְהֵא כְּדֶרֶךְ חל וְיָבֹא לִמְחֹק. מוֹנֶה אָדָם פְּרִפְרוֹתָיו וְאֶת אוֹרְחָיו מִפִּיו אֲבָל לֹא מִן הַכְּתָב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרָא בְּשִׁטְרֵי הֶדְיוֹטוֹת. לְפִיכָךְ אִם הָיוּ הַשֵּׁמוֹת חֲקוּקִין עַל הַטַּבָּלָה אוֹ עַל הַכּוֹתֶל מֻתָּר לְקָרוֹתָן מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מִתְחַלֵּף בִּשְׁטָר. וְאָסוּר לְקָרוֹת בִּכְתָב הַמְהַלֵּךְ תַּחַת הַצְּוָרָה וְתַחַת הַדְּיוֹקָנִי בְּשַׁבָּת. אַף לִקְרוֹת בַּכְּתוּבִים בְּשַׁבָּת בְּשָׁעַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ אָסוּר גְּזֵרָה מִשּׁוּם בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל אֶחָד יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְקוֹרֵא וְיִמָּנַע מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ:

כ נָפְלָה דְּלֵקָה בֶּחָצֵר בְּשַׁבָּת אֵינוֹ מַצִּיל כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בֶּחָצֵר לְחָצֵר אַחֶרֶת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמָּבוֹי אַף עַל פִּי שֶׁעֵרְבוּ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְכַבֶּה הַדְּלֵקָה כְּדֵי שֶׁיַּצִּיל מִפְּנֵי שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יַצִּיל אֶלָּא מָזוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ לְאוֹתוֹ שַׁבָּת וְכֵלִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּשַׁבָּת וּבְגָדִים שֶׁיָּכוֹל לִלְבֹּשׁ. שֶׁנִּמְצָא מִתְיָאֵשׁ מִן הַכֹּל וְאֵינוֹ בָּא לִידֵי כִּבּוּי. וְאִם לֹא עֵרְבוּ אַף מְזוֹנוֹ וְכֵלָיו אֵינוֹ מַצִּיל:

כא וּמַה הוּא מַצִּיל לְמְזוֹנוֹ. אִם נָפְלָה דְּלֵקָה בְּלֵילֵי שַׁבָּת מַצִּילִין מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת. הָרָאוּי לְאָדָם וְהָרָאוּי לִבְהֵמָה לִבְהֵמָה. נָפְלָה בְּשַׁחֲרִית מַצִּילִין מָזוֹן שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת. בְּמִנְחָה מַצִּילִין מָזוֹן סְעֻדָּה אַחַת:

כב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמַצִּיל בִּכְלִים הָרְבֵּה אוֹ שֶׁהָיָה מְמַלֵּא כְּלִי וּמוֹצִיאוֹ וּמְעָרֶה וְחוֹזֵר וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ שֵׁנִית הוּא שֶׁאֵין מַצִּיל אֶלָּא מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לוֹ. אֲבָל אִם הוֹצִיא כְּלִי אֶחָד בְּהוֹצָאָה אַחַת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה סְעֻדּוֹת מֻתָּר:

כג כֵּיצַד. מַצִּיל סַל מָלֵא כִּכָּרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה סְעֻדּוֹת. וְעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה וְחָבִית שֶׁל יַיִן. וְכֵן אִם פָּרַשׂ טַלִּיתוֹ וְקִבֵּץ בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא וְהוֹצִיאָהּ מְלֵאָה בְּבַת אַחַת מֻתָּר:

כד וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַצִּיל מָזוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ אוֹ כְּלִי אֶחָד שֶׁמַּחֲזִיק אֲפִלּוּ דָּבָר גָּדוֹל וַהֲרֵי הוּא שֶׁל מַצִּיל. וְאִם לֹא רָצָה הַמַּצִּיל לְקַחְתּוֹ וּנְתָנוֹ לִבְעָלָיו מֻתָּר לוֹ לִטֹּל מִמֶּנּוּ אַחַר הַשַּׁבָּת שְׂכַר עֲמָלוֹ וְאֵין זֶה שְׂכַר שַׁבָּת שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם מְלָאכָה וְלֹא אִסּוּר שֶׁלֹּא הוֹצִיאוֹ אֶלָּא בְּמָקוֹם

מְעֹרָב׃

כה הִצִּיל פַּת נְקִיָּה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמַצִּיל פַּת שֶׁאֵינָהּ נְקִיָּה. אֲבָל אִם הִצִּיל פַּת נְקִיָּה חוֹזֵר וּמַצִּיל פַּת נְקִיָּה. וּמַצִּיל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְשַׁבָּת אִם הָיָה יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֲבָל אֵינוֹ מַצִּיל בְּשַׁבָּת לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְיוֹם טוֹב. וְלֹא מִשַּׁבָּת זוֹ לְשַׁבָּת הַבָּאָה. וּמַה שֶּׁהוּא מַצִּיל לְלְבֹּשׁ. לוֹבֵשׁ כָּל מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל לְלְבֹּשׁ וְעוֹטֵף כָּל מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל לַעֲטֹף וּמוֹצִיא וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לוֹבֵשׁ וּמִתְעַטֵּף בְּכֵלָיו וּמוֹצִיא. וַהֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ כְּמוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁהֲרֵי מִן הַהֶפְקֵר הֵן זוֹכִין׃

כו מֵתָר לְהַצִּיל כָּל כְּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶצֵר לְחָצֵר אַחֶרֶת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמָּבוֹי וַאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עֵרְבוּ. וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה לַמָּבוֹי שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת וְלֹחִי אֶחָד. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ כְּתוּבִין אַשּׁוּרִית וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲבָל אִם הָיָה כְּתוּבִין בְּכָל לָשׁוֹן אוֹ בִּכְתָב אַחֵר אֵין מַצִּילִין אוֹתָן אֲפִלּוּ הָיָה שָׁם עֵרוּב. וּבְחֹל אָסוּר לִקְרוֹת בָּהֶם אֶלָּא מַנִּיחָן בִּמְקוֹם הַתֹּרֶף וְהֵן מִתְאַבְּדִין מֵאֲלֵיהֶן׃

כז הָיוּ כְּתוּבִין בְּסַם וּבְסִיקְרָא אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ כְּתָב שֶׁל קַיָּמָא הוֹאִיל וְהֵן כְּתוּבִין אַשּׁוּרִית וּבִלְשׁוֹן קֹדֶשׁ מַצִּילִין אוֹתָן. גִּלְיוֹן שֶׁל סְפָרִים שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה וְשֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה וְשֶׁבֵּין דַּף לְדַף וְשֶׁבְּתְחִלַּת הַסֵּפֶר וְשֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר אֵין מַצִּילִין אוֹתָן. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמֵעִין אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם וּמְעֻנָּנוֹת הַרְבֵּה שֶׁל תּוֹרָה אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה׃

כח סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְלֵקֵט שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ תֵּבוֹת שְׁלֵמוֹת וַאֲפִלּוּ בִּכְלָלָן (בראשית לא מז) ״יְגַר שָׂהֲדוּתָא״. וְכֵן אִם הָיְתָה בָּהּ פָּרָשָׁה שֶׁאֵין בָּהּ שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת וְיֵשׁ בָּהּ הַזְּכָרוֹת כְּגוֹן (במדבר י לה) ״וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן״. מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה. וּמַצִּילִין תִּיק הַסֵּפֶר עִם הַסֵּפֶר וְתִיק תְּפִלִּין עִם הַתְּפִלִּין אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכָן מָעוֹת׃

פרק כד

א יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם מִבִּיאִין לִידֵי מְלָאכָה וְאֵינָם מִבִּיאִין לִידֵי מְלָאכָה. וּמִפְּנֵי מָה נֶאֶסְרוּ מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) ״אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי״ וְנֶאֱמַר (ישעיה נח יג) ״וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר״. לְפִיכָךְ אָסוּר לְאָדָם לְהַלֵּךְ בַּחֲפָצָיו בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ לְדַבֵּר בָּהֶן כְּגוֹן שֶׁיְּדַבֵּר עִם שֶׁתָּפוֹ מַה שֶּׁיִּמְכֹּר לָמָחָר אוֹ מַה יִּקְנֶה אוֹ הֵיאַךְ יִבְנֶה בַּיִת זֶה וּבְאֵי זֶה סְחוֹרָה יֵלֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. כָּל זֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָסוּר שֶׁנֶּאֱמַר וְדַבֵּר דָּבָר דִּבּוּר אָסוּר הִרְהוּר מֻתָּר׃

ב אָסוּר לְאָדָם לִפְקֹד גְּנוּתָיו וּשְׁדוֹתָיו בְּשַׁבָּת כְּדֵי לִרְאוֹת מַה הֵן צְרִיכִין אוֹ הֵיאַךְ הֵן פֵּרוֹתֵיהֶן. שֶׁהֲרֵי זֶה מְהַלֵּךְ לַעֲשׂוֹת חֶפְצוֹ. וְכֵן אָסוּר לְאָדָם שֶׁיֵּצֵא בְּשַׁבָּת עַד סוֹף הַתְּחוּם וְיֵשֵׁב שָׁם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹב לַעֲשׂוֹת חֲפָצָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי נִמְצָא הִלּוּכוֹ בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹת חֲפָצָיו׃

ג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהֶחְשִׁיךְ עַל הַתְּחוּם לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁאָסוּר בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹתוֹ. אֲבָל אִם הֶחְשִׁיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה מֻתָּר. כֵּיצַד. אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְהָבִיא פֵּרוֹת מְחֻבָּרִין אוֹ לִשְׁפֹּר פּוֹעֲלִין. אֲבָל מַחְשִׁיךְ הוּא לִשְׁמֹר פֵּרוֹת שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לִשְׁמֹר בְּשַׁבָּת. וּמַחְשִׁיךְ לְהָבִיא בְּהֵמָה אוֹ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין. שֶׁהַבְּהֵמָה קוֹרֵא לָהּ וְהִיא בָּאָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא חוּץ לַתְּחוּם. וּפֵרוֹת תְּלוּשִׁין אִלּוּ הָיוּ שָׁם מְחִצּוֹת הָיָה מֻתָּר לַהֲבִיאָן בְּשַׁבָּת. וְכֵן אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ לְכָרְךָ פְּלוֹנִי אֲנִי הוֹלֵךְ לְמָחָר שֶׁאִם הָיוּ שָׁם בּוּרְגָנִים הָיָה הוֹלֵךְ לְשָׁם בְּשַׁבָּת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ד מֻתָּר לְאָדָם לוֹמַר לְפוֹעֵל הַנִּרְאֶה שֶׁתַּעֲמֹד עִמִּי לָעֶרֶב. אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ הֱיֵה נָכוֹן לִי לָעֶרֶב שֶׁנִּמְצָא עוֹשֶׂה חֶפְצוֹ בְּשַׁבָּת. וְאָסוּר לָרוּץ וּלְדַלֵּג בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) ״מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ״ שֶׁלֹּא יְהֵא הִלּוּכְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּהִלּוּכְךָ שֶׁל חֹל. וְיוֹרֵד אָדָם לְבוֹר וְשִׂיחַ וּמְעָרָה אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה אַמָּה וּמְטַפֵּס וְיוֹרֵד וְשׁוֹתֶה וּמְטַפֵּס וְעוֹלֶה. וְאָסוּר לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) ״וְדַבֵּר דָּבָר״ שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל׃

ה מֻתָּר לָרוּץ בְּשַׁבָּת לְדָבָר מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁיָּרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. וּמְחַשְּׁבִין חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁל מִצְוָה וּמוֹדְדִין מְדִידָה שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן מְקֻוֶּה לֵידַע אִם יֵשׁ כַּשִּׁעוּר אוֹ בֶּגֶד לֵידַע אִם מְקֻבָּל טֻמְאָה. וּפוֹסְקִין צְדָקָה לָעֲנִיִּים. וְהוֹלְכִין לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וַאֲפִלּוּ לְטַרְטִיאוֹת וּטְרַקְלִין שֶׁל כּוּתִים לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי רַבִּים בְּשַׁבָּת. וּמְשַׁדְּכִין עַל הַתִּינוֹקֶת לֵיאָרֵס וְעַל הַתִּינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר וּלְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת. וּמְבַקְּרִין חוֹלִין וּמְנַחֲמִים אֲבֵלִים. וְהַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה אוֹמֵר שַׁבָּת הִיא מִלְּזָעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא. וּמַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי כַּלָּה וְעַל עִסְקֵי הַמֵּת לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִין. וְאוֹמֵר לוֹ לֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי לֹא מָצָאתָ שָׁם הָבֵא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי לֹא מָצָאתָ בְּמָנֶה הָבֵא בְּמָאתַיִם. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִזְכֹּר לוֹ סְכוּם מֵקַח. שֶׁכָּל אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִצְוָה הֵן וְנֶאֱמַר (ישעיה נח יג) ״עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ״ וְכוּ׳ חֲפָצְךָ אָסוּרִין חֶפְצֵי שָׁמַיִם מֻתָּרִין׃

ו מַפְלִיגִין בַּיָּם הַגָּדוֹל בְּעֶרֶב שַׁבָּת לִדְבַר מִצְוָה וּפוֹסֵק עִמּוֹ לִשְׁבֹּת וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת. וּמְפִירִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת בֵּין לְצֹרֶךְ שַׁבָּת בֵּין שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ שַׁבָּת. וְנִשְׁאָלִין לְחָכָם עַל הַנְּדָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת וּמַתִּירִין אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לָהֶן פְּנַאי לְהַתִּירָן קֹדֶם הַשַּׁבָּת שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ מִצְוָה הֵן:

ז אֵין עוֹנְשִׁין בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהָעֹנֶשׁ מִצְוַת עֲשֵׂה אֵינָהּ דּוֹחָה שַׁבָּת. כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּבֵית דִּין מַלְקוֹת אוֹ מִיתָה אֵין מַלְקִין אוֹתוֹ וְאֵין מְמִיתִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לה ג) "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" זוֹ אַזְהָרָה לְבֵית דִּין שֶׁלֹּא יִשְׁרְפוּ בְּשַׁבָּת מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב שְׂרֵפָה וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר עֲנָשִׁין:

ח מֵתָר לְאָדָם לִשְׁמֹר פֵּרוֹתָיו בְּשַׁבָּת בֵּין תְּלוּשִׁים בֵּין מְחֻבָּרִין. וְאִם בָּא אָדָם לִטֹּל מֵהֶן אוֹ בְּהֵמָה וְחַיָּה לֶאֱכֹל מֵהֶן גּוֹעֵר בָּהֶן וּמַכֶּה בָּהֶם וּמַרְחִיקָן. וַהֲלֹא דָּבָר זֶה מֻתָּר לְאָדָם לִשְׁמֹר פֵּרוֹתָיו בְּשַׁבָּת בֵּין תְּלוּשִׁים בֵּין מְחֻבָּרִין. וְאִם בָּא אָדָם לִטֹּל מֵהֶן אוֹ בְּהֵמָה וְחַיָּה לֶאֱכֹל מֵהֶן גּוֹעֵר בָּהֶם וּמַכֶּה בָּהֶם וּמַרְחִיקָן. וַהֲלֹא דָּבָר זֶה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נֶאֱסַר אֶלָּא לְהַקְנוֹת לְעַצְמוֹ חֲפָצִים שֶׁאֵינָן עַתָּה מְצוּיִים אוֹ לְהִשְׁתַּכֵּר וּלְהַרְוִיחַ וּלְהַטָּפֵל בַּהֲנָאָה שֶׁתָּבוֹא לְיָדוֹ. אֲבָל לִשְׁמֹר מָמוֹנוֹ שֶׁכְּבָר בָּא לְיָדוֹ עַד שֶׁיַּעֲמֹד כְּמוֹת שֶׁהוּא מֻתָּר. הָא לְמָה זֶּה דּוֹמֶה לְנוֹעֵל בֵּיתוֹ מִפְּנֵי הַגַּנָּבִים:

ט הַמְשַׁמֵּר זְרָעָיו מִפְּנֵי הָעוֹפוֹת וּמִקְשָׁאָיו וּמִדְלָעָיו מִפְּנֵי הַחַיָּה לֹא יְסַפֵּק וְלֹא יְרַקֵּד כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בְּחֹל גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִטֹּל צְרוֹר וְיִזְרֹק אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים:

י כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֶלָּא בְּעַצְמוֹ שֶׁל יוֹם הוּא שֶׁהֵן אֲסוּרִין אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מֻתָּרִין. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה שָׁם דָּבָר מִצְוָה אוֹ דְּחַק. כֵּיצַד. מֻתָּר לוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לַעֲלוֹת בָּאִילָן אוֹ לָשׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם לְהָבִיא לוּלָב אוֹ שׁוֹפָר. וְכֵן מוֹרִיד מִן הָאִילָן אוֹ מוֹצִיא מִן הַכַּרְמְלִית עֵרוּב שֶׁעָשָׂה. וְכֵן אִם הָיָה טָרוּד וְנֶחְפָּז וְנִצְרָךְ לְדָבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת חֲרֵי זֶה מֻתָּר. אֲבָל אִם לֹא הָיָה שָׁם דְּחַק וְלֹא דָּבָר מִצְוָה אָסוּר. לְפִיכָךְ אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר הַפְרָשַׁת הַמַּעֲשֵׂר בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם שְׁבוּת. אֲבָל מְעַשְּׂרִים אֶת הַדְּמַאי:

יא קָטָן שֶׁעָשָׂה בְּשַׁבָּת דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת כְּגוֹן שֶׁתָּלַשׁ מֵעֲצִין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב אוֹ טִלְטֵל בְּכַרְמְלִית אֵין בֵּית דִּין מְצַוִּין לְהַפְרִישׁוֹ. וְכֵן אִם הִנִּיחוֹ אָבִיו אֵין מְמַחִין בְּיָדוֹ:

יב אָסְרוּ חֲכָמִים לְטַלְטֵל מִקְצָת דְּבָרִים בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחֹל. וּמִפְּנֵי מָה נָגְעוּ בְּאִסּוּר זֶה. אָמְרוּ וּמָה אִם הִזְהִירוּ נְבִיאִים וְצִוּוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה הִלּוּכָךְ בְּשַׁבָּת כְּהִלּוּכְךָ בְּחֹל וְלֹא שִׂיחַת הַשַּׁבָּת כְּשִׂיחַת הַחֹל שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) "וְדִבֶּר דָּבָר" קַל וָחֹמֶר שֶׁלֹּא יִהְיֶה טִלְטוּל בְּשַׁבָּת כְּטִלְטוּל בְּחֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּיוֹם חֹל בְּעֵינָיו וְיָבוֹא לְהַגְבִּיהַּ וּלְתַקֵּן כֵּלִים מִפְּנֵי לְפָנָּה אוֹ מִבֵּית לַבַּיִת אוֹ לְהַצְנִיעַ אֲבָנִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהֲרֵי הוּא בָּטֵל וְיוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וִיבַקֵּשׁ דָּבָר שֶׁיִּתְעַסֵּק בּוֹ וְנִמְצָא שֶׁלֹּא שָׁבַת וּבִטֵּל הַטַּעַם שֶׁנֶּאֱמַר בְּתוֹרָה (שמות כב יב) (דברים ה יג) "לְמַעַן יָנוּחַ":

יג וְעוֹד כְּשֶׁיִּבְקַר וְיִטַּלְטֵל כֵּלִים שֶׁמְּלַאכְתָּן לְאִסּוּר אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְעַסֵּק בָּהֶן מְעַט וְיָבֹא לִידֵי מְלָאכָה. וְעוֹד מִפְּנֵי שֶׁמִּקְצָת הָעָם אֵינָם בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת אֶלָּא בְּטֵלִין כָּל יְמֵיהֶן כְּגוֹן הַסַּנְדְּלִין וְיוֹשְׁבֵי קָרָנוֹת שֶׁכָּל יְמֵיהֶן הֵן שׁוֹבְתִים מִמְּלָאכָה וְאִם יִהְיֶה מֻתָּר לְהַלֵּךְ וּלְטַלְטֵל כִּשְׁאָר הַיָּמִים נִמְצָא שֶׁלֹּא שָׁבַת שְׁבִיתָה כָּל יְמֵיהֶן כְּגוֹן הַסַּנְדְּלִין וְיוֹשְׁבֵי קָרָנוֹת שֶׁכָּל יְמֵיהֶן הֵן שׁוֹבְתִים מִמְּלָאכָה וְאִם יִהְיֶה מֻתָּר לְהַלֵּךְ וּלְטַלְטֵל כִּשְׁאָר הַיָּמִים נִמְצָא שֶׁלֹּא שָׁבַת שְׁבִיתָה הַנִּכֶּרֶת. לְפִיכָךְ שְׁבִיתָה מִדְּבָרִים אֵלּוּ הִיא שְׁבִיתָה הַשָּׁוָה בְּכָל אָדָם. וּמִפְּנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ נָגְעוּ בְּאִסּוּר הַטִּלְטוּל. וְאָסְרוּ שֶׁלֹּא יְטַלְטֵל אָדָם בְּשַׁבָּת אֶלָּא כֵּלִים הַצָּרִיךְ לָהֶם כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

פרק כה

א יֵשׁ כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר וְהוּא הַכְּלִי שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ בְּשַׁבָּת דָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ בְּחֹל. כְּגוֹן כּוֹס לִשְׁתּוֹת בּוֹ וּקְעָרָה לֶאֱכֹל בָּהּ וְסַכִּין לַחְתּוֹךְ בּוֹ בָּשָׂר וּפַת וְקַרְנָס לִפְצֹעַ בּוֹ אֱגוֹזִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

ב וְיֵשׁ כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר וְהוּא הַכְּלִי שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ בְּשַׁבָּת דָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ. כְּגוֹן מַכְתֶּשֶׁת וְרֵיחַיִם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁאָסוּר לִכְתֹּשׁ וְלִטְחֹן בְּשַׁבָּת:

ג כָּל כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר בֵּין הָיָה שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל אֶבֶן אוֹ שֶׁל מַתֶּכֶת מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת. בֵּין בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי בֵּין לְצֹרֶךְ מְקוֹמוֹ בֵּין לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ. וְכָל כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר בֵּין הָיָה שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל אֲבָנִים אוֹ שֶׁל מַתֶּכֶת מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת בֵּין לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ בֵּין לְצֹרֶךְ מְקוֹמוֹ אֲבָל בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי אָסוּר:

ד כֵּיצַד. מְטַלְטֵל הוּא אֶת הַקְּעָרָה שֶׁל עֵץ לֶאֱכֹל בָּהּ אוֹ לִישֵׁב בִּמְקוֹמָהּ. אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּגָּנֵב. וְזֶה הוּא בִּשְׁבִיל עַצְמָהּ. וְכֵן אִם טִלְטֵל אוֹתָהּ מִן הַחַמָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְיַבֵּשׁ וְתִשָּׁבֵר אוֹ מִן הַגְּשָׁמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְפַּח וְתִפָּסֵד חֲרֵי זֶה מְטַלְטֵל בִּשְׁבִיל עַצְמָהּ וּמֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁמְּלַאכְתָּהּ לְהֶתֵּר:

ה וְכֵן מְטַלְטֵל הוּא הָרַחַיִם אוֹ הַמַּכְתֶּשֶׁת לְשַׁבֵּר עָלֶיהָ אֱגוֹזִים אוֹ לַעֲלוֹת עָלֶיהָ לַמִּטָּה וְזֶה הוּא לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ אוֹ לְיַשֵּׁב בִּמְקוֹמוֹ. אֲבָל אֵינוֹ מְטַלְטְלָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁבֵר וְלֹא כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּגָּנֵב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו וְכָל שֶׁאֵינוֹ כְּלִי כְּגוֹן אֲבָנִים וּמָעוֹת וְקָנִים וְקוֹרוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אָסוּר לְטַלְטְלָן. אֶבֶן גְּדוֹלָה אוֹ קוֹרָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נִטֶּלֶת בַּעֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם אִם יֵשׁ תּוֹרַת כְּלִי עָלֶיהָ מְטַלְטָלִים אוֹתָהּ. דַּלְתוֹת הַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן כֵּלִים לֹא הוּכְנוּ לְטַלְטֵל לְפִיכָךְ אִם נִתְפָּרְקוּ אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְכֵן הֶעָפָר וְהַחוֹל וְהַמֵּת אֵין מְזִיזִין אוֹתָן מִמְּקוֹמָן. וּבֶן שְׁמוֹנָה חַי הֲרֵי הוּא כְּאֶבֶן וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ:

ז מֻתָּר לְטַלְטֵל הַכְּלִי אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ אֶלָּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלָאכָה שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה לְתַשְׁמִישָׁהּ. כֵּיצַד. נוֹטֵל אָדָם קֶרֶנֶס לִפְצֹעַ בּוֹ אֱגוֹזִים. קוֹרְדוֹם לַחְתֹּךְ בּוֹ דְּבֵלָה. מַגֵּרָה לְגָרֵר בָּהּ אֶת הַגְּבִינָה. מַגְרֵפָה לִגְרֹף בָּהּ אֶת הַגְּרוֹגָרוֹת. אֶת הָרַחַת וְאֶת הַמַּזְלֵג לָתֵת עָלָיו אֹכֶל לְקֶטֶן. אֶת הַכּוֹשׁ וְאֶת הַכַּרְכָּר לִתְחֹב בּוֹ. מַחַט שֶׁל סַקָּאִין לִפְתֹּחַ בּוֹ אֶת הַדֶּלֶת. אֶת הַמַּכְתֶּשֶׁת לְיַשֵּׁב עָלֶיהָ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח וּמְטַלְטֵל אָדָם מַחַט שֶׁל יָד הַשְׁלֵמָה לִטֹּל בָּהּ אֶת הַקּוֹץ. אֲבָל אִם נִטַּל הַקָּצֶה הַנָּקוּב שֶׁלָּהּ אוֹ הַקָּצֶה הַחַד שֶׁלָּהּ אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. וְאִם הָיְתָה גֹּלֶם וַעֲדַיִן לֹא נִקְּבָה מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ:

ט כָּל כְּלִי שֶׁמַּקְפִּיד עָלָיו שֶׁמָּא יִפְחֲתוּ דָּמָיו כְּגוֹן כֵּלִים הַמְּקֻצִּים לִסְחוֹרָה וּכְלִים הַיְקָרִים בְּיוֹתֵר שֶׁמַּקְפִּיד עֲלֵיהֶן שֶׁמָּא יִפָּסְדוּ אָסוּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא מֻקְצֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן כִּיס. כְּגוֹן הַמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיָתֵד שֶׁל מַחְרֵשָׁה וְסַכִּין שֶׁל טַבָּחִים וְחֶרֶב שֶׁל אוּשְׁכָּפִים וְחִצִּין הַחֲרֻשִׁים וְקַרְנָס שֶׁל בַּשָּׂמִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

י כָּל כְּלִי שֶׁהַקְּצָה מֵחֲמַת הָאִסּוּר אָסוּר לְטַלְטְלוֹ. כְּגוֹן נֵר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּשַׁבָּת וְהַמְּנוֹרָה שֶׁהָיָה הַנֵּר עָלֶיהָ וְשֻׁלְחָן שֶׁהָיוּ עָלָיו מָעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁכָּבָה הַנֵּר אוֹ שֶׁנָּפְלוּ הַמָּעוֹת אָסוּר לְטַלְטְלָן. שֶׁכָּל כְּלִי שֶׁהָיָה אָסוּר לְטַלְטְלוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נֶאֱסַר לְטַלְטְלוֹ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁהָלַךְ הַדָּבָר שֶׁגָּרַם לוֹ הָאִסּוּר:

יא אֲבָל כְּלִי הַמֻּקְצֶה מֵחֲמַת מְאוּסוֹ כְּגוֹן נֵר יָשָׁן שֶׁל נֵפְט וּכְלֵי הַצוֹאָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מֻתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת אִם הֵצְרִךְ לָהֶן:

יב כָּל הַכֵּלִים הַנִּטָּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁנִּתְפָּרְקוּ דַּלְתוֹתֵיהֶן כְּגוֹן דַּלְתוֹת שִׁדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל בֵּין שֶׁנִּתְפָּרְקוּ בְּשַׁבָּת בֵּין שֶׁנִּתְפָּרְקוּ קֹדֶם הַשַּׁבָּת מֻתָּר לְטַלְטֵל אוֹתָן דְּלָתוֹת. וְכֵן כָּל הַכֵּלִים הַנִּטָּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בֵּין קֹדֶם הַשַּׁבָּת בֵּין בְּשַׁבָּת שִׁבְרֵיהֶן נִטָּלִין וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ שִׁבְרֵיהֶן עוֹשִׂין מֵעֵין מְלַאכְתָּן. כֵּיצַד. שִׁבְרֵי עֲרֵבָה לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הֶחָבִית. שִׁבְרֵי זְכוּכִית לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הַפַּךְ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל אִם אֵין הַשְּׁבָרִים רְאוּיִין לִמְלַאכְתָּן כְּלָל אָסוּר לְטַלְטְלָן:

יג כָּל כְּסוּיֵי הַכֵּלִים נִטָּלִים בְּשַׁבָּת וְהוּא שֶׁיֵּשׁ תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן. הָיָה כְּלִי מְחֻבָּר בַּקַּרְקַע כְּגוֹן חָבִית הַטְּמוּנָה בָּאָרֶץ. אִם יֵשׁ בַּכְּסוּי שֶׁלָּהּ בֵּית אֲחִיזָה מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ וְאִם לָאו אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ. וְכֵן כְּסוּיֵי הַקַּרְקָעוֹת כְּגוֹן בּוֹרוֹת וַחֲרִיצִין אֵין מְטַלְטְלִין כְּסוּי שֶׁלָּהֶן אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בֵּית אֲחִיזָה. כְּסוּי הַתַּנּוּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ בֵּית אֲחִיזָה מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ:

יד שְׁנֵי דְּבָרִים אֶחָד אָסוּר לְטַלְטְלוֹ וְאֶחָד מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ וְהֵן סְמוּכִים זֶה לָזֶה אוֹ זֶה עַל זֶה אוֹ זֶה בָּזֶה וּבִזְמַן שֶׁמְּטַלְטְלִין אֶחָד מֵהֶן יְטַלְטֵל הַשֵּׁנִי. אִם הָיָה צָרִיךְ לְדָבָר שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטְלוֹ מְטַלְטְלוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁדָּבָר הָאָסוּר מִטַּלְטֵל עִמּוֹ. וְאִם צָרִיךְ לְטַלְטֵל דָּבָר הָאָסוּר לֹא יְטַלְטְלֶנּוּ בְּאוֹתוֹ דָּבָר הַמֻּתָּר:

טו כֵּיצַד. פַּגָּה שֶׁהָיְתָה טְמוּנָה בְּתֶבֶן וַחֲרָרָה שֶׁהָיְתָה עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים תּוֹחֲבָן בְּכוֹשׁ אוֹ בְּכַרְכָּר וְנוֹטְלָן וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתֶּבֶן וְהַגֶּחָלִים נִגָּעָרִים בְּשַׁבָּת בִּשְׁעַת נְטִילָה. וְכֵן לֶפֶת אוֹ צְנוֹנוֹת שֶׁהָיוּ טְמוּנִים בְּעָפָר וּמְקֻצָּת הֶעָלִים מְגֻלִּים שׁוֹמְטָן בְּשַׁבָּת בֶּעָלֶה שֶׁלָּהֶן וְאַף עַל פִּי שֶׁהֶעָפָר נִנְעָר. אֲבָל אִם הָיָה כְּפָר אוֹ תִּינוֹק עַל גַּבֵּי הָאֶבֶן אוֹ עַל גַּבֵּי הַקּוֹרָה לֹא יְטַלְטֵל הָאֶבֶן אוֹ הַקּוֹרָה בַּכְּפָר אוֹ בַּתִּינוֹק שֶׁיֵּשׁ עָלָיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

טז נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּעֲגוּעִין עָלָיו וְהָאֶבֶן בְּיָדוֹ אֲבָל לֹא דִּינָר שֶׁאִם יִפֹּל הַדִּינָר יִטָּלֵנוּ הָאָב בְּיָדוֹ. כַּלְכָּלָה שֶׁהָיְתָה נְקוּבָה וְסָתַם נָקֵב שֶׁלָּהּ בְּאֶבֶן מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ שֶׁהֲרֵי הָאֶבֶן נַעֲשֵׂית כְּדֶפֶן. הָיְתָה הַכַּלְכָּלָה מְלֵאָה פֵּרוֹת וְהָאֶבֶן בְּתוֹךְ הַפֵּרוֹת אִם הָיוּ הַפֵּרוֹת רְטֻבִּים כְּגוֹן עֲנָבִים וְתוּתִים נוֹטֵל אוֹתָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא שֶׁאִם יְנַעֵר הַפֵּרוֹת יִטָּנְפוּ בֶּעָפָר וּבִמְקוֹם הֶפְסֵד לֹא גָּזְרוּ:

יז חָבִית שֶׁשָּׁכַח אֶבֶן עַל פִּיהָ מַטָּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת. הָיְתָה בֵּין הֶחָבִיּוֹת וְהָאֶבֶן עָלֶיהָ מַגְבִּיהָּה לְמָקוֹם אַחֵר וּמַטָּה עַל צִדָּהּ שָׁם וְהָאֶבֶן נוֹפֶלֶת. וְכֵן הַשּׁוֹכֵחַ מָעוֹת עַל הַכַּר וְצָרַךְ לַכַּר נוֹעֵר אֶת הַכַּר וְהֵן נוֹפְלוֹת. וְאִם צָרִיךְ לִמְקוֹם הַכַּר נוֹטֵל אֶת הַכַּר וְהַמָּעוֹת עָלָיו. אֲבָל אִם הִנִּיחַ הַמָּעוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת עַל הַכַּר אוֹ הִנִּיחַ הָאֶבֶן עַל פִּי הֶחָבִית הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין לְטַלְטְלָן וַאֲפִלּוּ נִטְלוּ הַמָּעוֹת וְהָאֶבֶן שֶׁהֲרֵי נַעֲשׂוּ בְּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר:

יח הָאֶבֶן שֶׁבְּקֵרוּיָה אִם מְמַלְּאִין בָּהּ וְאֵינָהּ נוֹפֶלֶת הֲרֵי הִיא כְּמִקְצַת הַקֵּרוּיָה וּמֻתָּר לְמַלְּאוֹת בָּהּ וְאִם לָאו אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ. בֶּגֶד שֶׁעַל הַקֻּנָּה שׁוֹמְטוֹ מֵעַל הַקֻּנָּה:

יט פֵּרוֹת שֶׁאָסוּר לֶאֱכל כְּגוֹן פֵּרוֹת שֶׁאֵינָם מְעֻשָּׂרִין אֲפִלּוּ הֵן חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר מִדִּבְרֵיהֶם אוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָה טְמֵאָה אוֹ תְּרוּמָה טְמֵאָה אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֻקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ כְּהִלְכָתָן אָסוּר לְטַלְטְלָן. אֲבָל הַדְּמַאי הוֹאִיל וְרָאוּי לָעֲנִיִּים וְכֵן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֻקְדֵּשׁ שֶׁפָּדָאן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן הַחֹמֶשׁ מֻתָּר לְטַלְטְלָן׃

כ מְטַלְטֵל יִשְׂרָאֵל הַתְּרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לוֹ. וּמְטַלְטְלִין תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם הַטְּהוֹרָה אוֹ עִם הַחֻלִּין אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם בְּכְלִי אֶחָד. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיְתָה הַטְּהוֹרָה לְמַטָּה וְהָיוּ פֵּרוֹת הַמִּתְטַנְּפִין בַּקַּרְקַע שֶׁאִם יְנַעֵר אוֹתָן יִפָּסְדוּ. אֲבָל אִם הָיוּ אֲגוֹזִים וּשְׁקֵדִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן נוֹעֵר הַכְּלִי וְנוֹטֵל הַטְּהוֹרָה אוֹ הַחֻלִּין וּמַנִּיחַ הַטְּמֵאָה. וְאִם הָיָה צָרִיךְ לִמְקוֹם הַכְּלִי בֵּין שֶׁהַטְּהוֹרָה לְמַעְלָה בֵּין שֶׁהָיְתָה לְמַטָּה מְטַלְטֵל הַכֹּל כְּאֶחָד׃

כא נִדְבָּךְ שֶׁל אֲבָנִים שֶׁחָשַׁב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם אִם לִמְדוּם מֻתָּר לִישֵׁב עֲלֵיהֶן לְמָחָר וְאִם לָאו אָסוּר. חֲרָיוֹת שֶׁל דֶּקֶל שֶׁגְּדָרָן לְעֵצִים וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן מֵעֶרֶב שַׁבָּת לִישִׁיבָה מֻתָּר לְטַלְטְלָן. וְכֵן אִם יָשַׁב עֲלֵיהֶן מִבְּעוֹד יוֹם מֻתָּר לְטַלְטְלָן׃

כב הַקַּשׁ שֶׁעַל הַמִּטָּה לֹא יְנַעְנְעֶנּוּ בְּיָדוֹ אֲבָל מְנַעְנְעוֹ בְּגוּפוֹ. וְאִם הוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְכֵן אִם הָיָה עָלָיו כַּר אוֹ סָדִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מְנַעְנְעוֹ בְּיָדוֹ שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁיָּשַׁב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם. הַמַּכְנִיס קַפָּה שֶׁל עָפָר בְּבֵיתוֹ אִם יֵחַד לָהּ קֶרֶן זָוִית מֵעֶרֶב שַׁבָּת מְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת וְעוֹשֶׂה בּוֹ כָּל צָרְכָּיו׃

כג אָסוּר לְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּסוֹתֵר. כֵּיצַד. לֹא יִתֵּן כְּלִי תַּחַת הַגֶּר בְּשַׁבָּת לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁמֶן הַנּוֹטֵף. שֶׁהַשֶּׁמֶן שֶׁבַּגֶּר אָסוּר לְטַלְטְלוֹ וּכְשֶׁיִּפּוֹל לַכְּלִי יֵאָסֵר טִלְטוּל הַכְּלִי שֶׁהָיָה מֻתָּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. לְפִיכָךְ אֵין נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַתַּרְנְגֹלֶת לְקַבֵּל בֵּיצָתָהּ. אֲבָל כּוֹפֶה הוּא הַכְּלִי עָלֶיהָ. וְכֵן כּוֹפֶה הַכְּלִי עַל כָּל דָּבָר שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ שֶׁהֲרֵי לֹא בִּטְּלוֹ שֶׁאִם יַחְפֹּץ יִטְּלֶנּוּ׃

כד נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף וְאִם נִתְמַלֵּא הַכְּלִי שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאֵינוֹ נִמְנָע. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה הַדֶּלֶף רָאוּי לְרַחְיָצָה אֲבָל אִם אֵינוֹ רָאוּי אֵין נוֹתְנִין וְאִם נָתַן מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בַּמַּיִם הַמְּאוּסִין שֶׁבּוֹ. שֶׁאֵין עוֹשִׂין גֹּרֶף שֶׁל רְעִי לְכַתְּחִלָּה׃

כה חָבִית שֶׁל טֶבֶל שֶׁנִּשְׁבְּרָה מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ הוֹאִיל וְאִם עָבַר וְתִקְּנוֹ מְתֻקָּן הֲרֵי הוּא כְּמִתְקָן. וְנוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַגֶּר לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן מַמָּשׁ וּמֻתָּר לְטַלְטֵל הַכְּלִי. קוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה אֵין סוֹמְכִין אוֹתָהּ בְּסַפְסָל אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּטָּה אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ רְוָחִים וְכָל זְמַן שֶׁיִּחְפֹּץ יִטְלֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ. פּוֹרְסִין מַחְצֶלֶת עַל גַּבֵּי אֲבָנִים בְּשַׁבָּת אוֹ עַל גַּבֵּי כַּרֶּה דְּבוּרִים בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לָצוּד שֶׁהֲרֵי נוֹטְלָהּ בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. וְכוֹפִין אֶת הַסַּל בְּשַׁבָּת לִפְנֵי הָאֶפְרוֹחִים בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעֲלוּ עָלָיו וְיֵרְדוּ שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ כְּשֶׁיֵּרְדוּ מֵעָלָיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

כו בְּהֵמָה שֶׁנָּפְלָה לְבוֹר אוֹ לְאַמַּת הַמַּיִם אִם יָכוֹל לִתֵּן לָהּ פַּרְנָסָה בִּמְקוֹמָהּ מְפַרְנְסִין אוֹתָהּ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְאִם לָאו מֵבִיא כֶּרִים וּכְסָתוֹת וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ וְאִם עָלְתָה עָלְתָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ שֶׁהֲרֵי מַשְׁלִיכוֹ לַבּוֹר לְתוֹךְ הַמַּיִם מִפְּנֵי צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים לֹא גָּזְרוּ. וְאָסוּר לְהַעֲלוֹתָהּ בְּיָדוֹ. וְכֵן אֵין עוֹקְרִין בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף בְּחָצֵר אֲבָל דּוֹחִין אוֹתָן עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ. וּמְדַדִּין עֲגָלִים וּסְיָחִים. תַּרְנְגֹלֶת שֶׁבָּרְחָה אֵין מְדַדִּין אוֹתָן מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִשְׁמֶטֶת מִן הַיָּד וְנִמְצְאוּ אֲגַפֶּיהָ נִתְלָשִׁין אֲבָל דּוֹחִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּכָּנֵס׃

פרק כו

א כָּל כְּלֵי הָאוֹרֵג וַחֲבָלָיו וְקָנִים שֶׁלּוֹ מֻתָּר לְטַלְטְלָן כִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר חוּץ מִכֹּבֶד הָעֶלְיוֹן וְכֹבֶד הַתַּחְתּוֹן לְפִי שֶׁאֵין נִטָּלִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן תְּקוּעִין. וְכֵן הָעַמּוּדִים שֶׁל אוֹרֵג אָסוּר לְטַלְטְלָן שֶׁמָּא יְתַקֵּן הַגַּמּוֹת שֶׁלָּהֶן. וּשְׁאָר כְּלֵי הָאוֹרֵג מֻתָּרִין׃

ב מִכְבָּדוֹת שֶׁל תְּמָרָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁמְּכַבְּדִין בָּהֶן אֶת הַקַּרְקַע הֲרֵי הֵן כִּכְלֵי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֻתַּר שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לְכַבֵּד בְּשַׁבָּת. לְבֵנִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מִן הַבִּנְיָן הֲרֵי הֵן כִּכְלֵי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֻתַּר מִפְּנֵי שֶׁרְאוּיִין לְהָסֵב עֲלֵיהֶן שֶׁהֲרֵי שָׁפִין אוֹתָן וּמְתַקְּנִין אוֹתָן. וְאִם צָבַר אוֹתָן הֲרֵי הֵקֶצֶם וְאָסוּר לְטַלְטְלָם׃

ג חֶרֶס קָטָנָּה מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ אֲפִלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הוֹאִיל וּרְאוּיָה הִיא בְּחָצֵר לְכַסּוֹת בָּהּ פִּי כְּלִי קָטָן. מְגוּפַּת חָבִית שֶׁנִּתְכַּתְּתָה הִיא וּשְׁבָרֶיהָ מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ וְאִם זְרָקָהּ לָאַשְׁפָּה מִבְּעוֹד יוֹם אָסוּר לְטַלְטְלָהּ. כְּלִי שֶׁנִּתְרוֹעֵעַ לֹא יִתְלֹשׁ מִמֶּנּוּ חֶרֶס לְכַסּוֹת בּוֹ אוֹ לִסְמֹךְ בּוֹ׃

ד מֻתָּר לְהַכְנִיס לְבֵית הַכִּסֵּא שָׁלֹשׁ אֲבָנִים מְקֻרְזָלוֹת לְקַנֵּחַ בָּהֶן וְכַמָּה שֶׁעוּרָן כְּמִלֹּא הַיָּד. אֲבָל אֲדָמָה שֶׁהִיא קְרוֹבָה לְהִתְפָּרֵךְ אָסוּר לְטַלְטְלָהּ לְקַנֵּחַ בָּהּ. וּמֻתָּר לְהַעֲלוֹת אֲבָנִים לַגַּג לְקַנֵּחַ בָּהֶן. יָרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים וְנִשְׁתַּקְּעוּ בְּטִיט אִם רְשׁוּמָן נִכָּר מֻתָּר לְטַלְטֵל. אֶבֶן שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ טִנּוּף שֶׁוַּדַּאי לְקַנֵּחַ הִיא מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ וַאֲפִלּוּ הִיא גְּדוֹלָה׃

ה הָיָה לְפָנָיו צְרוֹר וְחֶרֶשׁ מְקַנֵּחַ בַּצְּרוֹר וְאִם הָיָה הַחֶרֶשׁ מְאוֹגְנֵי כֵּלִים מְקַנֵּחַ בַּחֶרֶשׁ. הָיוּ לְפָנָיו צְרוֹר וַעֲשָׂבִים אִם הָיוּ עֲשָׂבִים רַכִּים מְקַנֵּחַ בָּהֶן וְאִם לָאו מְקַנֵּחַ בַּצְּרוֹר׃

ו שְׁיָרֵי מַחְצָלָאוֹת שֶׁבָּלוּ חֲרֵי הֵן כִּכְלֵי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר מִפְּנֵי שֶׁרְאוּיִין לְכַסּוֹת בָּהֶן הַטְּנוּף. אֲבָל שְׁיָרֵי בְּגָדִים שֶׁבָּלוּ שֶׁאֵין בָּהֶן שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה אָסוּר לְטַלְטְלָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לֹא לַעֲנִיִּים וְלֹא לַעֲשִׁירִים. שִׁבְרֵי הַתַּנּוּר מֻתָּר לְטַלְטְלָן וַחֲרֵי הֵן כְּכָל הַכֵּלִים שֶׁמְּלַאכְתָּן לְהֶתֵּר. כֵּירָה שֶׁנִּשְׁמְטָה אַחַת מֵיָּרְכוֹתֶיהָ אָסוּר לְטַלְטְלָהּ שֶׁמָּא יִתְקַע׃

ז סֻלָּם שֶׁל עֲלִיָּה אָסוּר לְטַלְטְלוֹ שֶׁאֵין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי. וְשֶׁל שׁוֹבָךְ מֻתָּר לְהַטּוֹתוֹ. אֲבָל לֹא יוֹלִיכוֹ מִשּׁוֹבָךְ לְשׁוֹבָךְ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבוֹא לָצוּד. קָנֶה שֶׁמּוֹסְקִין בּוֹ הַזֵּיתִים אִם יֵשׁ עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי חֲרֵי הוּא כִּכְלֵי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר. קָנֶה שֶׁהִתְקִינוֹ בַּעַל הַבַּיִת לִהְיוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ אִם יֵשׁ תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו חֲרֵי הוּא כִּכְלֵי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר׃

ח דֶּלֶת שֶׁהָיָה לָהּ צִיר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָהּ עַתָּה צִיר שֶׁהֻכְשְׁרָה לִסְתֹּם בָּהּ מָקוֹם מֻקְצֶה וְהִיא נִגְרֶרֶת שֶׁנּוֹטְלִין אוֹתָהּ וְסוֹתְמִין בָּהּ. וְכֵן חֲדָקִים שֶׁסּוֹתְמִין בָּהֶן הַפִּרְצָה. וְכֵן מַחְצֶלֶת הַנִּגְרֶרֶת. בִּזְמַן שֶׁקְּשׁוּרִין וּתְלוּיִין בַּכֹּתֶל סוֹתְמִין בָּהֶן וְנוֹעֲלִים בָּהֶם וְאִם לָאו אֵין נוֹעֲלִין בָּהֶן. וְאִם הָיוּ גְּבוֹהִים מֵעַל הָאָרֶץ נוֹעֲלִין בָּהֶן׃

ט דֶּלֶת שֶׁהָיָה לָהּ לוּחַ אֶחָד שֶׁשּׁוֹמְטִין אוֹתָהּ וְנוֹעֲלִין בָּהּ אִם לֹא הָיָה לָהּ לְמַטָּה כֵּן כְּמוֹ אַסְקֻפָּה שֶׁמּוֹכִיחַ עָלֶיהָ שֶׁהִיא כְּלִי מוּכָן לִנְעִילָה אֵין נוֹעֲלִין בָּהּ. וְאִם יֵשׁ לְמַטָּה אַסְקֻפָּה נוֹעֲלִים בָּהּ. וְכֵן נֶגֶר שֶׁיֵּשׁ בְּרֹאשׁוֹ קֶלֶסְטְרָא שֶׁמּוֹכַחַת עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי מוּכָן לִנְעִילָה וְאֵינוֹ קוֹרָה כִּשְׁאָר כָּל הַקּוֹרוֹת נוֹעֲלִין בּוֹ בְּשַׁבָּת׃

י נֶגֶר שֶׁאֵין בְּרֹאשׁוֹ קֶלֶסְטְרָא אִם הָיָה קָשׁוּר וְתָלוּי בַּדֶּלֶת נוֹעֲלִין בּוֹ. וְכֵן אִם הָיָה נָטָל וְאֻגְדוֹ עִמּוֹ. אֲבָל אִם הָיָה אֻגְדוֹ קָבוּעַ בַּדֶּלֶת וְהָיָה הַנֶּגֶר נִשְׁמָט כְּמוֹ קוֹרָה וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ בַּזְּוִית וְחוֹזְרִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ בְּעֵת שֶׁרוֹצִין חֲרֵי זֶה אָסוּר לִנְעל בּוֹ שֶׁאֵין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי וְאֵינוֹ אָגוּד וְאֵין בּוֹ אֶגֶד לְהוֹכִיחַ עָלָיו׃

יא מְנוֹרָה שֶׁל חֲלָיוֹת בֵּין גְּדוֹלָה בֵּין קְטַנָּה אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ שֶׁמָּא יַחֲזִירֶנָּה בְּשַׁבָּת. הָיוּ בָהּ חֲדָקִים וְהִיא נִרְאֵית כְּבַעֲלַת חֲלָיוֹת. אִם הָיְתָה גְּדוֹלָה הַנִּטֶּלֶת בִּשְׁתֵּי יָדַיִם אָסוּר לְטַלְטְלָהּ מִפְּנֵי כְּבָדָהּ. הָיְתָה קְטַנָּה מִזּוֹ מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ׃

יב מִנְעָל שֶׁעַל גַּבֵּי הָאֲמוּם שׁוֹמְטִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. מַכְבֵּשׁ שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים מַתִּירִין אֲבָל לֹא כוֹבְשִׁין. וְשֶׁל כּוֹבְסִין לֹא יִגַּע בּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֻקְצֶה מֻחְמֶּצֶת חֶסְרוֹן כִּיס. וְכֵן גִּזֵּי צֶמֶר אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן. לְפִיכָךְ אִם יִחֲדָן לְתַשְׁמִישׁ מֻתָּרִין. וְהַשָּׁלְחִין מֻתָּר לְטַלְטְלָן בֵּין שֶׁהָיוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אוֹ שֶׁל אֻמָּן מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם׃

יג כָּל דָּבָר מְטַנֵּף כְּגוֹן רְעִי וְקִיא וְצוֹאָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן אִם הָיוּ בְּחֶצֶר שֶׁיּוֹשְׁבִין בָּהּ מֻתָּר לְהוֹצִיאָן לְאַשְׁפָּה אוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא גְּרָף שֶׁל רְעִי. וְאִם הָיוּ בְּחֶצֶר אַחֶרֶת כּוֹפִין עֲלֵיהֶן כְּלִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא הַקֶּטֶן וְיִתְלַכְלֵךְ בָּהֶן. רֹק שֶׁעַל הַקַּרְקַע דּוֹרְסוֹ לְפִי תֻּמּוֹ וְהוֹלֵךְ. מְטַלְטְלִין כְּנוּנָא מִפְּנֵי אֶפְרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו שִׁבְרֵי עֵצִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּגֶרֶף שֶׁל רְעִי. וְאֵין עוֹשִׂין גֶּרֶף שֶׁל רְעִי לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. אֲבָל אִם נַעֲשָׂה מֵאֲלָיו אוֹ שֶׁעָבַר וְעָשָׂהוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ׃

יד שֶׁמֶן שֶׁיּוֹצֵא מִתַּחַת הַקּוֹרָה שֶׁל בֵּית הַבַּד בְּשַׁבָּת וְכֵן תְּמָרִים וּשְׁקֵדִים הַמּוּכָנִים לִסְחוֹרָה מֻתָּר לְאָכְלָם בְּשַׁבָּת. וְאַפִּלּוּ אוֹצָר שֶׁל תְּבוּאָה אוֹ תְּבוּאָה צְבוּרָה מַתְחִיל לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין שׁוּם אֹכֶל שֶׁהוּא מֻקְצֶה בְּשַׁבָּת כְּלָל אֶלָּא הַכֹּל מוּכָן הוּא. חוּץ מִגְּרוֹגָרוֹת וְצִמּוּקִין שֶׁבַּמֻּקְצֶה בִּזְמַן שֶׁמְּבַשְּׁלִים אוֹתָם הוֹאִיל וּמַסְרִיחוֹת בֵּינְתַיִם וְאֵינָם רְאוּיִין לַאֲכִילָה חֲרֵי הֵן אֲסוּרִין בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם מֻקְצֶה. חָבִית שֶׁנִּתְגַּלְתָּה וַאֲבַטִּיחַ שֶׁנִּשְׁבְּרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לַאֲכִילָה נוֹטְלָן וּמַנִּיחָן בְּמָקוֹם הַמֻּצְנָע. כֵּיוֹצֵא בּוֹ קֶמַע שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יוֹצְאִין בּוֹ מִטַּלְטְלִין אוֹתוֹ. מוֹתַר הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּנֵּר וְשֶׁבַּקְּעָרָה שֶׁהִדְלִיקוּ בָּהֶן בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת אָסוּר לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֻקְצֶה מֻחְמֶּצֶת אִסּוּר׃

טו אוֹצָר שֶׁל תְּבוּאָה אוֹ שֶׁל כַּדֵּי יַיִן אַף עַל פִּי שֶׁמַּתָּר לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ אָסוּר לְהַתְחִיל בּוֹ לְפַנּוֹתוֹ אֶלָּא לְדָבָר מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁפִּנּוּהוּ לְהַכְנָסַת אוֹרְחִין אוֹ לְקִבֵּעַ בּוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְכֵיצַד מְפַנִּין אוֹתוֹ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמַּלֵּא אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ קִפּוֹת עַד שֶׁגּוֹמְרִין. וְלֹא יְכַבְּדוּ קַרְקָעִיתוֹ שֶׁל אוֹצָר כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ אֶלָּא נִכְנָס וְיוֹצֵא בּוֹ וְעוֹשֶׂה שְׁבִיל בְּרִגְלָיו בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ׃

טז כָּל שֶׁהוּא רָאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף הַמְצוּיִין מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. מְטַלְטְלִין אֶת הַתֶּרְמוֹס הַיָּבֵשׁ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לְעִזִּים אֲבָל לֹא אֶת הַלַּח. אֶת הֶחָצָב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לִצְבָאִים. אֶת הַחַרְדָּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לְיוֹנִים. אֶת הָעֲצָמוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַאֲכַל לִכְלָבִים. וְכֵן כָּל הַקִּלְפִּין וְהַגַּרְעִינִין הָרְאוּיִין לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְשֶׁאֵינָן רְאוּיִין אוֹכֵל אֶת הָאֹכֶל וְזוֹרְקָן לְאַחֲרָיו וְאָסוּר לְטַלְטְלָן. מְטַלְטְלִין בָּשָׂר תָּפוּחַ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לְחַיָּה. וּמְטַלְטְלִין בָּשָׂר חַי בֵּין תָּפֵל בֵּין מָלִיחַ מִפְּנֵי שֶׁרְאוּי לְאָדָם. וְכֵן דָּג מָלִיחַ. אֲבָל הַתָּפֵל אָסוּר לְטַלְטְלוֹ׃

יז אֵין מְטַלְטְלִין שִׁבְרֵי זְכוּכִית אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכָל לְנַעֲמִיּוֹת. וְלֹא חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכָל לְפִילִים. וְלֹא אֶת הַלּוּף אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכָל לְעוֹרְבִים. מִפְּנֵי שֶׁאֵין אֵלּוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מְצוּיִין אֵצֶל רֹב בְּנֵי אָדָם:

יח חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי זְרָדִין אִם הִתְקִינָן לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מְטַלְטְלִין אוֹתָן וְאִם לָאו אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. חֲבִילֵי סִיאָה פּוּאָה וְאָזוֹב וְקוֹרָנִית. הִכְנִיסָן לְעֵצִים אֵין מְסַתְּפֵק מֵהֶם בְּשַׁבָּת. לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מְסַתְּפֵק מֵהֶן. וְכֵן בַּאֲמִינְתָּא וְכֵן בְּפִיגָם וְכֵן בִּשְׁאָר מִינֵי תַּבְלִין:

יט אֵין גּוֹרְפִין מַאֲכָל מִלִּפְנֵי הַפָּטָם בֵּין בְּאֲבוּס שֶׁל כְּלִי בֵּין בְּאֲבוּס שֶׁל קַרְקַע. וְאֵין מְסַלְקִין לַצְּדָדִין מִפְּנֵי הָרְעִי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת. נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי הַחֲמוֹר וְנוֹתְנִין לִפְנֵי הַשּׁוֹר. אֲבָל אֵין נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי הַשּׁוֹר וְנוֹתְנִין לִפְנֵי הַחֲמוֹר מִפְּנֵי שֶׁהַמַּאֲכָל שֶׁלִּפְנֵי הַשּׁוֹר מְטֻנָּף בְּרִירוֹ וְאֵין רָאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה אַחֶרֶת. וְכֵן עָלִים שֶׁרֵיחָם רַע וּמְאוּסִין וְאֵין הַבְּהֵמָה אוֹכַלְתָּן אָסוּר לְטַלְטְלָן. לְפִיכָךְ תְּלָאֵי שֶׁל דָּגִים אָסוּר לְטַלְטְלוֹ וְשֶׁל בָּשָׂר מֻתָּר. וְכֵן כָּל כֵּיוֹצֵא בָּזֶה:

כ אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל אֶת הַמֵּת בְּשַׁבָּת סָכִין אוֹתוֹ וּמְדִיחִין אוֹתוֹ וּבַלְבַּד שֶׁלֹּא יָזִיזוּ בּוֹ אֵיבָר. וְשׁוֹמְטִין אֶת הַכַּר מִתַּחְתָּיו כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מֻטָּל עַל הַחוֹל בִּשְׁבִיל שֶׁיַּמְתִּין וְלֹא יַסְרִיחַ. וּמְבִיאִין כְּלֵי מֵיקֵר וּכְלֵי מַתָּכוֹת וּמַנִּיחִין לוֹ עַל כְּרֵסוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּח. וּפוֹקְקִין אֶת נְקָבָיו שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בָּהֶן הָרוּחַ. וְקוֹשְׁרִין אֶת הַלֶּחִי לֹא שֶׁיַּעֲלֶה אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף. וְאֵין מְעַמְּצִין אֶת עֵינָיו בְּשַׁבָּת:

כא מֵת הַמֻּטָּל בַּחַמָּה מַנִּיחַ עָלָיו כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק וּמְטַלְטְלוֹ. וְכֵן אִם נָפְלָה דְּלֶקֶת בְּחָצֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מֵת מַנִּיחַ עָלָיו כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק וּמְטַלְטְלוֹ. וְאִם אֵין שָׁם כִּכָּר וְלֹא תִּינוֹק מְצִילִין אוֹתוֹ מִן הַדְּלֶקֶת מִכָּל מָקוֹם שֶׁמָּא יָבֹא לְכַבּוֹת מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּהוּל עַל מֵתוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף. וְלֹא הִתִּירוּ לְטַלְטֵל בְּכִכָּר אוֹ תִּינוֹק אֶלָּא לְמֵת בִּלְבַד מִפְּנֵי שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מֵתוֹ:

כב הָיָה מֻטָּל בַּחַמָּה וְאֵין לָהֶם מָקוֹם לְטַלְטְלוֹ אוֹ שֶׁלֹּא רָצוּ לַהֲזִיזוֹ מִמְּקוֹמוֹ בָּאִין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְיוֹשְׁבִים מִשְּׁנֵי צְדָדָיו. חַם לָהֶם מִלְּמַטָּה זֶה מֵבִיא מִטָּתוֹ וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ וְזֶה מֵבִיא מִטָּתוֹ וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ. חַם לָהֶם מִלְּמַעְלָה זֶה מֵבִיא מַחְצֶלֶת וּפוֹרֵשׂ עַל גַּבָּיו. וְזֶה מֵבִיא מַחְצֶלֶת וּפוֹרֵשׂ עַל גַּבָּיו. זֶה זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ וְזֶה זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ וְנִמְצָא מְחִצָּה עֲשׂוּיָה מֵאֵלֶיהָ. שֶׁהֲרֵי מַחְצֶלֶת זֶה וּמַחְצֶלֶת זֶה גַּגֵּיהֶן סְמוּכוֹת זוֹ לָזוֹ וּשְׁנֵי קְצוֹתֵיהֶם עַל הַקַּרְקַע מִשְּׁנֵי צִדֵּי הַמֵּת:

כג מֵת שֶׁהִסְרִיחַ בְּבֵית וְנִמְצָא מִתְבַּזֶּה בֵּין הַחַיִּים וְהֵם מִתְבַּזִּים מִמֶּנּוּ מֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ לְכַרְמְלִית. גָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שֶׁדּוֹחֶה אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהוּא (דברים יז יא) "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל". וְאִם הָיָה לָהֶן מָקוֹם אַחֵר לָצֵאת בּוֹ אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ אֶלָּא מְנִיחִין אוֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ וְיוֹצְאִין הֵם:

פרק כז

א הַיּוֹצֵא חוּץ לִתְחוּם הַמְּדִינָה בְּשַׁבָּת לוֹקֶה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז כט) "אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". מָקוֹם זֶה הוּא תְּחוּם הָעִיר. וְלֹא נָתְנָה תּוֹרָה שִׁעוּר לִתְחוּם זֶה אֲבָל חֲכָמִים הֶעְתִּיקוּ שֶׁתְּחוּם זֶה הוּא חוּץ לִשְׁנַיִם עָשָׂר מִיל כְּנֶגֶד מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְכָךְ אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא תֵצְאוּ חוּץ לַמַּחֲנֶה. וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם חוּץ לָעִיר אֶלָּא עַד אַלְפַּיִם אַמָּה אֲבָל חוּץ לָאַלְפַּיִם אַמָּה אָסוּר. שֶׁאַלְפַּיִם אַמָּה הוּא מִגְרַשׁ הָעִיר:

ב נִמְצֵאתָ לָמֵד שֶׁמֻּתָּר לְאָדָם בְּשַׁבָּת לְהַלֵּךְ אֶת כָּל הָעִיר כֻּלָּהּ אֲפִלּוּ הָיְתָה כְּנִינְוֵה. בֵּין שֶׁהָיְתָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה בֵּין שֶׁלֹּא הָיְתָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה. וְכֵן מֻתָּר לוֹ לְהַלֵּךְ חוּץ לָעִיר אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מֵרְבָּעוֹת כְּטַבְלָה מְרֻבַּעַת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁקָר אֶת הַזָּוִיּוֹת. וְאִם יָצָא חוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת עַד שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל. אֲבָל אִם יָצָא וְהִרְחִיק מִן הָעִיר יֶתֶר עַל שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה:

ג הַמְהַלֵּךְ חוּץ לִתְחוּם לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים כְּגוֹן שֶׁקָּפַץ עַל גַּבֵּי עַמּוּדִים שֶׁגְּבוֹהִין עֲשָׂרָה וְאֵין בְּכָל אֶחָד מֵהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם יֵשׁ תְּחוּמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה אוֹ אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. אֲבָל אִם הָלַךְ עַל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה הֲרֵי זֶה כִּמְהַלֵּךְ עַל הָאָרֶץ וְיֵשׁ אִסּוּר תְּחוּמִין שָׁם:

ד מִי שֶׁשָּׁבַת בְּדִיר שֶׁבַּמִּדְבָּר אוֹ בְּסַהַר אוֹ בִּמְעָרָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ בְּרִבּוּעַ. וְכֵן הַשּׁוֹבֵת בְּבִקְעָה אֲפִלּוּ הָיָה יָשֵׁן בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא קָנָה שְׁבִיתָה יֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ מִמְּקוֹמוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ בְּרִבּוּעַ. הָיָה מְהַלֵּךְ בְּבִקְעָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ תְּחוּם שַׁבָּת מְהַלֵּךְ אַלְפַּיִם פְּסִיעוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת וְזֶה הוּא תְּחוּם שַׁבָּת:

ה הַמְהַלֵּךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ וְשָׁלְמָה מִדָּתוֹ בְּתוֹךְ דִּיר אוֹ סַהַר אוֹ מְעָרָה אוֹ בְּתוֹךְ הַמְּדִינָה אֵינוֹ מְהַלֵּךְ אֶלָּא עַד סוֹף מִדָּתוֹ. וְאֵין אוֹמְרִין הוֹאִיל וְכִלְתָה מִדָּתוֹ בְּתוֹךְ רְשׁוּת הַיָּחִיד מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁכִּלְתָה מִדָּתוֹ בְּמִקְצָת הָעִיר אוֹ בְּמִקְצָת הַמְּעָרָה אֲבָל אִם הָיְתָה אוֹתָהּ רְשׁוּת הַיָּחִיד מַבְלַעַת בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלּוֹ תֶּחְשַׁב לוֹ כָּל אוֹתָהּ הָרְשׁוּת כְּאַרְבַּע אַמּוֹת וּמַשְׁלִימִין לוֹ אֶת הַשְּׁאָר׃

ו כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁהָיָה אֶלֶף אַמָּה מִמְּקוֹם שְׁבִיתָתוֹ אִם מִחוּץ לָעִיר עַד מְדִינָה אוֹ מְעָרָה שֶׁיֵּשׁ בְּאָרְכָּהּ אֶלֶף אַמָּה אוֹ פָּחוֹת מֵאֶלֶף מְהַלֵּךְ אֶת כָּל הַמְּדִינָה אוֹ הַמְּעָרָה שֶׁפָּגַע בָּהּ וּמְהַלֵּךְ חוּצָה לָהּ אֶלֶף אַמָּה פָּחוֹת אַרְבַּע אַמּוֹת׃

ז אֲבָל אִם הָיָה בַּמְּדִינָה אוֹ בַּמְּעָרָה שֶׁפָּגַע בָּהּ בְּתוֹךְ מִדָּתוֹ אֶלֶף אַמָּה וַאֲמָה אֵינוֹ מְהַלֵּךְ בָּהּ אֶלָּא אֶלֶף אַמָּה בִּלְבַד שֶׁהוּא תַּשְׁלוּם אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ׃

ח מִי שֶׁכִּלְתָה מִדָּתוֹ בַּחֲצִי הָעִיר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְהַלֵּךְ אֶלָּא עַד סוֹף מִדָּתוֹ מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר עַל יְדֵי זְרִיקָה. וְכֵן מִי שֶׁשָּׁבַת בְּבִקְעָה וְהִקִּיפוּהוּ נְכָרִים מְחִצָּה בְּשַׁבָּת אֵינוֹ מְהַלֵּךְ בָּהּ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַמְּחִצָּה. וּמֻתָּר לוֹ לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְּחִצָּה עַל יְדֵי זְרִיקָה אִם הִקִּיפוּהוּ לְשֵׁם דִּירָה׃

ט מִי שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ לִכְנֹס לְמְדִינָה בֵּין שֶׁהָיָה בָּא בַּיָּם בֵּין שֶׁהָיָה בָּא בֶּחָרָבָה. אִם נִכְנַס בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה קָרוֹב לָעִיר קֹדֶם שֶׁיִּכָּנֵס הַשַּׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַמְּדִינָה אֶלָּא בְּשַׁבָּת חֲרֵי זֶה יִכָּנֵס וִיהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ׃

י הָיָה בָּא לִמְדִינָה וְיָשַׁן בַּדֶּרֶךְ וְלֹא נֵעוֹר אֶלָּא בְּשַׁבָּת וּכְשֶׁנֵּעוֹר מָצָא עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם חֲרֵי זֶה יִכָּנֵס לָהּ וִיהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתּוֹ הָיְתָה לְהַלֵּךְ לִמְדִינָה זוֹ וּלְפִיכָךְ קָנָה שְׁבִיתָה עִם בְּנֵי הַמְּדִינָה כְּמוֹתָן שֶׁחֲרֵי נִכְנַס עִמָּהֶן בַּתְּחוּם׃

יא מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת לֹא יִכָּנֵס שֶׁהָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם תְּחִלָּתָן מִמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ. לְפִיכָךְ כֵּינָן שֶׁיָּצָא חוּץ מִתְּחוּמוֹ אַמָּה אוֹ יֶתֶר יֵשֵׁב בִּמְקוֹמוֹ וְאֵין לוֹ לְהַלֵּךְ אֶלָּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת מֵעֲמִידַת רַגְלָיו וְלַחוּץ. וְכֵן מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ חוּץ לִתְחוּם הַמְּדִינָה אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת חֲרֵי זֶה לֹא יִכָּנֵס לָהּ אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּכְנַס עָלָיו הַשַּׁבָּת וְהוּא עוֹמֵד בּוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה בִּלְבַד. וְאִם כָּלְתָה מִדָּתוֹ בְּמִקְצָת הָעִיר מְהַלֵּךְ עַד סוֹף מִדָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. הָיְתָה רַגְלוֹ אַחַת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם וְרַגְלוֹ אַחַת חוּץ לַתְּחוּם חֲרֵי זֶה יִכָּנֵס׃

יב מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ כְּגוֹן שֶׁהוֹצִיאוּהוּ נָכְרִים אוֹ רוּחַ רָעָה אוֹ שֶׁשָּׁגַג וְיָצָא אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. חָזַר לְדַעַת אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. הֶחְזִירוּהוּ כְּאִלּוּ לֹא יָצָא. וְאִם נְתָנוּהוּ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד כְּגוֹן שֶׁנִּתְנָוּהוּ נָכְרִים בַּדִּיר וְסַהַר וּמְעָרָה אוֹ בְּעִיר אַחֶרֶת יֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ. וְכֵן אִם יָצָא לְאֶחָד מֵאֵלּוּ בִּשְׁגָגָה וְנִזְכַּר וְהוּא בְּתוֹכָן מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ׃

יג יָצָא חוּץ לַתְּחוּם לְדַעַת אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר שֶׁלֹּא לְדַעַת כְּגוֹן שֶׁהֶחְזִירוּהוּ נָכְרִים אוֹ רוּחַ רָעָה אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. וְכֵן אִם יָצָא חוּץ לַתְּחוּם לְדַעַת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ רְשׁוּת הַיָּחִיד כְּגוֹן דִּיר וְסַהַר אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. הַמְפֻרָשׁ בַּיָּם הַגָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁשָּׁבַת בּוֹ מְהַלֵּךְ אֶת כָּל הַסְּפִינָה כֻּלָּהּ וּמְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ׃

יד מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא לְדַעַת וְהַקַּף בְּמִחְצָה בְּשַׁבָּת יֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ כָּל אוֹתָהּ הַמְּחִצָּה וְהוּא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה יֶתֶר עַל אַלְפַּיִם אַמָּה. וְאִם הָיָה תְּחוּם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ מְבֻלָּע מִקְצָתוֹ בְּתוֹךְ הַמְּחִצָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ אֶת כָּל הַמְּחִצָּה חֲרֵי זֶה נִכְנָס לִתְחוּמוֹ וְכֵינָן שֶׁיִּכָּנֵס חֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא יָצָא׃

טו כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ אֶלָּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אִם נִצְרַךְ לִנְקֵבִיו חֲרֵי זֶה יוֹצֵא וּמַרְחִיק וְנִפְנֶה וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ. וְאִם נִכְנַס לִמְקֻצַת תְּחוּם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ בְּעֵת שֶׁיִּתְרַחֵק לְהִפָּנוֹת הוֹאִיל וְנִכְנַס יִכָּנֵס וּכְאִלּוּ לֹא יָצָא. וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא בַּתְּחִלָּה לְדַעַת אֲבָל אִם יָצָא לְדַעַת אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנַס אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת׃

טז כָּל מִי שֶׁיָּצָא בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין כְּגוֹן הָעֵדִים שֶׁבָּאוּ לְהָעִיד עַל רְאִיַּת הַלְּבָנָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מִמִּי שֶׁמֻּתָּר לוֹ לָצֵאת לְדָבָר מִצְוָה יֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִגִּיעַ לוֹ. וְאִם הִגִּיעַ לְמְדִינָה חֲרֵי הוּא כְּאַנְשֵׁי הָעִיר וְיֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ חוּץ לַמְּדִינָה׃

יז הָיָה יוֹצֵא בִּרְשׁוּת וְאָמְרוּ לוֹ וְהוּא הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ כְּבָר נַעֲשֵׂית הַמִּצְוָה שֶׁיָּצָאתָ לַעֲשׂוֹת יֵשׁ לוֹ מִמְּקוֹמוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וְאִם הָיָה מְקֻצַת תְּחוּם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ בִּרְשׁוּת מֻבְלָע בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמְּקוֹמוֹ חֲרֵי זֶה חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ וּכְאִלּוּ לֹא יָצָא. וְכָל הַיּוֹצְאִין לְהַצִּיל נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִיַּד עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ מִן הַנָּהָר אוֹ מִן הַמַּפֹּלֶת יֵשׁ לָהֶם אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מִמָּקוֹם שֶׁהִצִּילוּ בּוֹ. וְאִם הָיְתָה יַד הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת תַּקִּיפָה וְהָיוּ מְפַחֲדִים לִשְׁבֹּת בַּמָּקוֹם שֶׁהִצִּילוּ בּוֹ חֲרֵי אֵלּוּ חוֹזְרִין בְּשַׁבָּת לִמְקוֹמָן וּבִכְלֵי זֵינָן׃

פרק כח

א כָּל בֵּית דִּירָה שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַמְּדִינָה אִם הָיָה בֵּינוֹ וּבֵין הַמְּדִינָה שִׁבְעִים אַמָּה וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי אַמָּה שֶׁהוּא צָלַע בֵּית סָאתַיִם הַמְרֻבַּעַת אוֹ פָּחוֹת מִזֶּה הֲרֵי זֶה מִצְטָרֵף לִמְדִינָה וְנֶחְשָׁב מִמֶּנָּה. וּכְשֶׁמּוֹדְדִין לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מוֹדְדִין חוּץ מִבֵּית דִּירָה זֶה:

ב הָיָה בֵּית זֶה קָרוֹב לַמְּדִינָה בְּשִׁבְעִים אַמָּה וּבֵית שֵׁנִי קָרוֹב לְבֵית רִאשׁוֹן בְּשִׁבְעִים אַמָּה וּבֵית שְׁלִישִׁי קָרוֹב לַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעִים אַמָּה וְכֵן עַד מַהֲלַךְ כַּמָּה יָמִים הֲרֵי הַכֹּל כִּמְדִינָה אַחַת וּכְשֶׁמּוֹדְדִין מִחוּץ לַבַּיִת הָאַחֲרוֹן. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בֵּית דִּירָה זֶה אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ יֶתֶר:

ג וְכֵן בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּירָה לְחַזָּנִין וּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּירָה לְכֹהֲנֵיהֶם וְהָאוֹצָרוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה וְהַגִּזְבָּר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה וְשָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת שֶׁאֵין עָלֶיהָ תִּקְרָה וְיֵשׁ בָּהֶן אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וְהַבַּרְגָנִין וְהַבֵּית הַבָּנוּי בַּיָּם וּשְׁתֵּי מְחִצּוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן תִּקְרָה וּמְעָרָה שֶׁיֵּשׁ בְּנָיָן עַל פִּיהָ וְיֵשׁ בָּהּ בֵּית דִּירָה. כָּל אֵלּוּ מִצְטָרְפִין עִמָּהּ אִם הָיוּ בְּתוֹךְ שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם. וּמֵאוֹתוֹ הַבַּיִת הַיּוֹצֵא רוֹאִין כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ עַל פְּנֵי כָּל הַמְּדִינָה וּמוֹדְדִין חוּץ לְאוֹתוֹ הַחוּט אַלְפַּיִם אַמָּה:

ד וְאֵלּוּ שֶׁאֵין מִצְטָרְפִין עִמָּהּ. שְׁתֵּי מְחִצּוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶן תִּקְרָה אַף עַל פִּי שֶׁדָּרִין בֵּינֵיהֶן. וְהַגִּזְבָּר וּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְהָאוֹצָרוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן בֵּית דִּירָה וְהַבּוֹר וְהַשִּׁיחַ וְהַמְּעָרָה וְהַשּׁוֹבָךְ וּבֵית שֶׁבַּסְּפִינָה כָּל אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין מִצְטָרְפִין עִמָּהּ:

ה הָיוּ שְׁתֵּי עֲיָרוֹת זוֹ סְמוּכָה לָזוֹ אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶן מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַת וּשְׁלִישׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם לָזוֹ וְשִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם לָזוֹ חוֹשְׁבִין שְׁתֵּיהֶן כְּעִיר אַחַת וְנִמְצֵאת כָּל עִיר מֵהֶן מְהַלֶּכֶת אֶת כָּל הָעִיר הַשְּׁנִיָּה וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה. הָיוּ שְׁלֹשָׁה כְּפָרִים מְשֻׁלָּשִׁין אִם יֵשׁ בֵּין הָאֶמְצָעִי וּבֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַחִיצוֹנִים אַלְפַּיִם אַמָּה אוֹ פָּחוֹת מִכָּאן וּבֵין הַשְּׁנַיִם הַחִיצוֹנִים מָאתַיִם שֶׁלֹּשׁ וּשְׁמוֹנִים פָּחוֹת שְׁלִישׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בֵּין כָּל אֶחָד מֵהֶן וּבֵין הָאֶמְצָעִי כְּשֶׁתִּרְאֶה אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא בֵּינֵיהֶן מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַת אַמָּה וּשְׁלִישׁ הֲרֵי שְׁלָשְׁתָּן כִּמְדִינָה אַחַת וּמוֹדְדִין אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מִחוּץ לִשְׁלָשְׁתָּן. עִיר שֶׁהַקֶּפָּה וּלְבַסּוֹף יָשְׁבָה מוֹדְדִין לָהּ מִישִׁיבָתָהּ. יָשְׁבָה וּלְבַסּוֹף הַקֶּפָּה מוֹדְדִין לָהּ מֵחוֹמוֹתֶיהָ:

ו עִיר שֶׁהָיְתָה אֲרֻכָּה אוֹ מְרֻבַּעַת הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהּ אַרְבַּע זָוִיּוֹת שָׁווֹת מַנִּיחִין אוֹתָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא וּמוֹדְדִין לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ. הָיְתָה עֲגֻלָּה עוֹשִׂין לָהּ זָוִיּוֹת וְרוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הוּא בְּתוֹךְ הַמְרֻבָּע וּמוֹדְדִין חוּץ מִצַּלְעוֹת אוֹתוֹ מְרֻבָּע אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ שֶׁנִּמְצָא מִשְׁתַּכֵּר הַזָּוִיּוֹת:

ז וְכֵן אִם הָיְתָה הָעִיר מְשֻׁלֶּשֶׁת אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ צְלָעוֹת רַבּוֹת מְרֻבָּעִין אוֹתָהּ וְאַחַר כָּךְ מוֹדְדִין חוּץ לַמְרֻבָּע אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וּכְשֶׁהוּא מְרֻבָּעָה מְרֻבָּעָה בְּרִבּוּעַ הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁתְּהֵא כָּל רוּחַ מִמֶּנָּה מְשׁוּכָה כְּנֶגֶד רוּחַ מֵרוּחוֹת הָעוֹלָם וּמְכֻוֶּנֶת כְּנֶגְדָּהּ:

ח הָיְתָה רְחָבָה מִצַּד אֶחָד וּקְצָרָה מִצַּד אֶחָד רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא כֻּלָּהּ רְחָבָה. הָיְתָה עֲשׂוּיָה כְּמִין ג״ם אוֹ שֶׁהָיְתָה עֲשׂוּיָה כְּקֶשֶׁת אִם יֵשׁ בֵּין שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אֲלָפִים אַמָּה מוֹדְדִין לָהּ מִן הַיֶּתֶר וְרוֹאִין אֶת כָּל הָרֹחַב שֶׁבֵּין הַיֶּתֶר וְהַקֶּשֶׁת כְּאִלּוּ הוּא מָלֵא בָּתִּים. וְאִם הָיָה בֵּין שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ אַרְבַּעַת אֲלָפִים אֵין מוֹדְדִין לָהּ אֶלָּא מִן הַקֶּשֶׁת:

ט עִיר שֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל שְׂפַת הַנַּחַל. אִם יֵשׁ לְפָנֶיהָ דַּקָּה רֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת עַל שְׂפַת הַנַּחַל כְּדֵי שֶׁיַּעַמְדוּ עָלֶיהָ וְיִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּנַּחַל נִמְצָא הַנַּחַל בְּכְלַל הָעִיר וּמוֹדְדִין לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה מִשְּׂפַת הַנַּחַל הַשְּׁנִיָּה וְיֵעָשֶׂה הַנַּחַל כֻּלּוֹ בְּכְלַל הַמְּדִינָה מִפְּנֵי הַדַּקָּה הַבְּנוּיָה מִצִּדּוֹ. וְאִם לֹא הָיָה שָׁם דַּקָּה אֵין מוֹדְדִין לָהֶן אֶלָּא מִפְּתַח בָּתֵּיהֶן וְנִמְצָא הַנַּחַל נִמְדָּד מִן הָאַלְפַּיִם שֶׁלָּהֶם:

י יוֹשְׁבֵי צְרִיפִין אֵין מוֹדְדִין לָהֶן אֶלָּא מִפֶּתַח בָּתֵּיהֶן. וְאִם יֵשׁ שָׁם שָׁלֹשׁ חֲצֵרוֹת שֶׁל שְׁנֵי שְׁנֵי בָּתִּים הַקְּבוּעִים כֻּלָּם וּמְרֻבָּעִין אוֹתָהּ וְנוֹתְנִין לָהֶם אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ כִּשְׁאָר הָעֲיָרוֹת:

יא אֵין מוֹדְדִין אֶלָּא בְּחֶבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה לֹא פָּחוֹת וְלֹא יֶתֶר וּבְחֶבֶל שֶׁל פִּשְׁתָּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּשֵׁךְ יוֹתֵר מִדַּאי. הִגִּיעַ לְגַיְא אִם הָיָה רָחְבּוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה שֶׁיָּכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחֶבֶל הַמִּדָּה מַבְלִיעוֹ וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּעָמְקוֹ פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אֲלָפִים:

יב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁהָיָה חוּט הַמִּשְׁקֹלֶת יוֹרֵד כְּנֶגְדּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ. אֲבָל אִם אֵין חוּט הַמִּשְׁקֹלֶת יוֹרֵד כְּנֶגְדּוֹ אֵינוֹ מַבְלִיעוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה עָמְקוֹ אַלְפַּיִם אוֹ פָּחוֹת מִכֵּן:

יג הָיָה גַּיְא מְעֻקָּם מְקֻדָּר וְעוֹלֶה מְקֻדָּר וְיוֹרֵד. הָיָה גַּיְא רָחָב מֵחֲמִשִּׁים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ הוֹלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ וּמַבְלִיעוֹ וְצוֹפֶה כְּנֶגֶד מִדָּתוֹ וְחוֹזֵר:

יד הִגִּיעַ לְכֹתֶל אֵין אוֹמְרִים יִקַּב אֶת הַכֹּתֶל אֶלָּא אוֹמֵד רָחְבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאִם אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מוֹדְדוֹ מְדִידָה יָפָה. וְאִם הָיָה חוּט הַמִּשְׁקֹלֶת יוֹרֵד כְּנֶגְדּוֹ מוֹדֵד רָחְבּוֹ מְדִידָה יָפָה:

טו הִגִּיעַ לְהַר אִם הָיָה הַר מִתְלַקֵּט מִמֶּנּוּ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּאֹרֶךְ חֲמֵשׁ אַמּוֹת מַבְלִיעוֹ וְחוֹזֵר לְמִדָּתוֹ. וְאִם הָיָה גָּבוֹהַּ הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּתְלַקֵּט מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ מֶשֶׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹמְדוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ כְּגוֹן שֶׁהָיָה רָחְבּוֹ יֶתֶר מֵחֲמֵשׁ מְקַדְּרוֹ מְעַט מְעַט. וְזֶה הוּא שֶׁאָמְרוּ מְקַדְּרִין בֶּהָרִים:

טז כֵּיצַד מְקַדְּרִין בְּהָרִים אוֹ בְּגֵיאָיוֹת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעָן. אוֹחֲזִין שְׁנַיִם חֶבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת הָעֶלְיוֹן אוֹחֵז קָצָתוֹ מִכְּנֶגֶד מַרְגְּלוֹתָיו וְהַתַּחְתּוֹן אוֹחֵז בְּקָצֶה הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד לִבּוֹ וְחוֹזֵר הָעֶלְיוֹן לַעֲמֹד בִּמְקוֹם הַתַּחְתּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן יוֹרֵד וּמַרְחִיק מִמֶּנּוּ מִדַּת הַחֶבֶל וְכֵן מִתְגַּלְגְּלִים וְהוֹלְכִין עַד שֶׁמּוֹדְדִין אֶת כֻּלּוֹ. וּכְשֶׁיֵּלֵךְ הַמּוֹדֵד לְהַבְלִיעַ הָהָר אוֹ הַגֵּיא לֹא יֵצֵא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא יִרְאוּ אוֹתוֹ הָעוֹבְרִים וְיֹאמְרוּ מִדַּת תְּחוּמִין בָּאָה לְכָאן:

יז אֵין סוֹמְכִין אֶלָּא עַל מְדִידַת אָדָם מֻמְחֶה שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִדַּת הַקֶּרֶקַע. הָיוּ לָנוּ תְּחוּמֵי שַׁבָּת מֻחְזָקִין וּבָא מֻמְחֶה וּמָדַד רִבָּה בַּתְּחוּם מֵהֶן וּמֵעֵט בַּתְּחוּם. שׁוֹמְעִין לוֹ בַּתְּחוּם שֶׁרִבָּה. וְכֵן אִם בָּאוּ שְׁנַיִם מֻמְחִין וּמָדְדוּ הַתְּחוּם אֶחָד רִבָּה וְאֶחָד מֵעֵט שׁוֹמְעִין לַמְרַבֶּה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַרְבֶּה יֶתֶר מִמִּדַּת אֲלַכְסוֹנָהּ שֶׁל עִיר:

יח כֵּיצַד. בְּעֵת שֶׁיִּרְבֶּה זֶה נֹאמַר שֶׁמָּא הָרִאשׁוֹן מִקֶּרֶן אֲלַכְסוֹן שֶׁל עִיר מָדַד הָאַלְפַּיִם וּלְפִיכָךְ מֵעֵט מִדָּתוֹ וְנִמְצָא צָלַע הַתְּחוּם בֵּינוֹ וּבֵין הַמְּדִינָה פָּחוֹת מֵאַלְפַּיִם. וְזֶה הָאַחֲרוֹן מָדַד אַלְפַּיִם מִצָּלַע הַמְּדִינָה. וְאֵין מַחֲזִיקִין עַל הָרִאשׁוֹן שֶׁטָּעָה בְּיוֹתֵר עַל זֶה. לְפִיכָךְ אִם רִבָּה זֶה הָאַחֲרוֹן יֶתֶר עַל הָרִאשׁוֹן אֲפִלּוּ בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים אַמָּה בְּקֵרוּב שׁוֹמְעִין לוֹ. בְּיוֹתֵר עַל זֶה אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ:

יט אֲפִלּוּ עֵבֶד אֲפִלּוּ שִׁפְחָה נֶאֱמָנִין לוֹמַר עַד כָּאן תְּחוּם הַשַּׁבָּת. וְנֶאֱמָן הַגָּדוֹל לוֹמַר זָכוּר זָכַרְתִּי בָּאִים בְּשַׁבָּת כְּשֶׁהָיִיתִי קָטָן. וְסוֹמְכִין עַל עֵדוּתוֹ בְּדָבָר זֶה. שֶׁלֹּא אָמְרוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר לְהַחֲמִיר אֶלָּא לְהָקֵל מִפְּנֵי שֶׁשְּׁעוּר אַלְפַּיִם אַמָּה מִדִּבְרֵיהֶם:

פרק כט

א מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּדִבָּרִים שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ ח) "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ". כְּלוֹמַר זָכְרֵהוּ זְכִירַת שֶׁבַח וְקִדּוּשׁ. וְצָרִיךְ לְזָכְרֵהוּ בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ. בִּכְנִיסָתוֹ בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּבִיצִיאָתוֹ בְּהַבְדָּלָה:

ב וְזֶה הוּא נֹסַח קִדּוּשׁ הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָּנוּ וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וְרָצוֹן הִנְחִילָנוּ זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

ג וְזֶה הוּא נֹסַח הַהַבְדָּלָה. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל:

ד עִקַּר הַקִּדּוּשׁ בַּלַּיְלָה. אִם לֹא קִדֵּשׁ בַּלַּיְלָה בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד מְקַדֵּשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. וְאִם לֹא הִבְדִּיל בַּלַּיְלָה מַבְדִּיל לְמָחָר וּמַבְדִּיל וְהוֹלֵךְ עַד סוֹף יוֹם שְׁלִישִׁי. אֲבָל אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל הָאוּר אֶלָּא בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּלְבַד:

ה אָסוּר לְאָדָם לֶאֱכֹל אוֹ לִשְׁתּוֹת יַיִן מִשֶּׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם עַד שֶׁיְּקַדֵּשׁ. וְכֵן מִשֶּׁיָּצָא הַיּוֹם אָסוּר לוֹ לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אוֹ לִטְעֹם כְּלוּם עַד שֶׁיַּבְדִּיל. וְלִשְׁתּוֹת מַיִם מֻתָּר. שָׁכַח אוֹ עָבַר וְאָכַל וְשָׁתָה קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ אוֹ קֹדֶם שֶׁיַּבְדִּיל הֲרֵי זֶה מְקַדֵּשׁ וּמַבְדִּיל אַחַר שֶׁאָכַל:

ו מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וּלְהַבְדִּיל עַל הַיַּיִן. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִבְדִּיל בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהַבְדִּיל עַל הַכּוֹס. וּמֵאַחַר שֶׁיִּבְדִּיל וְיֹאמַר בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִבְדִּיל עַל הַכּוֹס. וּמְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ. וְאֵינוֹ נוֹטֵל אֶת יָדָיו עַד שֶׁיְּקַדֵּשׁ:

ז כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. לוֹקֵחַ כּוֹס שֶׁהוּא מַחֲזִיק רְבִיעִית אוֹ יֶתֶר וּמְדִיחוֹ מִבִּפְנִים וְשׁוֹטְפוֹ מִבַּחוּץ וּמְמַלְאֵהוּ יַיִן וְאוֹחֲזוֹ בִּימִינוֹ וּמַגְבִּיהוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח אוֹ יֶתֶר וְלֹא יִסְיֵעַ בִּשְׂמֹאל. וּמְבָרֵךְ עַל הַגֶּפֶן וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ. וּמִנְהָג פָּשׁוּט בְּכָל יִשְׂרָאֵל לִקְרוֹת בַּתְּחִלָּה פָּרָשַׁת (בראשית ב א) "וַיְכֻלּוּ" וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ וְשׁוֹתֶה מְלֹא לֻגְמָיו וּמַשְׁקֶה לְכָל בְּנֵי חֲבוּרָה וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְאוֹכֵל:

ח אֵין קִדּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעֻדָּה. כֵּיצַד. לֹא יְקַדֵּשׁ בְּבַיִת זֶה וְיֹאכַל בְּבַיִת אַחֵר. אֲבָל אִם קִדֵּשׁ בְּצוּרַת זוֹ אוֹכֵל בְּצוּרַת שְׁנֵיָה. וְלָמָּה מְקַדְּשִׁין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִפְּנֵי הָאוֹרְחִין שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין שָׁם:

ט הָיָה מִתְאַוֶּה לַפַּת יוֹתֵר מִן הַיַּיִן אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ יַיִן חֲרִי זֶה נוֹטֵל יָדָיו תְּחִלָּה וּמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וּמְקַדֵּשׁ וַאֲחַר כָּךְ בּוֹצֵעַ וְאוֹכֵל. וְאֵין מַבְדִּילִין עַל הַפַּת אֶלָּא עַל הַכּוֹס:

י מִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן בְּלֵילֵי שַׁבָּת וְשָׁכַח וְנָטַל יָדָיו קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ חֲרִי זֶה מְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת וְאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן אַחַר שֶׁנָּטַל יָדָיו לַסְּעֻדָּה. וּמְצְוָה לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת קֹדֶם שֶׁיִּסְעֹד סְעֻדָּה שְׁנִיָּה. וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא קִדּוּשָׁא רַבָּה. מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן בִּלְבַד וְשׁוֹתֶה וַאֲחַר כָּךְ יִטֹּל יָדָיו וְיִסְעֹד. וְאָסוּר לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּטְעַם כְּלוּם קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ. וְגַם קִדּוּשׁ זֶה לֹא יִהְיֶה אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעֻדָּה:

יא יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס עֶרֶב שַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְנְסָה הַשַּׁבָּת. וְכֵן מַבְדִּיל עַל הַכּוֹס מִבְּעוֹד יוֹם אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן הִיא שַׁבָּת. שֶׁמִּצְוַת זְכִירָה לְאָמְרָהּ בֵּין בְּשָׁעַת כְּנִיסָתוֹ וּיצִיאָתוֹ בֵּין קֹדֶם לְשָׁעָה זוֹ כְּמַעַט:

יב מִי שֶׁהָיָה אוֹכֵל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְהוּא בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה פּוֹרֵס מַפָּה עַל הַשֻּׁלְחָן וּמְקַדֵּשׁ וְגוֹמֵר סְעֻדָּתוֹ וַאֲחַר כָּךְ מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. הָיָה אוֹכֵל בְּשַׁבָּת וְיָצָא הַשַּׁבָּת וְהוּא בְּתוֹךְ סְעֻדָּתוֹ גּוֹמֵר סְעֻדָּתוֹ וְנוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל הַכּוֹס וַאֲחַר כָּךְ מַבְדִּיל עָלָיו. וְאִם הָיָה בְּתוֹךְ הַשְּׁתִיָּה פּוֹסֵק וּמַבְדִּיל וַאֲחַר כָּךְ חוֹזֵר לִשְׁתִיָּתוֹ:

יג הָיָה אוֹכֵל וְגָמַר אֲכִילָתוֹ עִם הַכְנָסַת שַׁבָּת מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן תְּחִלָּה וַאֲחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס שֵׁנִי. וְלֹא יְבָרֵךְ וַיְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס אֶחָד שֶׁאֵין עוֹשִׂין שְׁתֵּי מִצְוֹת בְּכוֹס אֶחָד. שֶׁמִּצְוֹת קִדּוּשׁ וּמִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שְׁתֵּי מִצְוֹת שֶׁל תּוֹרָה הֵן:

יד אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא עַל הַיַּיִן הֶרְאוּי לְנַסֵּךְ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. לְפִיכָךְ אִם נִתְעָרֵב בּוֹ דְּבַשׁ אוֹ שְׁאוֹר אֲפִלּוּ כְּטִפַּת הַחַרְדָּל בְּחָבִית גְּדוֹלָה אֵין מְקַדְּשִׁין עָלָיו. כָּךְ אָנוּ מוֹרִין בְּכָל הַמַּעֲרָב. וְיֵשׁ מִי שֶׁמַּתִּיר לְקַדֵּשׁ עָלָיו וְאוֹמֵר לֹא נֶאֱמַר הַיַּיִן הֶרְאוּי לְנַסֵּךְ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא לְהוֹצִיא יַיִן שֶׁרֵיחוֹ רַע אוֹ מְגֻלֶּה אוֹ מְבֻשָּׁל שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין עַל אֶחָד מֵהֶן:

טו יַיִן שֶׁטָּעֲמוֹ טַעַם חֹמֶץ אַף עַל פִּי שֶׁרֵיחוֹ רֵיחַ יַיִן אֵין מְקַדְּשִׁין עָלָיו. וְכֵן שְׁמָרִים שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶן מַיִם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טַעַם יַיִן אֵין מְקַדְּשִׁין עֲלֵיהֶן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁנָּתַן עַל הַשְּׁמָרִים שְׁלֹשָׁה מַיִם וְהוֹצִיא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה. אֲבָל אִם הוֹצִיא אַרְבָּעָה חֲרִי זֶה יַיִן מָזוּג וּמְקַדְּשִׁין עָלָיו:

טז כְּלִי שֶׁהָיָה מָלֵא יַיִן אֲפִלּוּ מַחֲזִיק כַּמָּה רְבִיעִיּוֹת אִם שָׁתָה מִמֶּנּוּ מְעַט חֲרִי זֶה פְּגָמוֹ וְנִפְסָל וְאֵין מְקַדְּשִׁין עַל הַשְּׁאָר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּשְׁיוּרֵי כוֹסוֹת:

יז יַיִן שֶׁרֵיחוֹ רֵיחַ הַחֹמֶץ וְטַעֲמוֹ טַעַם יַיִן מְקַדְּשִׁין עָלָיו. וְכֵן יַיִן מָזוּג. וְכֵן יַיִן צְמוּקִים מְקַדְּשִׁין עָלָיו וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ צְמוּקִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן לַחְלוּחִית שֶׁאִם יִדְרֹךְ אוֹתָן יֵצֵא מֵהֶן דִּבְשָׁן. וְכֵן יַיִן חָדָשׁ מִגִּתּוֹ מְקַדְּשִׁין עָלָיו. וְסוֹחֵט אָדָם אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים וּמְקַדֵּשׁ עָלָיו בְּשָׁעָתוֹ. מְדִינָה שֶׁרֹּב יֵינָהּ שֵׁכָר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּסוּל לְקִדּוּשׁ מֵתֶר לְהַבְדִּיל עָלָיו הוֹאִיל וְהוּא חֲמַר הַמְּדִינָה:

יח כְּשֵׁם שֶׁמְּקַדְּשִׁין בְּלֵילֵי שַׁבָּת וּמַבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כָּךְ מְקַדְּשִׁין בְּלֵילֵי יָמִים טוֹבִים וּמַבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵיהֶן וּבְמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁכֻּלָּם שַׁבְּתוֹת ה׳ הֵן. וּמַבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵי יָמִים טוֹבִים לְחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב. אֲבָל אֵין מַבְדִּילִים בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת:

יט נֹסַח קִדּוּשׁ יוֹם טוֹב. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדַּשְׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַיְקָרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ. וַתִּתֶּן לָנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם טוֹב הַזֶּה אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה אֶת יוֹם חַג הַשָּׁבוּעוֹת אוֹ חַג הַסֻּכּוֹת זְמַן חֵרוּתֵנוּ אוֹ זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ אוֹ זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ בְּאַהֲבָה זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. וְאִם חָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת מַזְכִּיר שַׁבָּת וְחוֹתֵם כְּדֶרֶךְ שֶׁחוֹתֵם בַּתְּפִלָּה מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

כ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹמֵר. וַתִּתֶּן לָנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה זִכָּרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ בְּאַהֲבָה זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן. וְאִם חָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת חוֹתֵם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן כְּדֶרֶךְ שֶׁחוֹתֵם בַּתְּפִלָּה:

כא בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן כְּבְשַׁבָּת. וְאִם אֵין לוֹ יַיִן אוֹ שֶׁהָיָה מִתְאַוֶּה לְפַת מְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב מְקַדֵּשׁ קִדּוּשָׁא רַבָּא כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּקַדֵּשׁ בְּשַׁבָּת:

כב כֵּיצַד מְבָרְכִין בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת. בַּתְּחִלָּה מְבָרֵךְ עַל הַגֶּפֶן. וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ קִדּוּשׁ יוֹם טוֹב. וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַנֵּר. וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּיל וְחוֹתֵם בְּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ. וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ׃

כג כָּל לֵילֵי יוֹם טוֹב וּבְלֵיל יוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹמְרִים שֶׁהֶחֱיָנוּ. וּבְשָׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אֵין מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּכְבָר בֵּרַךְ עַל הַזְּמַן בְּתְחִלַּת הַפֶּסַח׃

כד סֵדֶר הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ עַל הַבְּשָׂמִים וְאַחַר כָּךְ עַל הַנֵּר. וְכֵיצַד מְבָרֵךְ עַל הַנֵּר, בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּיל׃

כה אֵין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר עַד שֶׁיֵּאוֹתוּ לְאוֹרוֹ כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר בֵּין מַטְבֵּעַ מְדִינָה זוֹ לְמַטְבֵּעַ מְדִינָה אַחֶרֶת. וְאֵין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁסְּתָם מְסַפָּתָן לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְאֵין מְבָרְכִין לֹא עַל הַנֵּר שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְלֹא עַל הַנֵּר שֶׁל מֵתִים׃

כו יִשְׂרָאֵל שֶׁהִדְלִיק מֵעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מִיִּשְׂרָאֵל מְבָרְכִין עָלָיו. עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵין מְבָרְכִין עָלָיו. הָיָה מְהַלֵּךְ חוּץ לַכְּרָךְ וְרָאָה אוֹר אִם רֹב אַנְשֵׁי הַכְּרָךְ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵינוֹ מְבָרֵךְ וְאִם רֹב יִשְׂרָאֵל מְבָרֵךְ. אוֹר שֶׁל כְּבָשָׁן שֶׁל תַּנּוּר וְשֶׁל כִּירַיִם לְכַתְּחִלָּה לֹא יְבָרֵךְ עָלָיו. הַגָּחָלִים אִם כְּשֶׁיְּכִנִּיס קֵיסָם בֵּינֵיהֶן דּוֹלֵק מֵאֲלָיו מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן. אוֹר שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ אִם יֵשׁ שָׁם אָדָם חָשׁוּב שֶׁמַּדְלִיקִים בִּשְׁבִילוֹ מְבָרְכִין עָלָיו. שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת אִם יֵשׁ שָׁם חַזָּן שֶׁהוּא דָּר שָׁם מְבָרְכִין עָלָיו. וַאֲבוּקָה לְהַבְדָּלָה מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר. וְאֵין מְחַזְּרִין עַל הָאוֹר כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּחַזְּרִין עַל כָּל הַמִּצְוֹת אֶלָּא אִם יֵשׁ לוֹ מְבָרְכִין עָלָיו׃

כז אוֹר שֶׁהִדְלַק בְּשַׁבָּת לְחוֹלָה וּלְחַיָּה מְבָרְכִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. אוֹר שֶׁהֻקְדַּח מִן הָעֵצִים וּמִן הָאֲבָנִים מְבָרְכִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁהִיא הָיְתָה תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ בִּימֵי אָדָם. אֲבָל אֵין מְבָרְכִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵין מְבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים אֶלָּא עַל אוֹר שֶׁשָּׁבַת. אַף עַל פִּי שֶׁהִדְלַק לְחוֹלֶה אוֹ לְחַיָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְבָרְכִין עָלָיו שֶׁהֲרֵי שָׁבַת מֵעֲבָרָה׃

כח יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶמְצַע שַׁבָּת אוֹמֵר בְּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁאוֹמֵר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁפְּדֵר הַהַבְדָּלוֹת הוּא מוֹנֶה. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ לֹא עַל הַבְּשָׂמִים וְלֹא עַל הַנֵּר. וְכֵן אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים׃

כט וְלָמָּה מְבָרְכִים עַל הַבְּשָׂמִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהַנֶּפֶשׁ דּוֹאֶבֶת לִיצִיאַת שַׁבָּת מְשַׂמְּחִין אוֹתָהּ וּמְיַשְּׁבִין אוֹתָהּ בְּרֵיחַ טוֹב׃

פרק ל

א אַרְבָּעָה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּשַׁבָּת. שְׁנַיִם מִן הַתּוֹרָה. וּשְׁנַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְהֵן מְפֹרָשִׁין עַל יְדֵי הַנְּבִיאִים. שֶׁבַּתּוֹרָה (שמות כ ז) "זָכוֹר" וְ (דברים ה יא) "שָׁמוֹר". וְשֶׁנִּתְפָּרְשׁוּ עַל יְדֵי הַנְּבִיאִים כָּבוֹד וְעֹנֶג שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) "וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג וְלִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד"׃

ב אֵיזֶהוּ כָּבוֹד זֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁמִּצְוָה עַל אָדָם לְרַחֵץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בְּחַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת וּמִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְיוֹשֵׁב בְּכֹבֶד רֹאשׁ מְיַחֵל לְהַקְבָּלַת פְּנֵי הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁהוּא יוֹצֵא לְקִרְאַת הַמֶּלֶךְ. וַחֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מְקַבְּצִין תַּלְמִידֵיהֶן בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּמִתְעַטְּפִים וְאוֹמְרִים בּוֹאוּ וְנֵצֵא לְקִרְאַת שַׁבָּת הַמֶּלֶךְ׃

ג וּמִכְבּוֹד הַשַּׁבָּת שֶׁיִּלְבַּשׁ כְּסוּת נְקִיָּה. וְלֹא יִהְיֶה מַלְבּוּשׁ הַחֹל כְּמַלְבּוּשׁ הַשַּׁבָּת. וְאִם אֵין לוֹ לְהַחֲלִיף מְשַׁלְשֵׁל טַלִּיתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא מַלְבּוּשׁוֹ כְּמַלְבּוּשׁ הַחֹל. וְעָזְרָא תִּקֵּן שֶׁיִּהוּ הָעָם מְכַבְּסִים בַּחֲמִישִׁי מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת׃

ד אָסוּר לְקַבֵּעַ סְעֻדָּה וּמִשְׁתֶּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וּמֻתָּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. וְאַף עַל פִּי כֵן מִכְּבוֹד הַשַּׁבָּת שֶׁיְּמַנַּע אָדָם מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה מִלְּקַבֵּעַ סְעֻדָּה כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת כְּשֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל׃

ה מְסַדֵּר אָדָם שֻׁלְחָנוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לִכְזַיִת. וְכֵן מְסַדֵּר שֻׁלְחָנוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לִכְזַיִת. כְּדֵי לְכַבְּדוֹ בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ. וְצָרִיךְ לְתַקֵּן בֵּיתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וְיִהְיֶה נֵר דָּלוּק וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ לֶאֱכֹל וּמִטָּה מֻצַּעַת שֶׁכָּל אֵלּוּ לִכְבוֹד שַׁבָּת הֵן׃

ו אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אָדָם חָשׁוּב בְּיוֹתֵר וְאֵין דַּרְכּוֹ לִקַּח דְּבָרִים מִן הַשּׁוּק וְלֹא לְהִתְעַסֵּק בְּמְלָאכוֹת שֶׁבַּבַּיִת חַיָּב לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת בְּגוּפוֹ שֶׁזֶּה הוּא כְּבוֹדוֹ. חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים מֶהֶם מִי שֶׁהָיָה מְפַצֵּל הָעֵצִים לְבַשֵּׁל בָּהֶן. וּמֵהֶן מִי שֶׁהָיָה מְבַשֵּׁל אוֹ מוֹלֵחַ בָּשָׂר אוֹ גוֹדֵל פְּתִילוֹת אוֹ מַדְלִיק נֵרוֹת. וּמֵהֶן מִי שֶׁהָיָה יוֹצֵא וְקוֹנֶה דְּבָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת מִמַּאֲכָל וּמַשְׁקֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ. וְכָל הַמַּרְבֶּה בְּדָבָר זֶה הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח׃

ז אֵיזֶהוּ עִנֶּג זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן תַּבְשִׁיל שֶׁמִּן בֵּיּוֹתֵר וּמִשֶּׁקֶה מְבֻשָּׂם לְשַׁבָּת הַכֹּל לְפִי מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם. וְכָל הַמַּרְבֶּה בְּהוֹצָאַת שַׁבָּת וּבְתִקּוּן מַאֲכָלִים רַבִּים וְטוֹבִים הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. וְאִם אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת אֲפִלּוּ לֹא עָשָׂה אֶלָּא שֶׁלֶק וְכֵיוֹצֵא בּוֹ מִשּׁוּם כְּבוֹד שַׁבָּת הֲרֵי זֶה עִנֶּג שַׁבָּת. וְאֵינוֹ חַיָּב לְהָצֵר לְעַצְמוֹ וְלִשְׁאל מֵאֲחֵרִים כְּדֵי לְהַרְבּוֹת בְּמַאֲכָל בְּשַׁבָּת. אָמְרוּ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים עֲשֵׂה שַׁבַּתְּךָ חֹל וְאַל תִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת:

ח מִי שֶׁהָיָה עָנֹג וְעָשִׁיר וַהֲרֵי כָּל יָמָיו כְּשַׁבָּת צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת מַאֲכַל שַׁבָּת מִמַּאֲכַל הַחל. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת מִשְּׁנָה זְמַן הָאֲכִילָה אִם הָיָה רָגִיל לְהַקְדִּים מְאַחֵר וְאִם הָיָה רָגִיל לְאַחֵר מַקְדִּים:

ט חַיָּב אָדָם לֶאֱכל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת בְּשַׁבָּת אַחַת עַרְבִית וְאַחַת שַׁחֲרִית וְאַחַת בְּמִנְחָה. וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּשָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת אֵלּוּ שֶׁלֹּא יִפְחֹת מֵהֶן כְּלָל. וַאֲפִלּוּ עָנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה סוֹעֵד שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת. וְאִם הָיָה חוֹלֶה מֵרֹב הָאֲכִילָה אוֹ שֶׁהָיָה מִתְעַנֶּה תָּמִיד פָּטוּר מִשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת. וְצָרִיךְ לְקַבֵּעַ כָּל סְעֻדָּה מִשְׁלָשְׁתָּן עַל הַיַּיִן וְלִבְצֹעַ עַל שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת. וְכֵן בְּיָמִים טוֹבִים:

י אֲכִילַת בָּשָׂר וּשְׁתִיַּת יַיִן בְּשַׁבָּת עֹנֶג הוּא לוֹ. וְהוּא שֶׁהָיְתָה יָדוֹ מַשֶּׂגֶת. וְאָסוּר לְקַבֵּעַ סְעֻדָּה עַל הַיַּיִן בְּשַׁבָּת וּבְיָמִים טוֹבִים בִּשְׁעַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ. אֶלָּא כָּךְ הָיָה מִנְהָג הַצַּדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים מִתְפַּלֵּל אָדָם בְּשַׁבָּת שַׁחֲרִית וּמוֹסֵף בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְיָבוֹא לְבֵיתוֹ וְיִסְעֹד סְעֻדָּה שְׁנִיָּה וְיֵלֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ יִקְרָא וְיִשְׁנֶה עַד הַמִּנְחָה וְיִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְאַחַר כָּךְ יִקְבַּע סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית עַל הַיַּיִן וְיֹאכַל וְיִשְׁתֶּה עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת:

יא אָסוּר לוֹ לָאָדָם שֶׁיְּהַלֵּךְ בְּעֵרְבֵי שַׁבָּתוֹת יוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת מִתְּחִלַּת הַיּוֹם כְּדֵי שֶׁיְּגִיעַ לְבֵיתוֹ וְעוֹד הַיּוֹם רַב וְיָכִין סְעֻדָּה לְשַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי אֵין אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ יוֹדְעִין שֶׁהַיּוֹם יָבוֹא כְּדֵי לְהָכִין לוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הָיָה מִתְאָרֵחַ אֵצֶל אֲחֵרִים שֶׁהֲרֵי מְבַיְּשָׁן מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הֵכִינוּ לָהֶן דָּבָר הָרָאוּי לְאוֹרְחִין:

יב אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת וְלִזְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ בְּצָרָה מִן הַצָּרוֹת שֶׁהַצִּבּוּר מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן אֵין מִתְעַנִּין וְלֹא מַתְרִיעִין בְּשַׁבָּת. וְלֹא בְּיָמִים טוֹבִים. חוּץ מֵעִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ נָהָר אוֹ סְפִינָה הַמִּטָּרֶפֶת בַּיָּם שֶׁמַּתְרִיעִין עֲלֵיהֶן בְּשַׁבָּת לְעָזְרָן וּמִתְחַנְּנִין וּמְבַקְּשִׁין עֲלֵיהֶן רַחֲמִים:

יג אֵין צָרִין עַל עֲיָרוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת. כְּדֵי שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעַת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה עֲלֵיהֶן וְלֹא יִהְיוּ מְבֹהָלִים וּטְרוּדִים בְּשַׁבָּת. אֵין מַפְלִיגִין בְּסְפִינָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת כְּדֵי שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ עָלָיו קֹדֶם הַשַּׁבָּת וְלֹא יִצְטַעֵר יֶתֶר מִדַּאי. וְלִדְבַר מִצְוָה מַפְלִיג בַּיָּם אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וּפוֹסֵק עִמּוֹ לִשְׁבֹּת וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת. וּמְצַוֶּה לְצַיְּדָן וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן אֲפִלּוּ לְדָבָר הָרְשׁוּת מֻתָּר לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא יַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת כְּלָל אֵין מַפְלִיגִין:

יד תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה מֵעֹנֶג שַׁבָּת הוּא. לְפִיכָךְ עוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַבְּרִיאִים מְשַׁמְּשִׁין מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְלֵילֵי שַׁבָּת. וּמֻתָּר לִבְעל בְּתוּלָה לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת וְאֵין בָּזֶה לֹא מִשּׁוּם חוֹבֵל וְלֹא מִשּׁוּם צַעַר לָהּ:

טו הַשַּׁבָּת וַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כָּל אַחַת מִשְׁתֵּיהֶן שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד שְׁאָר כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְהַשַּׁבָּת הִיא הָאוֹת שֶׁבֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵינֵינוּ לְעוֹלָם. לְפִיכָךְ כָּל הָעוֹבֵר עַל שְׁאָר הַמִּצְוֹת הֲרֵי הוּא בִּכְלַל רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל הַמְחַלֵּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא הֲרֵי הוּא כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּשְׁנֵיהֶם כְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְכָל דִּבְרֵיהֶם. לְפִיכָךְ מְשַׁבֵּחַ הַנָּבִיא וְאוֹמֵר (ישעיה נו ב) "אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ" וְגוֹ'. וְכָל הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ וּמְכַבְּדָהּ וּמְעַנְּגָהּ כְּפִי כֹּחוֹ כְּבָר מְפֹרָשׁ בַּקַּבָּלָה שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה יֶתֶר עַל הַשָּׂכָר הַצָּפוּן לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יד) "אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִּי ה' דִּבֵּר".